

รวมข้อบังคับการประชุมสภา และข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม

ประกอบด้วยข้อบังคับการประชุมสภา
ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมาธิการ
รวมทั้งระเบียบที่สำคัญซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจ
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องของ
“วุฒิสภา” “สภาผู้แทนราษฎร” และ “รัฐสภา”

รวมข้อบังคับการประชุมสภา และข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม

ประกอบด้วยข้อบังคับการประชุมสภา
ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ
รวมทั้งระเบียบที่สำคัญซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจ
ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องของ
“วุฒิสภา” “สภาผู้แทนราษฎร” และ “รัฐสภา”

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

หนังสือ**รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม
(แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน)**

คณะผู้จัดทำ	นางปณิตตา สาทันไตรภาพ	เลขาธิการวุฒิสภา
	นายทศพร แยม่วงษ์	รองเลขาธิการวุฒิสภา
	นายโสภณ ชาตบุษย์จารุ	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
	นางสาวเพลินตา ตันรังสรรค์	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพัฒนากฎหมาย
	นางพิมพ์พัชร์ อริยะฉานกุล	นิติกรชำนาญการพิเศษ
	นางสาวสุพธิมาตร จันทร์แดง	นิติกรชำนาญการพิเศษ
	นางสาวภัณฑิลา กิติโยดม	นิติกรชำนาญการพิเศษ
	นายปณิธิ์ศร์ ปทุมวัฒน์	นิติกรชำนาญการ
	นายอภิวัฒน์ สุดสาว	นิติกรชำนาญการ
	นายวรชัย แสนสีระ	นิติกรชำนาญการ
	นางสาวอวิการ์ตัน นิยมไทย	นิติกรชำนาญการ
	นางสาวสิริโฉม พรหมโฉม	นิติกรชำนาญการ
	นางสาวสุธีรา ชูบัณฑิต	นิติกรชำนาญการ
	นางสาวสายใจ เกษสุวรรณ	นิติกรชำนาญการ
	นายโรจน์วิชัย เทียมศักดิ์	นิติกรปฏิบัติการ
	นางสาวณัฐนิชา รัตนสุภา	นิติกรปฏิบัติการ
	นางสาวจุฬารัตน์ วงษ์น้อย	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวภิญญาพัชร กิรติพลวิชัย	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส	
นางสาวเมธาวิ มะลิรัตน์	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส	

ครั้งที่พิมพ์ ครั้งที่ ๖ (มกราคม ๒๕๖๙)**หน้า** ๓๒๐ หน้า**จำนวนพิมพ์** ๒๐๐ เล่ม**จัดทำโดย** กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๑๑๑๑ ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี
เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๐๓ - ๔**จัดพิมพ์โดย** สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๑๑๑๑ ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี
เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๖๖, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๖

สามารถดาวน์โหลดและสืบค้นข้อบังคับการประชุมสภา (รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม) ในช่องทางศูนย์บริการข้อมูลด้านกฎหมาย สำนักกฎหมาย
เว็บไซต์ <https://www.senate.go.th/view/93/ข้อบังคับการประชุมสภา/TH-TH>

คำนำ (พิมพ์ครั้งที่ ๖)

ตามที่สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้มีการจัดพิมพ์หนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” มาแล้วถึง ๕ ครั้ง ซึ่งพบว่ามีการนำหนังสือรวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามภารกิจในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการสิทธิการ และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภา ตลอดจนประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไปอย่างแพร่หลายในวงกว้าง

เพื่อให้หนังสือรวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม มีจำนวนเพียงพอต่อการเผยแพร่แก่สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหาร ข้าราชการในสังกัดสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และผู้เกี่ยวข้องในวงงานด้านนิติบัญญัติ ตลอดจนประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป จึงพิจารณาเห็นสมควรจัดพิมพ์หนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม”

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ฉบับนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการสิทธิการ และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภา ตลอดจนประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไปตามสมควรตามเจตนารมณ์ของการจัดพิมพ์

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
มกราคม ๒๕๖๙

คำนำ (พิมพ์ครั้งที่ ๕)

ในการจัดพิมพ์หนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ในครั้งนี้ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม “ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒” ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๖๒ ง หน้า ๗๒ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป พร้อมทั้งได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม “ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓” ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป ตลอดจนเพิ่มเติมระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับกระทู้ถามด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๘๓ ง หน้า ๑ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๘ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศเป็นต้นไป รวมทั้งระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยขั้นตอนการเสนอและลงทမ်းเบียนรับกระทู้ถามแยกเฉพาะ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๒๙๒ ง หน้า ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๗ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป นอกจากนี้ ยังมีระเบียบรัฐสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจัดส่งหนังสือเรียกของคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๓๐๒ ง หน้า ๑ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๘ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และระเบียบรัฐสภาว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๓๐๒ ง หน้า ๕ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๘ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อให้มีความทันสมัย ครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบันมากที่สุด

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ฉบับนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภา รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนผู้ที่สนใจโดยทั่วไปตามสมควรตามเจตนารมณ์ของการจัดพิมพ์

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
กันยายน ๒๕๖๘

คำนำ (พิมพ์ครั้งที่ ๔)

ในการจัดพิมพ์หนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ในครั้งนี้ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม “ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒” ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๒๔๗ ง หน้า ๑๐ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติม “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒” ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๐ ตอนพิเศษ ๒๖๓ ง หน้า ๓๗ เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๖ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป ตลอดจนเพิ่มเติม “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๗” ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๒๓๖ ง หน้า ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๗ ทั้งนี้ เพื่อให้มีความทันสมัย ครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบันมากที่สุด

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ฉบับนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภา รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนผู้ที่สนใจโดยทั่วไปตามสมควรตามเจตนารมณ์ของการจัดพิมพ์

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ตุลาคม ๒๕๖๗

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่ ๓)

ในการจัดพิมพ์หนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ในครั้งนี้ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้ดำเนินการเพิ่มเติม “ระเบียบว่าด้วยการยื่นเรื่องร้องเรียน การรับเรื่องร้องเรียน การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๓” และ “ระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓” รวมทั้งได้แก้ไขเพิ่มเติม “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒” ตามที่ได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและเผยแพร่ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มาแล้ว จำนวน ๒ ครั้ง เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๖ และเดือนกันยายน ๒๕๖๖ ทั้งนี้ เพื่อให้มีความทันสมัย ครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบันมากที่สุด

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ฉบับนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภา รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนผู้ที่สนใจโดยทั่วไปตามสมควรตามเจตนารมณ์ของการจัดพิมพ์

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
พฤษภาคม ๒๕๖๗

คำนำ

(เผยแพร่ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ครั้งที่ ๒)

ในการจัดทำหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ในครั้งนี้ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒” ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๐ ตอนพิเศษ ๒๑๑ หน้า ๑ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๖ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภา

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ฉบับนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภา รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนผู้ที่สนใจโดยทั่วไปตามสมควรตามเจตนารมณ์ของการจัดทำ

อนึ่ง เนื่องจากขณะนี้ได้มีสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ ภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว ซึ่งต้องมีการจัดทำข้อบังคับการประชุมรัฐสภา และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ ทางสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะได้ดำเนินการรวบรวมและปรับปรุงหนังสือฉบับนี้ ให้มีความทันสมัย ครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบันต่อไป

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
กันยายน ๒๕๖๖

คำนำ

(เผยแพร่ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์)

ในการจัดทำหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ในครั้งนี้ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้ดำเนินการเพิ่มเติม “ระเบียบว่าด้วยการยื่นเรื่องร้องเรียน การรับเรื่องร้องเรียน การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๓” และ “ระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓” ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมาธิการ ทั้งของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ เพื่อให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภา

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ฉบับนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมาธิการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภา รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนผู้ที่สนใจโดยทั่วไปตามสมควรตามเจตนารมณ์ของการจัดทำ

อนึ่ง เนื่องจากขณะนี้อยู่ระหว่างการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเมื่อมีสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ต้องมีการจัดทำข้อบังคับการประชุมรัฐสภา และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ ทางสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะได้ดำเนินการรวบรวมและปรับปรุงหนังสือฉบับนี้ให้มีความทันสมัย ครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบันต่อไป

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
พฤษภาคม ๒๕๖๖

คำนำ

(พิมพ์ครั้งที่ ๒)

ในการจัดพิมพ์หนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ในครั้งนี้ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้ดำเนินการปรับปรุงบทบัญญัติของข้อบังคับการประชุมสภา รวมทั้งระเบียบต่าง ๆ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องของ “วุฒิสภา” “สภาผู้แทนราษฎร” และ “รัฐสภา” ให้มีความทันสมัยครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบันมากที่สุด โดยข้อบังคับการประชุมสภาหรือระเบียบข้อใดที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมจะมีหมายเหตุกำกับไว้ นอกจากนี้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้กฎหมายได้เข้าใจในสาระสำคัญของเนื้อหากฎหมายได้โดยถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว จึงได้จัดทำคำค้นเรื่องเป็นรายชื่อซึ่งเป็นการสรุปย่อสาระสำคัญของกฎหมายโดยสังเขปไว้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ฉบับนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภา รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนผู้ที่สนใจโดยทั่วไปตามสมควรตามเจตนารมณ์ของการจัดพิมพ์

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ตุลาคม ๒๕๖๕

คำนำ (พิมพ์ครั้งที่ ๑)

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๘ บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้พิจารณาเห็นว่าเพื่อเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการฯ ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภาทุกฝ่ายให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว จึงสมควรดำเนินการจัดทำหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ขึ้น โดยเป็นการรวบรวมข้อบังคับการประชุมสภา ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ รวมทั้งระเบียบที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องของ “วุฒิสภา” “สภาผู้แทนราษฎร” และ “รัฐสภา” นอกจากนี้ ยังได้จัดทำคำค้นเรื่องเป็นรายข้อ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ให้สามารถค้นหาหลักการและรายละเอียดในเรื่องที่มีความต้องการจะทราบได้โดยเร็วยิ่งขึ้นด้วย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “รวมข้อบังคับการประชุมสภาและข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรม” ฉบับนี้ จักเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกวุฒิสภา กรรมการฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภา รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนผู้ที่สนใจโดยทั่วไปตามสมควรตามเจตนารมณ์ของการจัดพิมพ์

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ตุลาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

หน้า

ข้อบังคับการประชุมสภา

๑. ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๘).....	๑
หมวด ๑ การเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา.....	๑
หมวด ๒ หน้าที่และอำนาจของประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา และเลขาธิการวุฒิสภา.....	๓
หมวด ๓ การประชุมวุฒิสภา.....	๔
ส่วนที่ ๑ วิธีการประชุม.....	๔
ส่วนที่ ๑/๑ วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์.....	๙
ส่วนที่ ๒ การเสนอญัตติ.....	๑๑
ส่วนที่ ๓ การอภิปราย.....	๑๔
ส่วนที่ ๔ การลงมติ.....	๑๖
หมวด ๔ กรรมวิธีการ.....	๑๙
หมวด ๕ การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย.....	๓๔
หมวด ๖ การให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง.....	๓๖
หมวด ๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด.....	๓๗
ส่วนที่ ๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ.....	๓๗
ส่วนที่ ๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบ ให้พิจารณาต่อไปตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ.....	๔๒
ส่วนที่ ๓ การพิจารณาพระราชกำหนด.....	๔๒
หมวด ๘ การตั้งกระทู้ถาม.....	๔๓
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป.....	๔๓
ส่วนที่ ๒ กระทู้ถามเป็นหนังสือ.....	๔๖
ส่วนที่ ๓ กระทู้ถามด้วยวาจา.....	๔๗
หมวด ๙ การเปิดอภิปรายทั่วไป.....	๔๘
หมวด ๑๐ การกิจด้านการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ.....	๔๙
หมวด ๑๑ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย.....	๔๙
หมวด ๑๒ บทสุดท้าย.....	๕๐
บทเฉพาะกาล.....	๕๒

๒. ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๖).....	๕๓
หมวด ๑ การเลือกประธานสภาและรองประธานสภา	๕๔
หมวด ๒ หน้าที่และอำนาจของประธานสภา รองประธานสภา และหน้าที่ของเลขาธิการ	๕๕
หมวด ๓ คณะกรรมการประสานงาน	๕๖
ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร.....	๕๖
ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ในสภาผู้แทนราษฎร	๕๗
หมวด ๔ การประชุม.....	๕๘
ส่วนที่ ๑ วิธีการประชุม	๕๘
ส่วนที่ ๑/๑ วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	๖๔
ส่วนที่ ๒ การเสนอญัตติ	๖๕
ส่วนที่ ๓ การอภิปราย	๖๙
ส่วนที่ ๔ การลงมติ.....	๗๑
หมวด ๕ กรรมาธิการ.....	๗๔
หมวด ๖ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ	๘๕
หมวด ๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป...	๙๓
หมวด ๘ กระทำถาม.....	๙๓
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป	๙๓
ส่วนที่ ๒ กระทำถามสดด้วยวาจา.....	๙๖
ส่วนที่ ๓ กระทำถามทั่วไป.....	๙๗
ส่วนที่ ๔ กระทำถามแยกเฉพาะ	๙๘
หมวด ๙ การเปิดอภิปรายทั่วไป.....	๑๐๐
ส่วนที่ ๑ การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ	๑๐๐
ส่วนที่ ๒ การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ.....	๑๐๑
หมวด ๑๐ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย.....	๑๐๒
หมวด ๑๑ บทสุดท้าย	๑๐๓
บทเฉพาะกาล	๑๐๔

๓. ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓

(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘).....	๑๐๕
หมวด ๑ หน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา และหน้าที่ของเลขาธิการรัฐสภาและรองเลขาธิการรัฐสภา	๑๐๖
หมวด ๒ การประชุมรัฐสภา	๑๐๗
ส่วนที่ ๑ วิธีการประชุม	๑๐๗

	หน้า
ส่วนที่ ๒ การเสนอผู้ตติ	๑๑๑
ส่วนที่ ๓ การอภิปราย	๑๑๔
ส่วนที่ ๔ การลงมติ	๑๑๕
หมวด ๓ กรรมวิธีการ	๑๑๗
หมวด ๔ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	๑๒๑
หมวด ๕ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ	๑๒๗
ส่วนที่ ๑ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้น เพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ	๑๒๗
ส่วนที่ ๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ตามมาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญ	๑๒๘
หมวด ๖ การให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ	๑๒๘
หมวด ๗ การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา ตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ	๑๒๘
หมวด ๘ การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม	๑๒๙
หมวด ๙ การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี	๑๓๓
หมวด ๑๐ การแถลงนโยบาย	๑๓๔
หมวด ๑๑ การเปิดอภิปรายทั่วไป ตามมาตรา ๑๕๕ และมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ	๑๓๔
หมวด ๑๒ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย	๑๓๕
หมวด ๑๓ บทสุดท้าย	๑๓๖

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ

๑. ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๓๗
หมวด ๑ จริยธรรม	๑๓๘
ส่วนที่ ๑ จริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์	๑๓๘
ส่วนที่ ๒ จริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก	๑๓๘
ส่วนที่ ๓ จริยธรรมทั่วไป	๑๔๐
ส่วนที่ ๔ จริยธรรมอันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก และกรรมการ	๑๔๐
หมวด ๒ การส่งเสริมและควบคุมให้เป็นไปตามจริยธรรม	๑๔๒
ส่วนที่ ๑ คณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา	๑๔๒
ส่วนที่ ๒ การพิจารณาเรื่องร้องเรียน	๑๔๓
บทเฉพาะกาล	๑๔๔

๒. ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ	
พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๔๕
หมวด ๑ อุดมคติของการเป็นสมาชิกและกรรมการ.....	๑๔๖
หมวด ๒ จริยธรรมอันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ.....	๑๔๗
หมวด ๓ การส่งเสริมและควบคุมให้เป็นไปตามจริยธรรม.....	๑๔๘

ระเบียบวุฒิสภา

๑. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๑๕๙
๒. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะ พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๑๖๓
๓. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภา ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๖).....	๑๖๙
๔. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๗๓
๕. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมลับในที่ประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๗๗
๖. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๘๑
๗. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุม ของคณะกรรมาธิการ และการเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงาน ของคณะกรรมาธิการให้ประชาชนทราบ พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๘๗
๘. ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับกระทู้ถามด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๘.....	๑๙๑

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

๑. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๑๙๕
๒. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๑๙๙

๓. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกัน ของคณะกรรมการหลายคณะ พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๒๐๑
๔. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒.....	๒๐๓
๕. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสด ด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๒๐๕
๖. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจง เนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่น ได้รับความเสียหาย พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๒๐๗
๗. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ของคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๔.....	๒๑๓
๘. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุม ของคณะกรรมการ และการเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงานของ คณะกรรมการให้ประชาชนทราบ พ.ศ. ๒๕๖๔.....	๒๑๙
๙. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประชุมร่วมกัน ของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวข้องด้วยการเงิน พ.ศ. ๒๕๖๕.....	๒๒๓
๑๐. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมเพื่อพิจารณากฎบัตรถามแยกเฉพาะ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๗.....	๒๒๗
๑๑. ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยขั้นตอนการเสนอและลงทะเบียนรับกระทู้ถาม แยกเฉพาะ พ.ศ. ๒๕๖๗.....	๒๓๑

ระเบียบรัฐสภา

๑. ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๒๓๓
๒. ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจัดส่งหนังสือเรียก ของคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๘.....	๒๓๗
๓. ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๘.....	๒๖๑

ระเบียบคณะกรรมการจริยธรรม

๑. ระเบียบว่าด้วยการยื่นเรื่องร้องเรียน การรับเรื่องร้องเรียน การนำเรื่องเข้าสู่
การพิจารณา และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๓..... ๒๗๑
๒. ระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์
และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓..... ๒๘๑

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา

พ.ศ. ๒๕๖๒

(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๘)

ข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา เพื่อให้การดำเนิน
กิจการของวุฒิสภาและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
เป็นแบบอย่างที่ดี ภายใต้หลักธรรมาภิบาล และสอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศ
และยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของ
ประชาชน โดยธำรงรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
วุฒิสภาจึงตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑

บทยกเลิกกฎหมาย

ข้อ ๔ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจออกระเบียบ
เพื่อปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

ผู้รักษาการ

หมวด ๑

การเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา

ข้อ ๕ ในการเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาครั้งแรก
ให้เลขาธิการวุฒิสภาเชิญสมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาเป็นประธาน
ชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาดำเนินการเลือกประธานวุฒิสภาและ
รองประธานวุฒิสภา และเพื่อดำเนินการในเรื่องอื่นที่จำเป็นจะต้องประชุมปรึกษา
ในการประชุมครั้งนั้นด้วย

ประธานชั่วคราว
ของที่ประชุม

ในการดำเนินการเลือกตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม
ได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานวุฒิสภาหรือรองประธานวุฒิสภา ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุด
ในลำดับถัดไปซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๑๙ ง หน้า ๑๗ วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๒.

การเลือก
ประธานวุฒิสภา

การแสดงวิสัยทัศน์

ข้อ ๖ ในการเลือกประธานวุฒิสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

ก่อนที่จะดำเนินการเลือกประธานวุฒิสภานั้น ให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งกล่าวแสดงวิสัยทัศน์ในการที่จะดำรงตำแหน่งต่อที่ประชุมวุฒิสภาภายในเวลาที่ที่ประชุมวุฒิสภากำหนด

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก

ถ้ามีการเสนอชื่อสองชื่อหรือมากกว่าสองชื่อ ให้มีการลงคะแนนเป็นการลับ โดยการเขียนชื่อผู้ซึ่งตนประสงค์จะเลือกลงบนแผ่นกระดาษ ใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ แล้วให้เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับหมายเลขประจำตัวสมาชิกลงคะแนนเป็นรายคน โดยนำซองใส่ลงในภาชนะที่จัดไว้เพื่อการนั้น ในการตรวจนับคะแนน ให้ประธานของที่ประชุมเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าคนเป็นกรรมการตรวจนับคะแนน

กรณีมีการเสนอชื่อสองชื่อ ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้าได้คะแนนสูงสุดเท่ากันให้เลือกใหม่อีกครั้งหนึ่ง แต่ถ้าคะแนนเท่ากันอีก ให้ใช้วิธีจับสลาก

กรณีมีการเสนอชื่อมากกว่าสองชื่อ ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมเป็นผู้ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้ได้คะแนนสูงสุดมีคะแนนไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุม ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ถ้ามีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกหนึ่งคน และผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับที่สองหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับดังกล่าวมาให้สมาชิกลงคะแนน หรือ

(๒) ถ้ามีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกเกินกว่าหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ได้คะแนนสูงสุดดังกล่าวมาให้สมาชิกลงคะแนน หรือ

(๓) ถ้ามีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกหนึ่งคนและมีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับที่สองเกินกว่าหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกและลำดับที่สองทุกคนมาให้สมาชิกลงคะแนน

ทั้งนี้ ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือก แต่ถ้าคะแนนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้ประธานของที่ประชุมประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุมวุฒิสภา และสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงลงคะแนนนั้นด้วย

การเลือกรองประธาน
วุฒิสภา

ข้อ ๗ ในการเลือกรองประธานวุฒิสภา ให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่วุฒิสภามีมติให้มีรองประธานวุฒิสภาสองคน ให้เลือกรองประธานวุฒิสภาคนหนึ่งก่อน แล้วจึงเลือกรองประธานวุฒิสภาคนที่สอง

ข้อ ๘ ในการเลือกประธานวุฒิสภาหรือรองประธานวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้นำความในข้อ ๖ และข้อ ๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ในกรณีที่ต้องเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างพร้อมกันทุกตำแหน่ง ให้นำความในข้อ ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย

การเลือกประธานวุฒิสภาหรือรองประธานวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง

ข้อ ๙ เมื่อได้เลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาแล้ว ให้เลขาธิการวุฒิสภามีหนังสือแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป

การแต่งตั้งประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาแล้ว ให้เลขาธิการวุฒิสภาส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ และองค์การอัยการเพื่อทราบด้วย

หมวด ๒

หน้าที่และอำนาจของประธานวุฒิสภา รองประธานวุฒิสภา และเลขาธิการวุฒิสภา

ข้อ ๑๐ ประธานวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

หน้าทีและอำนาจของประธานวุฒิสภา

- (๑) ควบคุมและดำเนินกิจการของวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
- (๒) เป็นประธานของที่ประชุมวุฒิสภา
- (๓) ประกาศกำหนดสถานที่ประชุมวุฒิสภาและบริเวณที่ประชุมวุฒิสภา รวมทั้งสถานที่ประชุมวุฒิสภาและบริเวณที่ประชุมวุฒิสภาชั่วคราว
- (๔) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมวุฒิสภาตลอดถึงบริเวณที่ประชุมวุฒิสภา
- (๕) เป็นผู้แทนวุฒิสภาในกิจการภายนอก
- (๖) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อกิจการของวุฒิสภา
- (๗) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๑ รองประธานวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจช่วยประธานวุฒิสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานวุฒิสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานวุฒิสภามอบหมาย

หน้าที่และอำนาจของรองประธานวุฒิสภา

ในกรณีที่ไม่มีประธานวุฒิสภาหรือประธานวุฒิสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานวุฒิสภาคคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา ถ้าทั้งประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาคคนที่หนึ่งไม่มีหรือไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานวุฒิสภาคคนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา

หน้าที่และอำนาจของ
เลขาธิการวุฒิสภา

ข้อ ๑๒ เลขาธิการวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) นัดประชุมวุฒิสภาและนัดประชุมคณะกรรมการครั้งแรก
- (๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมวุฒิสภาและที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่
- (๓) ช่วยประธานของที่ประชุมในการประชุม
- (๔) ควบคุมการดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมที่เป็นการเปิดเผยและการประชุมลับให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด
- (๕) ควบคุมการทำรายงานการประชุมทั้งปวง
- (๖) ยืนยันมติของวุฒิสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (๗) รักษาสรุพอเอกสาร ข้อมูล และทรัพย์สินของวุฒิสภา
- (๘) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด
- (๙) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับอย่างมีประสิทธิภาพ
- (๑๐) หน้าที่อื่นตามที่มิกฎหมายบัญญัติไว้ หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ หรือตามที่ประธานวุฒิสภามอบหมาย

หมวด ๓

การประชุมวุฒิสภา

ส่วนที่ ๑

วิธีการประชุม

การประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๑๓ การประชุมวุฒิสภาย่อมเป็นการเปิดเผย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาแล้วแต่กรณี ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

ในการประชุมวุฒิสภาเฉพาะที่เป็นการเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟัง การประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนดไว้ และให้ประธานวุฒิสภาจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ และจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมทางเครื่องขยายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์วงจรปิดภายใน บริเวณของรัฐสภา รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น และล่ามภาษามือ หากมี เหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมทราบ ทั้งนี้ อาจจัดให้มีคำบรรยายแทนเสียงด้วยก็ได้

ในการประชุมลับ ผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาหรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟัง การประชุมได้ก็แต่เฉพาะสมาชิก รัฐมนตรี และผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานของ ที่ประชุม และห้ามใช้เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ หรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ ยกเว้นการบันทึกของวุฒิสภา และห้ามกระทำการใด ๆ ที่ทำให้การประชุมลับออกไป สู่บุคคลภายนอก ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด

ข้อ ๑๔ ให้มีการประชุมวุฒิสภาครั้งแรกภายในสิบวันนับแต่วันเปิดสมัย ประชุมสามัญหรือวิสามัญของรัฐสภา เว้นแต่ประธานวุฒิสภาเห็นว่าไม่มีวาระที่จะ พิจารณา ในกรณีเช่นนั้นให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้า

การประชุมวุฒิสภา
ครั้งแรก

การประชุมครั้งต่อไปให้เป็นไปตามมติที่ประชุมวุฒิสภา ประธานวุฒิสภา อาจสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้เมื่อเห็นว่าไม่มีเรื่องที่เหมาะสมจะบรรจุเข้าระเบียบวาระ การประชุม แต่ต้องแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้า

ในกรณีที่ประธานวุฒิสภาเห็นสมควรหรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา ให้เรียกประชุมเป็นพิเศษ ก็ให้เรียกประชุมได้

การเรียกประชุมวุฒิสภา
เป็นพิเศษ

ข้อ ๑๕ การนัดประชุมให้ทำเป็นหนังสือ และให้ส่งหนังสือนัดประชุม ดังกล่าวทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่เห็นสมควร จะส่งหนังสือนัดประชุม ทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นเพิ่มเติมด้วย ก็ได้

การนัดประชุม

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ประธานวุฒิสภาจะนัด เร็วกว่านั้นก็ได้เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนหรือเป็นกรณีที่ได้แจ้งนัดประชุมในที่ประชุม วุฒิสภาแล้ว

ความในวรรคหนึ่งให้นำไปใช้บังคับกับการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามระเบียบ ที่ประธานวุฒิสภากำหนด

การส่งระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๖ ภายใต้บังคับข้อ ๑๑๑ ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับการส่งหนังสือนัดประชุมโดยวิธีการตามข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง แต่ประธานวุฒิสภาจะให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมอีกในเวลาใดก็ได้ตามที่เห็นว่าจำเป็นหรือสมควร

การส่งหนังสือนัดประชุม
หรือระเบียบวาระ
การประชุมเป็นเอกสาร

ข้อ ๑๗ การส่งหนังสือนัดประชุมตามข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง หรือการส่งระเบียบวาระการประชุมหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องตามข้อ ๑๖ ถ้าประธานวุฒิสภาเห็นสมควร หรือเมื่อมีสมาชิกผู้ใดร้องขอให้ส่งเป็นเอกสารด้วย ก็ให้ดำเนินการส่งให้ตามนั้นด้วย

การปรึกษาหารือปัญหา
ก่อนเข้าสู่ระเบียบ
วาระการประชุม

ข้อ ๑๘ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม ประธานของที่ประชุมอาจอนุญาตให้สมาชิกปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใดได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานวุฒิสภากำหนด และหากเห็นสมควร ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องดังกล่าวให้รัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงเป็นหนังสือภายในสามสิบวัน และแจ้งให้สมาชิกผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและอาจแจ้งให้สมาชิกอื่นทราบทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นด้วยก็ได้

การจัดระเบียบ
วาระการประชุม

ข้อ ๑๙ การจัดระเบียบวาระการประชุม ให้จัดลำดับ ดังต่อไปนี้

- (๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (๒) รับรองรายงานการประชุม
- (๓) กระทู้ถาม
- (๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (๖) เรื่องที่เสนอใหม่
- (๗) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานวุฒิสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้

การเข้าประชุม

ข้อ ๒๐ ให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในสมุดที่จัดไว้ก่อนเข้าประชุมทุกครั้ง และเมื่อมีสัญญาณให้เข้าประชุม ให้สมาชิกเข้านั่งในที่ที่จัดไว้

องค์ประชุม

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถาม ถ้ามีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ก็ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมพิจารณาได้

เมื่อประธานของที่ประชุมขึ้นบัลลังก์ ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมวุฒิสภายืนขึ้น จนกว่าประธานของที่ประชุมจะได้นั่งลง

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้อยู่ในที่ประชุมวุฒิสภายืนฟังด้วยอาการสำรวมตลอดเวลาที่อ่าน

ข้อ ๒๑ เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมไปสามสิบนาทีแล้ว จำนวนสมาชิก
กรณีไม่ครบองค์ประชุม
ยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานของที่ประชุมอาจสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้

ข้อ ๒๒ เมื่อถึงกำหนดเวลาประชุมหรือพ้นกำหนดเวลาประชุมไปสามสิบ
ประธานเฉพาะคราว
นาทีแล้ว ประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลขาธิการวุฒิสภาแจ้งให้ที่ประชุมวุฒิสภาทราบ ในกรณีเช่นนี้ให้เลขาธิการวุฒิสภา ขออนุมัติที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อเชิญสมาชิกผู้มียุสสุตซึ่งอยู่ในที่ประชุมวุฒิสภา เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาดำเนินการเลือกประธาน เฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้น โดยให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ส่วนการลงคะแนนเลือกประธานเฉพาะคราว ให้กระทำการเปิดเผยตามข้อ ๖๘

ข้อ ๒๓ ในการประชุมวุฒิสภา ให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาเฉพาะเรื่อง
ลำดับการพิจารณา
ที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระ การประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมวุฒิสภาจะได้มีมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๔ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุมวุฒิสภา ให้ยกมือขึ้น
การกล่าวถ้อยคำ
พ้นศีรษะ เมื่อประธานของที่ประชุมอนุญาตแล้วจึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็น
ในที่ประชุม
คำกล่าวกับประธานของที่ประชุม

ข้อ ๒๕ ถ้ารัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุมวุฒิสภา
รัฐมนตรีขอแถลงหรือ
ให้ประธานของที่ประชุมพิจารณาอนุญาต
ชี้แจงต่อที่ประชุมวุฒิสภา

สมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น หรืออาจตั้งข้อสังเกตก็ได้

ข้อ ๒๖ ในกรณีที่วุฒิสภาพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับศาลยุติธรรม ศาลปกครอง
การแถลง
ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่กฎหมายกำหนดให้ต้อง
หรือชี้แจงรายงาน
รายงานผลการปฏิบัติงานหรือรายงานอื่นต่อวุฒิสภา ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้า
ผลการปฏิบัติงาน
ต่อที่ประชุมวุฒิสภา
ระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องที่เสนอใหม่ เว้นแต่กฎหมายจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ให้ผู้แทนขององค์กรนั้นมีสิทธิเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมวุฒิสภาได้ เมื่อประธานของที่ประชุมอนุญาต

ในการแถลงหรือชี้แจง ให้นำความในข้อ ๒๕ ข้อ ๕๕ ข้อ ๕๖ ข้อ ๕๗ และข้อ ๕๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

อำนาจของประธาน
ในที่ประชุม

ข้อ ๒๗ ประธานของที่ประชุมมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมวุฒิสภาในปัญหาใด ๆ กำหนดวิธีการตรวจสอบองค์ประชุม สั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุม หรือเลิกการประชุมได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าประธานวุฒิสภาลงจากบัลลังก์โดยมิได้มอบหมายให้รองประธานวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่แทน ให้เลิกการประชุม

รายงานการประชุม

ข้อ ๒๘ รายงานการประชุมวุฒิสภา เมื่อคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้วุฒิสภารับรอง ให้ทำสำเนาวางไว้สามฉบับ ณ ที่ซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ประกาศกำหนดไว้ไม่น้อยกว่าสามวัน เพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้ รวมทั้งอาจเสนอให้สมาชิกตรวจดูทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นด้วยก็ได้

รายงานการประชุมวุฒิสภาทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกที่มาประชุมที่ลาประชุม และที่ขาดประชุม บันทึกผลการแสดงตน และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยซึ่งปรากฏรายชื่อสมาชิก

การขอแก้ไขเพิ่มเติม
รายงานการประชุม
โดยสมาชิก

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมวุฒิสภาดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ถ้าคณะกรรมการดังกล่าวไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้วุฒิสภาวินิจฉัย

การตรวจรายงาน
การประชุม

ข้อ ๒๙ ในการตรวจรายงานการประชุมวุฒิสภาครั้งใด ถ้ามีผู้ใดกล่าวถ้อยคำหรือข้อความใด ๆ และได้มีการถอนหรือถูกสั่งให้ถอนถ้อยคำหรือข้อความนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาพิจารณาว่าสมควรจะตัดถ้อยคำหรือข้อความดังกล่าวออกหรือไม่ ถ้าเห็นสมควรให้ตัดออก ให้บันทึกว่า “มีการถอนคำพูด” หรือ “ถูกสั่งให้ถอนคำพูด” แล้วแต่กรณี ไว้ในรายงานการประชุมวุฒิสภาครั้งนั้น ส่วนถ้อยคำหรือข้อความที่ตัดออกให้บันทึกไว้ในบันทึกการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาด้วย

- ข้อ ๓๐** รายงานการประชุมวุฒิสภาครั้งใด เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๒๘ วรรคหนึ่ง แล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมเอง หรือโดยสมาชิกขอแก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่วุฒิสภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมนั้น คณะกรรมการดังกล่าวจะต้องแถลงต่อที่ประชุมวุฒิสภาถึงการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นด้วย
- การแก้ไขเพิ่มเติม
รายงานการประชุม
โดยคณะกรรมการ
หรือสมาชิก
- ข้อ ๓๑** เมื่อวุฒิสภาได้รับรองรายงานการประชุมวุฒิสภาครั้งใดแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน
- การรับรองรายงาน
การประชุม
- รายงานการประชุมที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานวุฒิสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หรือรายงานการประชุมที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่อายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลง หรือเหตุจำเป็นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ให้เลขาธิการวุฒิสภาบันทกเหตุนั้นไว้ และเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น
- ข้อ ๓๒** วุฒิสภาอาจมีมติให้จัดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกพฤติการณ์ไว้
- การจัดรายงาน
การประชุมลับ
- ข้อ ๓๓** วุฒิสภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินที่มีการกล่าวหรือปรากฏในการประชุมได้
- การห้ามโฆษณา
ข้อความ
- ข้อ ๓๔** ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมวุฒิสภาตามข้อ ๓๑ และเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป โดยอาจมีการเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นด้วยก็ได้ เว้นแต่จะเป็นรายงานการประชุมลับ และข้อความที่ห้ามโฆษณาตามข้อ ๓๓
- การจัดพิมพ์รายงาน
การประชุม

ส่วนที่ ๑/๑

วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์*

- ข้อ ๓๔/๑** ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันทำให้ไม่อาจจัดให้มีการประชุมวุฒิสภาตามข้อ ๒๐ ได้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ประธานวุฒิสภาจะกำหนดให้ใช้วิธีการประชุมวุฒิสภาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ แต่ต้องให้ผู้ร่วมประชุมสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้
- การกำหนด
ให้มีการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๒๑๑ ง หน้า ๖๓ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๕.

การแสดงตนของ
ผู้เข้าร่วมประชุม

ข้อ ๓๔/๒ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แสดงตนเข้าร่วมประชุมด้วยวิธีการและเงื่อนไขตามข้อ ๓๔/๔ แต่ถ้ามีสมาชิกบางส่วนเข้าร่วมประชุมตามข้อ ๒๐ ด้วย ให้สมาชิกผู้นั้นแสดงตนโดยการลงชื่อในสมุดที่จัดไว้

เมื่อมีสมาชิกแสดงตนเข้าร่วมประชุมตามวรรคหนึ่งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถาม ถ้ามีสมาชิกแสดงตนเข้าร่วมประชุมตามวรรคหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ก็ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมพิจารณาได้

ผลของการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ให้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามส่วนนี้ มีผลเช่นเดียวกับการประชุมวุฒิสภาตามข้อ ๒๐ โดยให้นับสมาชิกซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม

เรื่องที่ใช้การประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
มิได้

ข้อ ๓๔/๓ การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มิได้จนกว่าประธานวุฒิสภาจะประกาศกำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอและเป็นกรณีที่ประธานวุฒิสภาเห็นสมควรโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา

(๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ หรือการพิจารณาพระราชกำหนด

(๒) การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายตามข้อ ๑๑๒

(๓) การพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๑๑๕

(๔) การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือที่วุฒิสภามีมติให้กระทำการกลับ

(๕) การประชุมอื่นตามที่ประธานวุฒิสภาประกาศกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขในการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๓๔/๔ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากที่กำหนดไว้แล้วในส่วนนี้ ให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประชุมตามส่วนที่ ๑ วิธีการประชุม ส่วนที่ ๒ การเสนอญัตติ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย และส่วนที่ ๔ การลงมติ ของหมวด ๓ การประชุมวุฒิสภา มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในเรื่องใดไม่เหมาะสมกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ประธานวุฒิสภาออกระเบียบในเรื่องนั้นเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการให้สมาชิกหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้โดยสะดวกตามข้อ ๑๙๒ ด้วย

ส่วนที่ ๒

การเสนอญัตติ

ข้อ ๓๕ ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานวุฒิสภา และในกรณีที่ เป็นญัตติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การเสนอญัตติ

ข้อ ๓๖ ญัตติตามมาตรา ๑๒๗ และมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญ หรือญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ไม่ต้องมีผู้รับรอง

ญัตติที่ไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ ๓๗ ญัตติขอให้วุฒิสภามีมติให้รัฐมนตรีผู้ใดเข้าร่วมประชุมในเรื่องใดในที่ประชุมวุฒิสภา ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

ญัตติขอมติให้รัฐมนตรีเข้าร่วมประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๓๘ ญัตติขอให้คณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดคณะหนึ่ง หรือญัตติขอให้วุฒิสภาดังคณะกรรมการการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำการพิจารณาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

ญัตติขอให้คณะกรรมการการกระทำการใด ๆ

ญัตติตามวรรคหนึ่ง กรณีขอให้วุฒิสภาดังคณะกรรมการการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญ แล้วแต่กรณีนั้น จะต้องระบุหน้าที่และอำนาจ การดำเนินการ หรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อนกัน และจะต้องไม่ซ้ำซ้อนกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภาคณะต่าง ๆ

ข้อ ๓๙ ญัตติขอให้วุฒิสภามีมติให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาตามมาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ญัตติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา

ข้อ ๓๙/๑* การเสนอขอให้วุฒิสภามีมติให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการตาม มาตรา ๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้สมาชิกเสนอญัตติเป็นหนังสือโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ญัตติขอให้มีการออกเสียงประชามติ

ญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุเรื่องและประเด็นที่ประสงค์จะให้มีการออกเสียงประชามติที่ชัดเจนเพียงพอ พร้อมด้วยสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และเหตุผลความจำเป็น โดยต้องมีสาระสำคัญของเรื่องที่จะขอทำประชามติในลักษณะที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญได้โดยง่ายและสะดวก

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๒๑๑ ง หน้า ๖๕ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๕.

ในกรณีที่วุฒิสภาลงมติเห็นชอบกับญัตติตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งผลการลงมติพร้อมเรื่องและประเด็น รวมทั้งสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อดำเนินการต่อไป แต่ถ้าวุฒิสภาลงมติไม่เห็นชอบ ให้ญัตตินั้นเป็นอันตกไป และให้แจ้งผลการลงมตินั้นให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

การดำเนินการกรณี
สภาผู้แทนราษฎร
มีมติเห็นชอบ
ให้มีการออกเสียง
ประชามติ

ข้อ ๓๙/๒* ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรแจ้งมติของสภาผู้แทนราษฎรพร้อมสาระสำคัญของเรื่องที่มีมติเห็นชอบให้มีการออกเสียงประชามติมายังวุฒิสภา ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน
เมื่อวุฒิสภาลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบให้มีการออกเสียงประชามติตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

ญัตติที่ไม่ต้อง
เสนอล่วงหน้า
หรือเป็นหนังสือ

ข้อ ๔๐ ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ
(๑) ขอให้ปรึกษาเป็นเรื่องด่วน
(๒) ขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม
(๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๓๒ หรือข้อ ๓๓
(๔) ญัตติตามข้อ ๔๑ ข้อ ๖๗ ข้อ ๖๘ ข้อ ๖๙ ข้อ ๗๔ ข้อ ๑๒๓ ข้อ ๑๓๐ หรือข้อ ๑๘๖
(๕) ญัตติที่ประธานของที่ประชุมอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อยกเว้น
ในการเสนอ
ญัตติซ้อน

ข้อ ๔๑ เมื่อที่ประชุมวุฒิสภากำลังปรึกษาญัตติโดยผู้ ห้ามมิให้เสนอญัตติอื่นนอกจากญัตติ ดังต่อไปนี้
(๑) ขอแปรญัตติเฉพาะในเรื่องที่มีใช้ร่างพระราชบัญญัติ
(๒) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน
(๓) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณา หรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสาร หรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น
(๔) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ
(๕) ขอให้เลื่อนการปรึกษา
(๖) ขอให้ปิดอภิปราย
(๗) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา
ญัตติตาม (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) เมื่อที่ประชุมวุฒิสภามีมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ห้ามมิให้เสนอญัตติอื่นในข้อนี้อีก

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๒๑๑ ง หน้า ๖๕ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๕.

<p>ข้อ ๔๒ ญัตติตามข้อ ๔๑ (๖) และ (๗) ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน</p>	<p>ญัตติที่ห้ามเสนอพร้อมการอภิปรายของผู้เสนอ</p>
<p>ข้อ ๔๓ ญัตติตามข้อ ๔๑ (๗) ห้ามมิให้เสนอ</p> <p>(๑) ในการพิจารณาญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ</p> <p>(๒) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ</p> <p>(๓) ในการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น</p> <p>(๔) ในการพิจารณาและมีมติให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง</p>	<p>ข้อห้ามในการเสนอญัตติขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา</p>
<p>ข้อ ๔๔ ในการประชุมวุฒิสภาครั้งใด หากที่ประชุมวุฒิสภากำลังปรึกษาหรือพิจารณาญัตติเรื่องใดอยู่แล้วลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณาในการประชุมวุฒิสภาครั้งนั้น ให้ญัตติเดิมเป็นอันตกไป</p>	<p>กรณีญัตติเดิมตกไป</p>
<p>ข้อ ๔๕ ญัตติที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อทำยญัตติที่เสนอ</p>	<p>การรับรองญัตติที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ</p>
<p>ข้อ ๔๖ ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองแสดงการรับรองโดยวิธียกมือขึ้นพับศีรษะ</p>	<p>การรับรองญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ</p>
<p>ข้อ ๔๗ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติที่ประธานวุฒิสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมและได้ส่งให้สมาชิกแล้ว จะกระทำได้อีกเมื่อที่ประชุมวุฒิสภามีมติเห็นชอบ</p>	<p>การแก้ไขเพิ่มเติมหรือถอนญัตติ</p>
<p>ข้อ ๔๘ การถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติตามข้อ ๑๒๕</p>	<p>การถอนและแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติ</p>
<p>ข้อ ๔๙ การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใดหรือจากการเป็นผู้รับรอง ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภา และจะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ประธานวุฒิสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม</p> <p>ในกรณีที่ประธานวุฒิสภาสั่งบรรจุญัตติตามวรรคหนึ่งเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้ว จะถอนชื่อได้ต่อเมื่อที่ประชุมวุฒิสภามีมติเห็นชอบ</p>	<p>การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอญัตติหรือผู้รับรองญัตติ</p>

กรณีที่อยู่คดี เป็นอันตกไป	ข้อ ๕๐ ผู้ตัดคดีถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว ถ้าผู้เสนอญัตติ ไม่ชี้แจงในที่ประชุมวุฒิสภา หรือผู้เสนอญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทน ในฐานะผู้รับมอบหมายญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่ที่ประชุมวุฒิสภามีมติเป็นอย่างอื่น
กรณีที่คำแปรญัตติ เป็นอันตกไป	คำแปรญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว ถ้าผู้แปรญัตติ ไม่ชี้แจงในที่ประชุมวุฒิสภา หรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทน ในฐานะผู้รับมอบหมาย คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป
การมอบหมาย ให้ชี้แจงแทน	การมอบหมายให้ชี้แจงแทนในกรณีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองนั้นต้อง มอบแก่สมาชิก และทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานของที่ประชุมก่อนวาระพิจารณา ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้น
ผลของญัตติที่ตกไป	ข้อ ๕๑ ผู้ตัดคดีตกไปแล้ว ห้ามมิให้นำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกัน ขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ประธานวุฒิสภাজะอนุญาตในเมื่อพิจารณา เห็นว่าพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ ๓ การอภิปราย

ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน	ข้อ ๕๒ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนคือผู้เสนอญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติมีหลายคน ให้ประธานของที่ประชุมอนุญาตให้ใช้สิทธิอภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว
ผู้มีฐานะเสมือน ผู้เสนอญัตติ	กรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายจากกรรมการ ซึ่งได้สงวนความเห็น ผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติ หรือสมาชิกผู้รับมอบหมาย จากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมการ ให้มีฐานะเสมือนเป็น ผู้เสนอญัตติด้วย
ลำดับในการอภิปราย	ข้อ ๕๓ เมื่อผู้อภิปรายก่อนตามข้อ ๕๒ ได้อภิปรายแล้ว การอภิปราย ในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปรายอีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้ การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่คัดค้านย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับ และ มิให้นำเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด
กรณีมีผู้ขออภิปราย หลายคน	ข้อ ๕๔ ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานของที่ประชุมจะให้คนใด อภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ ผู้รับรองญัตติหรือผู้รับรอง คำแปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ข้อ ๕๕ การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น หรือใช้ภาษาต่างประเทศโดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่าน หรือนำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุมวุฒิสภา เว้นแต่ประธานของที่ประชุมจะอนุญาต แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิสมาชิกที่จะเขียนคำอภิปรายของตนและอ่านคำอภิปรายนั้นในที่ประชุมวุฒิสภา

ประเด็นและข้อห้ามในการอภิปราย

ห้ามมิให้ผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามมิให้กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใด โดยไม่จำเป็น

ข้อ ๕๖ ถ้าประธานของที่ประชุมเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานของที่ประชุมจะให้ผู้นั้นยุติการอภิปรายก็ได้ แม้จะมีได้ฝ่าฝืนข้อ ๕๕ ก็ตาม

การให้ยุติการอภิปราย

ข้อ ๕๗ สมาชิกผู้ใดเห็นว่ามี การฝ่าฝืนข้อบังคับและประสงค์จะประท้วงให้ยืนและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานของที่ประชุมจะต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจงแล้วให้ประธานของที่ประชุมวินิจฉัยว่า ได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงนั้นหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานของที่ประชุมดังกล่าว ให้ถือเป็นเด็ดขาด

วิธีการประท้วงกรณีฝ่าฝืนข้อบังคับ

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น และเมื่อประธานของที่ประชุมวินิจฉัยว่าการอภิปรายนั้นเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับ ประธานของที่ประชุมอาจสั่งให้ผู้อภิปรายถอนคำพูด และผู้อภิปรายต้องปฏิบัติตามคำสั่ง

วิธีการประท้วงกรณีถูกพาดพิง

ข้อ ๕๘ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้เอง หรือเมื่อมีผู้ประท้วงหรือตามคำสั่งของประธานของที่ประชุมตามข้อ ๕๗

การถอนคำพูด

ข้อ ๕๙ การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

กรณีที่การอภิปรายเป็นอันยุติ

(๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย

(๒) ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติให้ปิดอภิปราย

(๓) ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ข้อ ๖๐ ในกรณีที่ประธานของที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวุฒิสภาวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

การปิดอภิปราย

การอภิปรายสรุป

ข้อ ๖๑ เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดอภิปรายอีก นอกจากในกรณีที่ที่ประชุมวุฒิสภาจะต้องลงมติในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ จึงให้ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนอภิปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนจะลงมติ เมื่อการอภิปรายได้สิ้นสุดแล้ว ให้ประธานของที่ประชุมให้สัญญาณแจ้งสมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ

การอนุญาตให้บุคคลใด ๆ
ชี้แจงข้อเท็จจริง

ข้อ ๖๒ ประธานของที่ประชุมอาจอนุญาตให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมวุฒิสภาก็ได้

การให้สัญญาณของ
ประธานในที่ประชุม

ข้อ ๖๓ ถ้าประธานของที่ประชุมให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยี่นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันที และให้ทุกคนนั่งฟังประธานของที่ประชุม

ส่วนที่ ๔

การลงมติ

การลงมติ

ข้อ ๖๔ ในกรณีที่จะต้องมิตของวุฒิสภา ให้ประธานของที่ประชุมขอให้ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติ

การลงมติต้องมีสมาชิกครบองค์ประชุม โดยให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

การรวมหรือแยก
ประเด็นพิจารณา
หรือลงมติ

ข้อ ๖๕ ประธานของที่ประชุมมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ เว้นแต่ที่ประชุมวุฒิสภามีมติเป็นอย่างอื่น

คะแนนเสียงข้างมาก

ข้อ ๖๖ เสียงข้างมากตามมาตรา ๑๒๐ ของรัฐธรรมนูญ ในกรณีความเห็นของที่ประชุมวุฒิสภามีสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และในกรณีความเห็นของที่ประชุมวุฒิสภามีเกินสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด

การออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๖๗ ภายใต้บังคับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำการเป็นการเปิดเผย เว้นแต่เมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ขอให้กระทำการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ แต่ถ้ามีสมาชิกคัดค้านและมีผู้รับรองมากกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกในที่ประชุมวุฒิสภา ก็ให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย

ข้อ ๖๘ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้วิธีออกเสียงลงคะแนน
เปิดเผย

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด

(๒) ยกมือขึ้นพร้อมศีรษะพร้อมกับแสดงบัตรลงคะแนน ผู้เห็นด้วยให้แสดงบัตรลงคะแนนสีน้ำเงิน ผู้ไม่เห็นด้วยให้แสดงบัตรลงคะแนนสีแดง ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้แสดงบัตรลงคะแนนสีขาว โดยบัตรลงคะแนดังกล่าว ให้สมาชิกลงลายมือชื่อและหมายเลขประจำตัวสมาชิกกำกับไว้ด้วย

(๓) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับหมายเลขประจำตัวสมาชิก ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานของที่ประชุมกำหนด

(๔) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้น ให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม (๒) (๓) หรือ (๔) ได้ต่อเมื่อประธานของที่ประชุมขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมวุฒิสภามีมติให้กระทำได้ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๗๔

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยตาม (๑) ให้ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนได้จนกว่าประธานของที่ประชุมจะได้สั่งปิดการออกเสียงลงคะแนน

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยตาม (๒) ให้ประธานของที่ประชุมสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปรับบัตรลงคะแนนจากสมาชิกมา เพื่อดำเนินการตรวจนับคะแนนต่อไป

ข้อ ๖๙ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

วิธีออกเสียงลงคะแนนลับ

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด

(๒) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายถูก (✓) ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียนเครื่องหมายวงกลม (O)

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนลับตาม (๑) ให้ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนได้จนกว่าประธานของที่ประชุมจะได้สั่งปิดการออกเสียงลงคะแนน

เมื่อจะมีการออกเสียงลงคะแนนลับตาม (๒) ให้สมาชิกนั่งลงในที่ที่จัดไว้ และให้ประธานของที่ประชุมสั่งให้เจ้าหน้าที่แจกกระดาษและซองให้แก่สมาชิกทุกคน และเมื่อสมาชิกเขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองแล้ว ให้ประธานของที่ประชุมสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปรับมา เพื่อส่งให้แก่กรรมการตรวจนับคะแนนดำเนินการต่อไป และในการตรวจนับคะแนนให้ประธานของที่ประชุมเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าคน เป็นกรรมการตรวจนับคะแนน

การให้สัญญาณก่อน
ออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ ๗๐ ก่อนออกเสียงลงคะแนนลับ ให้ประธานของที่ประชุมให้สัญญาณ
แจ้งสมาชิกทราบเพื่อพร้อมที่จะออกเสียงลงคะแนนลับ

ลำดับการลงมติ

ข้อ ๗๑ ลำดับการลงมตินั้น ให้ลงมติในญัตติสุดท้ายก่อนแล้วย้อนเป็นลำดับ
ไปหาญัตติต้น แต่มิให้ถือว่าความผิดพลาดในการเรียงลำดับดังกล่าวมานี้ เป็นเหตุให้มติ
ที่ได้ลงคะแนนและนับคะแนนเสร็จแล้วเป็นอันเสียไป

การลงคะแนนของสมาชิก
ซึ่งเข้ามาในที่ประชุม
ระหว่างการออกเสียง

ข้อ ๗๒ สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมวุฒิสภาระหว่างการออกเสียง
ลงคะแนน อาจลงคะแนนได้ก่อนประธานของที่ประชุมสั่งปิดการออกเสียงลงคะแนน

การนำเรื่องอื่นมา
พิจารณาในระหว่าง
การนับคะแนน
การประกาศมติ

ข้อ ๗๓ ในระหว่างการนับคะแนนในเรื่องใด ประธานของที่ประชุมอาจขอ
ปรึกษาที่ประชุมวุฒิสภาให้นำเรื่องอื่นขึ้นมาพิจารณาในระหว่างการนับคะแนนก็ได้
เมื่อได้นับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ให้ประธานของที่ประชุมประกาศมติต่อ
ที่ประชุมวุฒิสภาทันที ในกรณีเรื่องใดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ว่า
มติจะต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียง
ถึงจำนวนที่กำหนดไว้นั้นหรือไม่

การทำลายบัตร
ออกเสียงลงคะแนนลับ

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าได้ประกาศมติต่อที่ประชุมวุฒิสภาจากผล
การออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีตามข้อ ๖๙ (๒) แล้ว ให้ประธานของที่ประชุมสั่งให้
เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงลงคะแนนนั้นด้วย

การขอนับ
คะแนนเสียงใหม่

ข้อ ๗๔ ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าผลการออกเสียงลงคะแนน
ต่างกันไม่เกินสิบคะแนน สมาชิกอาจเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคนให้มี
การนับคะแนนเสียงใหม่ได้

การนับคะแนนเสียงใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีลงคะแนนเป็นวิธีตาม
ข้อ ๖๘ หรือข้อ ๖๙ ซึ่งอยู่ในลำดับถัดไป แล้วแต่กรณี เว้นแต่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้
กำหนดวิธีลงคะแนนไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

การนับคะแนนเสียงโดยวิธีตามข้อ ๖๘ (๓) หรือข้อ ๖๙ (๒) จะขอให้ให้มี
การนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้

ญัตติที่ไม่มีผู้คัดค้าน
หรือเห็นเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๗๕ ญัตติใดไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานของที่ประชุมถามที่ประชุมวุฒิสภา
ว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมวุฒิสภา
ลงมติเห็นชอบด้วยกับญัตตินั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ญาติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติหรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้กำหนดให้ที่ประชุมวุฒิสภาวินิจฉัย โดยการออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๗๖ ให้เลขาธิการวุฒิสภาจัดทำบันทึกการลงมติการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกการลงมติดังกล่าวไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การจัดทำบันทึก
การลงมติ
การออกเสียงลงคะแนน

หมวด ๔ กรรมการ

ข้อ ๗๗ วุฒิสภามีอำนาจตั้งคณะกรรมการให้มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาหรือตามที่วุฒิสภามอบหมาย แล้วรายงานให้วุฒิสภาทราบ โดยจะกำหนดให้เป็นคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญก็ได้

คณะกรรมการสามัญ
และคณะกรรมการ
วิสามัญ

คณะกรรมการสามัญประกอบด้วยบุคคลซึ่งสภาตั้งจากสมาชิกของวุฒิสภาเท่านั้น ส่วนคณะกรรมการวิสามัญจะตั้งจากบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของวุฒิสภาด้วยก็ได้

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

ข้อห้ามในการสอบหา
ข้อเท็จจริง

คณะกรรมการอาจมีมติให้คณะอนุกรรมการช่วยรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการก่อนการสอบหาข้อเท็จจริงก็ได้

ข้อ ๗๘ ให้วุฒิสภที่ตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาขึ้นเพื่อพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาหรือตามที่วุฒิสภามอบหมาย *

คณะกรรมการสามัญ
ประจำวุฒิสภา

คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภามีจำนวนยี่สิบเอ็ดคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบแปดคน โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้*

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๒๔๗ ง หน้า ๑๐ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗.

(๑) คณะกรรมการการกฎหมาย และการยุติธรรม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามนโยบายด้านกฎหมาย การบริหารงานยุติธรรม กระบวนการยุติธรรม ตำรวจ อัยการ และราชทัณฑ์ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การพัฒนาไกลและวิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม การประมง และการปศุสัตว์ การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำ และปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การพัฒนาทรัพยากร เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร อาหาร การสหกรณ์ การผลิต การแปรรูป ธุรกิจการเกษตร และการเกษตรสร้างมูลค่า รวมทั้งการแก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ การรวมกลุ่มองค์กรเครือข่ายของเกษตรกรและสหกรณ์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๓) คณะกรรมการการคมนาคม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคม ทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางอวกาศ การขนส่งมวลชน การพาณิชย์ ระบบโลจิสติกส์ โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๔) คณะกรรมการการต่างประเทศ

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บทบาทและการยอมรับประเทศไทยในประชาคมโลก ชาวไทยซึ่งตั้งถิ่นฐานหรือไปประกอบอาชีพในต่างประเทศ สถานการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้น อันอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ รวมทั้งภาพลักษณ์ของประเทศ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๕) คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทหาร ทั้งปวง อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแบบองค์รวม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๖) คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬา

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการพิจารณาสอบถามข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการกีฬา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสร้างความหลากหลายและคุณภาพด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและการกีฬา การศึกษาทางวิชาชีพชั้นสูง ด้านการกีฬา การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาและองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อสร้างคุณค่าในการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๗) คณะกรรมการการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการโทรคมนาคม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการพิจารณาสอบถามข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร การสื่อสารสาธารณะ การโทรคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสื่อสารและสารสนเทศ รวมทั้งอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๘) คณะกรรมการการบริหารราชการแผ่นดิน

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการพิจารณาสอบถามข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการ การจัดการภัยพิบัติระดับชาติ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๙) คณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการพิจารณาสอบถามข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น การบริหารงาน การบริหารงานบุคคล การกระจายอำนาจ และการถ่ายโอนภารกิจ และรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๐) คณะกรรมการการพลังงาน

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการพิจารณาสอบถามข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหาร การส่งเสริม พัฒนา การจัดหา การใช้ การอนุรักษ์พลังงาน การแสวงหาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก การศึกษาผลกระทบและแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคจากการจัดหาและการใช้พลังงาน ความมั่นคงด้านพลังงาน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๑) คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิมนุษยชน สิทธิ เสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชนและการดำเนินการอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ การสื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะ การคุ้มครองผู้บริโภค และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๒) คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และความหลากหลายทางสังคม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งประสานกับองค์กรหรือประชาคมภายในประเทศและต่างประเทศ การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความเสมอภาค การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกัน ความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๓) คณะกรรมการการพาณิชย์และการอุตสาหกรรม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพาณิชย์และการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การอุตสาหกรรม การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจเพื่อสังคม วิสาหกิจชุมชน เขตเศรษฐกิจพิเศษ ความสามารถในการแข่งขัน และการเจริญเติบโตทางอุตสาหกรรม รวมทั้งการจัดการสิ่งแวดล้อมภาคอุตสาหกรรม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๔) คณะกรรมการการแรงงาน

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวในประเทศ แรงงานไทยในต่างประเทศ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ การสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน การประกันสังคม ความปลอดภัยในการทำงาน อาชีวอนามัย มาตรฐานฝีมือแรงงาน รวมทั้งประสานกับองค์กรหรือประชาคมภายในประเทศและต่างประเทศ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๕) คณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา การอุปถัมภ์ และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์และการสืบสานศิลปะ ดนตรี บันเทิง ประเพณี

พหุวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน การส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ไทย และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๖) คณะกรรมการการศึกษา การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การอุดมศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติ การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การวิจัย และการสร้างสรรค์นวัตกรรม การให้บริการทางการศึกษา สำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึง เน้นความเป็นเลิศ ทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทย บนพื้นฐาน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๗) คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเศรษฐกิจ ในภาพรวม สถานการณ์เศรษฐกิจในประเทศและต่างประเทศที่อาจส่งผลกระทบต่อ เศรษฐกิจไทย รวมทั้งนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ การเงิน การคลัง การธนาคาร การประกันภัย ตลาดทุน ตลาดตราสารหนี้ การเงินและสินทรัพย์ดิจิทัล การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และนโยบายรัฐวิสาหกิจ การสร้างเสริม โอกาส สิทธิ ความสามารถ การเข้าถึงทรัพยากร ความเท่าเทียม การเติบโต อย่างมีส่วนร่วม การเข้าถึงบริการ สวัสดิการของประชาชนและชุมชน เพื่อบูรณาการ ในการแก้ปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม รวมทั้งติดตาม การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๘) คณะกรรมการการสาธารณสุข

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการสาธารณสุข การพัฒนาระบบสุขภาพ การบริการสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐานสากล การผลิตบุคลากรด้านสาธารณสุขให้เพียงพอต่อความต้องการของระบบสาธารณสุข โดยรวมถึงการรักษาพยาบาล การควบคุมและป้องกันโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ การฟื้นฟูสุขภาพ การเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข การส่งเสริมสุขภาพ การพัฒนา คุณภาพชีวิต และพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน รวมถึงปัญหาผลกระทบของ การเปลี่ยนแปลงทางประชากร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๙) คณะกรรมาธิการกิจการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและนโยบายของรัฐบาลในด้านงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการรับ การใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ การตรวจสอบเรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งกระบวนการและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒๐) คณะกรรมาธิการติดตามการบริหารงบประมาณ

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านงบประมาณ การติดตามและประเมินผลการรับและการจ่าย การจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒๑) คณะกรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการที่ดิน การจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ตลอดจนการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ศึกษาปัญหาการใช้ การป้องกัน การแก้ไข การควบคุมมลพิษ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หากมีความจำเป็นหรือเห็นสมควรวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาเพิ่มขึ้นหรือลดจำนวนคณะกรรมาธิการลงเมื่อใดก็ได้

นอกจากประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา สมาชิกคนหนึ่งต้องดำรงตำแหน่งกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อนี้อย่างน้อยหนึ่งคณะแต่ไม่เกินสองคณะ เว้นแต่สมาชิกที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภา ให้ดำรงตำแหน่งกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อนี้ได้หนึ่งคณะนับแต่วันถัดจากวันที่สมาชิกผู้นั้นได้รับเลือกเป็นประธานคณะกรรมาธิการ สำหรับสมาชิกผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาจะดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาอื่นอีกมิได้

ข้อ ๗๙ การสรรหาสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ ให้ที่ประชุมวุฒิสภาตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกินสามสิบคน และให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความจำนงโดยยื่นต่อคณะกรรมการสามัญ ตามแบบและรายละเอียดที่คณะกรรมการสามัญกำหนด เพื่อที่จะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาได้อย่างน้อยหนึ่งคณะ แต่ไม่เกินสองคณะ ในกรณีที่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดมีสมาชิกยื่นแสดงความจำนงจะดำรงตำแหน่งไว้น้อยกว่าหรือเกินกว่าจำนวนที่จะมีได้ในคณะกรรมการในคณะนั้น ให้ใช้วิธีเฉลี่ยโดยหารือกับสมาชิกที่เกี่ยวข้องก่อน หากยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ให้ใช้วิธีเลือกกันเอง หรือใช้วิธีจับสลาก ตามแต่สมาชิกที่เกี่ยวข้องจะตกลงกัน

การตั้งคณะกรรมการสามัญเพื่อสรรหาสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา

การตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาเลือกจากรายชื่อสมาชิกที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการสามัญตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๘๐ ในกรณีที่หน้าที่และอำนาจใดหรือการดำเนินการใดของคณะกรรมการอาจมีความไม่ชัดเจนหรืออาจมีความซ้ำซ้อนกันและอาจทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินการของคณะกรรมการ ให้ประธานวุฒิสภาหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องแล้วพิจารณาว่าจะให้คณะกรรมการคณะใดเป็นผู้ดำเนินการ

การดำเนินการกรณีมีความไม่ชัดเจนหรือซ้ำซ้อนกันของหน้าที่และอำนาจระหว่างคณะกรรมการ

ในกรณีที่การกระทำกิจการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการหลายคณะ ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการให้คณะกรรมการทุกคณะที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการ ในการนี้ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องจะมีมติตั้งคณะอนุกรรมการร่วมขึ้นคณะหนึ่งนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๘๙ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เพื่อช่วยดำเนินการก็ได้

วรรคสาม* (ยกเลิก)

ข้อ ๘๑ ให้วุฒิสภาดังตั้งคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานวุฒิสภาเป็นประธานคณะกรรมการ รองประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานคณะกรรมการ ประธานคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง ทุกคณะ หรือผู้แทน สมาชิกที่ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกตามข้อ ๘๓ อีกไม่เกินสิบเอ็ดคน ผู้แทนคณะรัฐมนตรีจำนวนหนึ่งคน และเลขาธิการวุฒิสภาเป็นกรรมการ

หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา

* ยกเลิกโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๒๔๗ ง หน้า ๑๐ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗.

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจกระทำการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือเรื่องอื่นใดตามที่วุฒิสภามอบหมาย หรือตามที่ประธานวุฒิสภามอบหมาย

(๒) ติดตามมติและตรวจรายงานการประชุมของวุฒิสภา

(๓) กระทำการหรือพิจารณาเรื่องใด ๆ ที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ คณะกรรมการอื่นของวุฒิสภา

(๔) ประสานงานระหว่างวุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในกิจการของวุฒิสภา

(๕)* ประสานงานกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะและ สมาชิกเกี่ยวกับการพิจารณารายชื่อสมาชิกหรือบุคคลใด ๆ ที่จะเสนอให้ที่ประชุม วุฒิสภาเลือกเป็นกรรมการสามัญ หรือกรรมการวิสามัญตามข้อ ๘๒ ข้อ ๘๓ ข้อ ๘๔ ข้อ ๘๕ หรือข้อ ๑๐๖ แล้วแต่กรณี เพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสม และเป็นธรรม

(๖) ดำเนินงานทางด้านวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร การสารสนเทศ เพื่อสนับสนุน กิจการของวุฒิสภา

(๗) รับคำร้องเรียนหรือเรื่องราวร้องทุกข์ของราษฎรเพื่อมอบต่อคณะกรรมการ คณะต่าง ๆ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา

(๘) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของวุฒิสภา

(๙) เสนอแนะต่อวุฒิสภาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานวุฒิสภาและ การดำเนินกิจการในด้านต่าง ๆ ของวุฒิสภา

(๑๐) เสนอแนะต่อวุฒิสภาเกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียดของงบประมาณ และการแปรรูปจัดงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนของวุฒิสภาและสำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา

(๑๑) เสนอแนะต่อวุฒิสภาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกวุฒิสภา

หน้าที่และอำนาจของ
คณะกรรมการวิสามัญ
การพิทักษ์และเทิดทูน
สถาบันพระมหากษัตริย์

ข้อ ๘๒ ให้วุฒิสภาดั้งคณะกรรมการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์ขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสามสิบคน ในจำนวนนี้ ให้ประกอบด้วยบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด มีหน้าที่และอำนาจกระทำการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๒๔๗ ง หน้า ๑๐ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗.

ข้อ ๘๓ การตั้งคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญให้ที่ประชุมวุฒิสภานอกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน เว้นแต่การตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ให้ดำเนินการตามข้อ ๗๙วรรคสอง

การตั้งคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญ

ในการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายชื่อได้ไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมด แต่ในการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำการกิจการในเรื่องอื่น ๆ ให้ประกอบด้วยบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามแต่ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

การออกเสียงลงคะแนนเลือกคณะกรรมการ ให้สมาชิกออกเสียงลงคะแนนโดยเลือกบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเท่ากับจำนวนกรรมการที่จะเลือกตามวิธีที่ประธานของที่ประชุมกำหนด

ให้ประธานวุฒิสภาและเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจนับคะแนนและให้ประธานวุฒิสภาแจ้งผลการตรวจนับคะแนนและประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการในการประชุมครั้งนั้นหรือครั้งต่อไป

ให้ถือว่าผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการดำรงตำแหน่งกรรมการนับแต่วันที่วุฒิสภาลงมติเลือก

ข้อ ๘๔ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอหากวุฒิสภามีได้พิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาหรือโดยคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาที่เกี่ยวข้อง ให้วุฒิสภที่ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวร่วมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ที่มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ

ข้อ ๘๕ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ หากวุฒิสภามีได้พิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาหรือโดยคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาที่เกี่ยวข้อง ให้วุฒิสภที่ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรงมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงและชายที่เหมาะสมและเป็นธรรม

การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ

องค์ประชุมของ
คณะกรรมการธิการ

ข้อ ๘๖ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม แต่ถ้าในการประชุม
คณะกรรมการในเรื่องใดที่ยังไม่มีการลงมติ ถ้ามีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า
หนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ก็ให้ถือเป็นองค์ประชุมและ
ให้พิจารณาเรื่องนั้นไปก่อนได้ และให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมวุฒิสภา
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การประชุม
คณะกรรมการ
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ประธานคณะกรรมการจะกำหนดให้จัด
การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ต้องให้ผู้ร่วมประชุมสามารถประชุมปรึกษาหารือ
และแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการ
ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อย
ต้องกำหนดเรื่องมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ด้วย*

เรื่องที่ใช้การประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
มิได้

การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะใช้การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ตามวรรคสองมิได้ จนกว่าประธานวุฒิสภาจะประกาศกำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุม
ที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอตามข้อ ๓๔/๓ และเป็นกรณีที่ประธานคณะกรรมการ
เห็นว่าเป็นเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็น

(๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างข้อบังคับ

(๒) การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
หรือกฎหมายตามข้อ ๑๐๕

(๓) การพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๑๑๕

(๔) การพิจารณาเรื่องรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือ
ที่คณะกรรมการมีมติให้กระทำการเป็นการลับ

(๕) การประชุมอื่นตามที่ประธานวุฒิสภาประกาศกำหนด**

ตำแหน่งใน
คณะกรรมการธิการ

ข้อ ๘๗ ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกประธาน รองประธาน
เลขานุการ โฆษก และตำแหน่งอื่น ตามความจำเป็นจากกรรมการในคณะนั้น ๆ

ให้กรรมการที่เป็นสมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมของ
คณะกรรมการเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๗๔ ง หน้า ๗๖ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

** แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๒๑๑ ง หน้า ๖๓ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๕.

การเลือกประธานคณะกรรมการให้การ ให้นำความในข้อ ๕ และข้อ ๖ ของ หมวด ๑ การเลือกประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในการเสนอชื่อต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ทั้งนี้ การเลือกประธาน คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ มิให้เลือกจาก บุคคลที่มีได้เป็นสมาชิก

ให้มีผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคนประจำคณะกรรมการแต่ละคณะ โดยให้คณะกรรมการแต่งตั้งจากรายชื่อข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาตาม รายชื่อที่เลขาธิการวุฒิสภาเสนอ และเมื่อมีผู้ดำรงตำแหน่งนักกฎหมายนิติบัญญัติแล้ว ผู้ช่วยเลขานุการอย่างน้อยหนึ่งคนต้องแต่งตั้งจากนักกฎหมายนิติบัญญัติ

ผู้ช่วยเลขานุการประจำ
คณะกรรมการ

ข้อ ๘๘ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ หรือมี แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานคณะกรรมการหลายคน ให้รองประธานคณะกรรมการคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ ถ้ารองประธานคณะกรรมการคนที่หนึ่งไม่มีหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมการลำดับต่อไปเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการแล้ว หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน ประธานคณะกรรมการ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่
แทนประธาน
คณะกรรมการ

ในกรณีที่คณะกรรมการใดมีรองประธานคณะกรรมการคนเดียว ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘๙ คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อ ๗๘ วรรคสอง รวมทั้งคณะกรรมการวิสามัญตามข้อ ๘๑ และข้อ ๘๒ อาจตั้งคณะอนุกรรมการ ได้ไม่เกินคณะละสามคณะ ประกอบด้วยอนุกรรมการคณะละไม่เกินสิบสองคน ซึ่งเลือกจากรายชื่อที่กรรมการเสนอ เพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการ ตามแต่จะมอบหมาย*

การตั้งคณะ
อนุกรรมการ

คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือคณะกรรมการที่วุฒิสภามีมติให้ตั้งขึ้นตามญัตติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ อาจตั้ง คณะอนุกรรมการได้ไม่เกินสามคณะ คณะละไม่เกินสิบสองคน ซึ่งเลือกจากรายชื่อ ที่กรรมการเสนอ เพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมายและภายในเวลาที่ กำหนด

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๒๔๗ ง หน้า ๑๐ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗.

ประธานและรองประธานคนที่หนึ่งในคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง และวรรคสองต้องตั้งจากสมาชิกที่เป็นกรรมการในขณะนั้น แต่สำหรับประธานคณะอนุกรรมการในคณะกรรมาธิการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจะตั้งจากกรรมาธิการในขณะนั้นที่เป็นสมาชิกหรือไม่ก็ได้

คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมาธิการในคณะให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด

ให้นำความในข้อ ๘๖ ข้อ ๘๗ ข้อ ๙๒ และข้อ ๑๐๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเรียกเอกสาร
หรือบุคคลมาแถลง
ข้อเท็จจริง

ข้อ ๙๐ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในกิจการที่ กระทำ หรือในเรื่องที่ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาอยู่ตามมาตรา ๑๒๙ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ ประธานคณะกรรมาธิการ หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมาธิการ

ในกรณีที่ บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ ของรัฐ ให้ประธาน คณะกรรมาธิการแจ้งให้รัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่ คณะกรรมาธิการ สอบหา ข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่ คณะกรรมาธิการ เรียกด้วย

การนัดประชุม
คณะกรรมาธิการ

หนังสือนัดประชุม คณะกรรมาธิการ นอกจากครั้งแรก ให้เลขานุการ คณะกรรมาธิการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขานุการ คณะกรรมาธิการเป็นผู้ลงลายมือชื่อ

การเรียกบุคคล
มาชี้แจง

ข้อ ๙๑ ในกรณีที่ คณะกรรมาธิการใดประสงค์จะเรียกบุคคลมาชี้แจงตาม ข้อ ๙๐ ให้ประธานคณะกรรมาธิการนั้น แจ้งชื่อบุคคล ตำแหน่ง เรื่องและประเด็น ที่ขอให้ชี้แจง รวมทั้งวันและเวลาที่ขอให้มาชี้แจงให้เลขาธิการวุฒิสภาทราบ แล้วให้ เลขาธิการวุฒิสภาแจ้งให้ประธานคณะกรรมาธิการคณะอื่นที่เกี่ยวข้องทราบโดยไม่ชักช้า เพื่อเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงในคราวเดียวกัน

ความในวรรคหนึ่งให้นำมาใช้บังคับแก่การดำเนินการของคณะอนุกรรมการด้วย

ผู้มีสิทธิเข้าฟัง
การประชุม
คณะกรรมาธิการ

ข้อ ๙๒ สมาชิกและผู้ซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมมีสิทธิ เข้าฟังการประชุมคณะกรรมาธิการ

ในกรณีประชุมลับผู้ที่ จะเข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นสมาชิกหรือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การประชุม และได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

ข้อ ๙๓ ภายใต้บังคับข้อ ๙๒ ผู้เสนอญัตติที่มีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการธิการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติที่มีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกอื่นกระทำแทนได้ โดยยื่นต่อประธานคณะกรรมการธิการ

การชี้แจง
แสดงความคิดเห็น
ในที่ประชุม
คณะกรรมการธิการ

ข้อ ๙๔ ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการธิการไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติให้มาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติ แล้วแต่กรณี

การประกาศ
กำหนดการประชุม
คณะกรรมการธิการ

ข้อ ๙๕ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการธิการตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสิบนาทีนับแต่เวลาที่คณะกรรมการธิการได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการธิการจะพิจารณาเห็นสมควรผ่อนผันให้เป็นกรณีพิเศษก่อนเสร็จการพิจารณาเรื่องนั้น

กรณีที่คำแปรญัตติ
ต้องตกไป

ข้อ ๙๖ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการธิการในข้อใด จะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้วุฒิสภาวินิจฉัยก็ได้ การสงวนคำแปรญัตติตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

การสงวนคำแปรญัตติ

(๑) ผู้สงวนคำแปรญัตติแถลงด้วยวาจาในที่ประชุมคณะกรรมการธิการ

(๒) ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานคณะกรรมการธิการ

การสงวนคำแปรญัตติตามวรรคสอง (๑) หรือ (๒) ผู้สงวนคำแปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการธิการหรือสมาชิกอื่นกระทำการแทนได้

ข้อ ๙๗ กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการธิการในข้อใด จะสงวนความเห็นของตนในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้วุฒิสภาวินิจฉัยก็ได้

การสงวนความเห็น

การสงวนความเห็นตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ผู้สงวนความเห็นแถลงด้วยวาจาในที่ประชุมคณะกรรมการธิการ

(๒) ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานคณะกรรมการธิการ

การสงวนความเห็นตามวรรคสอง (๑) หรือ (๒) ถ้ากรรมการผู้สงวนความเห็นไม่ชี้แจงในที่ประชุมคณะกรรมการธิการ หรือกรรมการผู้สงวนความเห็นไม่อยู่ในที่ประชุมคณะกรรมการธิการโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย คณะกรรมการธิการอาจไม่รับความเห็นที่ขอสงวนนั้นก็ได้

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนตามวรรคสาม ต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธาน คณะกรรมาธิการก่อนวาระพิจารณามาตราที่ขอสงวนความเห็นนั้น

รายงานของ
คณะกรรมาธิการ

ข้อ ๙๘ เมื่อคณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ปรึกษาหารือ การพิจารณาขอสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจ ของวุฒิสภาหรือตามที่วุฒิสภามอบหมายเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อวุฒิสภา

ในที่ประชุมวุฒิสภา คณะกรรมาธิการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติม เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมาธิการจะมอบหมายให้ บุคคลใด ๆ แถลงหรือชี้แจงแทนก็ได้

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมาธิการ

ข้อ ๙๙ ในการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ ถ้าคณะกรรมาธิการเห็นว่า มีข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะที่คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการ เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณา

การติดตาม
การดำเนินการ
ตามข้อสังเกต

ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการ ให้ประธานวุฒิสภาส่งรายงานและข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะไปยังคณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้อง และให้วุฒิสภาติดตามการดำเนินการตามข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะ ดังกล่าวต่อไป

การดำเนินการกรณี
คณะกรรมาธิการ
ปรึกษาหารือ
หรือพิจารณาเรื่องใด
ไม่เสร็จตามกำหนด

ข้อ ๑๐๐ ถ้ามีมติของวุฒิสภาให้คณะกรรมาธิการใดกระทำการ ปรึกษาหารือ สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมาธิการ จะกระทำการ ปรึกษาหารือ สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องนั้นไม่เสร็จภายในเวลา ที่กำหนด ประธานคณะกรรมาธิการหรือผู้ทำหน้าที่แทนต้องรายงานให้ประธานวุฒิสภา ทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุมสามัญ ให้ประธานวุฒิสภาเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา และที่ประชุมวุฒิสภาอาจลงมติให้ขยายเวลา ที่ได้กำหนดไว้ หรือให้ตั้งคณะกรรมาธิการใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่น สุดแต่ที่ประชุมวุฒิสภาจะเห็นสมควร แต่ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมสามัญก็ให้ประธานวุฒิสภา มีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้วุฒิสภา ทราบภายหลัง ทั้งนี้ ภายใต้งบข้อ ๑๓๖

ข้อ ๑๐๑ ในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมาธิการจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะดำเนินการตามภาระหน้าที่อื่นอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมาธิการคณะนั้น ๆ หรือตามภาระหน้าที่อื่นตามที่วุฒิสภามอบหมายต่อไป

การดำเนินการของ
คณะกรรมาธิการ
ในระหว่างสภา
ผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ
หรือมีการยุบสภา

ข้อ ๑๐๒ กรรมาธิการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามอายุของวุฒิสภา
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ
- (๕) มีการตั้งคณะกรรมาธิการใหม่แทนคณะเดิมตามข้อ ๑๐๐
- (๖) วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมาธิการ

เพื่อประโยชน์ในการกระทำการพิจารณาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภา และการดำเนินการตามมาตรา ๑๒๖ ของรัฐธรรมนูญ ให้กรรมาธิการที่พ้นจากตำแหน่งตาม (๑) ทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกขึ้นใหม่

ข้อ ๑๐๓ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมาธิการในคณะกรรมาธิการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขอให้วุฒิสภาดั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง สำหรับคณะกรรมาธิการวิสามัญหากตำแหน่งกรรมาธิการในคณะใดว่างลง ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญจะแจ้งต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขอให้วุฒิสภาดั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือไม่ก็ได้

การตั้งกรรมาธิการ
แทนตำแหน่งที่ว่าง

ข้อ ๑๐๔ บันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมาธิการให้เปิดเผยให้ประชาชนทราบ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประธานวุฒิสภากำหนด

การเปิดเผยบันทึก
การประชุมหรือรายงาน
ของคณะกรรมาธิการ

ในกรณีที่จะไม่เปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นต่อวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้เปิดเผย ทั้งนี้ หากวุฒิสภามีมติให้เปิดเผย ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดเก็บบันทึกการประชุมหรือรายงานดังกล่าวไว้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการวุฒิสภากำหนด หากวุฒิสภามีมติไม่เปิดเผยไปตามความเห็นของคณะกรรมาธิการดังกล่าวให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป

การรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ประธานวุฒิสภากำหนด

หมวด ๕

การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

การตั้งคณะกรรมการ
สามัญเพื่อตรวจสอบ
ประวัติ ความประพฤติ
และพฤติกรรม
ทางจริยธรรม

ข้อ ๑๐๕ เมื่อมีกรณีที่วุฒิสภาจะต้องพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใด ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้น คณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็นสำหรับตำแหน่งนั้นเป็นกรณี ๆ ไป

ระยะเวลา
ในการพิจารณา

การตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคล ตามวรรคหนึ่ง ต้องกระทำให้เสร็จครบทุกรายภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตั้ง คณะกรรมการสามัญ ในกรณีที่ไมอาจดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว คณะกรรมการสามัญอาจขอขยายเวลาได้อีกไม่เกินสามสิบวัน เว้นแต่จะมี กฎหมายกำหนดระยะเวลาไว้เป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้วุฒิสภาเลือก บุคคลให้ดำรงตำแหน่ง แต่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งรายชื่อผู้สมควร ได้รับเลือกไว้ วุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมการสามัญตามวรรคหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ พิจารณาเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรม ทางจริยธรรมของบุคคลที่เห็นสมควรเป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนที่ต้องเลือก เพื่อเสนอต่อวุฒิสภาภายในเวลาที่กำหนดก็ได้

องค์ประกอบของ
คณะกรรมการสามัญ
เพื่อตรวจสอบประวัติ
ความประพฤติ และ
พฤติกรรมทางจริยธรรม

ข้อ ๑๐๖ การตั้งกรรมการสามัญตามข้อ ๑๐๕ ให้เลือกจากสมาชิก ที่คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาเสนอชื่อ มีจำนวนสามคน จำนวนที่เหลือ ให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกจากรายชื่อสมาชิกที่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา เสนอจากกรรมการคณะนั้น ๆ คณะละหนึ่งคน

องค์ประชุมของ
คณะกรรมการ

ข้อ ๑๐๗ การประชุมคณะกรรมการสามัญตามข้อ ๑๐๕ ต้องมี กรรมการสามัญมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสามัญทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ ๑๐๘ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และ พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย คณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ อาจเรียกเอกสาร หรือพยานหลักฐานอันจำเป็นจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือ แสดงความเห็นได้ตามที่เห็นสมควร รวมทั้งให้มีหนังสือเชิญบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ ดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายมาให้ข้อเท็จจริง หรือชี้แจง เกี่ยวกับประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ประสงค์จะทราบ

การเรียกเอกสาร หรือบุคคลมาแถลง ข้อเท็จจริง

หากปรากฏว่ามีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล ผู้ได้รับการเสนอชื่อผู้ใด ไม่ว่าในเวลาใดก่อนที่คณะกรรมการการสามัญจะจัดทำรายงาน เสนอต่อวุฒิสภา และข้อมูลหรือข้อเท็จจริงนั้นยังไม่เป็นที่ยุติ คณะกรรมการการสามัญ ต้องให้บุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้นมีโอกาสดังกล่าวที่ทราบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงดังกล่าว และมีโอกาสได้ชี้แจงและแถลงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ตลอดจนแสดงพยาน หลักฐานของตนเพื่อความเป็นธรรม เว้นแต่ในกรณีมีเหตุจำเป็นคณะกรรมการการสามัญ จะให้ผู้นั้นยื่นหนังสือชี้แจงหรือเอกสารหรือพยานหลักฐานมาโดยเร็วก็ได้

การให้โอกาส ผู้ได้รับการเสนอชื่อ ชี้แจงข้อมูลหรือ ข้อเท็จจริง

ข้อ ๑๐๙ การประชุมคณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ ให้กระทำ เป็นการลับ โดยผู้ที่เข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุม และได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการสามัญ

การประชุมลับของ คณะกรรมการการ

ข้อ ๑๑๐ เมื่อคณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ ดำเนินการตามหน้าที่ เสร็จแล้ว ให้เสนอรายงานต่อประธานวุฒิสภา

รายงานของ คณะกรรมการการ

รายงานของคณะกรรมการการสามัญดังกล่าวจะแยกจัดทำบางส่วนเป็น รายงานลับก็ได้ ในกรณีนี้ให้ระบุข้อมูล ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้จาก การตรวจสอบ พร้อมจัดทำทสรูปเป็นรายบุคคลไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานด้วย

ข้อ ๑๑๑ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานของคณะกรรมการการสามัญตาม ข้อ ๑๑๐ แล้ว ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน และ ให้เลขาธิการวุฒิสภาจัดส่งเฉพาะระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้สมาชิกโดยไม่ต้องจัดส่งรายงานลับของคณะกรรมการการสามัญดังกล่าวไปด้วย

การบรรจุรายงาน เข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๑๑๒ ในการประชุมวุฒิสภา ให้คณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ เริ่มด้วยการนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการสามัญเฉพาะส่วนที่มีได้เป็นรายงานลับ ต่อที่ประชุมวุฒิสภา

การเสนอรายงาน ต่อที่ประชุมวุฒิสภา

การร้องขอ
ให้ประชุมวุฒิสภา
เป็นการลับ

ก่อนนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการสามัญส่วนที่เป็นรายงานลับต่อที่ประชุมวุฒิสภา หากคณะกรรมการการสามัญร้องขอต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อให้มีการดำเนินการประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ และให้เลขาธิการวุฒิสภาแจกสำเนารายงานลับของคณะกรรมการการสามัญให้แก่สมาชิกเพื่อประกอบการพิจารณาในที่ประชุมวุฒิสภา สำเนารายงานลับดังกล่าว สมาชิกจะนำออกนอกห้องประชุมมิได้

ภายหลังการประชุมวุฒิสภาตามวาระหนึ่งและวาระสอง ให้คณะกรรมการการสามัญร้องขอต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติให้เปิดเผยรายงานลับ และบันทึกการประชุมของคณะกรรมการการสามัญไปในคราวเดียวกัน

การทำลายสำเนา
รายงานลับของ
คณะกรรมการการ

ข้อ ๑๑๓ เมื่อที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณารายงานเสร็จแล้ว ให้สมาชิกส่งคืนสำเนารายงานลับของคณะกรรมการการสามัญตามข้อ ๑๐๕ ต่อเลขาธิการวุฒิสภาในที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อนำไปทำลายตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด โดยให้ประธานคณะกรรมการการสามัญหรือผู้ที่ประธานคณะกรรมการการสามัญมอบหมายเป็นผู้กำกับในการทำลายนั้น

การนำทบัญญัติ
เกี่ยวกับกรรมการ
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑๔ ให้นำความในหมวด ๔ กรรมการ มาใช้บังคับกับการดำเนินการของคณะกรรมการการสามัญโดยอนุโลม เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้แล้วในหมวดนี้

หมวด ๖

การให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง

การพิจารณาให้บุคคล
พ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๑๑๕ เมื่อมีกรณีที่วุฒิสภาจะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามที่กฎหมายกำหนด วุฒิสภาอาจมีมติส่งเรื่องดังกล่าวไปยังคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง หรือตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง

การดำเนินการของคณะกรรมการตามวาระหนึ่ง ให้นำความในหมวด ๕ การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย มาใช้บังคับโดยอนุโลม*

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๒๑๑ ง หน้า ๖๓ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๕.

หมวด ๗

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด

ส่วนที่ ๑

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๑๑๖ ให้มีสารบบลงวัน เดือน ปี ที่วุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติ จากสภาผู้แทนราษฎร และวัน เดือน ปี ที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยัง สภาผู้แทนราษฎร

สารบบรับและส่ง
ร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๑๗ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติจากสภาผู้แทน ราษฎรแล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การบรรจุร่าง พ.ร.บ.
เข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๑๑๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๓ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ การพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๑๙ ในกรณีที่มีความจำเป็นเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ เมื่อสภา ผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติใดในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธาน วุฒิสภาอาจพิจารณามอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใด คณะหนึ่งที่เกี่ยวข้อง หรือวุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นเฉพาะกรณีไปก็ได้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมการดังกล่าวรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูล ประกอบการพิจารณาของสมาชิกในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป

คณะกรรมการ
พิจารณาศึกษา
ร่าง พ.ร.บ. ล่วงหน้า

ข้อ ๑๒๐ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้พิจารณาและ ลงมติว่าจะรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้พิจารณา หรือไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่หนึ่ง

ข้อ ๑๒๑ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติ เห็นชอบแล้ว หากเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ ให้ผู้แทน ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น เป็นผู้ชี้แจงหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติต่อที่ประชุมวุฒิสภา

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
เป็นผู้เสนอ

กรณีมีมติรับร่าง พ.ร.บ.
ไว้พิจารณา **ข้อ ๑๒๒** ในกรณีที่วุฒิสภาลงมติในวาระที่หนึ่ง รับร่างพระราชบัญญัติไว้
พิจารณา ให้วุฒิสภาพิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่สอง **ข้อ ๑๒๓** การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
โดยคณะกรรมการที่วุฒิสภาตั้ง หรือกรรมาธิการเต็มสภา
ตามปกติ ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่วุฒิสภาตั้ง
การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาจะกระทำต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมี
ผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคนและที่ประชุมวุฒิสภาอนุมัติ
ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการเต็มสภานั้น วุฒิสภาจะตั้ง
คณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใดโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ได้

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
โดยคณะกรรมการ **ข้อ ๑๒๔** ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการ
ที่วุฒิสภาตั้งนั้น วุฒิสภาจะมอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาหรือ
คณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้

การเสนอคำแปรญัตติ
ร่าง พ.ร.บ. **ข้อ ๑๒๕** ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติขึ้นคณะกรรมการที่วุฒิสภาตั้ง
สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้า
เป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันทำการนับแต่วันถัดจาก
วันที่วุฒิสภามีมติกำหนดเวลาแปรญัตติ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้กำหนดเป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติ
ร่าง พ.ร.บ. การแปรญัตติ ต้องแปรเป็นรายมาตรา และให้เป็นไปตามแบบที่เลขาธิการ
วุฒิสภากำหนด

รายงานการพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ของ
คณะกรรมการ **ข้อ ๑๒๖** เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว
ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้ง
รายงานต่อประธานวุฒิสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไข
เพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับ
คำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือ
มีการสงวนความเห็นของกรรมาธิการ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการ **ข้อ ๑๒๗** ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม
ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
ควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ
เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๙๙ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒๗ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติและรายงานของ คณะกรรมการตามข้อ ๑๒๖ แล้ว ให้เสนอวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป โดยให้บรรจ เข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การบรรจุร่าง พ.ร.บ. และรายงานของ คณะกรรมการ เข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๑๒๘ ในกรณีที่วุฒิสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยกรรมการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมการ และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภา เป็นทั้งการพิจารณาชั้นคณะกรรมการ และการพิจารณาของวุฒิสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมารวมกันไป

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ. โดยกรรมการเต็มสภา

ข้อ ๑๒๙ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณา เสร็จแล้ว ให้วุฒิสภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับ มาตรา และให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่คณะกรรมการมีการแก้ไข เพิ่มเติม ส่วนกรณีที่มีการสงวนคำแปรญัตติหรือการสงวนความเห็นให้อภิปรายได้เฉพาะ ผู้แปรญัตติที่ได้สงวนคำแปรญัตติหรือกรรมการที่ได้สงวนความเห็นไว้เท่านั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมวุฒิสภาจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย และให้นำ ความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การพิจารณา

เรียงมาตรา

ข้อ ๑๓๐ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๙ จนจบร่างแล้ว ให้วุฒิสภาพิจารณา ทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติม ถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่ยังเห็นว่า ขัดแย้งกันอยู่

การพิจารณาสรุป ร่าง พ.ร.บ. ทั้งฉบับ

ในการพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งตามวรรคหนึ่งนั้น หากปรากฏว่าเนื้อความในร่างนั้นมีความผิดพลาด หรือมีความจำเป็นอันสมควรอย่างยิ่ง ที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความในร่างนั้น ให้ประธานของที่ประชุมหรือที่ประชุมวุฒิสภา ว่าสมควรพิจารณาทบทวนหรือไม่ หากที่ประชุมวุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ก็ให้ทบทวนเพื่อแก้ไขเพิ่มเติม เนื้อความในร่างนั้นได้

การพิจารณา ทบทวนร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๓๑ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไปในวาระที่สาม

กรณีพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ในวาระที่สองเสร็จแล้ว

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่สาม **ข้อ ๑๓๒** การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สาม ให้ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติว่าเห็นชอบด้วยหรือไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร หรือถ้าในการพิจารณาในวาระที่สองได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้ที่ประชุมวุฒิสภาลงมติว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่แก้ไขเพิ่มเติม ในกรณีเช่นว่านี้ มติให้แก้ไขเพิ่มเติมให้หมายความว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมตามที่ได้พิจารณาไว้ในวาระที่สอง และมติไม่แก้ไขเพิ่มเติมให้หมายความว่าวุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติม

การพิจารณาในวาระนี้ไม่มีการอภิปราย

การแจ้งมติของที่ประชุม **ข้อ ๑๓๓** ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เมื่อวุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยหรือไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรหรือให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้สภาผู้แทนราษฎรทราบ

การตั้งคณะกรรมการ
ร่วมกัน **ข้อ ๑๓๔** ในกรณีวุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ และสภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งกรรมการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗ (๓) ของรัฐธรรมนูญ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้แจ้งจำนวนกรรมการร่วมกันมาให้ทราบแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาดำเนินการเพื่อให้วุฒิสภาทั้งตั้งกรรมการร่วมกัน

การบรรจุร่าง พ.ร.บ.
และรายงานของ
คณะกรรมการ
ร่วมกัน เมื่อคณะกรรมการร่วมกันได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่พิจารณาเสร็จแล้ว พร้อมกับรายงานของคณะกรรมการ ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน และให้วุฒิสภาพิจารณาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินั้น

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ที่วุฒิสภาหรือสภา
ผู้แทนราษฎรยัง
ไม่ได้ยกยักยั้งไว้
ภายในอายุของวุฒิสภา
ชุดแรก **ข้อ ๑๓๕** ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติภายในอายุของวุฒิสภา ตามมาตรา ๒๖๙ ของรัฐธรรมนูญ หากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น ได้ถูกยกยักยั้งไว้ตามมาตรา ๑๓๗ (๒) หรือ (๓) ของรัฐธรรมนูญ และวุฒิสภามีมติว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับกรณีที่ยกยักยั้งไว้ตามมาตรา ๒๗๑ (๑) หรือ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งมติดังกล่าวให้ประธานรัฐสภาทราบเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๗๑ ต่อไป

กำหนดเวลาและ
การขอขยายเวลา
การพิจารณาร่าง พ.ร.บ. **ข้อ ๑๓๖** วุฒิสภาจะต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้เสร็จภายในกำหนดเวลาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าการพิจารณาของวุฒิสภาอาจไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ประธานคณะกรรมการหรือผู้ทำหน้าที่แทน รายงานให้ประธานวุฒิสภาทราบเพื่อดำเนินการขอให้วุฒิสภาขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ

เมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้ส่งคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๖ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๓๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๔๓ ของรัฐธรรมนูญ ในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่จะส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังสภาผู้แทนราษฎร หากมีข้อความผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา ประธานวุฒิสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับมาทบทวนข้อผิดพลาดนั้นได้ หากที่ประชุมวุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงข้างมากก็ให้ดำเนินการได้

การทบทวน
ข้อผิดพลาดของ
ร่าง พ.ร.บ. ที่วุฒิสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอกลับมาทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็นและให้กระทำโดยกรรมาธิการเต็มสภา และให้ดำเนินการตามข้อ ๑๒๘ ถึงข้อ ๑๓๓ ต่อไป

ข้อ ๑๓๘ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายแล้ว ให้วุฒิสภาดังคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนตามที่ที่ประชุมวุฒิสภากำหนด เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นดังกล่าว

การตั้งคณะกรรมาธิการ
วิสามัญพิจารณาศึกษา
ร่าง พ.ร.บ. งบประมาณ

ข้อ ๑๓๙ เมื่อวุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายจากสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังคณะกรรมาธิการวิสามัญตามข้อ ๑๓๘ เป็นการด่วน และให้คณะกรรมาธิการพิจารณาและรายงานความเห็นต่อประธานวุฒิสภาให้แล้วเสร็จภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นดังกล่าว การพิจารณาในชั้นคณะกรรมาธิการนี้ไม่มีการแปรญัตติ

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
งบประมาณของ
คณะกรรมาธิการ

เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย พร้อมทั้งรายงานความเห็นของคณะกรรมาธิการตามวรรคหนึ่งให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การบรรจุร่าง พ.ร.บ.
งบประมาณและรายงาน
ความเห็นของ
คณะกรรมาธิการ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้วุฒิสภาพิจารณาและลงมติว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้นดังกล่าว

การพิจารณาและลงมติ
ร่าง พ.ร.บ. งบประมาณ

ในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกจะขอแก้ไขเพิ่มเติมมิได้

การรับฟังความคิดเห็น
เพิ่มเติมเกี่ยวกับ
ร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๔๐ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็น
ของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง วุฒิสภาหรือคณะกรรมการจะจัดให้มีการรับฟัง
ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติก็ได้

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป ตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ที่รัฐสภาเห็นชอบ
ให้พิจารณาต่อไป

ข้อ ๑๔๑ เมื่อรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ต่อไปตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นค้างการพิจารณา
อยู่ในวาระใด ก็ให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไปในวาระนั้น

การนับระยะเวลา
การพิจารณา

ในการนับระยะเวลาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณา
อยู่ในวุฒิสภา ให้เริ่มนับระยะเวลาใหม่ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๓๖ ของรัฐธรรมนูญ
ตั้งแต่วันที่รัฐสภามีมติเห็นชอบ

การดำเนิน
กระบวนการพิจารณา

ข้อ ๑๔๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณา ให้ดำเนิน
กระบวนการพิจารณาต่อไปตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
และพระราชกำหนด

ส่วนที่ ๓

การพิจารณาพระราชกำหนด

การบรรจุพระราชกำหนด
เข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๑๔๓ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับพระราชกำหนดจากคณะรัฐมนตรีแล้ว
ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การพิจารณาและ
ลงมติพระราชกำหนด

การพิจารณาพระราชกำหนดตามมาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๗๔ ของ
รัฐธรรมนูญ ให้วุฒิสภาพิจารณาและลงมติว่าจะอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด
ดังกล่าว

เมื่อวุฒิสภามีมติอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดตามวรรคสองแล้ว
ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้คณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรทราบ

หมวด ๘
การตั้งกระทู้ถาม

ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

ข้อ ๑๔๔ สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี การตั้งกระทู้ถามเกี่ยวกับงานในหน้าที่

ข้อเท็จจริงใด ๆ ที่อ้างประกอบกระทู้ถาม ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้องแม้จะมีได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบ ก็ให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

ข้อ ๑๔๕ กระทู้ถามมี ๒ ประเภท คือ ประเภทของกระทู้ถาม

(๑) กระทู้ถามเป็นหนังสือ

(๒) กระทู้ถามด้วยวาจา

ข้อ ๑๔๖ กระทู้ถามแต่ละกระทู้นั้น ให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว ลักษณะของกระทู้ถาม

ข้อ ๑๔๗ กระทู้ถามต้องไม่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ลักษณะต้องห้ามของกระทู้ถาม

(๑) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย

(๒) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก

(๓) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ

(๔) เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน

(๕) เป็นการให้ผู้ตอบกระทู้ถามออกความเห็น

(๖) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

(๗) เป็นเรื่องที่ไม่มีสาระสำคัญ

(๘) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ราชการ

ข้อ ๑๔๘ กระทู้ถามตามข้อ ๑๔๗ (๓) และ (๔) นั้น จะตั้งถามขึ้นใหม่ได้ การตั้งกระทู้ถามใหม่
ในเมื่อมีสาระสำคัญต่างกัน หรือเหตุการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อตั้งกระทู้ถามครั้งก่อน

การตรวจสอบ
ข้อบกพร่อง
ของกระทู้ถาม

ข้อ ๑๔๙ กระทู้ถามที่สมาชิกตั้งถาม ให้ประธานวุฒิสภาทำการตรวจสอบ หากมีข้อบกพร่องให้แจ้งให้ผู้นั้นดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง หากไม่ดำเนินการแก้ไข ให้เป็นอำนาจของประธานวุฒิสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดเป็นกระทู้ถามตามข้อ ๑๔๔ ข้อ ๑๔๗ หรือข้อ ๑๔๘ ให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับกระทู้ถามนั้น คำวินิจฉัยของประธานวุฒิสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด

ให้เลขาธิการวุฒิสภาแจ้งคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ ในกรณีที่เป็นการกระทู้ถามที่สามารถดำเนินการต่อไปได้ตามหมวดนี้ ให้แจ้งหรือจัดส่ง กระทู้ถามไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ซึ่งถูกตั้งกระทู้ถามภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธานวุฒิสภาวินิจฉัย

การตอบกระทู้ถาม

ข้อ ๑๕๐* ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ในการบริหารราชการแผ่นดินเรื่องนั้นเป็นผู้ตอบกระทู้ถามนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีนั้นไม่อยู่โดยมีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ หรือ ตีตราสำคัญ จะขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามก็ได้ แต่ให้กำหนดด้วยว่าจะตอบได้ เมื่อใด ซึ่งต้องไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่กระทู้ถามบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม และขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามได้ไม่เกินสองครั้ง โดยต้องชี้แจงเหตุผลในที่ประชุม วุฒิสภาหรือแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภาก่อนถึงระเบียบวาระ กระทู้ถามเรื่องนั้น

ในกรณีที่มีการมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นเป็นผู้ตอบกระทู้ถาม ต้องชี้แจง เหตุผลในที่ประชุมวุฒิสภาหรือแจ้งเหตุจำเป็นนั้นเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภา ก่อนถึงระเบียบวาระกระทู้ถามในเรื่องดังกล่าว

ลำดับการถาม
กระทู้ถาม

ข้อ ๑๕๑ เมื่อถึงระเบียบวาระกระทู้ถาม ให้ประธานของที่ประชุมอนุญาต ให้ถามตามลำดับ ในการถามมิให้อ่านคำชี้แจงประกอบโดยไม่จำเป็น

ลักษณะของการตั้ง
และการตอบกระทู้ถาม

ข้อ ๑๕๒ การตั้งกระทู้ถามต้องชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย

การตอบกระทู้ถามของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๖๒ ง หน้า ๗๒ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘.

- ข้อ ๑๕๓** นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถาม เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน กรณีที่ไม่ต้องตอบกระทู้ถาม
- ข้อ ๑๕๔** ในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามเป็นหนังสือได้ไม่เกินสามกระทู้ และกระทู้ถามด้วยวาจาไม่เกินสามกระทู้ แต่ถ้าหากมีกระทู้ถามเป็นหนังสือหรือบรรจุนับเป็นการประชุมจำนวนมาก หรือมีกระทู้ถามเป็นหนังสือหรือกระทู้ถามด้วยวาจาที่เลื่อนมาจากการประชุมครั้งที่แล้ว ประธานวุฒิสภาจะบรรจุกระทู้ถามเกินกว่านี้ก็ได้ การบรรจุกระทู้ถาม
- การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุมวุฒิสภา ให้จัดตามลำดับ คือ กระทู้ถามเป็นหนังสือและกระทู้ถามด้วยวาจา โดยการบรรจุกระทู้ถาม ต้องบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมตามลำดับก่อนหลังที่ยื่นไว้ต่อประธานวุฒิสภา การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุมวุฒิสภา
- การถามและการตอบกระทู้ถามในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดระยะเวลาไม่เกินสองชั่วโมง กำหนดเวลาการถามและตอบกระทู้ถาม
- ข้อ ๑๕๕** ในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ มิให้ผู้ตั้งกระทู้ถามคนเดียวถามเกินหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่นเหลืออยู่ ข้อห้ามของผู้ตั้งกระทู้ถาม
- ข้อ ๑๕๖** ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามเมื่อใดก็ได้ และเมื่อได้มีการถอนกระทู้ถามแล้ว ให้แจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ซึ่งถูกตั้งกระทู้ถามทราบในกรณีที่ถึงระเบียบวาระกระทู้ถามของผู้ตั้งกระทู้ถามผู้ใดแล้ว ถ้าผู้นั้นขอเลื่อนการถามกระทู้ถาม ไม่ถาม หรือไม่อยู่ในที่ประชุมวุฒิสภา ให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นตกไป การถอนหรือขอเลื่อนการถามกระทู้ถาม
- ข้อ ๑๕๗** กระทู้ถามใดที่สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลง ให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นเป็นอันตกไป กรณีกระทู้ถามตกไปเพราะผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสมาชิกภาพ
- ข้อ ๑๕๘** กระทู้ถามใดที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรียังมิได้ตอบ ให้เป็นอันตกไปเมื่อคณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง กรณีกระทู้ถามตกไปเพราะคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง

ส่วนที่ ๒

กระทู้ถามเป็นหนังสือ

- การตั้งกระทู้ถาม
เป็นหนังสือ **ข้อ ๑๕๙** กระทู้ถามเป็นหนังสือ ให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อ
ประธานวุฒิสภา โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และแสดง
ความประสงค์ด้วยว่าจะให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภาหรือจะให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา
- กระทู้ถามที่ต้องตอบ
ในที่ประชุมวุฒิสภา **ข้อ ๑๖๐** กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมวุฒิสภา ให้บรรจุเข้าระเบียบ
วาระการประชุมวุฒิสภาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปตามข้อ ๑๕๙ วรคสอง
หากประธานวุฒิสภาไม่อาจบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาได้ภายในกำหนด
ระยะเวลาดังกล่าว ให้แจ้งเหตุขัดข้องให้ที่ประชุมวุฒิสภาและผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ
โดยเร็ว
- สิทธิในการซักถาม
เพิ่มเติม **ข้อ ๑๖๑** เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบกระทู้ถามในที่ประชุม
วุฒิสภาแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไป
เพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานของที่ประชุมอนุญาต ในการซักถามนั้น
ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบได้เท่าที่จำเป็น
- การดำเนินการเกี่ยวกับ
กระทู้ถามกรณีสิ้นสุด
สมัยประชุม **ข้อ ๑๖๒** กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมวุฒิสภา ทั้งที่ได้รับการบรรจุ
และยังมิได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมในสมัยประชุมหนึ่ง ๆ เมื่อสิ้นสุด
สมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภารวบรวมแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษา พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ
- กระทู้ถามที่ต้องตอบ
ในราชกิจจานุเบกษา **ข้อ ๑๖๓** กระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานวุฒิสภา
แจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามเพื่อดำเนินการตอบภายในสามสิบวัน
นับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และเมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี
ได้ตอบแล้ว ให้ส่งราชกิจจานุเบกษาที่มีคำตอบกระทู้ถามมาเพื่อให้ประธานวุฒิสภา
แจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ
- หากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถตอบภายในกำหนดเวลา
ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภาภายในกำหนดเวลา
ตามวรรคหนึ่ง และให้กำหนดด้วยว่าจะตอบได้เมื่อใด แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่
วันที่มีการแจ้งเหตุขัดข้องดังกล่าว และให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

ส่วนที่ ๓

กระทู้ถามด้วยวาจา

- ข้อ ๑๖๔** กระทู้ถามด้วยวาจา ต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้
- (๑) เป็นเรื่องฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วน
- (๒) เป็นเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม สิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง
- (๓) เป็นเรื่องที่กระทบถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน
- ข้อ ๑๖๕** สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาได้ครั้งละหนึ่งกระทู้ในวันประชุมวุฒิสภาที่มีวาระกระทู้ถาม โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า แต่ต้องแสดงความประสงค์ต่อประธานวุฒิสภาตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด และระบุชื่อเรื่องที่จะถามลักษณะของกระทู้ถาม พร้อมระบุว่า จะถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใด
- ข้อ ๑๖๖** ในการประชุมวุฒิสภาครั้งใดมีกระทู้ถามที่ประธานวุฒิสภาวินิจฉัยแล้วว่าเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา เกินจำนวนสามกระทู้ ให้ดำเนินการตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด*
- เรื่องใดที่ประธานวุฒิสภาวินิจฉัยว่าไม่เข้าลักษณะกระทู้ถามด้วยวาจาตามข้อ ๑๖๔ หรือไม่อนุญาตให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม หรือมิได้มีการถามตอบด้วยเหตุอันใดที่มีใ้การขอเลื่อนการตอบของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้เป็นอันตกไป หากสมาชิกยังประสงค์ที่จะตั้งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา ก็ให้เสนอใหม่เพื่อพิจารณาในคราวถัดไป
- ข้อ ๑๖๗** กระทู้ถามที่มีลักษณะตามข้อ ๑๖๔ หรือได้ดำเนินการตามข้อ ๑๖๕ หรือข้อ ๑๖๖ แล้ว ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระกระทู้ถามด้วยวาจาและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามทราบ
- ข้อ ๑๖๘** การถามและการตอบกระทู้ถามด้วยวาจาในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาไม่เกินหกสิบนาที

ลักษณะของกระทู้ถาม
ด้วยวาจา

สิทธิตั้งกระทู้ถาม
ด้วยวาจา

กรณีมีกระทู้ถาม
ด้วยวาจาเกินจำนวน

ลักษณะกระทู้ถาม
ด้วยวาจาที่ตกไป
และการเสนอใหม่
เพื่อพิจารณา

การบรรจุระเบียบวาระ
กระทู้ถามด้วยวาจา

กำหนดเวลาการถาม
และการตอบกระทู้ถาม
ด้วยวาจา

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๖๒ ง หน้า ๗๒ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘.

การถามและการตอบ
กระทู้ถามด้วยวาจา
และการขยายเวลา

ข้อ ๑๖๙ กระทู้ถามด้วยวาจาแต่ละกระทู้ ให้ถามด้วยวาจาได้เรื่องละไม่เกิน สามครั้ง และต้องถามตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลายี่สิบนาที เว้นแต่ในการประชุม ครั้งใดมีกระทู้ถามด้วยวาจาน้อยกว่าสามกระทู้ ก็ให้ขยายเวลาออกไปอีกตามสัดส่วน ภายในเวลาหกสิบนาที

กรณีเปลี่ยนแปลงคำถาม
การถามกระทู้ด้วยวาจา

ข้อ ๑๗๐ ในระหว่างการถามกระทู้ถามด้วยวาจา หากประธานของที่ประชุม วินิจฉัยว่าคำถามข้อใดเข้าลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๔๗ ให้ประธานของที่ประชุม มีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถามได้

หมวด ๙

การเปิดอภิปรายทั่วไป

การขอเปิดอภิปราย
ทั่วไป

ข้อ ๑๗๑ การขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภา โดยระบุให้ชัดเจนว่าจะให้คณะรัฐมนตรี แลกงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องใด ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งการขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามวรรคหนึ่งไปยัง นายกรัฐมนตรี และให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การอภิปรายซักถาม

ข้อ ๑๗๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้แถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญ เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในเรื่องที่ขอเปิดอภิปรายทั่วไปแล้ว สมาชิกมีสิทธิ ที่จะอภิปรายซักถามได้

สิทธิอภิปรายตอบ
ข้อซักถามของรัฐมนตรี

ข้อ ๑๗๓ รัฐมนตรีเท่าที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถาม รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกที่ซักถามและอภิปรายในเรื่องที่ขอเปิดอภิปรายทั่วไป ทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

การนำบัญญัติ
เกี่ยวกับการอภิปราย
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๗๔ ในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในหมวดนี้แล้ว ให้นำ ความในหมวด ๓ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๐

ภารกิจด้านการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ*

ข้อ ๑๗๕* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๗๖* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๗๗* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๗๘* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๗๙* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๘๐* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๘๑* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๘๒* (ยกเลิก)

หมวด ๑๑

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ ๑๘๓ สถานที่ประชุมวุฒิสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม ผู้เข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่มีใช้สมาชิกวุฒิสภาหรือเจ้าหน้าที่รัฐสภา เมื่อหมดภารกิจต้องออกนอกสถานที่ประชุมวุฒิสภา

การรักษาระเบียบ
และความเรียบร้อย
ในสถานที่ประชุม

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวน และห้ามสูบบุหรี่ในที่ประชุมวุฒิสภา

การแต่งกายของสมาชิกรุ่น ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา หรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด

* ยกเลิกโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๒๔๗ ง หน้า ๑๐ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗.

อำนาจของประธาน
ในการรักษาระเบียบ
และความเรียบร้อย
ในที่ประชุม

ข้อ ๑๘๔ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ประธานของที่ประชุมมีอำนาจเตือน
ห้ามปราม ห้ามพูด ให้ถอนคำพูด ให้กล่าวขอขมาในที่ประชุมวุฒิสภา หรือสั่งให้
ออกไปจากที่ประชุมวุฒิสภาครั้งนั้น โดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาก็ได้

ในกรณีที่ประธานของที่ประชุมสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุมวุฒิสภา หากผู้นั้น
ขัดขืน ประธานของที่ประชุมมีอำนาจสั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาให้นำตัวออกจาก
สถานที่ประชุมวุฒิสภา หรือออกไปให้พ้นบริเวณที่ประชุมวุฒิสภา

คำสั่งของประธานของที่ประชุมตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งมิได้

การรักษาระเบียบ
และความเรียบร้อย
ในส่วนที่เกี่ยวกับ
บุคคลภายนอก

ข้อ ๑๘๕ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคล
ภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุมวุฒิสภาหรือบริเวณที่ประชุมวุฒิสภาหรือเข้าฟังการประชุม
ของวุฒิสภา ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการ
ประชุมปรึกษาของวุฒิสภา ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนดไว้

หมวด ๑๒

บทสุดท้าย

การดใช้ข้อบังคับ
ชั่วคราวเฉพาะกรณี

ข้อ ๑๘๖ ถ้าประธานของที่ประชุมขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติ
โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ให้งดใช้ข้อบังคับข้อใดข้อหนึ่งทั้งหมดหรือบางส่วน
เป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมวุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง
ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกในที่ประชุมวุฒิสภา ก็ให้งดใช้ข้อบังคับนั้นได้

การตีความข้อบังคับ

ข้อ ๑๘๗ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของวุฒิสภา
ที่จะวินิจฉัยและเมื่อที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่า
คำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมวุฒิสภาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธาน
ของที่ประชุมขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

การแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อบังคับ

ข้อ ๑๘๘ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมี
สมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้ทำเป็นร่างข้อบังคับโดยแบ่งเป็นข้อ
และต้องมีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบด้วย

การพิจารณาญัตติในข้อนี้ ให้นำความในหมวด ๗ ส่วนที่ ๑ การพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๘๙ ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีกรณีที่วุฒิสภาจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการจับ คမ်းซัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาตามมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง หากประธานวุฒิสภาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ประธานวุฒิสภาอาจสั่งให้ไม่บรรจุระเบียบวาระการประชุมหรือนำออกจากระเบียบวาระการประชุมได้ แล้วแจ้งให้ที่ประชุมวุฒิสภาทราบ

การให้ความคุ้มกันสมาชิก
ในระหว่างสมัยประชุม

ข้อ ๑๙๐ ในกรณีที่ประธานวุฒิสภาสั่งให้ปล่อยสมาชิกที่ถูกจับตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง หรือที่ถูกคุมขังตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานของที่ประชุมแจ้งต่อที่ประชุมวุฒิสภาในโอกาสแรกที่มีการประชุมวุฒิสภา

การแจ้งปล่อย
สมาชิกที่ถูกจับ
ต่อที่ประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๑๙๑ ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายประสงค์จะให้มีการโฆษณา คำชี้แจงตามมาตรา ๑๒๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้บุคคลนั้นยื่นคำร้องขอต่อประธานวุฒิสภาตามแบบที่กำหนด ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่สมาชิกกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมวุฒิสภา

การร้องขอและ
การโฆษณาคำชี้แจง
กรณีมีการกล่าวถ้อยคำ
ในที่ประชุมอันเป็นเหตุ
ให้บุคคลอื่นได้รับความ
เสียหาย

คำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ต้องมีข้อความเป็นข้อเท็จจริงโดยไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา หรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น

เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องขอดังกล่าว ให้ส่งคำร้องขอนั้นไปยังสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำโดยเร็ว เพื่อให้สมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำทำคำชี้แจงเสนอต่อประธานวุฒิสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอดังกล่าว

ให้เลขาธิการวุฒิสภาดำเนินการโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าวด้วยวิธีปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีกำหนดระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธานวุฒิสภาเห็นควรจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจง และให้ส่งสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำเพื่อทราบด้วย

ข้อ ๑๙๒ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางสถาปัตยกรรม สารสนเทศ การสื่อสาร หรือบริการอื่นใดที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก รวมทั้ง

หน้าที่ของสำนักงาน
เลขาธิการวุฒิสภา
ในการจัดบริการ
ที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติ
หน้าที่ของสมาชิก

(๑) จัดทำ จัดเก็บ หรือเรียกเอกสารใด ๆ เพื่อการพิจารณาหรือเผยแพร่ของวุฒิสภาให้อยู่ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นที่เป็นมาตรฐานเปิด หรือซึ่งคนพิการและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ด้วย

(๒) จัดอุปกรณ์ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงผู้ช่วยสำหรับสมาชิกซึ่งเป็นคนพิการหรือผู้สูงอายุที่มีความต้องการจำเป็นเป็นพิเศษ เพื่อให้สมาชิกสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ

บทเฉพาะกาล

ผลของการดำเนินการ
ตามข้อบังคับเดิม

ข้อ ๑๙๓ ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จแล้ว ก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับที่ใช้ อยู่ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

มาตรฐาน
ทางจริยธรรมของ
สมาชิกวุฒิสภา

ข้อ ๑๙๔ มาตรฐานทางจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปตาม มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่วุฒิสภาจะกำหนดเพิ่มขึ้นตามมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ

เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญกร่างข้อบังคับ ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ ภายในสามสิบวันนับแต่ วันประกาศใช้ข้อบังคับนี้

ผลของระเบียบ ประกาศ
หรือคำสั่งที่ใช้บังคับ
ตามข้อบังคับเดิม

ข้อ ๑๙๕ ให้บรรดาระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับ การประชุมวุฒิสภาที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับในส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้ง กับบทแห่งข้อบังคับนี้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง ที่ออกตามข้อบังคับนี้ใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๖๒

(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๖)

ข้อบังคับ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ สภาผู้แทนราษฎรจึงตราข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรขึ้นไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

นิยามศัพท์

“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร

“รองประธานสภา” หมายความว่า รองประธานสภาผู้แทนราษฎร

“สภา” หมายความว่า สภาผู้แทนราษฎร

“ประธาน” หมายความว่า ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“กรรมาธิการ” หมายความว่า กรรมาธิการสามัญหรือกรรมาธิการวิสามัญของ
สภาผู้แทนราษฎร

“บริเวณสภา” หมายความว่า อาณาบริเวณอันเป็นขอบเขตของสภาผู้แทนราษฎร
อาคารที่ทำการของสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงสถานที่สำหรับใช้เป็น
ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการชั่วคราว และอาคารที่ทำการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมสภาผู้แทนราษฎร

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๑๖ ง หน้า ๒๓ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๒.

“ที่ประชุม” หมายความว่า ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึง
ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และห้องกระทู้ถามด้วย*

“ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้รักษาการ

ข้อ ๔ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับ และมีอำนาจ
ออกระเบียบเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

การเลือกประธานสภาและรองประธานสภา

ประธานชั่วคราว
ของที่ประชุม

ข้อ ๕ การเลือกประธานสภาและรองประธานสภาครั้งแรก ให้เลขาธิการเชิญสมาชิก
ผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการ
เลือกประธานสภาและรองประธานสภา และเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการในเรื่องอื่นที่จำเป็นจะต้อง
ประชุมปรึกษาในการประชุมครั้งนั้นด้วย

ในการดำเนินการเลือกตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม
ได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานสภาหรือรองประธานสภา ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดในลำดับถัดไป
ซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม

การเลือกประธาน
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๖ การเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ
การเสนอนั้นต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ให้ผู้ถูกเสนอชื่อตามวรรคหนึ่ง กล่าวแสดงวิสัยทัศน์ในการที่จะดำรงตำแหน่ง
ต่อที่ประชุมภายในระยะเวลาที่ประธานกำหนด โดยไม่มีการอภิปราย

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก
ถ้ามีการเสนอชื่อหลายชื่อ ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

ให้ประธานประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุม

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕.

ข้อ ๗ การเลือกกรองประธานสภา ให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม การเลือก
 ในกรณีที่สภามีมติให้มีรองประธานสภาสองคน ให้เลือกกรองประธานสภาคนที่หนึ่งก่อน รองประธานสภา
 แล้วจึงเลือกกรองประธานสภาคนที่สอง ผู้แทนราษฎร

ข้อ ๘ เมื่อเลือกประธานสภาและรองประธานสภาได้แล้ว ให้เลขาธิการมีหนังสือ การแต่งตั้งประธาน
 แจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีโดยเร็ว เพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า และรองประธาน
 โปรดกระหม่อมแต่งตั้งต่อไป สภาผู้แทนราษฎร

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานสภาและรองประธานสภาแล้ว
 ให้เลขาธิการส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบด้วย

หมวด ๒

หน้าที่และอำนาจของประธานสภา รองประธานสภา และหน้าที่ของเลขาธิการ

ข้อ ๙ ประธานสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นประธานของที่ประชุม และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่
- (๒) กำกับดูแลการดำเนินกิจการของสภา
- (๓) ควบคุมการรักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุม ตลอดถึงบริเวณสภา
- (๔) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก
- (๕) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อกิจการของสภา
- (๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

หน้าที่และอำนาจ
 ของประธาน
 สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๐ รองประธานสภามีหน้าที่และอำนาจช่วยประธานสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่ และอำนาจของประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย

เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภา หรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้
 ในกรณีที่มียรองประธานสภาสองคน ให้รองประธานสภาคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน
 ประธานสภา ถ้ารองประธานสภาคนที่หนึ่งไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภา
 คนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา

หน้าที่และอำนาจ
 ของรองประธาน
 สภาผู้แทนราษฎร

หน้าที่ของเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๑ เลขธิการมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) นัดประชุมสภาและคณะกรรมการธิการครั้งแรก
- (๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมและที่ประชุมคณะกรรมการธิการ
เข้าปฏิบัติหน้าที่
- (๓) ช่วยประธานในการประชุม
- (๔) จัดทำรายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนน
- (๕) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (๖) รักษาสรุพอเอกสาร ข้อมูลและโสตทัศนวัสดุของสภา
- (๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด
- (๘) สนับสนุนการประชุมและการดำเนินงานของสมาชิก
- (๙) หน้าที่อื่นตามที่มิกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
- (๑๐) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

หมวด ๓

คณะกรรมการประสานงาน

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร

องค์ประกอบของ
คณะกรรมการ
ประสานงานร่วม
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๒ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร” ประกอบด้วย ประธานสภาหรือรองประธานสภาที่ประธานสภามอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบคน ซึ่งประธานสภาแต่งตั้งจากสมาชิก ซึ่งเป็นกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลจำนวนห้าคน และกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรจำนวนห้าคน ตามมติของคณะกรรมการประสานงานแต่ละฝ่าย

หลักเกณฑ์ วิธีการในการแต่งตั้งและสิทธิประโยชน์ของคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

- ข้อ ๑๓** กรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ
- (๑) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ
  - (๒) ตาย
  - (๓) ลาออก
  - (๔) พ้นจากการเป็นสมาชิก
  - (๕) พ้นจากการเป็นกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมือง ฝ่ายรัฐบาลหรือกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร แล้วแต่กรณี
  - (๖) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎรใหม่แทนคณะเดิม
- ข้อ ๑๔** คณะกรรมการประสานงานร่วมสภาผู้แทนราษฎร มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้
- (๑) พิจารณาดำเนินการหรือประสานงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประชุม และกิจการของสภา
  - (๒) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

- ข้อ ๑๕** ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร” ประกอบด้วย ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิก ซึ่งสังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินยี่สิบสี่คน ซึ่งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเสนอให้ประธานสภาแต่งตั้งจากสมาชิกในสังกัดพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ตามอัตราส่วนจำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองฝ่ายค้านแต่ละพรรค
- หลักเกณฑ์ วิธีการในการแต่งตั้งและสิทธิประโยชน์ของคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการ

หน้าที่และอำนาจ
ของคณะกรรมการ

องค์ประกอบของ
คณะกรรมการประสานงาน
พรรคการเมืองฝ่ายค้าน
ในสภาผู้แทนราษฎร

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการ

ข้อ ๑๖ กรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) พ้นจากการเป็นสมาชิก
- (๕) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทน
ราษฎรใหม่แทนคณะเดิม

หน้าที่และอำนาจ
ของคณะกรรมการ

ข้อ ๑๗ คณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาดำเนินการหรือประสานงานในเรื่องของพรรคการเมืองฝ่ายค้าน
ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมและกิจการของสภา
- (๒) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย

หมวด ๔

การประชุม

ส่วนที่ ๑

วิธีการประชุม

การประชุม
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๑๘ การประชุมย่อมเป็นการเปิดเผย เว้นแต่คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิก
จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาร้องขอให้ประชุมลับ
ก็ให้ประชุมลับ

การประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบ
ที่ประธานสภากำหนด และประธานสภาต้องจัดให้มีการถ่ายทอดสดการประชุมทางวิทยุ
กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ประชาชนทั่วไป
สามารถรับได้อย่างทั่วถึง โดยจัดให้มีล่ามภาษามือด้วย เว้นแต่มีเหตุขัดข้องให้แจ้ง
ที่ประชุมทราบ

ในกรณีที่ไม่สามารถถ่ายทอดสดการประชุมตามวรรคสองได้ ให้ประธานสภาจัดให้มีการเผยแพร่บันทึกภาพและเสียงการประชุมดังกล่าวผ่านทางสื่อที่เหมาะสมโดยเร็ว

ในการประชุมลับ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานเท่านั้น และให้ประธานดำเนินการเพื่อมิให้มีการบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมสู่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับอนุญาต

ข้อ ๑๙ ให้มีการประชุมครั้งแรกภายในสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมสามัญ หรือวิสามัญของรัฐสภา

การประชุม
สภาผู้แทนราษฎร
ครั้งแรก

การประชุมครั้งต่อไปให้เป็นไปตามมติที่สภากำหนดไว้ แต่ถ้ามีเหตุอันสมควร ประธานสภาจะสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้ โดยให้ทำเป็นหนังสือ และให้ประธานสภาแจ้งเหตุที่สั่งงดในการประชุมครั้งถัดไป เว้นแต่ประธานบอกรงดในที่ประชุมแล้ว

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรเรียกประชุมเป็นพิเศษ ให้เรียกประชุมได้

การเรียกประชุม
เป็นพิเศษ

ข้อ ๒๐* การนัดประชุมให้ดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกรงดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้

การนัดประชุม

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าประธานสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้อีก

ข้อ ๒๑* ให้แจ้งการนัดประชุมให้สมาชิกทราบทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การแจ้งการนัดประชุม
และการเผยแพร่
เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๒๒* ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน และให้ดำเนินการตามข้อ ๒๑ เว้นแต่เป็นเอกสารลับ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

การบรรจุระเบียบวาระ
การประชุมเพิ่มเติม

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕.

การจัดระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๒๓ การจัดระเบียบวาระการประชุม ให้จัดลำดับ ดังต่อไปนี้

- (๑) กระทั่งถาม
- (๒) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (๓) รับรองรายงานการประชุม
- (๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (๖) เรื่องที่เสนอใหม่
- (๗) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้ แต่จะจัดไว้ก่อนเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วไม่ได้

การปรึกษาหารือปัญหา
ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๒๔ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม ประธานอาจอนุญาตให้สมาชิกปรึกษาหารือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใดได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด และให้ประธานสภาส่งเรื่องดังกล่าวให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงภายในสามสิบวัน และแจ้งให้สมาชิกทราบ

การเข้าประชุม

ข้อ ๒๕ ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

องค์ประชุม

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีพิจารณาระเบียบวาระกระทั่งถามตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมพิจารณาได้

เมื่อมีสมาชิกมาลงชื่อครบองค์ประชุมและมีสัญญาณให้เข้าประชุมแล้ว ให้ประธานดำเนินการประชุมได้

เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมยืนขึ้นจนกว่าประธานได้นั่งลง

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมยืนฟังตลอดเวลาที่อ่าน

ข้อ ๒๖ เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมไปสามสัปดาห์แล้ว จำนวนสมาชิกยังไม่ครบ ครึ่งไม่ครบองค์ประชุม องค์กรประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้

ข้อ ๒๗ เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกผู้ที่มีอายุสูงสุด ซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานสภา และรองประธานสภาตามข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๗ หรือเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือก ประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้นในกรณีที่ที่ประชุมต้องประชุมปรึกษาเรื่องอื่น ในการเลือกประธานเฉพาะคราว ให้นำความในข้อ ๕ และข้อ ๖ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม เว้นแต่กรณีตามข้อ ๖ วรรคสอง มิให้นำมาใช้บังคับ ส่วนการลงคะแนนให้กระทำ เป็นการเปิดเผยตามข้อ ๘๓

ข้อ ๒๘ การประชุม ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระ การประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๙ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุม ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานอนุญาตแล้วจึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานเท่านั้น

ข้อ ๓๐ ถ้านายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุม ให้ประธานพิจารณาอนุญาต

สมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น แต่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ ถ้าเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่สภาพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับศาล องค์กฤษฎีกา องค์กรอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานผลการปฏิบัติงานต่อสภา ให้ผู้แทนของ องค์การนั้นมีสิทธิเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมได้ เมื่อประธานอนุญาต

ในการแถลงหรือชี้แจง ให้นำความในข้อ ๒๙ ข้อ ๓๐ ข้อ ๓๑ และข้อ ๓๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

อำนาจของประธาน
ในที่ประชุม

ข้อ ๓๒ ประธานมีอำนาจปรึกษาหารือที่ประชุมในปัญหาใด ๆ กำหนดวิธีการตรวจสอบองค์ประชุม สั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุมหรือเลิกการประชุมได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าประธานสภาลงจากบัลลังก์โดยไม่ได้สั่งอย่างใด และไม่มีรองประธานสภาปฏิบัติหน้าที่แทน ให้เลิกการประชุม

รายงานการประชุม

ข้อ ๓๓ รายงานการประชุม เมื่อคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรอง ให้ทำสำเนาไว้ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ณ บริเวณสภา เพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้ โดยสมาชิกอาจร้องขอตรวจดูทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด

รายงานการประชุมทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกที่มาประชุม ที่ลาการประชุม ที่ขาดการประชุม และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนแต่ละเรื่อง

การขอแก้ไขเพิ่มเติม
รายงานการประชุม
โดยสมาชิก

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร ถ้าคณะกรรมการไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้สภาวินิจฉัย

การแก้ไขเพิ่มเติม
รายงานการประชุม
โดยคณะกรรมการ
กิจการสภา
ผู้แทนราษฎร
หรือสมาชิก

ข้อ ๓๔ รายงานการประชุมครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิกตรวจดูตามข้อ ๓๓ แล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรแก้ไขเพิ่มเติมเองหรือโดยสมาชิกขอแก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่สภาพิจารณารับรองรายงานประชุมนั้น คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรจะต้องแถลงต่อที่ประชุมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

การรับรองรายงาน
การประชุม

ข้อ ๓๕ เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานหรือรายงานการประชุมที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบให้เลขาธิการบันทึกเหตุนี้ไว้ และเป็นผู้รับรองความถูกต้องของรายงานประชุมนั้น

- ข้อ ๓๖** สภาอาจมีมติไม่ให้จดยางงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือ แต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้
- การจดยางงาน
การประชุมลับ
- ข้อ ๓๗** การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาและเสนอความเห็นเพื่อให้สภามีมติว่าจะเปิดเผยหรือไม่
- การเปิดเผยรายงาน
การประชุมลับ
- ข้อ ๓๘** สภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินที่ได้กล่าวหรือปรากฏในการประชุมก็ได้
- การห้ามโฆษณา
ข้อความ
- ข้อ ๓๙** ในกรณีที่สมาชิกกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย บุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอต่อประธานสภาภายในกำหนดเวลาสามเดือนนับแต่วันที่มีการประชุมครั้งนั้น เพื่อให้มีการโฆษณาคำชี้แจง
- การโฆษณาคำชี้แจง
กรณีมีการกล่าวถ้อยคำ
ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย
- การยื่นคำร้องต้องทำเป็นหนังสือพร้อมคำชี้แจงประกอบข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน และอยู่ในประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่าก่อให้เกิดความเสียหายเท่านั้น
- ข้อ ๔๐** ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมานั้นเป็นไปตามข้อ ๓๙ หรือไม่
- อำนาจของประธานสภา
ในการวินิจฉัยคำร้อง
และคำชี้แจง
- ให้ประธานสภาวินิจฉัยคำร้องและคำชี้แจงให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง
- ในกรณีที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงไม่เป็นไปตามข้อ ๓๙ ให้ยกคำร้องเสียและแจ้งให้ผู้ร้องทราบ
- คำวินิจฉัยของประธานสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด
- ข้อ ๔๑** ในกรณีที่ประธานสภาได้วินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงเป็นไปตามข้อ ๓๙ ให้ประธานสภาจัดให้มีการโฆษณาโดยวิธีปิดประกาศคำชี้แจงไม่น้อยกว่าเจ็ดวันไว้ ณ บริเวณสภาที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ และโฆษณาโดยวิธีการอื่นตามที่ประธานสภาเห็นสมควร
- การโฆษณาคำชี้แจง

การแจ้งผลการดำเนินการ ข้อ ๔๒ เมื่อประธานสภาดำเนินการตามข้อ ๔๑ แล้ว ให้แจ้งผู้ร้อง ผู้กล่าวถ้อยคำ ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และที่ประชุมรับทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุม

การจัดพิมพ์และโฆษณา รายงานการประชุม ข้อ ๔๓ ให้เลขาธิการเป็นผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุม เพื่อเป็นการเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป โดยอาจมีการเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้ เว้นแต่รายงานการประชุมลับที่สภามีมติ ไม่ให้เปิดเผย

ส่วนที่ ๑/๑ วิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์*

การจัดให้มีการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อ ๔๓/๑ ในกรณีมีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุสุดวิสัยอันทำให้ไม่อาจจัดให้มีการประชุมตามปกติ ประธานสภาจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

การแสดงตนของ ผู้เข้าร่วมประชุม ข้อ ๔๓/๒ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์แสดงตนเข้าร่วมประชุมด้วยวิธีการตามที่ประธานสภากำหนด ให้ถือว่าการแสดงตนตามวรรคหนึ่งเป็นการแสดงตนตามข้อ ๒๕ โดยให้นับ สมาชิกซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุม เป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม

เรื่องที่ใช้การประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีได้ ข้อ ๔๓/๓ การประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ร่างข้อบังคับ พระราชกำหนด หรือการประชุมอื่นตามที่ประธานสภาประกาศกำหนดจะใช้การประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มิได้ จนกว่าประธานสภาจะประกาศกำหนดให้ใช้ระบบควบคุม การประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอ และเป็นกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควร

กรณีห้ามประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อ ๔๓/๔ การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ กำหนด หรือที่สภามีมติ ให้กระทำเป็นการลับ จะประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มิได้

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕.

ข้อ ๔๓/๕ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากที่กำหนดไว้แล้วในส่วนนี้ ให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประชุมตามส่วนที่ ๑ วิธีการประชุม ส่วนที่ ๒ การเสนอญัตติ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย และส่วนที่ ๔ การลงมติ ของหมวด ๔ การประชุม มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในเรื่องใดไม่เหมาะสมกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่สามารถตรวจสอบหรือยืนยันได้เกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การตรวจสอบองค์ประชุม รวมทั้งระบบการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ส่วนที่ ๒ การเสนอญัตติ

ข้อ ๔๔ ญัตติ คือ ข้อเสนอใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายให้สภาลงมติหรือชี้ขาดว่าจะให้ปฏิบัติหรือดำเนินการอย่างไรต่อไป

ความหมายของญัตติ

ข้อ ๔๕ ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภา และต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

การเสนอญัตติ

ข้อ ๔๖ ญัตติขอให้ประชุมลับตามมาตรา ๑๒๗ ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๓๓ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ และญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ไม่ต้องมีผู้รับรอง

ญัตติที่ไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ ๔๗ ญัตติขอให้สภามีมติให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดเข้าร่วมประชุมในเรื่องใดในที่ประชุม ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ญัตติขอมติให้รัฐมนตรีเข้าร่วมประชุม

ข้อ ๔๘ ญัตติขอให้สภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาตามมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ญัตติขอให้วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภา

ญัตติขอให้มี
การออกเสียงประชามติ

ข้อ ๔๘/๑* ญัตติขอให้สภามีมติส่งเรื่องที่มีเหตุสมควรจะให้มีการออกเสียง
ประชามติให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ ตามมาตรา ๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วย
การออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๖๔ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรับรอง
ไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ญัตติดังกล่าวต้องไม่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญ
ได้รับรองไว้และต้องมีคำถามประชามติและสาระสำคัญของเรื่องที่จะขอทำประชามติ
ในลักษณะที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญได้โดยสะดวก

เมื่อสภาลงมติเห็นชอบกับญัตติดังกล่าวแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งผลการลงมติ
พร้อมสาระสำคัญตามวรรคสอง ไปยังวุฒิสภาทราบ แต่ถ้าสภาลงมติไม่เห็นชอบ ให้ญัตติ
เป็นอันตกไป

การดำเนินการกรณี
วุฒิสภามีมติเห็นชอบ
ให้มีการออกเสียง
ประชามติ

ข้อ ๔๘/๒* กรณีวุฒิสภาส่งผลการลงมติของวุฒิสภาพร้อมสาระสำคัญของเรื่อง
ที่มีเหตุสมควรจะให้มีการออกเสียงประชามติมายังสภาเพื่อดำเนินการพิจารณาลงมติ
ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

เมื่อที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับเรื่องดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งผล
การลงมติไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบ

การเสนอเรื่องที่รัฐสภา
มีมติเห็นชอบให้มี
การออกเสียงประชามติ

ข้อ ๔๘/๓* เมื่อญัตติตามข้อ ๔๘/๑ ได้รับความเห็นชอบจากทั้งสองสภา ให้เสนอ
ประธานรัฐสภาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติต่อไป

ญัตติขอให้
คณะกรรมการ
กระทำกิจการใด ๆ

ข้อ ๔๙ ญัตติขอให้สภาตั้งคณะกรรมการหรือขอให้คณะกรรมการสามัญ
คณะใดคณะหนึ่งกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ใน
หน้าที่และอำนาจของสภาตามมาตรา ๑๒๙ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมี
จำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ญัตติด่วน

ข้อ ๕๐ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือมีความจำเป็นรีบด่วน
ในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความมั่นคง
ของประเทศไม่ว่าในทางเศรษฐกิจหรือในทางใด ๆ ก็ตาม หรือในอันที่จะขจัดเหตุใด ๆ ที่กระทบ

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕.

กระเทือนต่อเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง จะเสนอญัตติด่วนเพื่อให้สภาพิจารณาเป็นการด่วนก็ได้

ญัตติด่วนต้องไม่มีลักษณะทำนองเดียวกับกระทู้ถาม และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สภาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย

ข้อ ๕๑ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าญัตติใดเป็นญัตติด่วน หรือไม่ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้เสนอญัตติทราบพร้อมด้วยเหตุผลภายในห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้น

ให้ประธานสภาบรรจุญัตติด่วนเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน ญัตติที่ประธานสภายินิจฉัยว่าไม่ได้เป็นญัตติด่วน ให้ประธานสภาดำเนินการต่อไปตามข้อ ๕๓

ข้อ ๕๒ ญัตติที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย ต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติและปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๕๓ ภายใต้บังคับข้อ ๕๑ และข้อ ๕๒ ให้ประธานสภาบรรจุญัตติเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้นตามลำดับที่ยื่นก่อนหลัง กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

ข้อ ๕๔ ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ

- (๑) ขอให้พิจารณาเป็นเรื่องด่วน
- (๒) ขอเปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม
- (๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๓๖ หรือข้อ ๓๘
- (๔) ญัตติในข้อ ๕๕ ข้อ ๘๐ ข้อ ๘๓ ข้อ ๘๔ ข้อ ๑๒๐ หรือข้อ ๑๘๔
- (๕) ญัตติที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ญัตติตาม (๒) ถ้าเป็นการเสนอเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ให้มีผลบังคับในการประชุมครั้งต่อไป

ข้อยกเว้น ในการเสนอญัตติข้อ	<p>ข้อ ๕๕ เมื่อที่ประชุมกำลังพิจารณาญัตติโดยอยู่ ห้ามเสนอญัตติอื่นขึ้นมาพิจารณา เว้นแต่ญัตติ ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ขอแปรญัตติเฉพาะในเรื่องที่ไม่ใช่ร่างพระราชบัญญัติ</p> <p>(๒) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือ เกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน</p> <p>(๓) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการพิจารณาเพื่อพิจารณา หรือขอให้บุคคลใด ส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น</p> <p>(๔) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ</p> <p>(๕) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา</p> <p>(๖) ขอให้ปิดอภิปราย</p> <p>(๗) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา</p> <p>ญัตติตาม (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ห้ามไม่ให้เสนอญัตติอื่นในข้อนี้อีก</p>
ญัตติที่ห้ามเสนอพร้อม การอภิปรายของผู้เสนอ	<p>ข้อ ๕๖ ญัตติตามข้อ ๕๕ (๖) และ (๗) ห้ามเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน</p>
ข้อห้ามในการเสนอญัตติ ขอให้อยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา	<p>ข้อ ๕๗ ญัตติตามข้อ ๕๕ (๗) ห้ามเสนอในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ</p>
กรณีญัตติเดิมตกไป	<p>ข้อ ๕๘ ในกรณีที่ที่ประชุมลงมติให้อยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา ให้ญัตติเดิม เป็นอันตกไป</p>
การรับรองญัตติ ที่ต้องเสนอล่วงหน้า เป็นหนังสือ	<p>ข้อ ๕๙ ญัตติที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อ ในญัตตินั้น</p>
การรับรองญัตติ ที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้า เป็นหนังสือ	<p>ข้อ ๖๐ ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรอง โดยวิธียกมือขึ้นพันศรัทธา</p>
การแก้ไขเพิ่มเติม หรือการถอนญัตติ	<p>ข้อ ๖๑ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติที่ประธานสภาสั่งบรรจุเข้า ระเบียบวาระการประชุม จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม</p>

ข้อ ๖๒ การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด หรือจากการเป็นผู้รับรอง จะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม ในกรณีที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้วจะถอนชื่อได้ ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอญัตติหรือผู้รับรองญัตติ

ข้อ ๖๓ การถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติม คำแปรญัตติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติ

การถอนและการแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติ

ข้อ ๖๔ ญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว การเสนอญัตติซึ่งมีหลักการ เช่นเดียวกันจะกระทำมิได้

กรณีที่ญัตติเป็นอันตกไป

ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ ไม่อยู่ในที่ประชุมโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้น เป็นอันตกไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา

การมอบหมายให้ชี้แจงแทน

ข้อ ๖๕ ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามนำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีก ในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ญัตติที่ยังไม่ได้มีการลงมติหรือญัตติที่ประธานสภาจะอนุญาต ในเมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ผลของญัตติที่ตกไป

ส่วนที่ ๓

การอภิปราย

ข้อ ๖๖ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติ หรือผู้แปรญัตติมีหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน

กรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายจากกรรมการ ซึ่งได้สงวนความเห็น หรือสมาชิกหรือกรรมการผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวน คำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ลำดับในการอภิปราย

ข้อ ๖๗ เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปราย อีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่คัดค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับและไม่ให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

กรณีมีผู้ขออภิปรายหลายคน

ข้อ ๖๘ ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ประเด็นและข้อห้ามในการอภิปราย

ข้อ ๖๙ การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามไม่ให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น และห้ามไม่ให้นำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม เว้นแต่ประธานจะอนุญาต

ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

การให้หยุดอภิปราย

ข้อ ๗๐ ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

วิธีการประท้วงกรณีฝ่าฝืนข้อบังคับ

ข้อ ๗๑ สมาชิกผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ ให้ยื่นและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

การถอนคำพูด

ข้อ ๗๒ เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ ๗๑ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนหรือตามคำวินิจฉัยของประธานได้

ถ้าผู้อภิปรายออกไป จากที่ประชุมโดยไม่ถอนคำพูดตามคำวินิจฉัยของประธาน ให้ประธานบันทึกการไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยไว้ในรายงานการประชุม

- ข้อ ๗๓** การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ
- (๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย
- (๒) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย
- (๓) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา
- ข้อ ๗๔** ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้
- ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้
- ข้อ ๗๕** เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุมจะต้อง
- ลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่งในแต่ละญัตติ มีสิทธิอภิปรายสรุป
- ได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมจะลงมติ
- ข้อ ๗๖** ประธานอาจอนุญาตให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ
- ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีก็ได้
- ข้อ ๗๗** ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยื่นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูด
- หยุดพูดและนั่งลงทันที
- กรณีที่การอภิปรายเป็นอันยุติ
- การอภิปรายสรุป
- การอนุญาตให้บุคคลใด ๆ
- ชี้แจงข้อเท็จจริง
- การให้สัญญาณของ
- ประธานในที่ประชุม

ส่วนที่ ๔

การลงมติ

- ข้อ ๗๘** ในกรณีที่จะต้องมีมติของสภา ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกทราบ
- เพื่อแสดงตนและตรวจสอบองค์ประชุมก่อนลงมติ
- ประธานมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ เว้นแต่ที่ประชุม
- จะมีมติเป็นอย่างอื่น
- ข้อ ๗๙** เสียงข้างมากตามมาตรา ๑๒๐ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญนั้น ถ้าความเห็น
- ของที่ประชุมมีตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด
- ในกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด
- การลงมติ
- คะแนนเสียงข้างมาก
- การออกเสียงชี้ขาด

ทั้งนี้ การดำเนินการตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการตามที่ประชุมกำหนด

ให้นำความในข้อ ๘๓ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘๕ เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๑) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอ ให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๘๓ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกันเกินกว่าสี่สิบห้าคะแนน จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้

การxonนับคะแนนเสียงใหม่

เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๘๓ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ อีกไม่ได้

ข้อ ๘๖ สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียงลงคะแนนอาจออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการนับคะแนน

การลงคะแนนของสมาชิก
ซึ่งเข้ามาในที่ประชุม
ระหว่างการออกเสียง

ข้อ ๘๗ เมื่อได้นับคะแนนเสียงแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุมทันที ถ้าเรื่องใดที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ว่ามติจะต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใดก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงข้างมากถึงจำนวนที่กำหนดไว้หรือไม่

การประกาศมติ

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้ประกาศมติต่อที่ประชุมจากผลการออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีตามข้อ ๘๔ แล้ว ให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงหรือลบข้อมูลการออกเสียงลงคะแนนนั้นด้วย

การทำลายบัตรออกเสียง
หรือลบข้อมูลการออกเสียง
ลงคะแนนลับ

ข้อ ๘๘ ผู้ตติใดไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานถามที่ประชุมว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยผู้ตตินั้น

ผู้ตติที่ไม่มีผู้คัดค้าน
หรือเห็นเป็นอย่างอื่น

ความในวรรคหนึ่งไม่ให้ใช้บังคับแก่ผู้ตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดให้ที่ประชุมวินิจฉัยโดยการออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๘๙ ให้เลขาธิการจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ ณ บริเวณสภา รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น เพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่การออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับตามข้อ ๘๔

การจัดทำบันทึก
การออกเสียงลงคะแนน

หมวด ๕ กรรมการ

คณะกรรมการสามัญ
ประจำสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๙๐ ให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นสามสิบห้าคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการมีจำนวนสิบห้าคน โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามนโยบายด้านกฎหมาย การยุติธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน

(๒) คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการของสภา สมาชิก และผู้เคยเป็นสมาชิก การพัฒนาระบบและปรับปรุงการดำเนินงานของสภา คำร้องเรียน ข้อเสนอแนะของสมาชิกและประชาชนในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการของสภา รวมทั้งเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภาและองค์กรรัฐสภาระหว่างประเทศ ตรวจสอบรายงานการประชุม พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยรายงานการประชุมลับ และติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภา

(๓) คณะกรรมการกิจการศาล องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และกองทุน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานของศาล องค์กรอิสระ และองค์กรอัยการ การดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ การบริหารจัดการขององค์กรมหาชน และกองทุนต่าง ๆ รวมทั้งตรวจสอบรายงานตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เสนอต่อสภา

(๔) คณะกรรมการกีฬา มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน การแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการพัฒนาการกีฬาของไทย รวมทั้งกีฬาอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๕) คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศและประชาคมนานาชาติเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิ

และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

(๖)* คณะกรรมการการแก้ปัญหาหนี้สิน ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอสินเชื่อที่แท้จริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาหนี้สิน ความยากจน โอกาสและสิทธิของประชาชนในการประกอบอาชีพ และการลดความเหลื่อมล้ำตลอดจนศึกษาแหล่งรายได้เพิ่มเติมให้กับประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

(๗) คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอสินเชื่อที่แท้จริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร การพัฒนาการเกษตร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต และการตลาด

(๘) คณะกรรมการการคมนาคม มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอสินเชื่อที่แท้จริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคมทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางอวกาศ การขนส่งมวลชน การขนส่งสินค้า ระบบโลจิสติกส์ และการพาณิชย์นาวี

(๙) คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติ และการปฏิรูปประเทศ มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอสินเชื่อที่แท้จริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งรัฐ การค้าชายแดน การค้าผ่านแดน จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว จุดผ่อนปรนเพื่อการค้า ช่องทางธรรมชาติ และช่องทางตามกฎหมายศุลกากร การเดินทางข้ามแดน การจัดการและการดูแลแรงงานข้ามแดน การส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและการพัฒนาชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ โดยเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับดินแดนและความมั่นคงของประชาชน

(๑๐) คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอสินเชื่อที่แท้จริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค

(๑๑) คณะกรรมการการเงิน การคลัง สถาบันการเงินและตลาดการเงิน มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอสินเชื่อที่แท้จริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง การธนาคาร ตลาดการเงิน และสถาบันการเงินของประเทศ

---

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๐ ตอนพิเศษ ๒๖๓ ง หน้า ๓๗ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๖.

(๑๒) คณะกรรมการการต่างประเทศ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ ภาพลักษณ์ของประเทศ รวมทั้งกระทำกิจการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับชาวไทย ซึ่งตั้งถิ่นฐานหรือไปประกอบอาชีพในต่างประเทศ

(๑๓) คณะกรรมการการตำรวจ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการตำรวจ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย การป้องกัน และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

(๑๔) คณะกรรมการศึกษาการจัดทำและติดตามการบริหารงบประมาณ มีหน้าที่ และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบาย ของรัฐบาลในด้านงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการรับ การใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

(๑๕) คณะกรรมการการทหาร มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทหาร การป้องกัน การรักษา ความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ

(๑๖) คณะกรรมการการท่องเที่ยว มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน การแก้ไข ปัญหาอุปสรรค และการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย

(๑๗) คณะกรรมการการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการ ใช้ที่ดิน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการส่งเสริม บำรุงรักษา และ คัดกรองคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการคุ้มครองสัตว์

(๑๘) คณะกรรมการการปกครอง มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๑๙) คณะกรรมการการกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารราชการรูปแบบพิเศษ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารราชการรูปแบบพิเศษ

(๒๐) คณะกรรมาธิการการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและยาเสพติด

(๒๑) คณะกรรมาธิการการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและมาตรการการป้องกันภัยธรรมชาติและสาธารณภัย การแจ้งเตือนภัยพิบัติทางธรรมชาติ การฟื้นฟูหลังเกิดภัยธรรมชาติและสาธารณภัย การพัฒนามาตรการในการป้องกันภัยธรรมชาติและสาธารณภัย รวมทั้งติดตามการให้ความช่วยเหลือและดูแลประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยดังกล่าว

(๒๒) คณะกรรมาธิการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการและมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

(๒๓) คณะกรรมาธิการการพลังงาน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหาร การพัฒนา การจัดหา การใช้ การอนุรักษ์พลังงาน และผลกระทบจากการจัดหาและการใช้พลังงาน รวมทั้งการแสวงหาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก

(๒๔) คณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมและเผยแพร่การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข วิถีดิจิทัลและวิถีปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เสรีภาพและความรับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน การคุ้มครองผู้เสียหายจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

(๒๕) คณะกรรมาธิการการพัฒนาศรษฐกิจ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติ ธุรกิจภาคเอกชน ประชาชน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศและเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ ในสังคมโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย รวมทั้งนโยบายและแผนการพัฒนาศรษฐกิจของรัฐ

(๒๖) คณะกรรมการการพาณิชย์และทรัพย์สินทางปัญญา มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการค้า การส่งออก ดุลการค้า ลิขสิทธิ์ ตราสาร ทะเบียน การประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(๒๗) คณะกรรมการการแรงงาน มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกำลังแรงงานทั้งหมดในประเทศ แรงงานไทย ในต่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรแรงงานในต่างประเทศ ตลอดจน การลงทุนที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตแรงงานโดยรวม

(๒๘)* คณะกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาทางการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม

(๒๙)* คณะกรรมการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ตลอดจนการจัดการน้ำ เพื่ออุปโภค บริโภค อุตสาหกรรม และการเกษตร การสร้างความมั่นคงของน้ำ การจัดการคุณภาพน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

(๓๐) คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการอุปถัมภ์ ทำนุบำรุงและคุ้มครองศาสนาและโบราณสถาน การอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมประชาธิปไตย ภูมิปัญญาชาวบ้าน เอกลักษณ์ แบบวิถีชีวิตไทย และศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

(๓๑) คณะกรรมการการศึกษา มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาของชาติ และการส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย รวมทั้งแนวทางการปรับฐานการเรียนรู้ของ ประชาชนสู่โลกยุคโลกาภิวัตน์

(๓๒) คณะกรรมการการสวัสดิการสังคม มีหน้าที่และอำนาจกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม ไม่น้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐาน การให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะผู้ยากไร้ในเมืองและชนบท และผู้ด้อยโอกาสในสังคม

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๐ ตอนพิเศษ ๒๖๓ ง หน้า ๓๗ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๖.

(๓๓) คณะกรรมการการสาธารณสุข มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแพทย์ การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการสาธารณสุข ในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสุขภาพ ตลอดจนการพัฒนาการรักษาเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

(๓๔) คณะกรรมการการสื่อสาร โทรคมนาคม และดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๓๕) คณะกรรมการการอุตสาหกรรม มีหน้าที่และอำนาจกระทำการพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อม และศึกษาผลกระทบอันเกิดจากอุตสาหกรรม รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหา

สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญได้ไม่เกินสองคณะ

กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา

เมื่อคณะกรรมการสามัญจะกระทำการพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ให้คณะกรรมการสามัญรายงานให้ประธานสภาทราบ ในการกระทำการพิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน ในกรณีที่มีการกระทำการ การสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาที่จะต้องดำเนินการให้คณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องทุกคณะ ร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคล หรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

ข้อห้าม
ในการสอบหาข้อเท็จจริง

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภา กำหนด

ข้อ ๙๑ การเลือกตั้งคณะกรรมการ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้ไม่เกินจำนวนกรรมการ การเสนอนั้นต้องมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน

การเลือกตั้ง
คณะกรรมการ

การเลือกตั้ง
คณะกรรมการ
วิสามัญ

การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อ มีจำนวนไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยให้มีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา

การออกเสียง
ลงคะแนนเลือกตั้ง
คณะกรรมการ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งคณะกรรมการ ถ้ามีการเสนอชื่อกรรมการเท่ากับจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อมากกว่าจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

องค์ประชุมของ
คณะกรรมการ

ข้อ ๙๒ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในการประชุมคณะกรรมการที่จะมีการลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

การนัดประชุมคณะกรรมการนอกจากครั้งแรก ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อเลขานุการคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขานุการคณะกรรมการก็ได้

การประชุม
คณะกรรมการ
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๙๒/๑ ในกรณีมีเหตุอันสมควรที่ทำให้คณะกรรมการไม่สามารถจัดการประชุมคณะกรรมการในสถานที่เดียวกันได้ ประธานคณะกรรมการจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย*

การประชุมคณะกรรมการด้วยการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการประชุมคณะกรรมการตามข้อ ๙๒ โดยให้นับกรรมการซึ่งแสดงตนเข้าร่วมประชุมเป็นผู้มาประชุมและเป็นองค์ประชุม*

เรื่องที่ใช้การประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
มิได้

การประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้ จะจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งมิได้ จนกว่าประธานสภาจะประกาศกำหนดให้ใช้ระบบควบคุมการประชุมที่มีความมั่นคงปลอดภัยเพียงพอตามข้อ ๔๓/๓ และเป็นกรณีที่ประธานคณะกรรมการเห็นสมควรว่าเป็นเหตุจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัย

(๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างข้อบังคับ

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๗๒ ง หน้า ๑๒ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓.

(๒) การพิจารณาเรื่องที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนด หรือที่คณะกรรมการมีมติ ให้กระทำเป็นการลับ

(๓) การประชุมอื่นตามที่ประธานสภาประกาศกำหนด*

ข้อ ๙๓ การประชุมคณะกรรมการ ให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การประชุม
คณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ โฆษก และตำแหน่งอื่น ตามความจำเป็นจากกรรมการในคณะนั้น

ตำแหน่ง
ในคณะกรรมการ

ประธานคณะกรรมการสามัญแต่ละคณะ จะต้องมิจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะมีผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งประจำคณะกรรมการ โดยให้แต่งตั้งจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตามรายชื่อที่เลขาธิการเสนอ

ผู้ช่วยเลขานุการ
ประจำคณะกรรมการ

ข้อ ๙๔ เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ หรือมีแต่ไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานคณะกรรมการหลายคน ให้รองประธานคณะกรรมการคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ ถ้ารองประธานคณะกรรมการคนหนึ่งไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมการลำดับต่อไปเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่
แทนประธาน
คณะกรรมการ

ข้อ ๙๕ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน คณะกรรมการสามัญอาจตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ ประจำคณะกรรมการก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

การตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ
ประจำคณะกรรมการ
สามัญ

ข้อ ๙๖ คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ เว้นแต่หน้าที่และอำนาจในการสอบหาข้อเท็จจริง แล้วรายงานคณะกรรมการภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

การตั้ง
คณะอนุกรรมการ

ในกรณีที่คณะอนุกรรมการกระทำกิจการ หรือศึกษาเรื่องใดไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ให้ประธานคณะอนุกรรมการขออนุญาตขยายเวลาต่อที่ประชุมคณะกรรมการ

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕.

คณะอนุกรรมการแต่ละคณะประกอบด้วยอนุกรรมการมีจำนวนไม่เกินสิบคน โดยให้ตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมการในขณะนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนอนุกรรมการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่กรรมการเสนอ ทั้งนี้ ประธานคณะอนุกรรมการต้องตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมการในขณะนั้น

การนำบทบัญญัติ
เกี่ยวกับการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้นำความในข้อ ๙๒/๑ มาใช้บังคับกับการประชุมคณะอนุกรรมการ โดยอนุโลม*

การเรียกเอกสาร
หรือบุคคลมาแถลง
ข้อเท็จจริง

ข้อ ๙๗ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่ ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือรองประธานคณะกรรมการผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบ และให้เป็นที่หมายของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่รับผิดชอบสั่งการให้บุคคลนั้นให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความคิดเห็นตามที่คณะกรรมการเรียก

การเรียกเอกสารจากบุคคลหรือการเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอาชญากรรมหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยตรงในแต่ละองค์กรตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ผู้มีสิทธิเข้าฟัง
การประชุม
คณะกรรมการ

ข้อ ๙๘ ในการประชุมคณะกรรมการ สมาชิก นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมคณะกรรมการอนุญาต มีสิทธิเข้าฟังการประชุม

ในกรณีประชุมลับ ผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมคณะกรรมการ

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๗๒ ง หน้า ๑๒ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓.

ข้อ ๙๙ ภายใต้บังคับข้อ ๙๘ ผู้เสนอญัตติ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้ซึ่ง
 คณะรัฐมนตรีมอบหมาย มีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการ
 ได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้
 การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมาย
 เป็นหนังสือให้สมาชิกอื่นหรือกรรมการคนใดคนหนึ่งกระทำการแทนได้

การชี้แจง
 แสดงความคิดเห็น
 ในที่ประชุม
 คณะกรรมการ

ข้อ ๑๐๐ ให้เลขาธิการประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการไว้
 ณ บริเวณสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบญัตติหรือ
 คำแปรญัตติ แล้วแต่กรณี ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับ
 เป็นกฎหมายหรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบด้วย

การประกาศ
 กำหนดการประชุม
 คณะกรรมการ

ข้อ ๑๐๑ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการ
 ตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสัปดาห์นับแต่เวลาที่ได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด
 ให้คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่เสร็จ
 หรือที่ประชุมคณะกรรมการอนุญาตให้เลื่อนการชี้แจงไปวันอื่น

กรณีที่คำแปรญัตติ
 ต้องตกไป

ข้อ ๑๐๒ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการ
 ในข้อใดจะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

การสงวนคำแปรญัตติ

ข้อ ๑๐๓ กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด
 จะสงวนความเห็นในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

การสงวนความเห็น

ข้อ ๑๐๔ เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง
 หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามหน้าที่และอำนาจหรือตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงาน
 ต่อสภาตามระยะเวลาที่สภากำหนด

รายงานของ
 คณะกรรมการ

ในที่ประชุมสภา คณะกรรมการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ
 การกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้บุคคลใดแถลง
 หรือชี้แจงแทนก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากประธาน

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการ

ข้อ ๑๐๕ ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ เพื่อให้สภาพิจารณา

ในการพิจารณาข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้สภาลงมติว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยโดยไม่มีการอภิปราย

ในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้ประธานสภา ส่งรายงานและข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

การแจ้งผลการดำเนินการ
ตามข้อสังเกตของ
คณะกรรมการ
ต่อที่ประชุม

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ประธานสภาส่งข้อสังเกตของ คณะกรรมการให้คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องทราบ คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตามข้อสังเกตนั้นประการใดหรือไม่ ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมทราบ ในโอกาสแรกที่มีการประชุม

การดำเนินการ
กรณีคณะกรรมการ
กระทำกิจการหรือ
พิจารณาเรื่องใดไม่เสร็จ
ตามกำหนด

ข้อ ๑๐๖ ถ้าสภามีมติให้คณะกรรมการใดกระทำการ พิจารณา สอบหา ข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมการนั้น กระทำการ พิจารณา สอบหา ข้อเท็จจริง หรือศึกษาไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุม ให้ประธานสภา เสนอต่อที่ประชุมโดยพลัน และที่ประชุมอาจลงมติให้ขยายเวลาที่ได้กำหนดไว้หรือให้ตั้ง คณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมจะเห็นสมควร แต่ถ้าอยู่นอกสมัยประชุม ก็ให้ประธานสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้สภาทราบภายหลัง

การนับระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เริ่มนับแต่วันถัดจาก วันที่สภามีมติกำหนดระยะเวลา

การเปิดเผยบันทึก
การประชุมหรือรายงาน
ของคณะกรรมการ

ข้อ ๑๐๗ บันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหา ข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมการให้เปิดเผย ให้ประชาชนทราบ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประธานสภากำหนด

ในกรณีที่จะไม่เปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็นต่อสภาเพื่อให้สภามีมติให้เปิดเผย ทั้งนี้ หากสภามีมติให้เปิดเผย ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดเก็บบันทึกการประชุมหรือรายงานดังกล่าวไว้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่เลขาธิการกำหนด หากสภามีได้มีมติไปตามความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าว ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งต่อไป

การรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด

ข้อ ๑๐๘ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีการตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม

(๕) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

(๖) ขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่ได้แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานคณะกรรมการทราบ

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการ

ข้อ ๑๐๙ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานสภา เพื่อขอให้สภาตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง

การตั้งกรรมการ
แทนตำแหน่งที่ว่าง

หมวด ๖

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๑๑๐ ร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบดังต่อไปนี้

การเสนอร่าง พ.ร.บ.

(๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

(๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ให้เสนอมาพร้อมบันทึกประกอบตามวรรคหนึ่ง

การเสนอสรุปผล
การรับฟังความคิดเห็น
และรายงานการวิเคราะห์
ผลกระทบจากร่าง พ.ร.บ.

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง

ก่อนบรรจुरะเบียบวาระการประชุมร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ (๒) หรือ (๓) ของรัฐธรรมนูญ การพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด ซึ่งต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

การตรวจสอบ
ร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๑๑ ร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่อง ให้ประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ

การแก้ไขเพิ่มเติม
ร่าง พ.ร.บ. ก่อนบรรจ
ระเบียบวาระ

ข้อ ๑๑๒ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก่อนที่ประธานสภาส่งบรรจुर่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อย

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ.
ที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
เป็นผู้เสนอ

ข้อ ๑๑๓ ร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้เลขาธิการจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างพระราชบัญญัตินั้นเพื่อให้สภาทราบด้วย ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นผู้เสนอและชี้แจงร่างพระราชบัญญัติต่อที่ประชุม

การดำเนินการ
กรณีร่าง พ.ร.บ. ที่ สส.
หรือผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งเป็น
ผู้เสนอ เป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

ข้อ ๑๑๔ ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ (๒) และ (๓) ของรัฐธรรมนูญ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้เสนอทราบ หากผู้เสนอไม่คัดค้านความเห็นของประธานสภา ภายในเจ็ดวันนับแต่วันส่งคำแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีกรณีเป็นที่สงสัยตามมาตรา ๑๓๔ ของรัฐธรรมนูญ ก็ให้ประธานสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง

การพิจารณา
ให้คำรับรองร่าง พ.ร.บ.
ของนายกรัฐมนตรี

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งแล้ว หากไม่พิจารณาให้คำรับรองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ประธานสภาแจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้เสนอทราบ

หากผู้เสนอแจ้งคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของ
ประธานสภาและประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย

ข้อ ๑๑๕ ให้ประธานสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานสภาและ
ประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณากรณีตามข้อ ๑๑๔ วรรคสาม ภายใน
สิบห้าวันนับแต่วันที่มีกรณีดังกล่าว

การประชุมเพื่อวินิจฉัย
ว่าเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงินหรือไม่

การประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะ
เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน
ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด และให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุม
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๑๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้สภาพิจารณาและ
ลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่หนึ่ง

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่ง สภาจะให้คณะกรรมการ
พิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่
สภามีมติ

ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกัน
หลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
แต่ฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่า
จะให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ ๑๑๘ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๓ (๒)
และ (๓) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าคณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภา
จะลงมติตามข้อ ๑๑๗ เมื่อที่ประชุมอนุมัติก็ให้รอการพิจารณาไว้ก่อน แต่ต้องไม่เกิน
หกสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติ

การขอรับร่าง พ.ร.บ.
ไปพิจารณาก่อน
รับหลักการของ
คณะรัฐมนตรี

เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากคณะรัฐมนตรีหรือพ้นกำหนดเวลา
ที่รอการพิจารณาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บรรจุร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม
เป็นเรื่องด่วน

กรณีมีมติรับหลักการแห่งร่าง พ.ร.บ. ไว้พิจารณา **ข้อ ๑๑๙** ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติให้สภาพิจารณาลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ในวาระที่สอง การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการธิการ

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ. โดยคณะกรรมการธิการ **ข้อ ๑๒๐** การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการธิการ สภาจะให้คณะกรรมการธิการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้
การพิจารณาโดยกรรมการธิการเต็มสภาจะกระทำต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนและที่ประชุมอนุมัติ
คณะกรรมการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา **ข้อ ๑๒๑** การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ดำเนินการดังนี้

เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ หรือทุพพลภาพ (๑) ให้ตั้งจากบุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด ทั้งนี้ วิธีการคัดเลือกและการเสนอชื่อให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

(๒) ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อไม่เกินหนึ่งในหกของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด

(๓) จำนวนกรรมการวิสามัญที่เลือกให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยให้มีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภา

การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญให้นำความในข้อ ๙๑ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา **ข้อ ๑๒๒** การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้ตั้งจากผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด และให้นำความในข้อ ๑๒๑ (๒) (๓) และวรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒๓ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาแล้ว หากคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นอีก ถ้าสภามีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ในการเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญให้นำความในข้อ ๑๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ที่มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒๔ การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอและที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ตั้งจากผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด และให้ดำเนินการเลือกตั้งตามข้อ ๑๒๑ ต่อไป

การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ

ข้อ ๑๒๕ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้นคณะกรรมการที่สภาตั้งสมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ เว้นแต่สภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การเสนอคำแปรญัตติร่าง พ.ร.บ.

การแปรญัตติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติร่าง พ.ร.บ.

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ข้อ ๑๒๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายในชั้นคณะกรรมการที่สภาตั้ง หากสภาเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่ให้เสนอคำขอแปรญัตติต่อประธานคณะกรรมการ

การเสนอคำแปรญัตติร่าง พ.ร.บ. งบประมาณ

ข้อ ๑๒๗ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด

รายงานการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ของคณะกรรมการ

หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมาธิการ และในกรณีที่คณะกรรมาธิการมีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมาธิการ

ในกรณีที่คณะกรรมาธิการเห็นว่าข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๑๐๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินการ
กรณีที่สภาลงมติแก้ไข
เพิ่มเติมจนทำให้มี
ลักษณะเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

ข้อ ๑๒๘ ร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้าสภาได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดและประธานสภาเห็นเอง หรือมีสมาชิกทั่วทั้งต่อประธานสภาโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และส่งให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมาธิการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มกรณดังกล่าว และให้นำความในข้อ ๑๑๔ และข้อ ๑๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินการ
กรณีได้รับแจ้งเรื่อง
การรับรองร่าง พ.ร.บ.
ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม
จนมีลักษณะเป็น
ร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวด้วย
การเงินจากนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๒๙ เมื่อประธานสภาได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับ
การเงินจากนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๑๒๘ แล้ว ให้สภาดำเนินการลงมติในวาระที่สามต่อไป แต่ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรองก็ให้สภาดำเนินการแก้ไข เพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัตินั้น
เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
โดยกรรมาธิการเต็มสภา

ข้อ ๑๓๐ ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการ
เต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมาธิการ และประธาน
มีฐานะเป็นประธานคณะกรรมาธิการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาเป็นการพิจารณาในชั้นคณะกรรมาธิการ
และการพิจารณาของสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรารวมกันไป

การพิจารณาเรียงมาตรา

ข้อ ๑๓๑ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการพิจารณา
เสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา
และให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติ

ที่มีการสงวนคำแปรญัตติ หรือกรณีการที่มีการสงวนความเห็นไว้ เว้นแต่ที่ประชุม
จะลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณา
เรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย และให้นำความในวรรคหนึ่ง
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๓๒ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๓๑ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่าง
เป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณารั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้
แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่

การพิจารณาสรุป
ร่าง พ.ร.บ. ทั้งฉบับ

ข้อ ๑๓๓ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้สภา
ลงมติในวาระที่สามว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีกรออภิปราย

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่สาม

ข้อ ๑๓๔ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
ก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

กรณีที่ร่าง พ.ร.บ.
เป็นอันตกไป

ข้อ ๑๓๕ ร่างพระราชบัญญัติใดต้องยับยั้งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา ๑๓๗
ของรัฐธรรมนูญ เมื่อกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๘ ของรัฐธรรมนูญได้ล่วงพ้นไป สมาชิก
อาจเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้ยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้ง
ไว้นั้นขึ้นเพื่อให้สภาพิจารณาลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาหรือร่าง
ที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณา เว้นแต่กรณียับยั้งร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๒๗๑
(๑) หรือ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

การยกร่าง พ.ร.บ.
ที่ถูกยับยั้งขึ้นมา
พิจารณาใหม่

ข้อ ๑๓๖ ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติใด
ให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา

การเสนอร่าง พ.ร.บ.
ต่อวุฒิสภา

ให้มีสารบบลงวันที่สภาส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังวุฒิสภา และวันที่สภา
ได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากวุฒิสภา

การดำเนินการกรณี
วุฒิสภามีการแก้ไข
เพิ่มเติมร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๓๗ ในกรณีที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอไป ตามข้อ ๑๓๖ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน เพื่อให้สภา พิจารณาว่าจะเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภาหรือไม่

ถ้าสภาไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ประธานดำเนินการให้สภา กำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการร่วมกัน เมื่อสภาได้กำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการ ร่วมกันแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอ รายงานและร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อประธานสภา เพื่อให้สภาพิจารณาลงมติว่าจะเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมาธิการ
ร่วมกัน

ในกรณีที่คณะกรรมาธิการร่วมกันเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบ หรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการร่วมกัน เพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๑๐๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การทบทวนข้อผิดพลาด
ของร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว

ข้อ ๑๓๘ ในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว มีข้อความ ผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการประชุมของสภา ประธานสภาอาจขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นมา พิจารณาทบทวน หากที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา ก็ให้ดำเนินการได้

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอนำมาพิจารณา ทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น และให้กระทำในที่ประชุมสภา เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภาเพื่อดำเนินการ ตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

การชะลอเพื่อตรวจสอบ
ร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว
ก่อนส่งไปยัง
นายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๓๙ ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนส่ง ร่างพระราชบัญญัติไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาชะลอไว้สามวัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเสนอความเห็นต่อประธานสภาว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และให้ประธานสภาส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

ข้อ ๑๔๐ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง สภาหรือคณะกรรมการธิการจะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมก็ได้

การรับฟังความคิดเห็น
ร่าง พ.ร.บ.

หมวด ๗

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป

ข้อ ๑๔๑ เมื่อรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามมาตรา ๑๕๖ (๙) ประกอบมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นค้างการพิจารณาอยู่ในวาระใด ก็ให้พิจารณาต่อไปในวาระนั้น และให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
เห็นชอบให้พิจารณา
ต่อไป

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ ให้สภาตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่

ข้อ ๑๔๒ ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกัน ให้สภาตั้งกรรมการร่วมกันฝ่ายสภาขึ้นใหม่และให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบ

การตั้งคณะกรรมการ
ร่วมกันขึ้นใหม่
เพื่อพิจารณาร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๑๔๓ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณาให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๖ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

การดำเนินกระบวนการ
พิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ต่อไป

หมวด ๘

กระทู้ถาม

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

ข้อ ๑๔๔ กระทู้ถาม คือ ข้อซักถามที่สมาชิกมีต่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญ

ความหมาย
ของกระทู้ถาม

การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุม ให้จัดตามลำดับ คือ กระทู้ถามสดด้วยวาจา ลำดับกระทู้ถาม และกระทู้ถามทั่วไป

ข้อ ๑๕๑ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามต้องเข้าร่วมประชุมสภา เพื่อตอบกระทู้ถามในเรื่องนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ไม่อาจตอบกระทู้ แต่ต้องแจ้งเหตุจำเป็นนั้นเป็นหนังสือต่อประธานสภาก่อนหรือในวันประชุมสภา และให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด

การตอบกระทู้ถาม

ในกรณีที่มีการมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ตอบกระทู้ถาม จะต้องแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานสภาจนถึงระเบียบวาระกระทู้ถาม

นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถามเมื่อคณะรัฐมนตรี เห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

กรณีที่ไม่ต้องตอบ
กระทู้ถาม

ข้อ ๑๕๒ การตั้งกระทู้ถามต้องชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือ มีลักษณะเป็นการอภิปราย

ลักษณะของการตั้ง
และการตอบกระทู้ถาม

การตอบกระทู้ถามของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๕๓ ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามเมื่อใดก็ได้

การถอนกระทู้ถาม

ข้อ ๑๕๔ กระทู้ถามใดที่ประธานสภาพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ประธานสภาอาจสั่งให้นำออกจากการรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมได้ เมื่อได้รับความยินยอมของผู้ตั้งกระทู้ถาม

การนำกระทู้ถาม
ออกจากระเบียบวาระ

ข้อ ๑๕๕ กระทู้ถามตกไป เมื่อ

กรณีกระทู้ถามตกไป

- (๑) ถึงระเบียบวาระกระทู้ถามของผู้ใด ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม
- (๒) สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลง
- (๓) คณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง
- (๔) สภาสิ้นอายุ หรือสภาถูกยุบ

ส่วนที่ ๒

กระทู้ถามสดด้วยวาจา

การตั้งและลักษณะ
ของกระทู้ถามสด
ด้วยวาจา

ข้อ ๑๕๖ การตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามได้ครั้งละหนึ่งกระทู้ ในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถาม โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า และต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน
- (๒) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน
- (๓) เป็นเรื่องเร่งด่วน

ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาหรือไม่

กรณีมีกระทู้ถามสด
ด้วยวาจาที่เกินจำนวน

ข้อ ๑๕๗ ในการประชุมครั้งใดมีกระทู้ถามสดด้วยวาจาที่ประธานสภาวินิจฉัยแล้วเกินจำนวนสามกระทู้ ให้ประธานสภาจับสลากให้เหลือเพียงสามกระทู้ ในจำนวนสามกระทู้นี้ หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกัน ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

การบรรจุระเบียบวาระ
กระทู้ถามสดด้วยวาจา

ข้อ ๑๕๘ กระทู้ถามสดด้วยวาจาที่ประธานสภาวินิจฉัยตามข้อ ๑๕๖ หรือได้ดำเนินการตามข้อ ๑๕๗ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระกระทู้ถามสดด้วยวาจา

กำหนดเวลาการถาม
และการตอบ
กระทู้ถามสดด้วยวาจา

ข้อ ๑๕๙ การถามและการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจาในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ มีกำหนดเวลาไม่เกินเก้าสิบนาที

เรื่องใดที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าไม่เข้าลักษณะกระทู้ถามสดด้วยวาจาตามข้อ ๑๕๖ หรือไม่อนุญาตให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม หรือมิได้มีการถามตอบด้วยเหตุอื่นใด ที่มีใช้การขอเลื่อนการตอบของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้เป็นอันตกไป หากสมาชิกยังประสงค์ที่จะตั้งเป็นกระทู้ถามสดด้วยวาจาอยู่ ให้เสนอใหม่เพื่อพิจารณาในคราวถัดไป

การถามและการตอบ
กระทู้ถามสดด้วยวาจา
และการขยายเวลา

ข้อ ๑๖๐ กระทู้ถามสดด้วยวาจาแต่ละกระทู้ให้ถามได้เรื่องละไม่เกินสามครั้ง และต้องถามตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสามสิบนาที เว้นแต่ในการประชุมครั้งใด มีกระทู้ถามสดด้วยวาจาน้อยกว่าสามกระทู้ ก็ให้ขยายเวลาออกไปอีกตามสัดส่วนภายในเวลาหกสิบนาที

ข้อ ๑๖๑ ในระหว่างการถามกระทู้ถามสดด้วยวาจา หากประธานวินิจฉัยว่า คำถามข้อใดเข้าลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๔๗ ให้ประธานมีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถาม

กรณีเปลี่ยนแปลง
คำถาม การถาม
กระทู้ถามสดด้วยวาจา

ส่วนที่ ๓ กระทู้ถามทั่วไป

ข้อ ๑๖๒ การตั้งกระทู้ถามทั่วไปให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และระบุว่าจะให้ตอบในที่ประชุมสภา หรือในราชกิจจานุเบกษา

การตั้งกระทู้ถามทั่วไป

ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามทั่วไป ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามทั่วไปก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมี คำชี้แจงประกอบให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

ข้อ ๑๖๓ ให้ประธานสภาวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๔๗ หรือมีลักษณะตามข้อ ๑๔๘ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายในเจ็ดวัน
กระทู้ถามที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถาม ให้จัดส่งไปยังนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถาม

การวินิจฉัยและ
การจัดส่งกระทู้ถาม
ไปยังรัฐมนตรี

ข้อ ๑๖๔ กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓
วรรคสอง

กำหนดเวลาบรรจุ
ระเบียบวาระ

ข้อ ๑๖๕ กระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานสภาแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามเพื่อดำเนินการตอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓
วรรคสอง

กระทู้ถามที่ต้องตอบ
ในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบแล้วให้ส่งราชกิจจานุเบกษาที่มีคำตอบกระทู้ถามมาให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

หากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถตอบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใดเพื่อประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

การจัดลำดับ
กระทู้ถามทั่วไป

ข้อ ๑๖๖ การตั้งกระทู้ถามทั่วไปตามข้อ ๑๖๒ ในการประชุมให้บรรจุกระทู้ลำดับแรกของสมาชิกเข้าระเบียบวาระการประชุมตามลำดับก่อนหลังที่ได้ยื่นต่อประธานสภา เมื่อได้ตอบกระทู้ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้พิจารณาบรรจุกระทู้ลำดับถัดไปของแต่ละบุคคลเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมตามลำดับที่ได้ยื่นไว้ต่อประธานสภา

การดำเนินการ
เกี่ยวกับกระทู้ถาม
กรณีสิ้นสุดสมัยประชุม

กระทู้ที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา ทั้งที่ได้รับการบรรจุและยังมิได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมในสมัยประชุมหนึ่ง ๆ เมื่อสิ้นสุดสมัยประชุมให้ประธานสภารวบรวมแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษา ภายในสามสิบวัน

สิทธิในการซักถาม
เพิ่มเติม

ข้อ ๑๖๗ กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไป เพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานอนุญาต

ส่วนที่ ๔

กระทู้ถามแยกเฉพาะ

ลักษณะและการตั้ง
กระทู้ถามแยกเฉพาะ

ข้อ ๑๖๘ กระทู้ถามที่มีลักษณะเฉพาะเรื่อง เฉพาะพื้นที่ เฉพาะบุคคล หรือสมาชิกระบุว่าให้ตอบในห้องกระทู้ถาม ให้ถือเป็นกระทู้ถามแยกเฉพาะ ประธานสภาอาจกำหนดให้มีการถามและการตอบในห้องกระทู้ถามก็ได้

การตั้งกระทู้ถามแยกเฉพาะให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามแยกเฉพาะ ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้มิได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามแยกเฉพาะก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก และให้นำความในข้อ ๑๖๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๖๙ ให้ประธานสภาจัดให้มีห้องกระทู้ถามในบริเวณสภา เพื่อให้มีการถาม และการตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะได้โดยสะดวก

การจัดห้องกระทู้ถาม
แยกเฉพาะ

ข้อ ๑๖๙/๑* ในกรณีมีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ไม่สามารถประชุม เพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถามได้ ประธานสภาจะกำหนดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

การประชุมเพื่อพิจารณา
กระทู้ถามแยกเฉพาะ
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ให้นำความในข้อ ๔๓/๒ มาใช้บังคับแก่การประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยอนุโลม และให้ถือว่าการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เป็นการประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถาม

มิให้นำความในข้อ ๑๗๒ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับแก่การประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ให้ประธานสภาหรือรองประธานสภา ที่ทำหน้าที่ประธานในห้องกระทู้ถามสั่งให้ดำเนินการถามและตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะได้ เมื่อครบองค์ประชุมตามข้อ ๒๕ วรรคสอง และให้ดำเนินการไปจนจบการประชุมพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะ

ให้นำหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามส่วนที่ ๑ บททั่วไป และส่วนที่ ๔ กระทู้ถามแยกเฉพาะของหมวด ๘ กระทู้ถาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในเรื่องใดไม่เหมาะสมกับการพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

ข้อ ๑๗๐ ให้ประธานสภาแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามแยกเฉพาะเพื่อมาตอบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓ วรรคสอง

กำหนดเวลาตอบ
กระทู้ถามแยกเฉพาะ

หากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถมาตอบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด เพื่อประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๑๖๓ ง หน้า ๒๗ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕.

การจัดลำดับกระทู้ถาม
แยกเฉพาะ **ข้อ ๑๗๑** ให้บรรจุกระทู้ถามแยกเฉพาะ เข้าระเบียบวาระการประชุมภายใน
สิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตามข้อ ๑๖๓ วรรคสอง ตามลำดับ
ก่อนหลังที่ได้ยื่นต่อประธานสภา

การดำเนินการเกี่ยวกับ
กระทู้ถามแยกเฉพาะ
กรณีสิ้นสุดสมัยประชุม **ข้อ ๑๗๒** กระทู้ถามแยกเฉพาะที่ยังไม่ได้ตอบหรือที่ยังไม่ได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม
ในสมัยประชุมหนึ่ง ๆ เมื่อสิ้นสุดสมัยประชุม ให้ประธานสภารวบรวมแจ้งนายกรัฐมนตรี
หรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษาภายในสามสิบวัน

การถามและการตอบ
กระทู้ถามแยกเฉพาะ **ข้อ ๑๗๓** เมื่อเข้าสู่ระเบียบวาระกระทู้ถามให้ประธานสั่งให้ดำเนินการถาม
และตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถาม
ให้ประธานสภาหรือรองประธานสภาที่ประธานสภามอบหมายทำหน้าที่ประธาน
ในห้องกระทู้ถาม และให้นำความในข้อ ๑๖๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การกำหนดจำนวน
กระทู้ถามแยกเฉพาะ **ข้อ ๑๗๓** ในการประชุมครั้งหนึ่งให้มีกระทู้ถามแยกเฉพาะตามจำนวนที่
ประธานสภากำหนด
กระทู้ถามแยกเฉพาะแต่ละกระทู้ต้องถามและตอบให้แล้วเสร็จภายใน
กำหนดเวลายี่สิบนาที

การเผยแพร่การถาม
และการตอบกระทู้ถาม
แยกเฉพาะ **ข้อ ๑๗๔** การเผยแพร่การถามและการตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะให้นำความ
ในข้อ ๑๘ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๙

การเปิดอภิปรายทั่วไป

ส่วนที่ ๑

การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

การขอเปิดอภิปรายทั่วไป
เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ
รัฐมนตรี **ข้อ ๑๗๕** เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป
ตามมาตรา ๑๕๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นหนังสือแสดงว่า จะเปิด
อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง

ข้อ ๑๗๖ เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามข้อ ๑๗๕ แล้ว ให้ทำการตรวจสอบ หากมีข้อบกพร่องให้ประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับญัตติ เมื่อประธานสภาได้ตรวจสอบความถูกต้องของญัตติแล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วนและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ

การตรวจสอบ
ความถูกต้องของญัตติ

ข้อ ๑๗๗ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเท่าที่มีสิทธิอภิปรายชี้แจง การชี้แจงตามวรรคหนึ่ง จะชี้แจงคำอภิปรายของสมาชิกที่ละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมชี้แจงครั้งละหลายคนก็ได้

การอภิปรายชี้แจง

ข้อ ๑๗๘ ในการอภิปรายและการลงมติไม่ไว้วางใจ สมาชิกมีอิสระจากพรรคการเมือง ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ

การอภิปรายและ
การลงมติไม่ไว้วางใจ

การอภิปรายตามวรรคหนึ่ง นอกจากที่กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้ว ให้นำความในหมวด ๔ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม ยกเว้นข้อ ๖๗ และข้อ ๖๙ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการห้ามมิให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่านในที่ประชุมโดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม มิให้นำมาใช้บังคับ

การนำเอกสารหรือวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม ในการอภิปรายตามวรรคหนึ่ง ที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย หรือเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม สมาชิกผู้นั้นต้องรับผิดชอบแห่งการกระทำนั้น

ส่วนที่ ๒

การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๗๙ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๒ ของรัฐธรรมนูญ ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาโดยระบุให้ชัดเจนว่าจะซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด

การขอเปิดอภิปราย
ทั่วไปเพื่อซักถาม
ข้อเท็จจริงหรือ
เสนอแนะปัญหา
ต่อคณะรัฐมนตรี

เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นำความในข้อ ๑๗๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การอภิปราย

ข้อ ๑๘๐ ในการอภิปราย ให้นำความในหมวด ๔ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

หมวด ๑๐

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

การรักษา
ระเบียบ
และความ
เรียบร้อย
ในสถานที่
ประชุม

ข้อ ๑๘๑ สถานที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม บุคคลซึ่งเข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ เมื่อหมดภารกิจต้องออกนอกสถานที่ประชุมของสภา

การแต่งกายของสมาชิคนั้น ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา หรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือชุดตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนในที่ประชุม

อำนาจของ
ประธาน
ในการรักษา
ระเบียบ
และความ
เรียบร้อย
ในที่ประชุม

ข้อ ๑๘๒ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขอภัยในที่ประชุม หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมโดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาในครั้งนั้นก็ได้

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภานำตัวออกจากสถานที่ประชุมของสภาหรือออกไปให้พ้นบริเวณสภา ทั้งนี้ วิธีการหรือขั้นตอนการนำตัวผู้ที่ประธานสั่งให้ออกจากที่ประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของประธานย่อมได้รับความคุ้มครอง

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งไม่ได้

การรักษา
ระเบียบ
และความ
เรียบร้อย
ในส่วนที่
เกี่ยวกับ
บุคคล
ภายนอก

ข้อ ๑๘๓ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุม หรือบริเวณสภา หรือเข้าฟังการประชุม ตลอดจนมารยาทของบุคคล เช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

หมวด ๑๑

บทสุดท้าย

ข้อ ๑๘๔ ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิก
รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้งดใช้ข้อบังคับข้อหนึ่งข้อใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว
เฉพาะกรณี หากที่ประชุมอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิก
ในที่ประชุมก็ให้งดใช้ได้

การงดใช้ข้อบังคับ
ชั่วคราวเฉพาะกรณี

ข้อ ๑๘๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘๔ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้อง
ตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมได้ลงมติวินิจฉัย
โดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา
เป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การตีความข้อบังคับ

การขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษา
หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ ๑๘๖ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีจำนวน
สมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

การแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อบังคับ

การเสนอและพิจารณาญัตติในวรรคหนึ่งให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอและ
การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๘๗ ในกรณีมีเรื่องที่สภาจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาต
ให้มีการจับ คမ်း หรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา
ในระหว่างสมัยประชุมตามมาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภา
บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การให้ความคุ้มครอง
สมาชิกในสมัยประชุม

การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง หากประธานสภาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป
ประธานสภาอาจสั่งให้นำออกจากระเบียบวาระการประชุมได้ แล้วแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ข้อ ๑๘๘ ในกรณีที่ประธานสภาได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง
หรือวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบในโอกาสแรก
ที่มีการประชุม

การแจ้งปล่อยสมาชิก
ที่ถูกจับต่อที่ประชุม

บทเฉพาะกาล

ผลของการดำเนินการ
ตามข้อบังคับเดิม

ข้อ ๑๘๘ ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จไปแล้ว
ก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับที่ใช้อยู่
ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

การนำประมวล
จริยธรรมของสมาชิก
และกรรมการ
มาใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๑๙๐ ให้นำข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาใช้บังคับกับสมาชิกและกรรมการโดยอนุโลม จนกว่า
จะได้มีการประกาศใช้ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง
ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแล้ว

เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญ
ยกร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ
ตามมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ภายใน
สามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้ข้อบังคับนี้

การดำรงตำแหน่งต่อไป
ของคณะกรรมการ
วิสามัญ

ข้อ ๑๙๑ ให้คณะกรรมการวิสามัญที่สภาตั้งก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ
คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้น

ผลของข้อบังคับ ระเบียบ
ประกาศ หรือคำสั่งที่ใช้
บังคับตามข้อบังคับเดิม

ข้อ ๑๙๒ ให้บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไป
เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งข้อบังคับนี้ จนกว่าจะมีข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง
ที่ออกตามข้อบังคับนี้ใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

พ.ศ. ๒๕๖๓

(แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘)

ข้อบังคับ
การประชุมรัฐสภา
พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพื่อให้สมาชิกรัฐสภา ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมายหรือความครอบงำใด ๆ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อันมี เป้าหมายสำคัญเพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ นำมาซึ่งประโยชน์ ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน ทั้งนี้ โดยยึดหลักการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และจรรยาวัชซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๖ (๑๑) และมาตรา ๑๕๗ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย รัฐสภาจึงตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาขึ้นไว้แทนข้อบังคับ การประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ และฉบับที่ผ่านมา ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับ เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

นิยามศัพท์

“รัฐสภา” หมายถึง รัฐสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และให้หมายความ รวมถึงวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะด้วยเหตุ สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญด้วย

“ประธาน” หมายถึง ประธานของที่ประชุมรัฐสภา

“สมาชิกรัฐสภา” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

“การประชุมรัฐสภา” หมายถึง การประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้ หมายความรวมถึงการประชุมวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดด้วย

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๗๗ ง หน้า ๖๕ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

“ที่ประชุมรัฐสภา” หมายถึง ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้หมายความรวมถึงที่ประชุมวุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาในระหว่างที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือเหตุอื่นใดด้วย

“สถานที่ประชุมของรัฐสภา” หมายถึง สถานที่ประชุมของรัฐสภา ณ อาคารที่ทำการของรัฐสภา เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่เป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจประชุมในอาคารที่ทำการของรัฐสภาได้ ประธานรัฐสภาอาจกำหนดสถานที่ประชุมของรัฐสภา ณ สถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวก็ได้

“เลขานุการรัฐสภา” หมายถึง เลขานุการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานรัฐสภาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการรัฐสภาในการประชุมรัฐสภาตามข้อบังคับนี้

“รองเลขานุการรัฐสภา” หมายถึง รองเลขานุการวุฒิสภาซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานรัฐสภาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นรองเลขานุการรัฐสภาในการประชุมรัฐสภาตามข้อบังคับนี้

ผู้รักษาการ

ข้อ ๔ ให้ประธานรัฐสภารักษาการตามข้อบังคับ และมีอำนาจออกระเบียบเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

หน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา และหน้าที่ของเลขานุการรัฐสภาและรองเลขานุการรัฐสภา

หน้าที่และอำนาจ
ของประธานรัฐสภา

ข้อ ๕ ประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นประธานของที่ประชุมรัฐสภา และต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติ
- (๒) กำหนดการประชุมรัฐสภา
- (๓) ควบคุมและดำเนินกิจการของรัฐสภา
- (๔) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมรัฐสภาตลอดถึงบริเวณรัฐสภา
- (๕) เป็นผู้แทนรัฐสภาในกิจการภายนอก
- (๖) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตาม (๗)
- (๗) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่มิกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๖ รองประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจช่วยประธานรัฐสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของประธานรัฐสภาหรือปฏิบัติการตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา หรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานรัฐสภาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานรัฐสภา

หน้าที่และอำนาจ
ของรองประธานรัฐสภา

ข้อ ๗ เลขานุการรัฐสภามีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

หน้าที่ของเลขานุการรัฐสภา

- (๑) นัดประชุมคณะกรรมการการครั้งแรก
- (๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่
- (๓) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- (๔) จัดทำรายงานการประชุมรัฐสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนน
- (๕) ยืนยันมติของรัฐสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (๖) รักษาสรุพอเอกสารข้อมูลและโสตทัศนวัสดุของรัฐสภา
- (๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด
- (๘) ปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
- (๙) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

ข้อ ๘ รองเลขานุการรัฐสภามีหน้าที่ช่วยเลขานุการรัฐสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่ของเลขานุการรัฐสภา หรือปฏิบัติการตามที่เลขานุการรัฐสภามอบหมาย เมื่อไม่มีเลขานุการรัฐสภา หรือเลขานุการรัฐสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองเลขานุการรัฐสภาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขานุการรัฐสภา

หน้าที่ของ
รองเลขานุการรัฐสภา

หมวด ๒ การประชุมรัฐสภา

ส่วนที่ ๑ วิธีการประชุม

ข้อ ๙ การประชุมรัฐสภาให้เป็นการเปิดเผย เว้นแต่คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิก รัฐสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

การประชุมรัฐสภา

ในการประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมรัฐสภาได้ตาม ระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด และให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการถ่ายทอดสด การประชุมทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดที่ประชาชนทั่วไป

การประชุมเปิดเผย

สามารถรับได้อย่างทั่วถึง โดยจัดให้มีล่ามภาษามือด้วยเว้นแต่มีเหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมทราบ

ในกรณีไม่สามารถถ่ายทอดสดการประชุมตามวรรคสองได้ ให้ประธานรัฐสภาจัดให้มีการเผยแพร่บันทึกภาพและเสียงการประชุมดังกล่าวผ่านทางสื่อที่เหมาะสมโดยเร็ว

การประชุมลับ

ในการประชุมลับ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานเท่านั้น ให้ประธานดำเนินการเพื่อมิให้มีการบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมสู่บุคคลภายนอกโดยมิได้รับอนุญาต

กรณีที่รัฐสภา
ต้องประชุมร่วมกัน

ข้อ ๑๐ การประชุมรัฐสภาให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๖ ของรัฐธรรมนูญ

การร้องขอให้
เรียกประชุม
สมัยวิสามัญ

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่สมาชิกรัฐสภาเข้าชื่อร้องขอให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๒๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลภายในสามวันของวันทำการนับแต่วันที่รับคำร้องขอ

เมื่อได้มีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาแล้ว ให้แจ้งประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีทราบ

การนัดประชุม

ข้อ ๑๒* การนัดประชุมรัฐสภาให้ดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อประธานได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว หรือเห็นว่าเป็นเรื่องด่วนจะนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้

การนัดประชุมให้ทันดล่องหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ใช้ได้

การแจ้งนัดประชุม
และเผยแพร่
เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๓* ให้แจ้งการนัดประชุมรัฐสภาให้สมาชิกรัฐสภาทราบทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

หนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นเอกสารลับให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ข้อ ๑๔* ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติม
 ในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน
 และให้ดำเนินการตามข้อ ๑๓ เว้นแต่เป็นเอกสารลับให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภา
 กำหนด

การบรรจุเรื่องเพิ่มเติม
 ในระเบียบวาระ
 การประชุม

ข้อ ๑๕ การจัดระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาให้จัดตามลำดับ ดังต่อไปนี้

การจัดระเบียบวาระ
 การประชุม

- (๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (๒) รับรองรายงานการประชุม
- (๓) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (๔) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (๕) เรื่องที่เสนอใหม่
- (๖) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใด
 ของระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาก็ได้

การจัดระเบียบวาระ
 เรื่องด่วน

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีขอให้จัดเรื่องซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเรื่องใด
 เป็นเรื่องด่วน ก็ให้ประธานรัฐสภาพิจารณาและอาจจัดให้ตามที่คณะรัฐมนตรีขอ

ข้อ ๑๖ ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกรัฐสภาผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสาร
 ที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด เมื่อมีสมาชิกรัฐสภาลงชื่อ
 มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็น
 องค์ประชุม

องค์ประชุม

เมื่อมีสมาชิกรัฐสภามาลงชื่อครบองค์ประชุมและมีสัญญาณให้เข้าประชุมแล้ว
 ให้ประธานดำเนินการประชุมได้

การดำเนินการ
 ประชุม

เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมรัฐสภายืนขึ้นจนกว่าประธาน
 ได้นั่งลง

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการหรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้อยู่ในที่ประชุม
 รัฐสภายืนฟังตลอดเวลาที่อ่าน

ข้อ ๑๗ เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมรัฐสภาไปสามสิบนาทีแล้ว สมาชิกรัฐสภา
 ยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมรัฐสภาไปก็ได้

กรณีไม่ครบองค์ประชุม

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
 เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ประธานชั่วคราว
ของที่ประชุม

ข้อ ๑๘ เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกรัฐสภาผู้มีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้น

ลำดับการพิจารณา

ข้อ ๑๙ การประชุมรัฐสภา ให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาตามเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาที่จัดไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น

การกล่าวถ้อยคำ
ในที่ประชุม

ข้อ ๒๐ ผู้ใดประสงค์ จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุมรัฐสภา ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานอนุญาตแล้ว จึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานเท่านั้น

การขอแถลงหรือ
ชี้แจงของรัฐมนตรี
ต่อที่ประชุม

ข้อ ๒๑ ถ้ารัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุมรัฐสภา ให้ประธานพิจารณานุญาต

สมาชิกรัฐสภาอาจซักถามเพื่อความกระจ่างในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น แต่รัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ เมื่อเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

อำนาจของประธาน
ในที่ประชุม

ข้อ ๒๒ ประธานมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมรัฐสภาในปัญหาใด ๆ สั่งพักการประชุมรัฐสภา เลื่อนการประชุมรัฐสภา หรือเลิกการประชุมรัฐสภาได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าประธานลงจากบัลลังก์โดยมิได้สั่งอย่างใด ให้เลิกการประชุมรัฐสภา

รายงานการประชุม

ข้อ ๒๓ รายงานการประชุมรัฐสภา เมื่อเลขาธิการรัฐสภาจัดทำเสร็จแล้ว ให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ก่อนที่จะเสนอให้รัฐสภารับรองให้ทำสำเนาวางไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาไม่น้อยกว่าเจ็ดวันเพื่อให้สมาชิกรัฐสภาตรวจดูได้ รวมทั้งเสนอให้สมาชิกรัฐสภาตรวจดูทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นด้วย

รายงานการประชุมรัฐสภาทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกรัฐสภาที่มาประชุมที่ลาการประชุม ที่ขาดการประชุม และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนแต่ละเรื่อง

การขอแก้ไขเพิ่มเติม
รายงานการประชุม

สมาชิกรัฐสภามีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อเลขาธิการรัฐสภา ถ้าเลขาธิการรัฐสภาไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกรัฐสภาผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาวินิจฉัย

ข้อ ๒๔ รายงานการประชุมรัฐสภาครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิก รัฐสภาตรวจดูแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยสมาชิกรัฐสภาขอให้แก้ไขเพิ่มเติม ในคราวที่รัฐสภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมรัฐสภานั้น เลขานุการรัฐสภาจะต้อง แลกงต่อที่ประชุมรัฐสภาถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

การแลกงต่อที่ประชุม
กรณีมีการแก้ไข
เพิ่มเติมรายงาน
การประชุม

ข้อ ๒๕ เมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้รับรองรายงานการประชุมรัฐสภาครั้งใดแล้ว ให้ประธานรัฐสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

การรับรองรายงาน
การประชุม

รายงานการประชุมรัฐสภาที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่ไม่มีสภาผู้แทน ราษฎร ไม่ว่าจะด้วยเหตุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือไม่มี สภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุอื่นใด ให้เลขานุการรัฐสภาบันทึกเหตุอันไว้ และลงลายมือชื่อ ไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๖ การประชุมลับต้องจดยางงานการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่ที่ประชุม รัฐสภาอาจมีมติไม่ให้จดยางงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้

การจดยางงาน
การประชุมลับ

ข้อ ๒๗ การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม รัฐสภา

การเปิดเผยรายงาน
การประชุมลับ

ข้อ ๒๘ ให้เลขานุการรัฐสภาเป็นผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุม รัฐสภา เพื่อเป็นการเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป ทั้งนี้ นอกจากจดยางงาน การประชุมลับที่ที่ประชุมรัฐสภาไม่มีมติไม่ให้เปิดเผย

การจัดพิมพ์และโฆษณา
รายงานการประชุม

ส่วนที่ ๒

การเสนอญัตติ

ข้อ ๒๙ ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานรัฐสภา และต้องมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

การเสนอญัตติ

ข้อ ๓๐* ญัตติขอให้ประชุมลับตามมาตรา ๑๒๗ ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๓๑ ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของผู้นำฝ่ายค้าน

ญัตติที่ไม่ต้องมีผู้รับรอง

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ในสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๕๕ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญ และญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

ญัตติขอให้อำนาจ
ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่
และอำนาจของรัฐสภา

ข้อ ๓๑ ญัตติขอให้รัฐสภามีมติว่ากรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของรัฐสภาตามมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกรัฐสภาเป็นผู้เสนอต้องมีจำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

ญัตติที่ไม่ต้อง
เสนอล่วงหน้า
หรือเป็นหนังสือ

ข้อ ๓๒ ญัตติต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ
(๑) ขอให้ปรึกษาหรือพิจารณาเป็นเรื่องด่วน
(๒) ขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา
(๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๒๖
(๔) ญัตติในข้อ ๓๓ ข้อ ๕๕ ข้อ ๕๖ ข้อ ๕๗ ข้อ ๕๘ หรือข้อ ๑๕๐
(๕) ญัตติที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อยกเว้น
ในการเสนอ
ญัตติซ้อน

ข้อ ๓๓ เมื่อที่ประชุมรัฐสภา กำลังปรึกษาหรือพิจารณาญัตติใดอยู่ ห้ามเสนอญัตติอื่น นอกจากญัตติต่อไปนี้
(๑) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน
(๒) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการพิจารณาเพื่อพิจารณาหรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น
(๓) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ
(๔) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา
(๕) ขอให้ปิดอภิปราย
ญัตติตาม (๒) (๔) หรือ (๕) เมื่อที่ประชุมรัฐสภาลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ห้ามเสนอญัตติอื่นในข้อนี้

ญัตติที่ห้ามเสนอ
พร้อมการอภิปราย
ของผู้เสนอ

ข้อ ๓๔ ญัตติตามข้อ ๓๓ (๕) ห้ามผู้ใดเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน

การรับรองญัตติ
ที่ต้องเสนอล่วงหน้า
เป็นหนังสือ

ข้อ ๓๕ ญัตติที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ สมาชิกรัฐสภาผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อในญัตตินั้น

<p>ข้อ ๓๖* ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธียกมือขึ้นในที่ประชุม</p>	<p>การรับรองญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ</p>
<p>ข้อ ๓๗ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมรัฐสภา</p>	<p>การแก้ไขเพิ่มเติมหรือถอนญัตติ</p>
<p>ข้อ ๓๘ การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด หรือจากการเป็นผู้รับรอง จะกระทำได้อีกเฉพาะก่อนที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ในกรณีที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาแล้ว จะถอนชื่อได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมรัฐสภา</p>	<p>การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอญัตติหรือผู้รับรองญัตติ</p>
<p>ข้อ ๓๙ การขอถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติจะกระทำได้อีกเฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติ</p>	<p>การถอนและแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติ</p>
<p>ข้อ ๔๐ ญัตติได้ถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมรัฐสภาแล้ว การเสนอญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันจะกระทำมิได้</p>	<p>ข้อห้ามในการเสนอญัตติที่มีหลักการเดียวกัน</p>
<p>ญัตติหรือคำแปรญัตติได้ถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมรัฐสภาแล้ว ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุมรัฐสภา หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป</p>	<p>กรณีที่ญัตติหรือคำแปรญัตติเป็นอันตกไป</p>
<p>การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องมอบแก่สมาชิกรัฐสภาและต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานรัฐสภา</p>	<p>การมอบหมายให้ชี้แจงแทน</p>
<p>ข้อ ๔๑ ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามนำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ญัตติที่ยังมิได้มีการลงมติหรือญัตติที่ประธานรัฐสภาจะอนุญาต ในเมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป</p>	<p>ผลของญัตติที่ตกไป</p>

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ส่วนที่ ๓

การอภิปราย

- ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน**   **ข้อ ๔๒** ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว
- กรณีกรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายจากกรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น ผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติ สมาชิกรัฐสภาหรือกรรมการผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย
- ลำดับในการอภิปราย**   **ข้อ ๔๓** เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไป จะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปรายอีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้
- การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่คัดค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับและไม่ให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด
- กรณีมีผู้ขออภิปรายหลายคน**   **ข้อ ๔๔** ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ และผู้ซึ่งยังมีได้อภิปรายด้วย
- ประเด็นและข้อห้ามในการอภิปราย**   **ข้อ ๔๕** ในการอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามนำเอกสารใดมาอ่านในที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่จำเป็น และห้ามนำวัตถุใดเข้ามาแสดงในที่ประชุมรัฐสภา ทั้งนี้ เว้นแต่ประธานจะอนุญาต
- ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกรัฐสภาหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น
- การให้หยุดอภิปราย**   **ข้อ ๔๖** ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้
- วิธีการประท้วงกรณีมีการฝ่าฝืนข้อบังคับ**   **ข้อ ๔๗** สมาชิกรัฐสภาผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ ให้ยื่นและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิง ถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น วิธีการประท้วงกรณี ถูกพาดพิง

ข้อ ๔๘ เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ ๔๗ ผู้อภิปรายอาจถอน คำพูดของตน หรือตามคำวินิจฉัยของประธานได้ การถอนคำพูด

ถ้าผู้อภิปรายออกไปจากที่ประชุมรัฐสภาโดยไม่ถอนคำพูดตามคำวินิจฉัย ของประธาน ให้ประธานบันทึกพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยไว้ในรายงาน การประชุม

ข้อ ๔๙ การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ กรณีที่การอภิปราย เป็นอันยุติ
(๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย
(๒) ที่ประชุมรัฐสภาลงมติให้ปิดอภิปราย

ข้อ ๕๐ ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้ การปิดอภิปราย

ข้อ ๕๑ เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุม รัฐสภาจะต้องลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่งมีสิทธิอภิปรายสรุป ได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติ การอภิปรายสรุป

ข้อ ๕๒ ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจง การอนุญาตให้บุคคล ชี้แจงข้อเท็จจริง
ข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมรัฐสภาประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ ๕๓ ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยี่นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูด การให้สัญญาณของ ประธานในที่ประชุม
หยุดพูดและนั่งลงทันที

ส่วนที่ ๔

การลงมติ

ข้อ ๕๔ ในกรณีที่จะต้องมิตีของรัฐสภา ให้ประธานมีสัญญาณ การลงมติ
ให้สมาชิกรัฐสภาทราบก่อนลงมติ และการลงมติต้องมีสมาชิกรัฐสภาครบองค์ประชุม

ในกรณีที่ถ้าความเห็นของที่ประชุมรัฐสภา มีสองฝ่ายให้ถือเอาจำนวน คะแนนเสียงข้างมาก
คะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และถ้าความเห็นของที่ประชุมรัฐสภา มีตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป

ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ หรือข้อบังคับนี้

การออกเสียงชี้ขาด

ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด การออกเสียงชี้ขาดของประธานให้กระทำเป็นการเปิดเผย โดยจะให้ เหตุผลหรือไม่ก็ได้

การออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๕๕ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำเป็นการเปิดเผย แต่เมื่อคณะรัฐมนตรี ร้องขอหรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ขอให้กระทำเป็นการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ

การคัดค้าน
การออกเสียง
ลงคะแนนลับ

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีร้องขอหรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติให้ลงคะแนนลับ ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีสมาชิกรัฐสภาคัดค้านและมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของ สมาชิกรัฐสภาในที่ประชุมรัฐสภา ให้ถือเป็นเอกสิทธิ์ที่จะลงคะแนนโดยเปิดเผย

ข้อห้ามในการออกเสียง
ลงคะแนน

การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันมิได้

วิธีออกเสียง
ลงคะแนนเปิดเผย

ข้อ ๕๖ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด

(๒) เรียกชื่อสมาชิกรัฐสภาตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคน ตามวิธีที่ประธานกำหนด

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมรัฐสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๑) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้อง ให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด

การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม (๒) หรือ (๓) ได้ต่อเมื่อ สมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติและที่ประชุมรัฐสภานุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ ตามข้อ ๕๘

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๒) หรือวรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกรัฐสภา หกคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน

วิธีออกเสียง
ลงคะแนนลับ

ข้อ ๕๗ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็นด้วย ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียน เครื่องหมาย ○

(๒) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมรัฐสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

ให้นำความในข้อ ๕๖ วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๘ เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๑) ถ้าสมาชิกรัฐสภา ร้องขอให้มีการนับใหม่โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๕๖ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงมีความต่างกัน เกินกว่าสามสิบคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่มิได้

เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๕๖ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับ คะแนนเสียงใหม่อีกมิได้

การxonับ
คะแนนเสียงใหม่

ข้อ ๕๙ สมาชิกรัฐสภาซึ่งเข้ามาในที่ประชุมรัฐสภาระหว่างการออกเสียง ลงคะแนนอาจออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการลงคะแนน

การลงคะแนนของสมาชิก
ซึ่งเข้ามาในที่ประชุม
ระหว่างการออกเสียง

ข้อ ๖๐ เมื่อได้นับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุม รัฐสภาทันที ถ้าเรื่องใดรัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับที่กำหนดไว้ว่า มติจะต้องประกอบด้วย คะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงถึงจำนวนที่กำหนด ไว้นั้นหรือไม่

การประกาศมติ

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้ประกาศมติต่อที่ประชุมรัฐสภาจากผลการออกเสียง ลงคะแนนด้วยวิธีตามข้อ ๕๗ แล้ว ให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียง ลงคะแนนนั้นด้วย

การทำลายบัตร
ออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ ๖๑ ญัตติใดไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานถามที่ประชุมรัฐสภาว่ามีผู้เห็นเป็น อย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยญัตตินั้น

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ญัตติที่เป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญ หรือข้อบังคับนี้กำหนดให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยโดยการออกเสียงลงคะแนน

ญัตติที่ไม่มีผู้คัดค้าน
หรือเห็นเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๖๒ ให้เลขาธิการรัฐสภาจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิก รัฐสภาแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกดังกล่าวไว้ ณ บริเวณรัฐสภา รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่การออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับตามข้อ ๕๗

การจัดทำบันทึก
การออกเสียงลงคะแนน

หมวด ๓

กรรมาธิการ

ข้อ ๖๓ การตั้งคณะกรรมการของรัฐสภา กรรมาธิการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิก ของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิก

การตั้งคณะกรรมการ
ของรัฐสภา

ของแต่ละสภา และกรรมการที่ตั้งจากผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ข้อห้ามในการสอบหา
ข้อเท็จจริง

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้

การเลือกตั้ง
คณะกรรมการ
ของรัฐสภา

ข้อ ๖๔ ภายใต้บังคับข้อ ๖๓ ในการเลือกตั้งคณะกรรมการของรัฐสภา สมาชิกรัฐสภาแต่ละคน มีสิทธิเสนอชื่อได้ไม่เกินจำนวนกรรมการ การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ถ้ามีการเสนอชื่อกรรมการเท่ากับจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อมากกว่าจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

องค์ประชุมของ
คณะกรรมการ

ข้อ ๖๕ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

การประชุม
คณะกรรมการ

ข้อ ๖๖ การประชุมคณะกรรมการให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมรัฐสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ตำแหน่ง
ในคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ และตำแหน่งอื่น ๆ จากกรรมการในคณะนั้น ๆ

ประธานชั่วคราว
ของที่ประชุม
คณะกรรมการ

ในการดำเนินการตามวรรคสอง ให้กรรมการผู้มียุสสุที่สุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมของคณะกรรมการเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อดำเนินการเลือกตั้งประธานและรองประธาน

การตั้งคณะอนุกรรมการ

ภายใต้บังคับข้อ ๖๓ วรรคสอง คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใด ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจตามที่จะมอบหมายได้

การเรียกเอกสาร
หรือบุคคลมาแถลง
ข้อเท็จจริง

ข้อ ๖๗ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในการประชุมคณะกรรมการให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ผู้มีสิทธิเข้าฟัง
การประชุม
คณะกรรมการ

ข้อ ๖๘ ในการประชุมคณะกรรมการ สมาชิกรัฐสภา รัฐมนตรี หรือผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมอนุญาตมีสิทธิเข้าฟังการประชุม

ในกรณีประชุมลับ ผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

- ข้อ ๖๙** ภายใต้บังคับข้อ ๖๘ ผู้เสนอญัตติ รัฐมนตรี และผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมายมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้
- การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกรัฐสภาผู้อื่นหรือกรรมการท่านใดท่านหนึ่งกระทำแทนได้
- ข้อ ๗๐** เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของคณะกรรมการ คณะกรรมการอาจขอให้เลขาธิการรัฐสภาแต่งตั้งข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการก็ได้
- ข้อ ๗๑** ให้เลขาธิการรัฐสภาประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติแล้วแต่กรณี ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมายหรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบด้วย
- ข้อ ๗๒** ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสิบนาทีนับแต่เวลาที่ได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด ให้คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่เสร็จหรือที่ประชุมอนุญาตให้เลื่อนการชี้แจงออกไป
- ข้อ ๗๓** ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้รัฐสภาวินิจฉัยก็ได้
- ข้อ ๗๔** กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนความเห็นไว้เพื่อขอให้รัฐสภาวินิจฉัยก็ได้
- ข้อ ๗๕** เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่รัฐสภามอบหมายเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อรัฐสภาตามระยะเวลาที่รัฐสภากำหนด

การชี้แจง
แสดงความคิดเห็น
ในที่ประชุม
คณะกรรมการ

ผู้ช่วยเลขานุการ
ในคณะกรรมการ

การประกาศ
กำหนดการประชุม
คณะกรรมการ

กรณีคำแปรญัตติ
ต้องตกไป

การสงวนคำแปรญัตติ

การสงวนความเห็น

รายงานของ
คณะกรรมการ

ในที่ประชุมรัฐสภา คณะกรรมาธิการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติม เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ในกรณีนี้ คณะกรรมาธิการจะมอบหมายให้ บุคคลใดร่วมแถลงหรือชี้แจงด้วยก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากประธาน

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมาธิการ

ข้อ ๗๖ ถ้าคณะกรรมาธิการเห็นว่าข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมาธิการ เพื่อให้รัฐสภาพิจารณา

ในการพิจารณาข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการ ให้รัฐสภาลงมติว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยโดยไม่มีการอภิปราย

ในกรณีที่รัฐสภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมาธิการให้ประธาน รัฐสภาแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การแจ้งผลการดำเนินการ
ตามข้อสังเกตของ
คณะกรรมาธิการ
ต่อที่ประชุมรัฐสภา

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาส่งข้อสังเกต ของคณะกรรมาธิการ ให้คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ให้คณะรัฐมนตรี ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระ องค์การอัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบว่าได้ปฏิบัติตามข้อสังเกตนั้นประการใดหรือไม่ และให้ ประธานรัฐสภาแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมรัฐสภา

การดำเนินการกรณี
คณะกรรมาธิการกระทำ
กิจการหรือพิจารณา
เรื่องใดไม่เสร็จ
ตามกำหนด

ข้อ ๗๗ ถ้ารัฐสภามีมติให้คณะกรรมาธิการใดกระทำการ พิจารณาสอบหา ข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมาธิการนั้น กระทำการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมาธิการต้องรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบโดยด่วน

ให้ประธานรัฐสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณา เห็นสมควร แล้วแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบภายหลัง

การนับระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เริ่มนับแต่วันที่ รัฐสภามีมติกำหนดระยะเวลา

การเปิดเผย
บันทึกการประชุม
หรือรายงานของ
คณะกรรมาธิการ

ข้อ ๗๘ คณะกรรมาธิการต้องเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ให้ประชาชนทราบ เว้นแต่รัฐสภามีมติมิให้เปิดเผย

- ข้อ ๗๙*** กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ
- (๑) สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หรือไม่มีสภาผู้แทนราษฎรเพราะเหตุอื่นใด
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ
- (๕) รัฐสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการ

ข้อ ๘๐ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมาธิการใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมาธิการแจ้งต่อประธานรัฐสภา เพื่อขอให้รัฐสภาตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง

การตั้งกรรมการ
แทนตำแหน่งที่ว่าง

หมวด ๔

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

- ข้อ ๘๑** ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบทที่ประกอบ ดังต่อไปนี้
- (๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
- (๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
- (๓) บทที่วิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
- สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เสนอมาพร้อมบทที่ประกอบตามวรรคหนึ่ง
- การเสนอสรุปผล
การรับฟังความคิดเห็น
และรายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบ
จากร่าง พ.ร.บ.
- หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ให้กำหนดโดยชัดเจน ก่อนบรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา การพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประธานรัฐสภากำหนด
- ข้อ ๘๒** ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่อง ให้ประธานรัฐสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ
- การตรวจสอบร่าง พ.ร.บ.

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

การขอแก้ไขเพิ่มเติม
ร่าง พ.ร.บ. ก่อนบรรจุ
เข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๘๓ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก่อนที่ประธานรัฐสภาส่งบรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยที่ไม่ส่งผลทำให้หลักการตามข้อ ๘๑ (๑) หรือสาระสำคัญแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม

การบรรจุร่าง พ.ร.บ.
เข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๘๔ เมื่อประธานรัฐสภาตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วไม่พบข้อบกพร่อง ให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

กำหนดเวลา
การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ.

ให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา

การดำเนินการ
กรณีร่าง พ.ร.บ.
ที่ สส. เป็นผู้เสนอ
เป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

ข้อ ๘๕ ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๑๓๑ (๒) ของรัฐธรรมนูญ เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ผู้เสนอทราบ หากผู้เสนอไม่คัดค้านความเห็นของประธานรัฐสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันส่งคำแจ้ง ให้ถือว่าไม่มีกรณีเป็นที่สงสัยตามมาตรา ๑๓๔ ประกอบมาตรา ๑๓๒ ของรัฐธรรมนูญ ก็ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง

การพิจารณา
ให้คำรับรองร่าง พ.ร.บ.
ของนายกรัฐมนตรี

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งแล้ว หากไม่พิจารณาให้คำรับรองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้เสนอทราบ

การประชุมเพื่อวินิจฉัย
ว่าเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน
หรือไม่

หากผู้เสนอแจ้งคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๔

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.

ข้อ ๘๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่หนึ่ง

ข้อ ๘๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่หนึ่งให้รัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ในกรณีที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน รัฐสภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อรัฐสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้รัฐสภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

กรณีตามวรรคสอง ระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามข้อ ๘๔ ให้เริ่มนับแต่วันที่ประธานรัฐสภาให้บรรจุร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ ๘๘ ในกรณีที่รัฐสภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้รัฐสภาพิจารณาตามลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยคณะกรรมการธิการ

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่สอง

ข้อ ๘๙ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จะให้คณะกรรมการธิการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้ และต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่รัฐสภากำหนด หากคณะกรรมการธิการเห็นว่าจะพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการธิการต้องรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้ที่ประชุมรัฐสภาทราบภายหลัง ทั้งนี้ การขยายเวลาดังกล่าวให้ขยายได้ไม่เกินหนึ่งครั้ง

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. โดย
คณะกรรมการธิการ

การพิจารณาโดยกรรมการเพิ่มสภาจะกระทำได้อีกต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีจำนวนสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่า สี่สิบคนและที่ประชุมรัฐสภาอนุมัติ

คณะกรรมการธิการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ข้อ ๙๐ การตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะต้องมีสัดส่วนบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อจำนวนไม่เกินหนึ่งในหกของจำนวนกรรมการทั้งหมดประกอบด้วย

การตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ.

การตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ประธานรัฐสภาวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ให้ตั้งจากบุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชน

การตั้งคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ
เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ

ที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรงร่วมเป็นกรรมาธิการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่า
หนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการวิสามัญทั้งหมด

การเลือกตั้งคณะกรรมการ และการประชุมคณะกรรมการ ให้นำความ
ในหมวด ๓ กรรมาธิการ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเสนอคำแปรญัตติ
ร่าง พ.ร.ป.

ข้อ ๙๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นคณะกรรมการ
ที่รัฐสภาตั้ง สมาชิกรัฐสภาผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการ
ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่รัฐสภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญ เว้นแต่รัฐสภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติร่าง พ.ร.ป.

การแปรญัตติต้องแปรเป็นรายมาตรา
การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัด
กับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

รายงานการพิจารณา
ร่าง พ.ร.ป. ของ
คณะกรรมการ

ข้อ ๙๒ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น โดยแสดง
ร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานรัฐสภา รายงานนั้นอย่างน้อย
ต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ
มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวน
คำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมาธิการ และในกรณี
ที่คณะกรรมการมีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

การตั้งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบ
หรือควรปฏิบัติให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ
เพื่อให้ที่ประชุมรัฐสภาพิจารณาและให้นำความในข้อ ๙๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การดำเนินการกรณี
รัฐสภาลงมติแก้ไขเพิ่มเติม
ร่าง พ.ร.ป. จนทำให้มี
ลักษณะเป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

ข้อ ๙๓ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรเป็นผู้เสนอ และในขั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน
แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้ารัฐสภาได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดและประธาน
รัฐสภาเห็นเอง หรือมีสมาชิกรัฐสภาทักท้วงต่อประธานรัฐสภาโดยมีจำนวนสมาชิกรัฐสภา
รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคนว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติ
เกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานรัฐสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และส่งให้

ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการธิการสามัญ
ทุกคณะของสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้วินิจฉัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มิกรณีดังกล่าว
และให้นำความในข้อ ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘๔ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเงินจากนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๘๓ แล้ว ให้รัฐสภา
ดำเนินการลงมติในวาระที่สามต่อไป ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้รัฐสภาดำเนินการ
แก้ไขเพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติ
เกี่ยวกับการเงิน

การดำเนินการกรณี
ได้รับแจ้งเรื่องการรับรอง
ร่าง พ.ร.บ. ที่มีการแก้ไข
เพิ่มเติมจนมีลักษณะเป็น
ร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวด้วยการเงิน
จากนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๘๕ ในกรณีที่รัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญโดยกรรมการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกรัฐสภาทุกคนในที่ประชุมรัฐสภา
ประกอบกันเป็นคณะกรรมการธิการ และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธาน
คณะกรรมการธิการด้วย

การพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. โดย
กรรมการเต็มสภา

การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาเป็นการพิจารณาชั้นคณะกรรมการธิการ
และการพิจารณาของรัฐสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรารวมกันไป

ข้อ ๘๖ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่
คณะกรรมการธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ
แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราและให้สมาชิกรัฐสภาอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำ
หรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติที่มีการสงวนคำแปรญัตติ หรือ
กรรมการธิการที่มีการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณา
เรียงมาตรา

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม
กฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย
และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘๗ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๘๖ จนจบร่างแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาทั้งร่าง
เป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกรัฐสภาอาจขอแก้ไขเพิ่มเติม
ถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่า
ยังขัดแย้งกันอยู่

การพิจารณาสรุป
ร่าง พ.ร.บ. ทั้งฉบับ

ข้อ ๘๘ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่สอง
เสร็จแล้ว ให้รัฐสภาลงมติในวาระที่สามว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีการอภิปราย

การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
ในวาระที่สาม

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบมากกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

กรณีที่ร่าง พ.ร.บ.
เป็นอันตกไป

ข้อ ๙๙ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามด้วยคะแนนเสียงเห็นชอบไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ก็ดี ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น เป็นอันตกไป

ร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว

ข้อ ๑๐๐ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่สามเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ ต่อไป

ผลของการพิจารณา
ร่าง พ.ร.บ. ไม่แล้วเสร็จ
ภายในกำหนดเวลา

ข้อ ๑๐๑ ในกรณีที่รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ไม่แล้วเสร็จ ภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประธานรัฐสภา ให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตาม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง และให้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ ต่อไป

การพิจารณาข้อทักท้วงจาก
ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ
หรือองค์กรอิสระ
ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๐๒ ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระ ที่เกี่ยวข้อง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้ความเห็น หากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องไม่มีข้อทักท้วงภายใน สิบวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

การส่งร่าง พ.ร.บ. ไปยัง
ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ
หรือองค์กรอิสระ
ที่เกี่ยวข้องเพื่อ
ให้ความเห็น

ในกรณีที่ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเสนอความเห็น ต่อรัฐสภาว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบนั้น มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา เป็นเรื่องด่วน เพื่อพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็น ดังกล่าว ทั้งนี้ รัฐสภามีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง ตามที่เห็นสมควรได้ และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

การทบทวนข้อผิดพลาด
ของร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว

ข้อ ๑๐๓ ในกรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภา ให้ความเห็นชอบและได้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ แล้วมีข้อความผิดพลาดซึ่งเกิดขึ้น ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา ประธานรัฐสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกรัฐสภา

เสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้นำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
นี้มาพิจารณาทบทวน หากที่ประชุมรัฐสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ก็ให้ดำเนินการได้

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอนำมาพิจารณา
ทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น และให้กระทำในที่ประชุม
รัฐสภา

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสามแล้ว ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ
ต่อไป

ข้อ ๑๐๔ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ
และได้ดำเนินการตามข้อ ๑๐๒ แล้ว ก่อนส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภา
ชะลอไว้สามวัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวน
สมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภา
ว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และให้ประธานรัฐสภา
ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

การชะลอเพื่อตรวจสอบ
ร่าง พ.ร.บ. ที่รัฐสภา
ให้ความเห็นชอบแล้ว
ก่อนส่งไปยังนายกรัฐมนตรี

หมวด ๕

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ*

ส่วนที่ ๑

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้น

เพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญ*

ข้อ ๑๐๕* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๐๖* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๐๗* (ยกเลิก)

* ยกเลิกโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ข้อ ๑๐๘* (ยกเลิก)

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้
ตามมาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญ*

ข้อ ๑๐๙* (ยกเลิก)

หมวด ๖

การให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ

การบรรจุเรื่อง
เข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๑๐ เมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอให้รัฐสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามมาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติม ร่าง พ.ร.บ.
หรือร่าง พ.ร.บ. ที่
รัฐสภามีมติเห็นชอบ
ให้พิจารณาต่อไป

ข้อ ๑๑๑ เมื่อรัฐสภามีมติเห็นชอบตามข้อ ๑๑๐ แล้ว ให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติต่อไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับของแต่ละสภา เว้นแต่การนี้ระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภาตามมาตรา ๑๓๖ และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของรัฐสภาตามมาตรา ๑๓๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้เริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่รัฐสภามีมติเห็นชอบ

หมวด ๗

การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา
ตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญการบรรจุเรื่อง
เข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๑๒ เมื่อคณะรัฐมนตรีเสนอเรื่องเพื่อรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

* ยกเลิกโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

ให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบหนังสือสัญญาตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบ

ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาก่อนให้ความเห็นชอบให้นำความในหมวด ๓ กรรมการธิการ มาใช้บังคับกับการพิจารณาของคณะกรรมการธิการโดยอนุโลม

กำหนดเวลา
การพิจารณา
ให้ความเห็นชอบ
หนังสือสัญญา

การตั้งคณะกรรมการ
เพื่อพิจารณาก่อน
ให้ความเห็นชอบ

หมวด ๘

การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๑๓ การเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้

ข้อห้ามในการแก้ไข
เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๑๔ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบ ดังต่อไปนี้

การเสนอร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

(๑) หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง การแก้ไขเพิ่มเติม หรือการยกเลิกมาตราใดของรัฐธรรมนูญให้ระบุมাত্রาที่ต้องการแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกไว้ในหลักการหรือจะระบุไว้ในเหตุผลด้วยก็ได้

ข้อ ๑๑๕ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอต่อรัฐสภา ให้ประธานรัฐสภาเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนทราบและสามารถเข้าถึงข้อมูลรายละเอียดของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นได้โดยสะดวก ตามวิธีการที่ประธานรัฐสภากำหนด

การเปิดเผย
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม
ให้ประชาชนทราบ

ข้อ ๑๑๖ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ให้เลขาธิการรัฐสภาจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น เพื่อให้รัฐสภาทราบด้วย

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม
ที่ประชาชนเข้าชื่อเสนอ

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม นั้น เป็นผู้เสนอ และชี้แจงร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อที่ประชุมรัฐสภา

การตรวจสอบ
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๑๗ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่มีผู้เสนอตามมาตรา ๒๕๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่องให้ประธานรัฐสภาแจ้งผู้เสนอทราบ

การขอแก้ไขเพิ่มเติม
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมก่อนบรรจุ
เข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๑๘ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ก่อนที่ประธานรัฐสภาสั่งบรรจุร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม รัฐสภา ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้เดิมทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมด้วย เว้นแต่เป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยที่ไม่มีผลทำให้หลักการตามข้อ ๑๑๔ (๑) หรือสาระสำคัญแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม

การบรรจุ
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม
เข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ข้อ ๑๑๙ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้น กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม เว้นแต่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่เสนอโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้นับแต่วันที่ตรวจสอบเอกสารถูกต้องครบถ้วน

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๒๐ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมในวาระที่หนึ่ง

ข้อ ๑๒๑ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่หนึ่ง ให้รัฐสภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้น

วิธีการออกเสียงและ
จำนวนคะแนนเสียง
ในวาระที่หนึ่ง

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

การตั้งคณะกรรมการ
พิจารณาก่อนรับหลักการ

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวาระหนึ่ง ที่ประชุมรัฐสภาจะตั้งคณะกรรมการพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมหลายฉบับรวมกัน

ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติให้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับรวมกัน รัฐสภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้ลงมติว่าจะใช้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ ๑๒๒ ในกรณีที่ที่ประชุมรัฐสภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้พิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมในวาระสอง

ข้อ ๑๒๓* การพิจารณาในวาระที่สอง ให้ที่ประชุมรัฐสภาตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมีจำนวนไม่เกินสี่สิบเก้าคน และกรรมการซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา และกรรมการซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

การตั้งคณะกรรมการ
พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๒๔ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นคณะกรรมการฯ สมาชิกรัฐสภาผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมก็ให้เสนอ คำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการฯ ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันถัดจากวันที่รัฐสภารับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่รัฐสภา จะได้กำหนดเวลาแปรญัตติ สำหรับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การเสนอคำแปรญัตติ
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติ
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติม

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ หรือตัดทอน หรือแก้ไขมาตราเดิม ต้องไม่ขัด กับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เว้นแต่การแก้ไขเพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวข้องกับ หลักการนั้น

ข้อ ๑๒๕ เมื่อคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เสร็จแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม นั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานต่อประธานรัฐสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติมติของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการฯ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

รายงานการพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติมของ
คณะกรรมการฯ

ข้อ ๑๒๖ เมื่อประธานรัฐสภาได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และ รายงานของคณะกรรมการฯ ตามข้อ ๑๒๕ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม รัฐสภาภายในสิบห้าวันกำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

การบรรจุร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติมและรายงาน
ของคณะกรรมการฯ เข้า
ระเบียบวาระการประชุม

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

การพิจารณาเรียงมาตรา

ข้อ ๑๒๗ ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่คณะกรรมการธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้สมาชิกรัฐสภาอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำ หรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือที่มีการสงวนคำแปรญัตติหรือที่มีการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมที่ประชาชน
เข้าชื่อเสนอในวาระที่สอง

ข้อ ๑๒๘ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอได้แสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมรัฐสภาด้วย โดยให้แสดงความคิดเห็นได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่คณะกรรมการธิการมีการแก้ไขเพิ่มเติมเท่านั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมชั้นคณะกรรมการธิการ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอได้แสดงความคิดเห็นด้วย

การออกเสียงลงคะแนน
ในวาระที่สอง

ข้อ ๑๒๙ การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

การพิจารณาสรุป
ร่างรัฐธรรมนูญ
แก้ไขเพิ่มเติมทั้งฉบับ

ข้อ ๑๓๐ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๗ จนจบร่างแล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งและในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกรัฐสภาอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่าขัดแย้งกันอยู่

การออกเสียงลงมติเห็นชอบ
ในวาระที่สาม

ข้อ ๑๓๑ เมื่อได้พิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาเป็นวาระที่สามต่อไป

การพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไข
เพิ่มเติมในวาระที่สาม

ข้อ ๑๓๒ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่สาม ไม่มีการอภิปรายและให้ที่ประชุมรัฐสภาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ

วิธีการออกเสียงและ
จำนวนคะแนนเสียง
ในวาระที่สาม

การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวรวมกัน และมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

ข้อ ๑๓๓ ในกรณีที่รัฐสภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบ ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นอันตกไป

กรณีที่ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นอันตกไป

ข้อ ๑๓๔ เมื่อรัฐสภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมแล้วให้รอไว้สิบห้าวัน แล้วจึงให้ประธานรัฐสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไป

การรอไว้เมื่อลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว

ข้อ ๑๓๕ ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญหรือเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตามข้อ ๑๓๔ ให้ประธานรัฐสภาดำเนินการ ดังนี้

กรณีที่ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติต่อร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๑) ส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวไปให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

(๒) ในกรณีที่ผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๓๔ ต่อไป

(๓) ในกรณีที่ผลการออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นอันตกไป

หมวด ๙

การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี*

ข้อ ๑๓๖* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๓๗* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๓๘* (ยกเลิก)

ข้อ ๑๓๙* (ยกเลิก)

* ยกเลิกโดยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๒๙ ง หน้า ๓๓ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘.

หมวด ๑๐ การแถลงนโยบาย

การแถลงนโยบาย
ของคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๑๔๐ เมื่อคณะรัฐมนตรีขอแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๖๒ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน เมื่อคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว ให้ประธานดำเนินการให้สมาชิกรัฐสภาซักถามและอภิปรายรวมกัน เว้นแต่ที่ประชุมรัฐสภาได้มีมติให้ซักถามและอภิปรายเป็นประเด็น ๆ ไป โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ

การซักถามและ
การอภิปราย

ข้อ ๑๔๑ สมาชิกรัฐสภามีสิทธิจะซักถามและอภิปรายทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านในเรื่องความเหมาะสมของนโยบายและความสามารถที่จะบริหารราชการแผ่นดินให้สำเร็จผลตามนโยบาย

การตอบข้อซักถาม
หรือข้อคัดค้าน

ข้อ ๑๔๒ รัฐมนตรีเท่าที่ที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถาม หรือข้อคัดค้านของสมาชิกรัฐสภา เพื่อความสะดวก รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกรัฐสภาที่ซักถาม หรือคัดค้านทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

ลักษณะการอภิปราย

ข้อ ๑๔๓ ในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในหมวดนี้แล้ว ให้นำความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๑ การเปิดอภิปรายทั่วไป

ตามมาตรา ๑๕๕ และมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ

การเปิดอภิปรายทั่วไป
กรณีมีปัญหาสำคัญ
เกี่ยวกับความมั่นคง
ปลอดภัยหรือเศรษฐกิจ
ของประเทศ

ข้อ ๑๔๔ เมื่อผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแจ้งขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๕๕ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน การประชุมรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง จะต้องดำเนินการให้มีการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยให้ประชุมลับ

ข้อ ๑๔๕ เมื่อนายกรัฐมนตรีขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๖๕ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

การเปิดอภิปรายทั่วไปกรณีมีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน

ข้อ ๑๔๖ ในการอภิปรายตามข้อ ๑๔๔ และข้อ ๑๔๕ ให้นำความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม และรัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

ลักษณะและการลงมติในการอภิปรายทั่วไป

หมวด ๑๒

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ ๑๔๗ สถานที่ประชุมของรัฐสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้ามบุคคลซึ่งเข้าไปในห้องประชุมรัฐสภาต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานรัฐสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่รัฐสภาเมื่อหมดภารกิจต้องออกจากห้องประชุมรัฐสภา

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในสถานที่ประชุม

การแต่งกายของสมาชิกรัฐสภานั้น ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภาหรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือตามที่ประธานรัฐสภากำหนด

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนในห้องประชุมรัฐสภา

ข้อ ๑๔๘ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปรามให้ถอนคำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขอขมาในที่ประชุมรัฐสภา หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมรัฐสภา โดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาในครั้งนั้นก็ได้

อำนาจของประธานในการรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ประชุม

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุมรัฐสภา หากผู้นั้นขัดขืนประธานมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภานำตัวออกจากสถานที่ประชุมของรัฐสภา หรือออกไปให้พ้นบริเวณรัฐสภา ทั้งนี้ วิธีการหรือขั้นตอนการนำตัวผู้ที่ประธานสั่งให้ออกจากที่ประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด

เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของประธานย่อมได้รับความคุ้มครอง

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งมิได้

ข้อ ๑๔๙ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุมรัฐสภา หรือบริเวณรัฐสภา หรือเข้าฟังการประชุมรัฐสภา ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการประชุมรัฐสภา ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนดไว้

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

หมวด ๑๓

บทสุดท้าย

การตั้งใช้ข้อบังคับ
ชั่วคราวเฉพาะกรณี

ข้อ ๑๕๐ ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิก
รัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้ตั้งใช้ข้อบังคับข้อใดข้อหนึ่งทั้งหมด หรือบางส่วน
เป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมรัฐสภาอนุมัติก็ให้ใช้ได้

การตีความข้อบังคับ

ข้อ ๑๕๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๙ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้อง
ตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมรัฐสภาได้ลงมติ
วินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ
ทั้งสองสภาเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมรัฐสภาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธาน
ขอปรึกษา หรือสมาชิกรัฐสภาเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

การแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อบังคับ

ข้อ ๑๕๒ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิก
รัฐสภารับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

การเสนอและพิจารณาญัตติตามวรรคหนึ่งให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอ
และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การร้องขอและการโฆษณา
คำชี้แจงกรณีมีการกล่าว
ถ้อยคำในที่ประชุม
อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่น
ได้รับความเสียหาย

ข้อ ๑๕๓ ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายประสงค์จะให้มีการโฆษณา
คำชี้แจงตามมาตรา ๑๒๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้บุคคลนั้นยื่นคำร้องขอต่อ
ประธานรัฐสภาตามระเบียบที่ประธานรัฐสภากำหนด
คำร้องขอตามวรรคหนึ่ง ต้องมีข้อความเป็นข้อเท็จจริงโดยไม่มีลักษณะเป็น
ความผิดอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น

ให้ประธานรัฐสภาพิจารณาคำร้องขอดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวัน
นับแต่วันที่รับคำร้องขอ ในกรณีที่ประธานรัฐสภาเห็นสมควรโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าว
ให้เลขาธิการรัฐสภาดำเนินการโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าวด้วยวิธีปิดประกาศไว้ ณ บริเวณ
รัฐสภาที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ มีกำหนดระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธาน
รัฐสภาเห็นควรจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจง และให้ส่งสมาชิกรัฐสภาเพื่อทราบ ในการนี้
ประธานรัฐสภาอาจจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงนั้นโดยวิธีการอื่นด้วยก็ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานรัฐสภา

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของ
สมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ
พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อบังคับ

ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ

พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับข้อ ๑๙๔ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ วุฒิสภาจึงตราข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓ ขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับเป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า “ข้อบังคับ” หมายถึง ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓

“สมาชิก” หมายถึง สมาชิกวุฒิสภา
“กรรมการ” หมายถึง กรรมการสามัญและกรรมการวิสามัญซึ่งวุฒิสภาตั้งขึ้นและให้หมายความรวมถึงอนุกรรมการที่คณะกรรมการตั้งขึ้นด้วย

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา
“ประธานคณะกรรมการ” หมายถึง ประธานคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา
“รองประธานคณะกรรมการ” หมายถึง รองประธานคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา
“กรรมการ” หมายถึง กรรมการจริยธรรมวุฒิสภา
“การประชุม” หมายถึง การประชุมวุฒิสภาและการประชุมคณะกรรมการรวมทั้งการประชุมอื่นใดซึ่งเป็นหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ

ข้อ ๔ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกและกรรมการ ผู้อยู่ในบังคับ

ข้อ ๕ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามข้อบังคับนี้ ผู้รักษาการ

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๕ ง หน้า ๗๓ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓.

หมวด ๑

จริยธรรม

ส่วนที่ ๑

จริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์

การยึดมั่นและดำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ข้อ ๖ ต้องยึดมั่นและดำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย

ข้อ ๗ ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน

การถือผลประโยชน์ของประเทศชาติ

ข้อ ๘ ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ข้อ ๙ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

การไม่เรียกรับหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่อาจกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๐ ต้องไม่ขอ ไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่

การไม่รับของขวัญหรือของกำนัล

ข้อ ๑๑ ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เว้นแต่เป็นการรับจากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้

ส่วนที่ ๒

จริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก

การไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์

ข้อ ๑๒ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

- ข้อ ๑๓** ยึดมั่นหลักนิติธรรม และประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของประชาชน การยึดมั่นหลักนิติธรรม และอยู่ในกรอบศีลธรรม
- ข้อ ๑๔** ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลาง และปราศจากอคติ โดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพล กระแสสังคม หรือแรงกดดันอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแห่งสภาพ การปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ และเป็นกลาง
- ข้อ ๑๕** รักษาไว้ซึ่งความลับในการประชุม การพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้ง เคารพต่อมติของที่ประชุมฝ่ายข้างมาก และเหตุผลของทุกฝ่ายอย่างเคร่งครัด การรักษาไว้ซึ่งความลับ และเคารพมติของที่ประชุม
- ข้อ ๑๖** ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอันอยู่ใน ความรับผิดชอบของตน ถูกต้องครบถ้วนและไม่บิดเบือน การให้ข้อมูลข่าวสาร อย่างถูกต้องและ ไม่บิดเบือน
- ข้อ ๑๗** ไม่ให้คำปรึกษาแก่บุคคลภายนอก หรือแสดงความคิดเห็น หรือข้อมูล ต่อสื่อสาธารณะ หรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา อันอาจก่อให้เกิด ความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ ตามกฎหมายขององค์กร การไม่ให้คำปรึกษาหรือ แสดงความคิดเห็นที่อาจ ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเสียความเป็นธรรม แก่การปฏิบัติหน้าที่
- ข้อ ๑๘** ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรง ตำแหน่ง การไม่กระทำการ ที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย ต่อเกียรติศักดิ์
- ข้อ ๑๙** ไม่ปล่อยปละละเลยหรือยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ใน กำกับดูแลหรือความรับผิดชอบของตน เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ อื่นใดจากคู่กรณี หรือจากบุคคลอื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติ หน้าที่ของตน การไม่ละเลยหรือยินยอม ให้บุคคลในครอบครัว เรียกหรือรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ในประการที่อาจกระทบ ต่อการปฏิบัติหน้าที่
- ข้อ ๒๐** ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤติผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือ ผู้มีความประพฤติหรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือ ศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ การไม่คบหากับผู้มีอิทธิพล หรือมีความประพฤติ ในทางเสื่อมเสีย
- ข้อ ๒๑** ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการลวงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ จนเป็นเหตุทำให้ผู้ถูกระทำได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ถูกระทำอยู่ในภาวะจำต้องยอมรับในการกระทำนั้น การไม่กระทำการ อันเป็นการลวงละเมิด หรือคุกคามทางเพศ
- ไม่นำความสัมพันธ์ทางเพศที่ตนมีต่อบุคคลใดมาเป็นเหตุหรือมีอิทธิพลครอบงำ ให้ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด

ส่วนที่ ๓

จริยธรรมทั่วไป

การปฏิบัติหน้าที่
เต็มกำลังความสามารถ
และยึดมั่นในความถูกต้อง
ชอบธรรม

ข้อ ๒๒ ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่น
ในความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ
แบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ และความผาสุกของ
ประชาชนโดยรวม

การอุทิศเวลา
แก่ทางราชการ

ข้อ ๒๓ อุทิศเวลาแก่ทางราชการ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจ
เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น

การปฏิบัติต่อประชาชน
ด้วยความเต็มใจ
และให้บริการ
ด้วยความเสมอภาค

ข้อ ๒๔ ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเต็มใจ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว
เสมอภาค ถูกต้อง โปร่งใส ปราศจากอคติ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การดูแลรักษาและใช้
ทรัพย์สินของทางราชการ
อย่างคุ้มค่า

ข้อ ๒๕ ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ้มค่า
โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

การรักษาความลับ
ของทางราชการ

ข้อ ๒๖ รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผน
ของราชการ

การบริหารงานบุคคล
และงบประมาณ
ตามกฎหมายและ
ระบบคุณธรรม
ทางราชการ

ข้อ ๒๗ ปฏิบัติ กำกับดูแลหรือบังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล
การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และระบบคุณธรรม
รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ส่วนที่ ๔

จริยธรรมอันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ

การเป็นแบบอย่างที่ดี
ในการปฏิบัติตามและ
รักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ
และกฎหมาย

ข้อ ๒๘ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามและรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ
และกฎหมาย รวมทั้งต้องไม่ฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด

- ข้อ ๒๙** ต้องเคารพและปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และมติของที่ประชุมโดยเคร่งครัด
- การเคารพและปฏิบัติตามข้อบังคับและมติของที่ประชุม
- ข้อ ๓๐** ในการพิจารณา สรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่งตามบทบัญญัติของกฎหมายต้องพิจารณาให้เป็นไปตามระบบคุณธรรมและคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย
- การพิจารณา สรรหา หรือแต่งตั้งบุคคลตามระบบคุณธรรมและพฤติกรรมทางจริยธรรม
- ข้อ ๓๑** ต้องให้เกียรติและเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของสมาชิก กรรมการ และผู้อื่น ไม่แสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด หรือนำเอาเรื่องที่เป็นเท็จมาอภิปรายหรือแสดงความเห็นในการประชุม
- การให้เกียรติและเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล
- ข้อ ๓๒** พึงระวังในการปฏิบัติหน้าที่อันอาจจะก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการอื่น และต้องไม่กระทำการใดอันเป็นการนอกเหนือหน้าที่และอำนาจ
- การระมัดระวังการก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการอื่น
- ข้อ ๓๓** พึงเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม รวมทั้งการรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย
- การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์ไทย
- ข้อ ๓๔** พึงแต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ให้เกียรติและเคารพต่อที่ประชุมสภา และสำรวมกิริยาวาจาในบริเวณรัฐสภา
- การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ให้เกียรติและเคารพต่อสถานที่
- ข้อ ๓๕** พึงระวังการปฏิบัติงาน การปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการใดของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการประจำตัวสมาชิก และผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิก ที่ปรึกษาผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการหรือบุคคลใกล้ชิดอื่นใดมิให้มีการกระทำใด ๆ อันเป็นที่เสื่อมเสียแก่สมาชิก กรรมการ หรือวุฒิสภา
- การระมัดระวังการปฏิบัติงาน การปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการใดของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการประจำตัวสมาชิก และผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิก ที่ปรึกษาผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการหรือบุคคลใกล้ชิดอื่นใดมิให้มีการกระทำใด ๆ อันเป็นที่เสื่อมเสียแก่สมาชิก กรรมการ หรือวุฒิสภา
- ข้อ ๓๖** ต้องไม่กระทำการใดหรือปฏิบัติใดอันเป็นการเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกหรือกรรมการ หรือก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับข้อบังคับนี้
- การไม่กระทำการอันเป็นการเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์
- ในกรณีที่มีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อนแล้วแจ้งให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

หมวด ๒
การส่งเสริมและควบคุมให้เป็นไปตามจริยธรรม

ส่วนที่ ๑
คณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา

องค์ประกอบของ
คณะกรรมการ
จริยธรรมวุฒิสภา

ข้อ ๓๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา” ประกอบด้วย บุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) รองประธานวุฒิสภาที่ประธานวุฒิสภามอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นประธานคณะกรรมการ

(๒) ประธานคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะ ตามข้อ ๗๘ วรรคสอง ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือกรรมการซึ่งประธานคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำวุฒิสภาแต่ละคณะมอบหมายเมื่อได้หารือคณะกรรมการคณะนั้น ๆ แล้ว จำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ

ให้คณะกรรมการเล็กรองประธานคณะกรรมการ เลขานุการคณะกรรมการ และตำแหน่งอื่นตามความจำเป็น

ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง

หน้าที่และอำนาจของ
คณะกรรมการจริยธรรม

ข้อ ๓๘ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อย่างเคร่งครัด

(๒) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมและรักษาความลับที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่

(๓) รับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมจากสมาชิก บุคคลหรือหน่วยงานใด กรณีที่มีการกล่าวหาว่าสมาชิกหรือกรรมการกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

(๔) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกิดจากการใช้ข้อบังคับนี้ เมื่อได้วินิจฉัยแล้ว ให้คำวินิจฉัยเป็นที่สิ้นสุด

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินการใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ รวมทั้งมอบให้คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานดังกล่าวทำการแทน แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่วุฒิสภามอบหมาย

ข้อ ๓๙ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดจากสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิก

(๔) พ้นจากตำแหน่งประธานคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา

(๕) ประธานคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาที่มอบหมายนั้นพ้นจากตำแหน่ง หรือมีการยกเลิกการมอบหมาย

(๖) อายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลง

(๗) วุฒิสภามีมติลงโทษตามข้อ ๔๓

การพ้นจากตำแหน่ง
ของกรรมการจริยธรรม

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาเรื่องร้องเรียน

ข้อ ๔๐ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นเรื่องร้องเรียน การรับเรื่องร้องเรียน การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา *

หลักเกณฑ์และวิธีการ
ในการพิจารณา
เรื่องร้องเรียน

ข้อ ๔๑ ให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องที่ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมของสมาชิกหรือกรรมการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับเรื่องร้องเรียนจากเลขาธิการวุฒิสภา หากมีความจำเป็นไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการขอขยายเวลาต่อประธานวุฒิสภาได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

กำหนดเวลาการพิจารณา
เรื่องร้องเรียน

ข้อ ๔๒ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อวุฒิสภาในรายงานดังกล่าวคณะกรรมการต้องสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ พร้อมทั้งความเห็น ว่าสมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับหรือไม่ อย่างไร ข้อใด และควรดำเนินการต่อไปอย่างไร เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณา โดยให้เป็นการประชุมลับ

รายงานการพิจารณา
เรื่องร้องเรียน

ข้อ ๔๓ ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นว่ามีหลักฐานและข้อเท็จจริงอันควรเชื่อได้ว่าสมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ ให้วุฒิสภามีมติว่ากล่าวตักเตือน หรือตำหนิ

บทลงโทษในกรณี
มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามข้อบังคับว่าด้วย
ประมวลจริยธรรม

*โปรดดู ระเบียบว่าด้วยการยื่นเรื่องร้องเรียน การรับเรื่องร้องเรียน การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๓ หน้า ๒๓๙.

การดำเนินการกรณี
เป็นการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรง

ในกรณีที่วุฒิสภามีมติว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ อันเกี่ยวกับ
มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป
และแจ้งให้ที่ประชุมวุฒิสภาทราบ

มติของวุฒิสภาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เว้นแต่มติของวุฒิสภาตามวรรคสอง ให้ถือเอาคะแนนเสียง
ไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

กรณีถือว่าเป็น
การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามมาตรฐานทาง
จริยธรรมอย่างร้ายแรง

ข้อ ๔๔ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมตามหมวด ๑ ส่วนที่ ๑ ให้ถือว่า
มีลักษณะร้ายแรง

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมกรณีอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง
จะถือว่าเป็นลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาจากพฤติการณ์ เจตนา ตำแหน่ง ความสำคัญ
ของตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ อายุ ประวัติและความประพฤติของผู้นั้น มูลเหตุจูงใจ
สภาพแวดล้อมแห่งกรณี ผลร้ายหรือความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตาม และเหตุอื่นอันควรนำมาประกอบการพิจารณา

การปฏิบัติตน
ตามข้อบังคับและ
การเคารพต่อมติ
หรือคำวินิจฉัย

ข้อ ๔๕ สมาชิกและกรรมการจักต้องปฏิบัติตนให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้
และเคารพต่อมติหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการและวุฒิสภา

บทเฉพาะกาล

การนำหลักเกณฑ์และ
วิธีการในการพิจารณา
เรื่องร้องเรียนตาม
ระเบียบเดิมมาใช้บังคับ

ข้อ ๔๖ ในระหว่างที่ยังมิได้ออกระเบียบตามข้อ ๔๐ ให้นำระเบียบว่าด้วย
การยื่นคำร้อง การรับคำร้อง การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และวิธีพิจารณาของ
คณะกรรมการ จริยธรรมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม
เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

ในกรณีที่มีข้อขัดข้องในการดำเนินการตามระเบียบตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการ
ตามมติของคณะกรรมการ

การพิจารณา
เรื่องร้องเรียนที่มี
การยื่นเรื่องไว้เดิม

ข้อ ๔๗ เรื่องร้องเรียนที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือที่มีการยื่นเรื่องไว้
ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ
พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อบังคับ

ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ

พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ ประกอบมาตรา ๒๑๙ วรรคสอง
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และข้อ ๑๙๐ ของข้อบังคับ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ สภาผู้แทนราษฎรจึงตราข้อบังคับว่าด้วย
ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

นิยามศัพท์

“ข้อบังคับ” หมายถึง ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓

“สมาชิก” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“กรรมการ” หมายถึง กรรมการซึ่งสภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้นและให้หมายความ
รวมถึงบุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นด้วย

“การประชุม” หมายถึง การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการประชุมคณะกรรมการ
และให้หมายความรวมถึงการประชุมอื่นใดซึ่งเป็นหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ

“ที่ประชุม” หมายถึง ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมคณะกรรมการ

“บริเวณสภา” หมายถึง อาณาบริเวณอันเป็นขอบเขตของสภาผู้แทนราษฎร
อาคารที่ทำการของสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงสถานที่สำหรับใช้เป็น
ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการชั่วคราวและอาคารที่ทำการของสำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎรด้วย

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๓๑ ง หน้า ๓๗ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

“ประธานคณะกรรมการ” หมายถึง ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

“กรรมการ” หมายถึง กรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

การนำมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระมาใช้บังคับ

ข้อ ๔ ให้นำมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ตามบัญชีท้ายข้อบังคับนี้ มาใช้บังคับแก่สมาชิกและกรรมการด้วย ตามมาตรา ๒๑๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ผู้รักษาการ

ข้อ ๕ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

อุดมคติของการเป็นสมาชิกและกรรมการ

การจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ข้อ ๖ สมาชิกและกรรมการต้องจงรักภักดีและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การรักษาไว้และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๗ สมาชิกและกรรมการต้องรักษาไว้และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเคร่งครัด

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ข้อ ๘ สมาชิกและกรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเสียสละ โดยยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุด

หมวด ๒

จริยธรรมอันเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกและกรรมการ

- ข้อ ๙ สมาชิกและกรรมการต้องรักษาไว้และปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และมติของที่ประชุมโดยเคร่งครัด
- การรักษาไว้และปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ และมติของที่ประชุม
- ข้อ ๑๐ สมาชิกและกรรมการต้องรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงของสภาผู้แทนราษฎร และไม่กระทำการใด ๆ อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติภูมิของประเทศชาติ และสภาผู้แทนราษฎร
- การรักษาชื่อเสียงและไม่กระทำการที่อาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติภูมิ
- ข้อ ๑๑ สมาชิกและกรรมการต้องกล่าวยินยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรม ยึดมั่นหลักการในการปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติใด ๆ
- การยินยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นธรรม
- ข้อ ๑๒ สมาชิกและกรรมการต้องเคารพสิทธิ เสรีภาพส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่แสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ มีลักษณะเป็นการดูหมิ่น หมิ่นประมาท เสียดสีหรือใส่ร้ายป้ายสีบุคคลใด หรือนำเอาเรื่องที่เป็นเท็จมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม หรือที่อื่นใด
- การเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล
- ข้อ ๑๓ สมาชิกและกรรมการต้องไม่แสดงอาการข่มขู่ อาฆาตมาดร้าย หรือใช้กำลังประทุษร้ายต่อบุคคลอื่นในที่ประชุม บริเวณสภา หรือที่อื่นใด
- การไม่ข่มขู่ อาฆาตมาดร้าย หรือใช้กำลังประทุษร้ายต่อบุคคลอื่น
- ข้อ ๑๔ สมาชิกและกรรมการต้องอุทิศเวลาให้แก่การประชุม โดยคำนึงถึงการตรงต่อเวลา และต้องไม่ขาดการประชุมโดยไม่จำเป็น เว้นแต่ในกรณีเจ็บป่วย หรือมีเหตุสุดวิสัย
- การอุทิศเวลาให้แก่การประชุม
- ข้อ ๑๕ สมาชิกและกรรมการต้องพิจารณากฎหมาย ญัตติ กระทู้ หรือเรื่องร้องทุกข์ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมโดยเร็ว
- การพิจารณากฎหมายและเรื่องใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศและส่วนรวมโดยเร็ว
- ข้อ ๑๖ สมาชิกและกรรมการต้องพิจารณาและให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย
- การให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่ง โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและพฤติกรรมทางจริยธรรม

การระมัดระวัง
การปฏิบัติงาน
ของบุคคลใกล้ชิด

ข้อ ๑๗ สมาชิกและกรรมการต้องระมัดระวังการปฏิบัติงาน หรือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญประจำตัว ผู้ชำนาญการประจำตัว ผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิก บุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งหรือบุคคลใกล้ชิดอื่นใด มิให้มีการกระทำใด ๆ อันเป็นที่เสื่อมเสียแก่สภาผู้แทนราษฎร สมาชิก หรือกรรมการ

การเสนอข้อมูล
เมื่อพบเห็นการใช้อำนาจ
ในทางที่ผิดและการทุจริต
ประพฤตินิষอบ

ข้อ ๑๘ สมาชิกและกรรมการพึงเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมหรือต่อสาธารณะ เมื่อพบเห็นการกระทำที่ทำให้ราชการ ผู้อื่นและประชาชนเสียหาย การใช้อำนาจในทางที่ผิด และการทุจริตประพฤตินิষอบ

การแต่งกายสุภาพ
เรียบร้อย ให้เกียรติ
และเคารพต่อสถานที่

ข้อ ๑๙ สมาชิกและกรรมการต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ให้เกียรติและเคารพต่อสถานที่ และสำรวมกิริยาวาจาในบริเวณสภา

การไม่กระทำการ
อันเป็นการเสื่อมเสีย
ต่อเกียรติศักดิ์

ข้อ ๒๐ สมาชิกและกรรมการต้องไม่ประกอบอาชีพ วิชาชีพ ดำเนินธุรกิจ หรือกระทำการใด อันเป็นการเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิกหรือกรรมการ

การพบปะเยี่ยมเยียน
เพื่อรับฟังเรื่องราวทุกข์
และความคิดเห็น
ของประชาชน

ข้อ ๒๑ สมาชิกและกรรมการพึงพบปะเยี่ยมเยียนเพื่อรับฟังเรื่องราวทุกข์ และความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชน ทั้งต้องปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเท่าเทียมกัน

การแสดงความรับผิดชอบ
เมื่อปฏิบัติหน้าที่
บกพร่องหรือผิดพลาด

ข้อ ๒๒ สมาชิกและกรรมการต้องแสดงความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ บกพร่องหรือผิดพลาด ตามควรแก่กรณี

หมวด ๓

การส่งเสริมและควบคุมให้เป็นไปตามจริยธรรม

องค์ประกอบ
ของคณะกรรมการ
จริยธรรม
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๒๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร” ประกอบด้วยกรรมการจำนวนสิบห้าคน ดังต่อไปนี้

- (๑) ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานคณะกรรมการ
- (๒) ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

(๓) ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสองคน ซึ่งได้รับเลือกจากกรรมการตาม (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘)

(๔) ประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร

(๕) ประธานกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

(๖) ประธานกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกในคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้รับมอบหมายจากประธานกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

(๗) สมาชิกจากพรรคการเมืองที่มีสมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสี่คน โดยอย่างน้อยต้องเป็นหญิงจำนวนหนึ่งคน

(๘) สมาชิกจากพรรคการเมืองที่ไม่ได้มีสมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสี่คน โดยอย่างน้อยต้องเป็นหญิงจำนวนหนึ่งคน

ในกรณีที่ไม่มีอาจเลือกกรรมการตาม (๓) ให้ครบจำนวนได้ ไม่ว่าเพราะเหตุ ไม่มีผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร หรือมีผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลือกกรรมการตาม (๓) จากผู้ที่เคยเป็นสมาชิก

ในการเลือกกรรมการตาม (๓) (๗) และ (๘) ให้เป็นไปตามที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรกำหนด

ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ข้อ ๒๔ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ

(๒) พ้นจากการเป็นสมาชิก

(๓) ตาย

(๔) ลาออก

(๕) ขาดการประชุมคณะกรรมการสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และมีได้แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานคณะกรรมการทราบ

- (๖) สภาผู้แทนราษฎรมิมติให้ออก
- (๗) พรรคการเมืองที่กรรมการเป็นสมาชิกถูกยุบ
- (๘) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๒๓
- (๙) ได้รับการลงโทษตามข้อ ๒๘

หน้าที่และอำนาจของ
คณะกรรมการจริยธรรม

ข้อ ๒๕ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามข้อบังคับอย่างเคร่งครัด
- (๒) รับและพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมจากสมาชิก บุคคลหรือหน่วยงานใด กรณีที่มีการกล่าวหาว่าสมาชิกหรือกรรมการกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้
  - (๓) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกิดจากการใช้ข้อบังคับนี้ เมื่อได้วินิจฉัยแล้วให้คำวินิจฉัยเป็นที่สุด
  - (๔) ตั้งอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้
  - (๕) วางหลักเกณฑ์ วิธีการ และระเบียบในการพิจารณา และสอบหาข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้*
  - (๖) ดำเนินการในเรื่องอื่นใดตามที่สภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย

วิธีพิจารณาของ
คณะกรรมการ
จริยธรรม

ข้อ ๒๖ วิธีพิจารณาของคณะกรรมการอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐาน

เรื่องการพิจารณาโดยเปิดเผย การให้โอกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐานและความเห็นของตนก่อนการวินิจฉัย การให้สิทธิคู่กรณีขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านกรรมการ

องค์ประชุมของคณะกรรมการต้องไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะกรรมการให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วยเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา ตลอดจนบทบัญญัติของกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ให้กรรมการทำคำวินิจฉัยส่วนตนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ด้วย

*โปรดดู ระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓ หน้า ๒๔๙.

ข้อ ๒๗ ให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องที่ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมของสมาชิกหรือกรรมการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับเรื่องร้องเรียน หากมีความจำเป็นไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการขอขยายเวลาต่อสภาผู้แทนราษฎรได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมก็ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้สภาผู้แทนราษฎรทราบภายหลัง

กำหนดเวลา
การพิจารณา
เรื่องร้องเรียน

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักรับฟังได้ และที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจที่จะลงโทษโดยการตัดเตือน ตำหนิ ให้ขอโทษต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือประณาม ให้เป็นที่ประจักษ์

บทลงโทษในกรณี
มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ตามข้อบังคับว่าด้วย
ประมวลจริยธรรม

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าไม่มีพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักรับฟังได้ว่า สมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ หรือไม่มีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าสมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการยกคำร้องโดยเร็ว

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองถือเป็นที่สุด และให้รายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทราบ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า สมาชิกหรือกรรมการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา

การดำเนินการกรณี
เป็นการฝ่าฝืนหรือ
ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ในกรณีที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีมติว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

การลงมติของสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคห้าให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

กรณีที่เกิดว่าเป็นการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตาม
มาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรง

ข้อ ๒๙ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามความในหมวด ๑ ให้ถือว่าเป็นการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามความในหมวด ๒ จะถือว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือ
ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้อันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงหรือไม่
ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนาและความร้ายแรงของ
ความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัตินั้น

การปฏิบัติตน
ตามข้อบังคับและ
เคารพต่อคำวินิจฉัย
มติหรือคำสั่ง

ข้อ ๓๐ สมาชิกและกรรมการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตนให้เป็นไปตามข้อบังคับนี้
และเคารพต่อคำวินิจฉัย มติหรือคำสั่งของคณะกรรมการ หรือของสภาผู้แทนราษฎร
แล้วแต่กรณี

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

บัญชีท้ายข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ

พ.ศ. ๒๕๖๓

มาตรฐานทางจริยธรรมของ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ

พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๙ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ซึ่งจะต้องครอบคลุมถึง การรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วยว่าการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการ ของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระยึดถือปฏิบัติ

มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ด้วย

อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระจึงร่วมกันจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมซึ่งได้รับฟังความคิดเห็นของ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีประกอบแล้ว ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้เรียกว่า “มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ วันใช้บังคับ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป*

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๕ ก หน้า ๑๓ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑.

บุคคลที่อยู่ในบังคับ
แห่งมาตรฐาน
ทางจริยธรรม

ข้อ ๓ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่บุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ได้แก่ ประธานกรรมการและกรรมการ
การเลือกตั้ง ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการ
และกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการและ
กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๓) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๔) หัวหน้าหน่วยงานตุลาการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ได้แก่
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการ
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ และเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา
และคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ด้วย

ผู้รักษาการ

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ร่วมกันรักษาการตามมาตรฐานทางจริยธรรมนี้

หมวด ๑

มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์

การยึดมั่นและธำรงไว้
ซึ่งการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย

ข้อ ๕ ต้องยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การพิทักษ์รักษาไว้ซึ่ง
สถาบันพระมหากษัตริย์
เอกราชและอธิปไตย

ข้อ ๖ ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย
บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์
ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ข้อ ๗ ต้องถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน	การถือผลประโยชน์ ของประเทศชาติ
ข้อ ๘ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เพื่อตนเองหรือผู้อื่น หรือมีพฤติการณ์ที่รู้เห็นหรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตน แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ	การปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
ข้อ ๙ ต้องไม่ขอ ไม่เรียก ไม่รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่	การไม่เรียกหรือรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่อาจ กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่
ข้อ ๑๐ ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เว้นแต่ เป็นการรับจากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้	การไม่รับของขวัญ หรือของกำนัล
หมวด ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลัก	
ข้อ ๑๑ ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ ส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม	การไม่กระทำการอันเป็น การขัดกันแห่งผลประโยชน์
ข้อ ๑๒ ยึดมั่นหลักนิติธรรม และประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี ของประชาชน	การยึดมั่นหลักนิติธรรม และอยู่ในกรอบศีลธรรม
ข้อ ๑๓ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ เป็นกลาง และปราศจาก อคติโดยไม่หวั่นไหวต่ออิทธิพล กระแสสังคม หรือแรงกดดันอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแห่งสถานภาพ	การปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความยุติธรรม เป็นอิสระ และเป็นกลาง
ข้อ ๑๔ รักษาไว้ซึ่งความลับในการประชุม การพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งเคารพ ต่อมติของที่ประชุมฝ่ายข้างมาก และเหตุผลของทุกฝ่ายอย่างเคร่งครัด	การรักษาไว้ซึ่งความลับ และเคารพต่อมติของที่ประชุม

การให้ข้อมูลข่าวสาร
อย่างถูกต้อง
และไม่บิดเบือน

ข้อ ๑๕ ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนหรือสื่อมวลชนอันอยู่ในความรับผิดชอบของตน ถูกต้องครบถ้วนและไม่บิดเบือน

การไม่ให้คำปรึกษาหรือ
แสดงความคิดเห็นที่อาจ
ก่อให้เกิดความเสียหาย
หรือเสียความเป็นธรรม
แก่การปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๖ ไม่ให้คำปรึกษาแก่บุคคลภายนอก หรือแสดงความคิดเห็น หรือข้อมูลต่อสื่อสาธารณะหรือสาธารณชนในเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียความเป็นธรรมแก่การปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กร

การไม่กระทำการ
ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย
ต่อเกียรติศักดิ์

ข้อ ๑๗ ไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง

การไม่ละเลยหรือยินยอม
ให้บุคคลในครอบครัว
เรียกหรือรับทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใด
ไม่ประการที่อาจกระทบ
ต่อการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๘ ไม่ปล่อยปละละเลยหรือยินยอมให้บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ในกำกับดูแลหรือความรับผิดชอบของตน เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากคู่กรณี หรือจากบุคคลอื่นใดในประการที่อาจทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน

การไม่คบหากับ
ผู้มีอิทธิพล
หรือผู้มีความประพฤติ
ในทางเสื่อมเสีย

ข้อ ๑๙ ไม่คบหาสมาคมกับคู่กรณี ผู้ประพฤติผิดกฎหมาย ผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีความประพฤติหรือผู้มีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่

การไม่กระทำการ
อันเป็นการล่วงละเมิด
หรือคุกคามทางเพศ

ข้อ ๒๐ ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศจนเป็นเหตุทำให้ผู้ถูกระทำได้รับความเดือดร้อนเสียหายหรือกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้ถูกระทำอยู่ในภาวะจำต้องยอมรับในการกระทำนั้น

ไม่นำความสัมพันธ์ทางเพศที่ตนมีต่อบุคคลใดมาเป็นเหตุหรือมีอิทธิพลครอบงำให้ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด

หมวด ๓ จริยธรรมทั่วไป

ข้อ ๒๑ ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม

การปฏิบัติหน้าที่เต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม

ข้อ ๒๒ อุทิศเวลาแก่ทางราชการ ไม่เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือผู้อื่น

การอุทิศเวลาแก่ทางราชการ

ข้อ ๒๓ ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเต็มใจ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว เสมอภาค ถูกต้อง โปร่งใส ปราศจากอคติ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเต็มใจและให้บริการด้วยความเสมอภาค

ข้อ ๒๔ ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า โดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

การดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างคุ้มค่า

ข้อ ๒๕ รักษาความลับของทางราชการตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของราชการ

การรักษาความลับของทางราชการ

ข้อ ๒๖ ปฏิบัติ กำกับดูแลหรือบังคับบัญชาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และระบบคุณธรรม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

การบริหารงานบุคคลและงบประมาณตามกฎหมาย และระบบคุณธรรม

หมวด ๔ การฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

ข้อ ๒๗ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่า มีลักษณะร้ายแรง

กรณีที่เป็น การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๒ และหมวด ๓ จะถือว่า มีลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนาและความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ นั้น

การดำเนินการแก่บุคคล
ที่กระทำการฝ่าฝืนหรือ
ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ทางจริยธรรม

ข้อ ๒๘ การดำเนินการแก่บุคคลตามข้อ ๓ ว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ ตามมาตรฐานทางจริยธรรมนี้ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

นุรักษ์ มาประณีต

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ศุภชัย สมเจริญ

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

พลเอก วิทวัส รชตะนันทน์

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ปฏิบัติหน้าที่แทน

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

พลตำรวจเอก วีชรพล ประสารราชกิจ

ประธานกรรมการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

พลเอก ชนะทัฬห อันทามระ

ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

วิส ดิงสมิตร

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ระเบียบวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาประชุมวุฒิสภา

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาประชุมวุฒิสภาเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๑๑ (๕) และบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๙

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“การลาป่วย” หมายถึง การลาเพื่อรักษาตัวจากอาการป่วย การเข้ารับการตรวจรักษาอาการป่วย หรือเข้ารับการตรวจรักษาตามแพทย์สั่ง

“การลากิจ” หมายถึง การลาไปปฏิบัติภารกิจอื่นที่มีใช้ภารกิจของวุฒิสภา การลาไปราชการต้นสังกัดของสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง หรือการลากิจส่วนตัว

“การแจ้งไปราชการของวุฒิสภา” หมายถึง การไปปฏิบัติราชการของวุฒิสภาหรือรัฐสภาที่ได้รับมอบหมายจากประธานวุฒิสภาหรือประธานรัฐสภา หรือการไปปฏิบัติราชการในภารกิจของวุฒิสภาหรือรัฐสภา

ข้อ ๔ การลงชื่อมาประชุมวุฒิสภาให้สมาชิกวุฒิสภาปฏิบัติ ดังนี้

การลงชื่อมาประชุม
วุฒิสภา

(๑) ก่อนเข้าประชุมวุฒิสภาทุกครั้งให้สมาชิกวุฒิสภาผู้มาประชุมลงชื่อในสมุดที่จัดไว้บริเวณหน้าห้องประชุมวุฒิสภา และ

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗๐ ง หน้า ๒๙ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒.

(๒) ใช้บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐของตนหรือบัตรแสดงตนซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาออกให้บันทึกลงในเครื่องอ่านบัตรเพื่อแสดงตนมาประชุมวุฒิสภา
ในกรณีที่เครื่องอ่านบัตรตาม (๒) ชัดข้อง ให้สมาชิกวุฒิสภาปฏิบัติเฉพาะตาม (๑)

การลงชื่อมาประชุม
วุฒิสภาในภายหลัง

ข้อ ๕ สมาชิกวุฒิสภาที่มาประชุมแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อ ๔ (๑) ในวันที่มาประชุมวุฒิสภานั้น หากประสงค์จะลงชื่อมาประชุมวุฒิสภา ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขออนุญาตลงชื่อมาประชุมวุฒิสภาภายหลังก็ได้ แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการประชุมวุฒิสภาครั้งที่มีได้ลงชื่อนั้น ทั้งนี้ ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาจำนวนสองคนรับรองว่าสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นมาประชุมวุฒิสภา

การลาประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๖ สมาชิกวุฒิสภาผู้ใดมีความจำเป็นไม่อาจมาประชุมวุฒิสภา ให้แจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภา โดยทำเป็นหนังสือหรือใบลาการประชุมวุฒิสภาหรือใบแจ้งไปราชการของวุฒิสภา ตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดยื่นต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขออนุญาตเป็นการล่วงหน้า

สมาชิกวุฒิสภาผู้ใดมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจแจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภาล่วงหน้าได้ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งลาการประชุมหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภา โดยทำเป็นหนังสือหรือใบลาการประชุมวุฒิสภาหรือใบแจ้งไปราชการของวุฒิสภายื่นต่อประธานวุฒิสภาเพื่อขออนุญาตภายหลังได้แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ไม่ว่างประชุมวุฒิสภาครั้งนั้น

การแจ้งลาการประชุมวุฒิสภาและการอนุญาตให้ลาการประชุมวุฒิสภาตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง อาจดำเนินการทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาก็ได้ ทั้งนี้ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจะต้องเป็นระบบที่มีความปลอดภัย รัดกุม สามารถตรวจสอบตัวบุคคลและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการลาเป็นหลักฐานในราชการได้

วันที่มีการประชุมวุฒิสภาดังกล่าวให้หมายถึงกำหนดวันประชุมวุฒิสภาตามที่วุฒิสภามีมติกำหนดไว้และวันเรียกประชุมวุฒิสภาเป็นพิเศษตามที่ประธานวุฒิสภาจะได้กำหนดเมื่อเห็นสมควร

ข้อ ๗ การลาประชุมวุฒิสภาของสมาชิกวุฒิสภาหรือการแจ้งไปราชการของวุฒิสภาของสมาชิกวุฒิสภา ประธานวุฒิสภาจะพิจารณาอนุญาตตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

การพิจารณาอนุญาตให้ลาประชุมวุฒิสภา

(๑) การลาป่วยให้แจ้งเป็นหนังสือหรือใบลาตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดต่อประธานวุฒิสภาก่อนหรือในวันลา เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ให้แจ้งเป็นหนังสือหรือใบลาในวันแรกที่มาปฏิบัติหน้าที่ก็ได้

การลาป่วยติดต่อกันตั้งแต่สองวันขึ้นไป ต้องมีใบรับรองแพทย์ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมแนบไปกับใบลาด้วย

(๒) การลากิจให้แจ้งเป็นหนังสือหรือใบลาตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนด พร้อมทั้งเหตุผลประกอบต่อประธานวุฒิสภาเพื่อพิจารณาอนุญาตเป็นการล่วงหน้าก่อนถึงวันประชุม และจะอนุญาตเฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น

(๓) การแจ้งไปราชการของวุฒิสภาให้แจ้งเป็นหนังสือหรือใบแจ้งไปราชการของวุฒิสภาตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดต่อประธานวุฒิสภาเพื่อพิจารณาอนุญาตเป็นการล่วงหน้าก่อนถึงวันประชุม เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

การพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานวุฒิสภาพิจารณาภายในสามวันนับแต่วันที่ประธานวุฒิสภาได้รับหนังสือหรือใบลาการประชุมวุฒิสภาของสมาชิกวุฒิสภาหรือใบแจ้งไปราชการของวุฒิสภา

ข้อ ๘ สมาชิกวุฒิสภาผู้ใดได้แจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภาตามข้อ ๗ ต่อประธานวุฒิสภาและประธานวุฒิสภาได้อนุญาตแล้ว หากต่อมาปรากฏว่าสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นได้มาประชุมวุฒิสภาในครั้งที่ได้รับอนุญาตนั้น ให้ถือว่าการแจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือการแจ้งไปราชการของวุฒิสภาครั้งนั้นเป็นอันยกเลิก ทั้งนี้ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาแจ้งการยกเลิกวันลาประชุมวุฒิสภาดังกล่าว เสนอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อทราบ

การยกเลิกการลาประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๙ การลาของประธานวุฒิสภาให้แจ้งให้เลขาธิการวุฒิสภาทราบ และให้นำหลักเกณฑ์การลาและการยกเลิกวันลาประชุมวุฒิสภาของสมาชิกวุฒิสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

การลาประชุมของประธานวุฒิสภา

การขาดประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๑๐ สมาชิกวุฒิสภาผู้ใดไม่มาประชุม โดยมิได้แจ้งลาการประชุมวุฒิสภา หรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภาต่อประธานวุฒิสภา หรือแจ้งลาการประชุมวุฒิสภาหรือแจ้งไปราชการของวุฒิสภาแต่ไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา ให้ถือว่าขาดประชุมวุฒิสภา และให้เลขาธิการวุฒิสภาแจ้งให้สมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นทราบโดยทันที

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๑ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมีใช้กรรมการในคณะ

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมีใช้กรรมการในคณะ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๘๙ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การตั้งอนุกรรมการซึ่งมีใช้กรรมการในคณะ พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“อนุกรรมการซึ่งมีใช้กรรมการในคณะ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงข้าราชการรัฐสภาสามัญซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการด้วย

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการซึ่งตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาหรือคณะกรรมการวิสามัญที่วุฒิสภาตั้งขึ้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาหรือคณะกรรมการวิสามัญที่วุฒิสภาตั้งขึ้น

ข้อ ๔ อนุกรรมการซึ่งมีใช้กรรมการในคณะ ต้องมีคุณสมบัติทั่วไป และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

คุณสมบัติทั่วไป
และลักษณะต้องห้าม
ของอนุกรรมการ
ซึ่งมีใช้กรรมการ
ในคณะ

ก. คุณสมบัติทั่วไป

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗๘ ง หน้า ๘ วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

(๓) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) ไม่เป็นผู้ประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๒) ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

(๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๔) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายต่าง ๆ หรือกฎหมายอื่น

(๕) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำความทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๖) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ไม่อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕

(๘) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติถอดถอนออกจากตำแหน่ง

(๙) ไม่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ คุณสมบัติทั่วไปตามความใน ก. (๒) มิให้ใช้บังคับกับการตั้งอนุกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๕

คุณสมบัติพิเศษ
ของอนุกรรมการ
ซึ่งมิใช่กรรมการ
ในคณะ

ข้อ ๕ อนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการ หรือมีคุณสมบัติตามที่คณะอนุกรรมการประสงค์

ข้อห้ามในการเป็น
ประธานเฉพาะคราว

ข้อ ๖ ภายใต้บังคับข้อ ๘๙ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ อนุกรรมการซึ่งมิใช่สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นกรรมการในคณะ จะปฏิบัติหน้าที่ประธานเฉพาะคราวของที่ประชุมมิได้

หลักการปฏิบัติหน้าที่
ของอนุกรรมการ
ซึ่งมิใช่กรรมการ
ในคณะ

ข้อ ๗ อนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะจะต้องดำรงไว้ซึ่งเกียรติภูมิของวุฒิสภาและปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ ตลอดจนกฎ ระเบียบ หรือธรรมเนียมปฏิบัติของวุฒิสภา

ในการปฏิบัติหน้าที่ของอนุกรรมการซึ่งมีใช้กรรมการในคณะ หากปรากฏว่า บุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติขัดกับหลักการตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง หรือได้กระทำการใด ๆ อันก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ เกียรติภูมิ และชื่อเสียงของสถาบันวุฒิสภา เช่น การไม่รักษาซึ่งชื่อเสียงของวุฒิสภา การแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น การไม่รักษาความลับในการประชุมคณะกรรมาธิการที่กระทำเป็นการลับหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการขัดกับหลักการตามข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการ เป็นต้น ในกรณีดังกล่าวนี้ สมาชิกวุฒิสภาหรือผู้มีส่วนได้เสียอาจเสนอเรื่องร้องเรียน โดยยื่นต่อคณะกรรมาธิการที่อนุกรรมการผู้ถูกกล่าวหาสังกัดอยู่เพื่อพิจารณาสอบสวนและมีมติให้พ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๘ (๕) ก็ได้ และเมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาสอบสวนและมีมติเป็นประการใดแล้ว ให้รายงานผลการพิจารณาต่อคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาเพื่อทราบ

การดำเนินการ
กรณีไม่ปฏิบัติหรือ
ปฏิบัติขัดกับหลักการ

การพ้นจากตำแหน่งตามวรรคสองไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของ คณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา หรือการใช้สิทธิทางศาลของผู้มีส่วนได้เสีย

ข้อ ๘ ภายใต้บังคับข้อ ๘๙ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ อนุกรรมการซึ่งมีใช้กรรมการในคณะพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

การพ้นจากตำแหน่ง
ของอนุกรรมการ
ซึ่งมีใช้กรรมการ
ในคณะ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติทั่วไปหรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๔

(๔) คณะกรรมาธิการสิ้นสุดลง หรือมีการตั้งคณะกรรมาธิการใหม่แทนคณะเดิม

(๕) คณะกรรมาธิการมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

(๖) ขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่ได้แจ้ง เป็นหนังสือให้ประธานคณะอนุกรรมการทราบ

ข้อ ๙ ภายใต้บังคับข้อ ๔ ในกรณีที่คณะกรรมาธิการใดมีความประสงค์จะแต่งตั้ง ข้าราชการรัฐสภาสามัญในสังกัดสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาผู้ใดเป็นอนุกรรมการ จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ด้วย

การแต่งตั้ง
ข้าราชการรัฐสภาสามัญ
เป็นอนุกรรมการ

(๑) ข้าราชการรัฐสภาสามัญ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะได้รับการแต่งตั้ง เป็นอนุกรรมการได้ไม่เกินคนละหนึ่งคณะ ทั้งนี้ เว้นแต่จะเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ ในงานที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งที่ได้ปฏิบัติอยู่โดยตรง จะได้รับแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการได้ ไม่เกินสองคณะ

(๒) ข้าราชการรัฐสภาสามัญ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการ ต้องปฏิบัติราชการในหน้าที่ประจำเป็นหลัก โดยมีให้เกิดความเสียหายต่อหน้าที่หรือราชการประจำที่ปฏิบัติอยู่

(๓) ข้าราชการรัฐสภาสามัญ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการ จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติทั่วไปและมีประสบการณ์ดังต่อไปนี้ด้วย

ก. คุณสมบัติทั่วไป

เป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ และประเภทวิชาการในตำแหน่งนักกฎหมายนิติบัญญัติ ตำแหน่งนิติกร ตำแหน่งวิทยากร หรือตำแหน่งอื่น ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการ ซึ่งปฏิบัติราชการมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี

ข. ประสบการณ์

(๑) ตำแหน่งนักกฎหมายนิติบัญญัติหรือนิติกร

จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการยกร่างกฎหมาย การยกร่างรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ และการให้ความเห็นทางกฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายปกครอง และข้อบังคับการประชุมของสภาเป็นอย่างดี และเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรเกี่ยวกับการยกร่างกฎหมายและการให้ความเห็นทางกฎหมาย หรือเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรนักกฎหมายภาครัฐของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือหลักสูตรเทียบเท่าตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนด และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันไม่น้อยกว่าสามปี

(๒) ตำแหน่งวิทยากรหรือตำแหน่งอื่น ๆ

จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการยกร่างรายงานการกระทำกิจการ การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการก่อนการสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาเรื่องใด ๆ ของคณะอนุกรรมการ และการให้ความเห็นทางวิชาการที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกระทำกิจการ การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการก่อนการสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการนั้น ๆ

เป็นอย่างดี และเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจของคณะอนุกรรมการนั้น ๆ ไม่น้อยกว่าสามหลักสูตรตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนด และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือญัตติ หรือเคยปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันไม่น้อยกว่าสามปี

(๔) ข้าราชการรัฐสภาสามัญ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการจะต้องได้รับอนุญาตจากเลขาธิการวุฒิสภา โดยผ่านการพิจารณาจากผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือมีกรณีที่ต้องตีความตามระเบียบนี้ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๑๑ ให้เลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ การปฏิบัติการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

ข้อ ๑๒ ให้บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะตามระเบียบว่าด้วยการตั้งอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะที่ใช้อยู่ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ เป็นอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะตามระเบียบนี้ การดำรงตำแหน่งของอนุกรรมการซึ่งมิใช่กรรมการในคณะตามระเบียบเดิม

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภา
ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาค่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา เพื่อให้การขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๘ แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาค่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“ประธาน” หมายความว่า ประธานวุฒิสภา หรือรองประธานวุฒิสภา ผู้ทำหน้าที่ประธานของที่ประชุมวุฒิสภา

“การขอปรึกษาหารือ” หมายความว่า การที่สมาชิกวุฒิสภานำปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน หรือปัญหาอื่นใดซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาที่จะพิจารณาได้เสนอต่อประธานของที่ประชุมวุฒิสภาค่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๙๑ ง หน้า ๑๓ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

กำหนดเวลาและ
จำนวนสมาชิก
ในการปรึกษาหารือ

ข้อ ๔* ให้มีการปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาในการประชุมวุฒิสภาตามวันที่ประธานวุฒิสภากำหนด ระหว่างเวลา ๐๘.๔๕ - ๐๙.๓๐ นาฬิกา โดยขอปรึกษาหารือได้ไม่เกิน ๑๕ คน คนละไม่เกิน ๓ นาที ในกรณีที่ประธานเห็นว่ามีความจำเป็น อาจไม่อนุญาตให้มีการปรึกษาหารือหรือกำหนดจำนวนสมาชิกและเวลาในการปรึกษาหารือเป็นอย่างอื่นก็ได้

การแจ้ง
ความประสงค์
ขอปรึกษาหารือ

ข้อ ๕* ให้สมาชิกวุฒิสภาผู้ประสงค์จะขอปรึกษาหารือแจ้งความประสงค์ต่อประธานล่วงหน้าพร้อมแนบแบบแจ้งความประสงค์ขอปรึกษาหารือ ณ จุดรับแจ้งความประสงค์ขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ของวันที่อนุญาตให้มีการปรึกษาหารือจนครบจำนวนสมาชิกที่อนุญาตตามข้อ ๔ หรือเมื่อถึงเวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา

เอกสารประกอบ
การหารือ

ข้อ ๖ กรณีสมาชิกวุฒิสภาผู้ขอปรึกษาหารือมีเอกสารประกอบการหารือให้ส่งมอบเอกสารดังกล่าวต่อประธานในวันที่ได้ปรึกษาหารือเรื่องนั้น

อำนาจวินิจฉัย
ของประธาน

ข้อ ๗ หากมีปัญหาเกี่ยวกับการปรึกษาหารือตามระเบียบนี้ในการประชุมวุฒิสภาครั้งใด ให้ประธานเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของประธานให้ถือเป็นเด็ดขาด

ผู้รักษาการ

ข้อ ๘ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

*แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกวุฒิสภาก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๐ ตอนพิเศษ ๒๑๑ ง หน้า ๑ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๖.

แบบแจ้งความประสงค์ขอปรึกษาหารือต่อประธานของที่ประชุม
ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม

วุฒิสภา

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้า..... สมาชิกวุฒิสภา หมายเลข.....

มีความประสงค์ขอปรึกษาหารือต่อประธานของที่ประชุมวุฒิสภาก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา
ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

.....
.....
โดยเสนอต่อกระทรวง/หน่วยงาน.....พิจารณาดำเนินการ

ทั้งนี้ ขออนุญาตนำเสนอข้อมูล เอกสาร หรือวัตถุอื่นใด ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาผู้ประสงค์
ขอปรึกษาหารือ ได้รับรองความถูกต้องแล้ว เพื่อประกอบการขอปรึกษาหารือในที่ประชุม
ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา คือ

- ภาพเคลื่อนไหว/เสียง จำนวน .....ไฟล์ ความยาว .....นาที
- ภาพนิ่ง จำนวน .....ภาพ
- เอกสาร จำนวน .....แผ่น
- วัตถุอื่นใด ได้แก่ .....

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(.....)

สมาชิกวุฒิสภา

สำหรับเจ้าหน้าที่

ได้รับข้อมูลเมื่อเวลา.....นาฬิกา พิจารณาเบื้องต้นแล้ว	..... ผบ.กลุ่มงานฯ
☐ นำเสนอข้อมูลได้	..... ผอ.สำนักฯ
☐ นำเสนอข้อมูลไม่ได้ เนื่องจาก.....	..... รองเลขาธิการฯ
ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้รับข้อมูล	..... เลขธิการวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๕ วรรคสาม ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“การเสนอญัตติ” หมายความว่า การเสนอญัตติที่ต้องทำเป็นหนังสือเสนอต่อประธานวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

“การเสนอคำแปรญัตติ” หมายความว่า การเสนอคำแปรญัตติที่ต้องทำเป็นหนังสือเสนอต่อประธานคณะกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

“การยื่นกระทู้ถาม” หมายความว่า การยื่นกระทู้ถามที่ต้องทำเป็นหนังสือเสนอต่อประธานวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

“การขอเปิดอภิปรายทั่วไป” หมายความว่า การเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติตามมาตรา ๑๕๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๔๗ ง หน้า ๑ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

“ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ระบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จัดให้มีขึ้นเพื่อใช้ในการรับและส่งข้อมูลโดยผ่านทางระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่เชื่อมโยงกัน

“เทคโนโลยีสารสนเทศ” หมายความว่า ระบบที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จัดให้มีขึ้นโดยนำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม ที่เกี่ยวข้องกับการรับและส่งข้อมูลมาใช้นอกจากไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรสาร เว็บไซต์ (Website) ระบบแอปพลิเคชันไลน์ (Line)

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกวุฒิสภา

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านนิติคดี คำแปรญัตติ กระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น แล้วแต่กรณี ตามระเบียบนี้

การกำหนดที่อยู่
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
หรือระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศอื่น

ข้อ ๔ ให้สำนักงานกำหนดที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นเพื่อรับและส่งข้อมูลเกี่ยวกับนิติคดี คำแปรญัตติ กระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ของสมาชิกและแจ้งให้สมาชิกทราบโดยทั่วกัน

การกำหนดที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นของสมาชิกตามวรรคหนึ่ง ต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่าสมาชิกผู้ใดเป็นผู้ส่งข้อมูลและส่งในวันและเวลาใด

ชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน
การใช้งาน

ข้อ ๕ ชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านการใช้งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นที่สำนักงานกำหนดให้จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ การนำชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านดังกล่าวเข้าใช้งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นให้ถือว่าสมาชิกผู้เป็นเจ้าของชื่อผู้ใช้งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นนั้นเป็นผู้ใช้งาน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้เป็นผู้เข้าใช้งานนั้น

ข้อ ๖ สมาชิกผู้ที่ประสงค์จะเสนอญัตติ เสนอคำแปรญัตติ ยื่นกระทู้ถาม และขอเปิดอภิปรายทั่วไป ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น สามารถแจ้งหรือประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยให้คำแนะนำหรือดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นในเรื่องดังกล่าวก่อนก็ได้

การแจ้งการเสนอญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป

ข้อ ๗ สมาชิกผู้ใดจะเสนอญัตติ เสนอคำแปรญัตติ ยื่นกระทู้ถาม หรือขอเปิดอภิปรายทั่วไป ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ให้สมาชิกผู้นั้นส่งญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม หรือการขอเปิดอภิปรายทั่วไป แล้วแต่กรณี ให้สำนักงานตามที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔

การส่งญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม หรือการขอเปิดอภิปรายทั่วไป

การส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นสามารถส่งได้ตลอดเวลาทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ เว้นแต่การเสนอคำแปรญัตติต้องส่งภายในกำหนดวันแปรญัตติตามมติของที่ประชุมวุฒิสภา

ข้อ ๘ การเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไปที่ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ให้ถือว่าวันที่ข้อมูลเข้าสู่ระบบรับข้อมูลของสำนักงานเป็นวันที่เสนอญัตติ เสนอคำแปรญัตติ ยื่นกระทู้ถาม และขอเปิดอภิปรายทั่วไป แล้วแต่กรณี

กำหนดวันที่เสนอญัตติ คำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไป

การเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไปที่ส่งทางโทรสารจะถือว่าสำนักงานได้รับครบถ้วนตามเวลาที่ส่งในใบแสดงผลการส่งโทรสารต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ตอบรับยืนยันการส่งให้สมาชิกทราบ

ข้อ ๙ เมื่อสำนักงานได้รับญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม หรือการขอเปิดอภิปรายทั่วไปทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นแล้ว ให้เจ้าหน้าที่นำออกจากระบบเพื่อดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ และให้สำนักงานดำเนินการลงทะเบียนรับเรื่องตามงานสารบรรณ

การตรวจสอบ ความถูกต้องของญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม หรือการขอเปิดอภิปรายทั่วไป

ในกรณีที่ส่งนอกเวลาทำการปกติ ให้สำนักงานดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ในวันเปิดทำการปกติถัดไป เว้นแต่การส่งคำแปรญัตติในวันสุดท้ายของกำหนดเวลาแปรญัตติ ให้สำนักงานลงทะเบียนรับคำแปรญัตติตามวันและเวลาที่ข้อมูลเข้าสู่ระบบรับข้อมูลตามข้อ ๘

เอกสารในการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไปที่ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นเอกสารต้นฉบับ

การแก้ไขเพิ่มเติม
หรือการถอนญัตติ
คำแปรญัตติ กระทู้ถาม
หรือการขอเปิดอภิปราย
ทั่วไป

ข้อ ๑๐ ในการแก้ไขเพิ่มเติมหรือการถอนญัตติ คำแปรญัตติ กระทู้ถาม การขอเปิดอภิปรายทั่วไป และการขอลอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอญัตติ คำแปรญัตติ การขอเปิดอภิปรายทั่วไป หรือการเป็นผู้รับรองญัตติหรือคำแปรญัตติ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งได้ส่งให้สำนักงานไว้แล้ว หากประสงค์จะดำเนินการทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอญัตติ การเสนอคำแปรญัตติ การยื่นกระทู้ถาม และการขอเปิดอภิปรายทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภาทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๑ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา
ว่าด้วยการประชุมลับในที่ประชุมวุฒิสภา

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมลับในที่ประชุมวุฒิสภา
อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๓ วรรคสาม ของข้อบังคับการประชุม
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมลับในที่ประชุม
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“การประชุมลับ” หมายความว่า การประชุมวุฒิสภาที่ต้องกระทำการลับ
ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒

“เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา” หมายความว่า ข้าราชการ
พนักงานราชการ และลูกจ้าง ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ข้อ ๔ ในการประชุมลับ ผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมวุฒิสภาหรือ ณ ที่ใดในระยะเวลา
ที่จะฟังการประชุมได้ก็แต่เฉพาะ

บุคคลที่สามารถ
อยู่ในที่ประชุมหรือ
ฟังการประชุมลับได้

(๑) สมาชิกวุฒิสภา

(๒) รัฐมนตรี

(๓) ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประชุมลับ
ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมลับในที่ประชุมวุฒิสภาหรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟัง
การประชุมได้ในครั้งใด เป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมในครั้งนั้น

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๖๓ ง หน้า ๓ วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓.

ให้ผู้บังคับบัญชาระดับสำนักมีหนังสือแจ้งรายชื่อเจ้าหน้าที่ตามวรรคสอง ในสังกัดของตนต่อสำนักการประชุม เพื่อรวบรวมรายชื่อดังกล่าวเสนอเลขาธิการวุฒิสภา ทราบและเก็บไว้เป็นหลักฐาน

บุคคลภายนอกผู้ประสงค์จะแถลงหรือชี้แจงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประชุมลับ ต่อที่ประชุมวุฒิสภาหรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการประชุมลับและจะต้องอยู่ในที่ประชุม วุฒิสภาหรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟังการประชุมได้ ให้ทำหนังสือขออนุญาตล่วงหน้า ต่อประธานวุฒิสภา เมื่อประธานวุฒิสภาอนุญาตแล้วจึงเข้าร่วมการประชุมลับได้

การดำเนินการกับ
บุคคลที่ไม่สามารถ
อยู่ในที่ประชุม
วุฒิสภาหรือฟัง
การประชุมลับได้

ข้อ ๕ เมื่อมีการประชุมลับ ให้ประธานของที่ประชุมสั่งให้ผู้ที่มีได้เป็นบุคคล ตามข้อ ๔ ออกจากห้องประชุมวุฒิสภาให้พ้นระยะที่จะฟังการประชุมได้

ให้เจ้าหน้าที่สำนักการประชุมและเจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาซึ่งได้รับมอบหมาย ให้ปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมลับ เชิญบุคคลที่มีได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมลับออกจาก ห้องประชุมวุฒิสภาตามคำสั่งของประธานของที่ประชุม และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภา ตรวจตราเพื่อมิให้บุคคลภายนอกล่วงล้ำเข้ามาในที่ประชุมวุฒิสภาและอยู่ในระยะที่จะฟัง การประชุมได้ตลอดระยะเวลาการประชุมลับ

ข้อห้ามของบุคคล
ที่อยู่ในห้องประชุม
หรือฟังการประชุมลับ

ข้อ ๖ ในการประชุมลับ ห้ามผู้ที่อยู่ในห้องประชุมวุฒิสภาหรือ ณ ที่ใด ในระยะที่จะฟังการประชุมได้ ใช้เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ หรือเครื่องมือ สื่อสารใด ๆ ยกเว้นการบันทึกของวุฒิสภา และห้ามกระทำการใด ๆ ที่ทำให้การประชุมลับ หรือข้อมูลข่าวสารลับออกไปสู่บุคคลภายนอก

ให้เลขาธิการวุฒิสภาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายควบคุมการดำเนินการให้เป็นไป ตามวรรคหนึ่ง

การจัดการเอกสารลับ

ข้อ ๗ การจัดทำ การควบคุม การแจกจ่าย การเก็บรักษา การทำลายและ การบริหารจัดการเอกสารลับ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศ ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

การแถลงข่าว
การประชุมลับ

ข้อ ๘ กรณีมีการแถลงข่าวเกี่ยวกับการประชุมลับของวุฒิสภา ให้ประธานวุฒิสภา กำหนดผู้แถลงข่าว โดยให้ผู้แถลงข่าวได้แต่เฉพาะผลของการประชุมลับเท่านั้น

ข้อ ๙ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เลขาธิการวุฒิสภารายงาน การดำเนินการกับ
ต่อประธานวุฒิสภาเพื่อทราบ หรือพิจารณาให้ดำเนินการตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบ ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ
ที่เกี่ยวข้องต่อไป ตามระเบียบ

ข้อ ๑๐ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความและ ผู้รักษาการ
วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของประธานวุฒิสภา
ให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ

อาศัยอำนาจตามความในวรรคสอง ของข้อ ๘๖ แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในกรณีที่ประธานคณะกรรมการได้กำหนดให้การประชุมครั้งใดเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ระบุเหตุอันสมควรไว้ในหนังสือนัดประชุมด้วย ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ส่งหนังสือนัดประชุมที่ไม่ได้กำหนดให้เป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปแล้ว ให้ประธานคณะกรรมการบันทึกเหตุอันสมควรนั้นไว้เป็นหนังสือก่อนเริ่มการประชุม

การกำหนดให้มี
การประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๔ ในการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้ดำเนินการ โดยอย่างน้อยต้องมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

การจัดการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- การแสดงตนของผู้ร่วมประชุม
- การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงและภาพ
- การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของผู้เข้าร่วมประชุม
- การลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๐๖ ง หน้า ๒ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓.

(๕) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงการบันทึกเสียงและภาพ หรือเสียง แล้วแต่กรณี ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

(๖) การจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ของการประชุม

(๗) การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม

การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาอาจใช้ระบบ ควบคุมการประชุมของตนเองหรือของผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมก็ได้

การแสดงตนของ
ผู้ร่วมประชุม

ข้อ ๕ การแสดงตนของผู้ร่วมประชุมตามข้อ ๔ (๑) ซึ่งแสดงตนผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยัน ตัวตนของผู้ร่วมประชุม เช่น การยืนยันตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) หรือการใช้รหัสผ่านแบบใช้ครั้งเดียว (One Time Password) เป็นต้น หรือวิธีการอื่นที่สามารถยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุมก็ได้

การแสดงตนตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาพิจารณาเลือกใช้ วิธีการที่มีความมั่นคงและรัดกุมตามความเหมาะสมกับการประชุม โดยคำนึงถึง พฤติการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้อง เช่น ความสะดวกในการเข้าถึงของผู้ร่วมประชุม จำนวนของ ผู้ร่วมประชุม ประเภทของระเบียบวาระ เป็นต้น

การจัดการสื่อสาร
ด้วยเสียงและภาพ

ข้อ ๖ การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงและภาพตามข้อ ๔ (๒) ให้ดำเนินการด้วยช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพได้อย่างชัดเจน และต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงผู้ร่วมประชุมที่มีได้ อยู่ในสถานที่เดียวกันให้สามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในเวลาเดียวกัน

ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดเตรียมและกำหนดวิธีการประชุมสำรอง ซึ่งสามารถใช้สื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้เช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง เพื่อใช้ในการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม

ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมทำให้ไม่อาจสื่อสารหรือมี ปฏิสัมพันธ์กันด้วยเสียงและภาพได้ในบางช่วงเวลา ถ้าในระหว่างช่วงเวลานั้นยังสามารถ สื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงก็ให้ถือว่าการประชุมในช่วงเวลาดังกล่าวเป็น กระบวนการตามข้อ ๔ (๒) ด้วย

ข้อ ๗ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุม โดยมีวิธีการที่ประธานในที่ประชุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุมให้เป็นผู้ควบคุมระบบควบคุมการประชุม สามารถงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราวหรือหยุดการส่งหรือรับข้อมูลจากผู้ร่วมประชุมบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ทันที หากมีเหตุจำเป็นหรือมีกรณีฉุกเฉิน เช่น เมื่อมีการพิจารณาเรื่องให้ผู้ร่วมประชุมมีส่วนร่วมได้เสียในการประชุม เป็นต้น

การจัดการสิทธิ
ของผู้ร่วมประชุม

ข้อ ๘ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองต่อที่ประชุมว่าตลอดระยะเวลาการประชุมจะไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมได้

การรับรองตนเอง
ต่อที่ประชุม

การรับรองต่อที่ประชุมตามวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่กรณีในที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกสามารถรับชมหรือรับฟังได้

ข้อ ๙ การลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุมตามข้อ ๔ (๔) ถ้าไม่ใช่กรณีตามข้อ ๗๕ แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดให้มีระบบหรือวิธีการที่ผู้ร่วมประชุมสามารถออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยได้ รวมทั้งสามารถบันทึกและนำไปเปิดเผยได้ด้วยว่าผู้ใดได้ออกเสียงลงคะแนนเช่นใด สำหรับการออกเสียงลงคะแนนลับให้ใช้ระบบหรือวิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ที่ออกเสียงลงคะแนนและผลรวมของการออกเสียงลงคะแนน แต่ต้องไม่สามารถระบุได้ว่าผู้ใดลงคะแนนอย่างไร ไม่ว่าขณะลงคะแนนหรือในภายหลัง

การลงมติหรือ
ออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๑๐ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๔ (๕) และข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๔ (๖) ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

การจัดเก็บข้อมูลหรือ
หลักฐานที่เกี่ยวข้อง
กับการประชุมผ่าน
สื่ออิเล็กทรอนิกส์

(๑) วิธีการแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมสรุปจำนวนผู้ร่วมประชุมหรือรายชื่อผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงตนตามข้อ ๕ โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในบันทึกการประชุม

(๒) การลงมติและการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม พร้อมผลการลงมติ หรือผลการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุม โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในบันทึก การประชุม

(๓) ข้อมูลบันทึกเสียงและภาพ หรือเสียง ของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจบันทึกด้วยระบบควบคุมการประชุมนั้นเองหรือด้วยวิธีการ อื่นใด เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

(๔) เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมในการดำเนินการตามข้อ ๖ ซึ่งผู้มีหน้าที่จัดการประชุมทราบเองหรือได้รับแจ้งจากผู้ร่วมประชุม

(๕) ข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถ ระบุตัวบุคคลหรือชื่อผู้ใช้งาน (Username) วันและเวลาของการเข้าร่วมประชุมและ เลิกประชุมที่อิงกับเวลามาตรฐาน

เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นตาม (๔) หากไม่กระทบต่อสาระสำคัญในการประชุม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มิให้ผลทำให้การประชุมต้องเสียไป

การจัดเก็บข้อมูลหรือ
หลักฐานที่เกี่ยวข้อง
กับการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๑ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานตามข้อ ๑๐ ให้บันทึกในรูปแบบข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์และเก็บรักษาด้วยวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยและด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ ดังนี้

(๑) ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อมูล ตั้งแต่การสร้าง จนเสร็จสมบูรณ์และมีมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษาหรือการแสดง ซึ่งไม่มีผลต่อความหมายของ ข้อมูลนั้น

(๒) สามารถนำข้อมูลกลับมาใช้หรือแสดงข้อมูลนั้นในภายหลังได้

(๓) มีมาตรการควบคุมสิทธิการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว พร้อมมาตรการป้องกันการ เข้าถึงโดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล และไม่ให้มีการแก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้

การแจ้งเหตุขัดข้อง
ในระหว่างการประชุม

ข้อ ๑๒ การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมตามข้อ ๔ (๗) ให้สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภাজัดเตรียมช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้อง แก่ผู้ร่วมประชุมในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๓ เมื่อการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่กำหนดในข้อ ๑๐ รวมถึงข้อมูลอื่นที่เกิดจากการประชุม หรือให้ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมส่งมอบข้อมูลดังกล่าวภายในระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นสุดการประชุมในแต่ละครั้ง

การดำเนินการ
ภายหลังการประชุม

ข้อ ๑๔ เมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาหรือผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุมลบหรือทำลาย ซึ่งข้อมูลการประชุมออกจากสื่อบันทึกข้อมูลด้วยเทคโนโลยีและวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยในการลบหรือทำลาย

การลบหรือทำลาย
ข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม

ข้อ ๑๕ ให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยในเรื่อง ดังต่อไปนี้

มาตรฐานการรักษา
ความมั่นคงปลอดภัย
ด้านสารสนเทศ

(๑) การรักษาความลับ (confidentiality) โดยมีมาตรการรักษาหรือสงวนไว้ เพื่อป้องกันการเข้าถึง ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง

(๒) การรักษาความครบถ้วน (integrity) โดยมีมาตรการป้องกันข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มิให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ทำให้สูญหาย ทำให้เสียหาย หรือถูกทำลาย โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยมิชอบเพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในสภาพสมบูรณ์ขณะที่มีการใช้งาน ประมวลผล โอน หรือเก็บรักษา

(๓) การรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (availability) โดยมีมาตรการที่ดูแลให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำงาน เข้าถึง หรือใช้งานได้ในเวลาที่ต้องการ

(๔) การรักษาความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

นอกจากนี้ ให้มีคุณสมบัติอื่น ได้แก่ ความถูกต้องแท้จริง (authenticity) ความรับผิดชอบ (accountability) การห้ามปฏิเสธความรับผิดชอบ (non-repudiation) และความน่าเชื่อถือ (reliability) ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องหรือเกิดจากการประชุม

ทั้งนี้ ให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุมตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่สอดคล้องกับมาตรฐานตามวรรคหนึ่ง

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๖ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความ
และวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยการรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ
และการเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงานของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการรับรองความถูกต้องของ
บันทึกการประชุมของคณะกรรมการ และการเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงาน
ของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๐๔ ของข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการรับรองความถูกต้อง
ของบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ และการเปิดเผยบันทึกการประชุม
และรายงานของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“บันทึกการประชุม” หมายความว่า การบันทึกข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น
ของกรรมการ ผู้เข้าร่วมประชุม และมติของคณะกรรมการที่เกิดขึ้นในการประชุม
คณะกรรมการ ซึ่งฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำขึ้นไว้เป็นหลักฐาน

“รายงาน” หมายความว่า รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง
หรือรายงานการศึกษา ของคณะกรรมการ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการ
วิสามัญที่วุฒิสภาตั้งขึ้น

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๐๖ ง หน้า ๖ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓.

“ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้มีหน้าที่ในการจัดทำบันทึกการประชุมหรือรายงานของคณะกรรมการ

การเสนอบันทึก
การประชุม

ข้อ ๔ เมื่อมีการประชุมคณะกรรมการครั้งใด ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำบันทึกการประชุมครั้งนั้น เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณารับรองในการประชุมครั้งต่อไป เว้นแต่คณะกรรมการจะมีมติเป็นอย่างอื่น

การเสนอบันทึกการประชุมต่อที่ประชุมคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง อาจเสนอในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

การรับรองบันทึก
การประชุม

ข้อ ๕ การรับรองบันทึกการประชุม ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการเสนอบันทึกการประชุมให้ที่ประชุมพิจารณาในระเบียบวาระรับรองบันทึกการประชุม เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาความถูกต้องของบันทึกการประชุมแล้ว ให้ประธานในที่ประชุมถามมติของที่ประชุมว่าจะรับรองบันทึกการประชุมหรือไม่ หรือจะรับรองโดยมีการแก้ไขถ้อยคำหรือข้อความ แล้วให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบันทึกมติของที่ประชุมไว้ในระเบียบวาระรับรองบันทึกการประชุมของบันทึกการประชุมครั้งที่พิจารณานั้น

ในกรณีที่ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติรับรองบันทึกการประชุมโดยมีการแก้ไข ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการระบุข้อความเดิมและข้อความที่แก้ไขเพิ่มเติมไว้ด้วย เว้นแต่กรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร จะไม่ระบุข้อความเดิมให้ปรากฏก็ได้ และให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการแก้ไขข้อความในบันทึกการประชุมครั้งที่มีการแก้ไขนั้น ให้ถูกต้องตามมติที่ประชุมคณะกรรมการ

ในการพิจารณารับรองบันทึกการประชุม หากที่ประชุมคณะกรรมการมีมติว่าไม่ควรเปิดเผยบันทึกการประชุมไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้ระบุมติพร้อมเหตุผลที่เห็นว่าไม่ควรเปิดเผยไว้ในระเบียบวาระรับรองบันทึกการประชุมของบันทึกการประชุมครั้งที่พิจารณานั้น

การลงลายมือชื่อ
รับรองความถูกต้อง
ของบันทึกการประชุม

ข้อ ๖ บันทึกการประชุมที่คณะกรรมการได้ดำเนินการตามวิธีการรับรองบันทึกการประชุมและมีมติรับรองตามข้อ ๔ และข้อ ๕ แล้ว ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการระบุครั้งที่ประชุม และวัน เดือน ปี ที่คณะกรรมการมีมติรับรองบันทึกการประชุม และให้ประธานคณะกรรมการหรือกรรมการซึ่งประธานคณะกรรมการมอบหมายลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของบันทึกประชุม

บันทึกการประชุมที่คณะกรรมการมีมติรับรองแล้ว แต่ประธานคณะกรรมการหรือกรรมการซึ่งประธานคณะกรรมการมอบหมายยังมิได้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องหรือบันทึกการประชุมที่คณะกรรมการยังมิได้มีมติรับรอง เพราะเหตุที่อายุของวุฒิสภาหรือคณะกรรมการสิ้นสุดลง หรือเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบันทึกเหตุอันไว้ในส่วนท้ายของบันทึกการประชุม และให้เลขาธิการวุฒิสภาหรือผู้ซึ่งเลขาธิการวุฒิสภามอบหมายเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมนั้น

การลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมนี้ ให้รวมถึงการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ข้อ ๗ ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมของคณะกรรมการมาใช้บังคับกับการรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

การนำหลักเกณฑ์
การรับรองบันทึกการประชุม
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘ รายงานที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว หากที่ประชุมคณะกรรมการมีมติว่าไม่ควรเปิดเผยรายงานไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้ระบุมติพร้อมเหตุผลที่เห็นว่าไม่ควรเปิดเผยไว้ในบันทึกการประชุมครั้งที่พิจารณานั้น

การดำเนินการ
กรณีไม่เปิดเผยรายงาน

ข้อ ๙ บันทึกการประชุมหรือรายงานที่คณะกรรมการมีมติว่าไม่ควรเปิดเผย ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาและมีมติ เมื่อวุฒิสภามีมติเป็นประการใดแล้ว ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบันทึกมติของที่ประชุมวุฒิสภารวมทั้งครั้งที่ประชุม และวัน เดือน ปี ที่วุฒิสภามีมติรวมไว้ในบันทึกการประชุมหรือรายงานนั้น แล้วแต่กรณี

การดำเนินการ
กรณีวุฒิสภามีมติ
มิให้เปิดเผยบันทึก
การประชุมหรือรายงาน

หากวุฒิสภามีมติมิให้เปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงานตามวรรคหนึ่ง การจัดเก็บบันทึกการประชุมหรือรายงานดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่เลขาธิการวุฒิสภากำหนด

ข้อ ๑๐ การเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงานของคณะกรรมการ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาดำเนินการเปิดเผยให้ประชาชนทราบผ่านเว็บไซต์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด ที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดทำขึ้น

การเปิดเผยบันทึก
การประชุมและรายงาน

การเปิดเผยบันทึกการประชุมตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำเป็นลายน้ำตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดให้ปรากฏในบันทึกการประชุมทุกหน้า และเปิดเผยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการตามข้อ ๖ แล้ว เว้นแต่กรณีเป็นบันทึกการประชุมที่คณะกรรมการมีมติเห็นควรไม่เปิดเผยแต่วุฒิสภามีได้มีมติไปตามความเห็นของคณะกรรมการ ให้ดำเนินการเปิดเผยให้ประชาชนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติ

การเปิดเผยรายงานตามวรรคหนึ่ง ก่อนนำไปเปิดเผย อาจจัดทำเป็นลายน้ำตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดให้ปรากฏในรายงานนั้นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ให้ดำเนินการเปิดเผยโดยเร็ว

การเปิดเผยบันทึก
การประชุมหรือ
รายงานก่อนระเบียบ
มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๑๑ ให้การเปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงานแล้วแต่กรณี ที่ได้เปิดเผยผ่านเว็บไซต์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด ที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภাজัดทำขึ้น ก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ เป็นการเปิดเผยตามระเบียบนี้

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๒ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของประธานวุฒิสภาให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานวุฒิสภา

ระเบียบวุฒิสภา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับกระทู้ถามด้วยวาจา

พ.ศ. ๒๕๖๘

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจามีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทันต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินที่มีความจำเป็น เร่งด่วน อันจะส่งผลทำให้การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ ข้อ ๑๕ วรรคสาม ข้อ ๑๖๕ และข้อ ๑๖๖ วรรคหนึ่ง แห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๘ ประธานวุฒิสภาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับกระทู้ถามด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป*

วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๗

บทยกเลิกกฎหมาย

ข้อ ๔ สมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่งมีสิทธิตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาได้ครั้งละหนึ่งกระทู้ ในวันประชุมวุฒิสภาที่มีระเบียบวาระการตอบกระทู้ถามเป็นหนังสือ

สิทธิตั้งกระทู้ถาม
ด้วยวาจา

ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาผู้ใดได้ตั้งกระทู้ถามเป็นหนังสือและได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาครั้งนั้นแล้ว สมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นไม่อาจตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาอีกได้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามด้วยวาจาของสมาชิกวุฒิสภาอื่นตั้งถามอยู่ หรือกระทู้ถามเป็นหนังสือของสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้น นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ซึ่งถูกตั้งกระทู้ถาม หรือได้รับมอบหมายให้ตอบกระทู้ถามขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามและได้แจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภาค่อนถึงระเบียบวาระกระทู้ถามเป็นหนังสือเรื่องนั้น แต่กระทู้ถามด้วยวาจาดังกล่าวต้องไม่เป็นเรื่องเดียวกัน หรือมีประเด็นคำถามซ้ำกันกับกระทู้ถามเป็นหนังสือที่สมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นได้ตั้งถามไว้

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๑๘๓ ง หน้า ๑ วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๘.

ลักษณะของกระทู้ถาม
ด้วยวาจา

ข้อ ๕ กระทู้ถามด้วยวาจาให้ระบุชื่อเรื่องที่จะถาม ลักษณะของกระทู้ถาม
พร้อมระบุว่าจะถามนายรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดตามแบบท้ายระเบียบนี้

กำหนดเวลา
และสถานที่แสดง
ความประสงค์ตั้ง
กระทู้ถามด้วยวาจา

ข้อ ๖ ให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงความประสงค์ตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาต่อ
ประธานวุฒิสภา ภายในระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา ณ จุดรับ
กระทู้ถามด้วยวาจา บริเวณหน้าห้องประชุมวุฒิสภา หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
ที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนด

ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็น ประธานวุฒิสภามีอำนาจในการพิจารณา
เปลี่ยนแปลงกำหนดเวลาการแสดงความประสงค์ตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาตามวรรคหนึ่งได้
ตามความเห็นสมควร โดยต้องแจ้งล่วงหน้าให้สมาชิกวุฒิสภาทราบเป็นการทั่วไปด้วย

การกำหนดชื่อผู้ใช้
และรหัสผ่าน
ระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศ

ข้อ ๗ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภากำหนดชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านระบบ
เทคโนโลยีสารสนเทศของสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนและแจ้งให้สมาชิกวุฒิสภาทราบ
การกำหนดชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่า
สมาชิกวุฒิสภาผู้ใดเป็นผู้เข้าใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และในวันและเวลาใด

สมาชิกวุฒิสภาต้องเก็บชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศไว้
เป็นความลับ การนำชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านเข้าใช้งานในการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาทางระบบ
เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ถือว่าสมาชิกวุฒิสภาผู้เป็นเจ้าของชื่อผู้ใช้ระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศนั้นเป็นผู้ใช้งาน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้เป็นผู้เข้าใช้งานนั้น

การบรรจุระเบียบวาระ
กระทู้ถามด้วยวาจา

ข้อ ๘ ในการประชุมวุฒิสภาครั้งใดมีกระทู้ถามที่ประธานวุฒิสภาวินิจฉัยแล้ว
ว่าเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา เกินจำนวนสามกระทู้ ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากเพื่อจัดลำดับ
ก่อนหลังของกระทู้ถามดังกล่าวทั้งหมดที่ได้ยื่นความประสงค์ในการประชุมครั้งนั้น
และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ซึ่งถูกตั้งกระทู้ถามทราบตามลำดับที่ได้จัดไว้
เพื่อยืนยันความพร้อมในการตอบกระทู้ถามดังกล่าว

ให้บรรจุกระทู้ถามที่ได้รับการยืนยันจากผู้ซึ่งถูกตั้งกระทู้ถามหรือผู้ซึ่งได้รับ
มอบหมายให้ตอบกระทู้ถามว่าสามารถตอบกระทู้ถามในการประชุมครั้งนั้นได้เข้า
ระเบียบวาระกระทู้ถามด้วยวาจาจำนวนสามกระทู้ แต่ในกรณีที่ได้รับการยืนยันไม่ครบ
จำนวนสามกระทู้ ให้บรรจุกระทู้ถามที่ได้รับการยืนยันและกระทู้ถามที่ไม่ได้รับการยืนยัน
ว่าจะมาตอบเข้าระเบียบวาระให้ครบจำนวนสามกระทู้ตามลำดับก่อนหลัง ทั้งนี้ หากไม่มี

กระทู้ถามที่ได้รับการยืนยันจากผู้ซึ่งถูกตั้งกระทู้ถามหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ตอบกระทู้ถามว่าสามารถมาตอบกระทู้ถามได้ ให้บรรจุกระทู้ถามจำนวนสามกระทู้ตามลำดับก่อนหลังตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีผู้ซึ่งถูกตั้งกระทู้ถามหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ตอบกระทู้ถามไม่สามารถมาตอบกระทู้ถามได้ ให้แจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือพร้อมชี้แจงเหตุผลต่อประธานวุฒิสภาก่อนถึงระเบียบวาระกระทู้ถามด้วยวาจา

ข้อ ๙ ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศระเบียบวาระกระทู้ถามด้วยวาจาที่ประธานวุฒิสภาได้วินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา จำนวนไม่เกินสามกระทู้ทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ทราบโดยทั่วกัน

การประกาศ
ระเบียบวาระ
กระทู้ถามด้วยวาจา

ข้อ ๑๐ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้

ผู้รักษาการ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘

มงคล สุระสัจจะ

ประธานวุฒิสภา

แบบแสดงความประสงค์ขอต้งกระทู้ถามด้วยวาจา

วุฒิสภา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

เรื่อง ขอต้งกระทู้ถามด้วยวาจา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ข้าพเจ้าขอต้งกระทู้ถามด้วยวาจาต่อประธานวุฒิสภา ดังนี้

กระทู้ถามด้วยวาจา เรื่อง.....

ถาม (นายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรี).....

มีลักษณะกระทู้ถามอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ข้อ ๑๖๔)

(๑) เป็นเรื่องฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เนื่องจาก.....

(๒) เป็นเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม สิทธิหรือเสรีภาพของประชาชน
อย่างร้ายแรง เนื่องจาก.....

(๓) เป็นเรื่องที่กระทบถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน เนื่องจาก.....

จึงขอต้งกระทู้ถามด้วยวาจานี้ มาตามมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๖๕ ส่วนรายละเอียด
จะซักถามในที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(.....)

สมาชิกวุฒิสภา หมายเลข.....

(เฉพาะเจ้าหน้าที่)

ข้อพิจารณา

๑. กระทู้ถามดังกล่าวมีลักษณะเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๖๔ และเป็นไปตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๖๕

๒. เห็นควรอนุญาตให้ตั้งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๖๕ ได้

ไม่เห็นควรอนุญาตให้ตั้งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา ตามข้อบังคับฯ ข้อ ๑๖๕ ได้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาวินิจฉัยและอนุญาตให้ตั้งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา

.....นิติกร

.....ผบ.กลุ่มงาน

.....ผอ.สำนักฯ

.....รองเลขาธิการฯ

.....เลขาธิการฯ

วินิจฉัยแล้ว เห็นว่า

อนุญาตให้ตั้งถามได้

ไม่อนุญาตให้ตั้งถาม

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๒๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอปรึกษาหารือของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับเป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“ประธาน” หมายความว่า ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“การขอปรึกษาหารือ” หมายความว่า การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนำปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน หรือปัญหาอื่นใดเสนอต่อประธานด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมในครั้งนั้น

ข้อ ๔ สมาชิกผู้ประสงค์จะขอปรึกษาหารือให้แจ้งความประสงค์ล่วงหน้า โดยระบุชื่อ สกุล พรรคที่สังกัด เรื่องที่จะขอปรึกษาหารือ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตามแบบทำยระเบียบนี้ต่อคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร หรือคณะกรรมการประสานงานพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ตามฝ่ายที่ตนสังกัด กรณีมีเอกสารประกอบการหารือให้ส่งมอบในคราวเดียวกัน และให้คณะกรรมการดังกล่าว เสนอชื่อสมาชิกผู้ประสงค์

การแจ้งความประสงค์ขอปรึกษาหารือ

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗๗ ง หน้า ๑ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

จะขอปรึกษาหารือต่อประธานก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม โดยในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งหนึ่ง ๆ ให้เป็นอำนาจของประธานในการกำหนดจำนวนสมาชิกและระยะเวลาการขอปรึกษาหารือ

กำหนดเวลา
และวิธีส่งเรื่อง
ขอปรึกษาหารือ

ข้อ ๕ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องที่สมาชิกขอปรึกษาหารือไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงภายในสามสิบวัน และแจ้งให้สมาชิกผู้ขอปรึกษาหารือทราบ

การส่งเรื่องขอปรึกษาหารือหรือการรับแจ้งผลการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง อาจดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้

อำนาจวินิจฉัย
ของประธาน

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด

ผู้รักษาการ

ข้อ ๗ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

แบบแจ้งความแจ้งการขอปรึกษาหารือต่อประธานในที่ประชุม
ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม

สภาผู้แทนราษฎร

วันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอยื่นความแจ้งขอปรึกษาหารือต่อประธานฯ ก่อนเข้าสู่ระเบียบการประชุม
ในวันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... จำนวน ..... เรื่อง ดังนี้

๑. เรื่อง.....

ให้กระทรวง.....พิจารณาดำเนินการ

๒. เรื่อง.....

ให้กระทรวง.....พิจารณาดำเนินการ

๓. เรื่อง.....

ให้กระทรวง.....พิจารณาดำเนินการ

ส่วนรายละเอียดจะได้กราบเรียนต่อประธานในที่ประชุมสภาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(.....)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรค.....

จังหวัด.....

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร
ว่าด้วยการลงชื่อมาประชุมและการลาการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการลงชื่อมาประชุม และการลาการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๒๕ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการลงชื่อมาประชุม และการลาการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร
“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นิยามศัพท์

ข้อ ๔ การลงชื่อมาประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้สมาชิกปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ก่อนเข้าประชุมทุกครั้ง ให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้บริเวณ หน้าห้องประชุม และ

(๒) ใช้บัตรที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรออกให้เพื่อแสดงตน บันทึก ลงในเครื่องอ่านบัตร

ในกรณีที่เครื่องอ่านบัตรตาม (๒) ชัดข้องหรือเหตุอื่นใด ให้สมาชิกปฏิบัติ เฉพาะตาม (๑)

การลงชื่อมาประชุม
สภาผู้แทนราษฎร

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗๗ ง หน้า ๓ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

การลงชื่อมาประชุม
ในภายหลัง   ข้อ ๕ สมาชิกที่มาประชุมสภาผู้แทนราษฎรแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อ ๔ (๑) ให้ทำหนังสือแจ้งต่อประธานสภา เพื่อขออนุญาตลงชื่อมาประชุมภายหลังได้ แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการประชุม ทั้งนี้ ต้องมีสมาชิกที่มาประชุมครั้งนั้นจำนวนสองคนรับรองว่าสมาชิกผู้นั้นมาประชุม

การลาประชุม
สภาผู้แทนราษฎร   ข้อ ๖ สมาชิกผู้ใดมีความจำเป็นไม่อาจมาประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ ให้แจ้งลาการประชุมโดยทำเป็นหนังสือหรือทำตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนดยื่นต่อประธานสภาเพื่อขออนุญาตลาการประชุมเป็นการล่วงหน้า
สมาชิกผู้ใดมีเหตุจำเป็นที่ไม่อาจแจ้งลาการประชุมล่วงหน้าได้ตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งลาการประชุมโดยทำเป็นหนังสือหรือทำตามแบบที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนดยื่นต่อประธานสภาเพื่อขออนุญาตภายหลังได้ แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่เหตุจำเป็นนั้นสิ้นสุดลง

การขาดประชุม
สภาผู้แทนราษฎร   ข้อ ๗ สมาชิกผู้ใดไม่มาประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยมีได้แจ้งลาการประชุมต่อประธานสภาตามข้อ ๖ หรือแจ้งลาการประชุมแล้ว แต่ไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาให้ถือว่าขาดการประชุม

ข้อยกเว้น
การลาประชุม   ข้อ ๘ ความในข้อ ๖ มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกไม่มาประชุมสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากไปปฏิบัติราชการในการประชุมระหว่างประเทศในนามคณะผู้แทนของรัฐสภาไทย

ผู้รักษาการ   ข้อ ๙ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการกระทำกิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกันของคณะกรรมการหลายคณะ

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการกระทำกิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกัน ของคณะกรรมการหลายคณะ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๙๐ วรรคหก แห่งข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการในการกระทำกิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกัน ของคณะกรรมการหลายคณะ พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป* วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้
“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร
“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎร
“ที่ประชุม” หมายความว่า ที่ประชุมร่วมกันระหว่างประธานสภาและประธาน คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะ
นิยามศัพท์

ข้อ ๔ เมื่อคณะกรรมการจะกระทำกิจการ พิจารณาขอโทษเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ให้ประธานคณะกรรมการทุกคณะรายงานต่อประธานสภาทราบ ภายในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ ว่าจะมีการพิจารณาเรื่องใด ประเด็นใด และเชิญผู้ใด หรือ หน่วยงานใดเข้าร่วมการพิจารณาในสัปดาห์ถัดไป
การแจ้งเรื่อง ก่อนการพิจารณา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๗๗ ง หน้า ๕ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

การตรวจสอบ
ความเกี่ยวข้องของ
เรื่องที่จะพิจารณา

ข้อ ๕ ให้ประธานสภาตรวจสอบรายงานตามข้อ ๔ หากพบว่ามีคณะกรรมการมากกว่าหนึ่งคณะจะกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใดที่มีความเกี่ยวข้องกัน ให้ประธานสภาแจ้งให้ประธานคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทราบโดยไม่ชักช้า และจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างประธานสภาและประธานคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะ เพื่อร่วมกันดำเนินการ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องยุติการกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องนั้นไว้เป็นการชั่วคราว ในกรณีที่ไม่อาจยุติการดำเนินการดังกล่าวได้ ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจไปพลางก่อนได้ แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธานสภาแจ้งให้ทราบ

การร่วมกันดำเนินการ
พิจารณาในเรื่องที่
มีความเกี่ยวข้องกัน

ข้อ ๖ การร่วมกันดำเนินการตามข้อ ๕ อาจพิจารณาดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะร่วมกันกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องนั้น โดยตกลงร่วมกันให้ประธานคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องคณะใดคณะหนึ่งเป็นประธานในการดำเนินการดังกล่าว หากไม่อาจตกลงกันได้ ให้ประธานสภาเป็นผู้กำหนด

(๒) ให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะร่วมกันกระทำกิจการ พิจารณา สอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องนั้น โดยให้คณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่งเป็นหลักในการดำเนินการ และให้คณะกรรมการคณะอื่นที่เกี่ยวข้องส่งกรรมการตามจำนวนที่ที่ประชุมกำหนดเข้าร่วมการดำเนินการนั้นด้วย

(๓) แนวทางอื่นที่ที่ประชุมเห็นชอบให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการ

เมื่อที่ประชุมเห็นชอบให้ร่วมกันดำเนินการตาม (๑) (๒) หรือ (๓) แล้ว ให้ประธานสภาแจ้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกคณะทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

อำนาจวินิจฉัย
ของประธานสภา

ข้อ ๗ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ประธานสภาเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยและคำวินิจฉัยของประธานสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด

ผู้รักษาการ

ข้อ ๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๘ วรคสอง แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับ เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ บุคคลภายนอก คณะบุคคล สถาบันการศึกษาที่ประสงค์จะเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ให้ยื่นคำขออนุญาตเป็นหนังสือหรือตามแบบหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนด

คำขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นล่วงหน้าก่อนการเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ในการพิจารณาคำขออนุญาตให้เป็นอำนาจของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๔ ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎรต้องแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย และในระหว่างฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎรต้องรักษามารยาท และประพฤติตนให้เหมาะสม ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การขออนุญาต
เข้าฟังการประชุมสภา

แนวทางปฏิบัติ
ในการเข้าฟัง
การประชุมสภา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนพิเศษ ๒๕๑ ง หน้า ๑๒ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ให้ผู้ได้รับอนุญาตเข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในความสงบ ห้ามแสดง
กิริยาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยหรือกล่าววาจา หรือส่งเสียงใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็น
การรบกวนขัดขวางการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในขณะที่เข้าฟังการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ห้ามใช้เครื่องมือ วัสดุ หรืออุปกรณ์สื่อสารใด ๆ เพื่อบันทึกภาพ บันทึกเสียง หรือกระทำการใด ๆ
ที่เป็นการถ่ายทอดการประชุมสู่บุคคลภายนอก

การดำเนินการ
กรณีประชุมลับหรือ
ฝ่าฝืนแนวทางปฏิบัติ

ข้อ ๕ ในกรณีมีการประชุมลับหรือมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อ ๔ ให้ประธาน
ของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจสั่งให้ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าฟังการประชุมสภา
ผู้แทนราษฎรออกไปจากห้องประชุม

ผู้รักษาการ

ข้อ ๖ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร
ว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา
พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่ เป็นการสมควรมี ระเบียบว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา อาศัยอำนาจตามข้อ ๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงวางระเบียบว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา เพื่อเป็นแนวปฏิบัติไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป* วันใช้บังคับ

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยกำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจา พ.ศ. ๒๕๖๒ บทยกเลิกกฎหมาย

ข้อ ๔ ในกรณีที่ ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีคำสั่งให้นัดประชุมสภาผู้แทนราษฎรช่วงเช้าและมีวาระการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจา ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประสงค์ตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาแสดงความจำนงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรในวันดังกล่าว ก่อนเริ่มประชุมตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึง ๐๘.๓๐ นาฬิกา กำหนดเวลาแสดงความประสงค์ตั้งกระทู้ถามในช่วงเช้า

ข้อ ๕ ในกรณีที่ ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีคำสั่งให้นัดประชุมสภาผู้แทนราษฎรช่วงบ่ายและมีวาระการตอบกระทู้ถามสดด้วยวาจา ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประสงค์ตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาแสดงความจำนงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรในวันดังกล่าว ก่อนเริ่มประชุมตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา ถึง ๐๙.๐๐ นาฬิกา กำหนดเวลาแสดงความประสงค์ตั้งกระทู้ถามในช่วงบ่าย

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๓๖ ง หน้า ๕ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓.

การเปลี่ยนแปลง
กำหนดเวลา
การตั้งกระทู้ถาม

ข้อ ๖ ให้เป็นอำนาจประธานสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณาเปลี่ยนแปลง
กำหนดเวลาการแสดงความจำนงตั้งกระทู้ถามสดด้วยวาจาได้ตามที่เห็นสมควร

ผู้รักษาการ

ข้อ ๗ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจง เนื่องจากการกล่าวถ้อยคำ
ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๔
วรรคหนึ่ง และวรรคสอง กำหนดให้ความคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้กล่าวถ้อยคำใด
ในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุม
สภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวผู้นั้น
ในทางใด ๆ มิได้ แต่ไม่คุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุม
กรณีที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำ
ที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณรัฐสภา และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะ
เป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งตามวรรคสามของมาตรานี้ประกอบข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๓๙ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๒ กำหนดให้ผู้ที่จะได้รับความ
เสียหายจากการกล่าวถ้อยคำนั้น มีสิทธิร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มี
การโฆษณาคำชี้แจง และประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจวินิจฉัยคำร้องและคำชี้แจง
รวมทั้งจัดให้มีการโฆษณาโดยวิธีปิดประกาศคำชี้แจงไว้ ณ บริเวณสภาผู้แทนราษฎร
ที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ และโฆษณาโดยวิธีการอื่นตามที่เห็นสมควร ดังนั้น เพื่อให้
หลักเกณฑ์ วิธีการร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าวข้างต้น เป็นไปอย่างถูกต้อง
และด้วยความเรียบร้อย จึงเป็นการสมควรมีระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการร้องขอ
และการโฆษณาคำชี้แจง เนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อันอาจ
เป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๙ แห่งข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ
ร้องขอ และการโฆษณาคำชี้แจง เนื่องจากการกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร
อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย พ.ศ. ๒๕๖๓”

วันใช้บังคับ

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป*

การร้องขอให้มีการโฆษณาคำชี้แจงกรณีมีการกล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย

ข้อ ๓ ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นอันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับความเสียหาย บุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลาสามเดือนนับแต่วันที่มีการประชุมครั้งนั้น เพื่อให้มีการโฆษณาคำชี้แจง

การยื่นคำร้องต้องทำเป็นหนังสือพร้อมคำชี้แจงประกอบข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน และอยู่ในประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่าก่อให้เกิดความเสียหายเท่านั้น ซึ่งคำร้องและคำชี้แจงให้เป็นไปตามแบบคำร้องและคำชี้แจงท้ายระเบียบนี้ โดยจะต้องไม่มีลักษณะของการใช้ถ้อยคำอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใด และต้องไม่กล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือระบุชื่อบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ในการยื่นคำร้อง กรณีบุคคลที่อาจได้รับความเสียหาย หากเป็นบุคคลธรรมดาให้ยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานรับรองความถูกต้องที่แสดงว่าเป็นบุคคลที่อาจได้รับความเสียหาย แต่หากเป็นนิติบุคคลให้ยื่นคำร้องในนามของนิติบุคคลโดยผู้แทนนิติบุคคลที่มีอำนาจทำการแทนตามกฎหมายพร้อมหลักฐานรับรองความถูกต้องที่แสดงว่าเป็นผู้แทนนิติบุคคลนั้นด้วย

การตรวจสอบการยื่นคำร้อง

ข้อ ๔ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบการยื่นคำร้องเบื้องต้นว่าเป็นไปตามข้อ ๓ หรือไม่

ในกรณีการยื่นคำร้องดำเนินการไม่เป็นไปตามข้อ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอาจให้คำแนะนำผู้ร้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดโดยเร็วได้

การเสนอเรื่องเพื่อวินิจฉัย

ข้อ ๕ การยื่นคำร้องที่เป็นไปตามข้อ ๓ หรือผู้ร้องไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามข้อ ๔ วรรคสอง แล้วแต่กรณี ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเสนอเรื่องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๘๕ ง หน้า ๑ วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓.

ข้อ ๖ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาผู้แทนราษฎรที่จะวินิจฉัยว่าคำร้อง และคำชี้แจงที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมานั้นเป็นไปตามข้อ ๓ หรือไม่ และให้วินิจฉัยให้แล้วเสร็จ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้อง

อำนาจของ
ประธานสภา
ในการวินิจฉัย
คำร้องและคำชี้แจง

ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงไม่เป็นไปตาม ข้อ ๓ ให้ยกคำร้องเสียและแจ้งให้ผู้ร้องทราบ

คำวินิจฉัยของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด

ข้อ ๗ ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้วินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจง เป็นไปตามข้อ ๓ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการโฆษณาโดยวิธีปิดประกาศ คำชี้แจงไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ไว้ ณ บริเวณสภาผู้แทนราษฎรที่ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ และโฆษณาโดยวิธีการอื่นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น หรือวิธีการตามที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นสมควร

การโฆษณาคำชี้แจง

ข้อ ๘ เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการตามข้อ ๗ แล้ว ให้แจ้งผู้ร้อง ผู้กล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรรับทราบในโอกาสแรก ที่มีการประชุม

การแจ้งผล
การดำเนินการ

ข้อ ๙ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ประธานสภา ผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยและคำวินิจฉัยของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด

อำนาจวินิจฉัย
ของประธานสภา

ข้อ ๑๐ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

ผู้รักษาการ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

คำร้องขอให้มีการโฆษณาคำชี้แจง

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

เรื่อง ขอให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๒๔ วรรคสาม

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้า.....เลขบัตรประจำตัวประชาชน□□□□□□□□□□□□

อาชีพ.....ตำแหน่ง.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ต.รอก/ซอย.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรสาร.....ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

(e - mail).....ได้รับความเสียหายหรืออาจได้รับความเสียหายจากการกล่าวถ้อยคำของ

(ชื่อ - นามสกุล).....สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้กล่าวถ้อยคำในคราวประชุม

สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่.....ปีที่.....ครั้งที่..... (สมัย.....) วัน.....ที่.....

เดือน..... พ.ศ. .... เวลาประมาณ.....นาฬิกา ขณะที่สภาผู้แทนราษฎรกำลังพิจารณา

.....

.....

ข้าพเจ้าจึงมีความประสงค์ขอให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีการโฆษณาคำชี้แจงตามคำชี้แจง

ที่แนบท้าย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๒๔

วรรคสาม ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้ร้อง

หมายเหตุ : ผู้ร้องสามารถจัดทำแบบคำร้องนี้ขึ้นมาเองได้

คำชี้แจง

ด้วย ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่..... ปีที่..... ครั้งที่..... (สมัย.....)
วัน..... ที่..... เดือน..... พ.ศ. .... เวลาประมาณ..... นาฬิกา
ขณะที่สภาผู้แทนราษฎรกำลังพิจารณา.....

(ชื่อ - นามสกุล) .....สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ได้กล่าวถ้อยคำมีความว่า

“ ..... ”

ถ้อยคำดังกล่าวทำให้ข้าพเจ้าได้รับความเสียหายหรืออาจได้รับความเสียหาย คือ.....

ข้าพเจ้าจึงขอชี้แจงข้อเท็จจริง ดังนี้.....

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร
ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ
พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ ข้อ ๙๒/๑ วรรคหนึ่ง และข้อ ๙๖ วรรคสี่ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร หรือคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการตั้งเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการที่ผู้ร่วมประชุมมีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนร่วมกันลงมติ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กันได้ในเวลาเดียวกัน

“ผู้ร่วมประชุม” หมายความว่า กรรมการ อนุกรรมการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมอนุญาต

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า ผู้ให้บริการระบบควบคุมการประชุม

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๙ ง หน้า ๔ วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๔.

การกำหนด
ให้มีการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๔ ในกรณีที่ประธานคณะกรรมการบริหารหรือประธานคณะอนุกรรมการ
ได้กำหนดให้การประชุมครั้งใดเป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ระบุเหตุอันสมควร
ไว้ในหนังสือนัดประชุมด้วย

ในกรณีที่มิเหตุอันสมควรเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ส่งหนังสือนัดประชุมที่ไม่ได้
กำหนดให้เป็นการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปแล้ว ให้ประธานคณะกรรมการบริหารหรือ
ประธานคณะอนุกรรมการบันทึกเหตุอันสมควรนั้นไว้เป็นหนังสือก่อนเริ่มการประชุม

การจัดการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๕ ในการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สำนักงานเป็นผู้ดำเนินการ
โดยอย่างน้อยต้องมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

- (๑) การแสดงตนของผู้ร่วมประชุม
  - (๒) การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงและภาพ
  - (๓) การเข้าถึงเอกสารประกอบการประชุมของคณะกรรมการ หรือคณะ
อนุกรรมการ
  - (๔) การลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของกรรมการ หรืออนุกรรมการ
  - (๕) การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ซึ่งรวมถึงการบันทึกเสียงและภาพ หรือเสียง แล้วแต่กรณี ตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม
เว้นแต่เป็นการประชุมลับ
  - (๖) การจัดเก็บข้อมูลจราจรอิเล็กทรอนิกส์ของการประชุม
  - (๗) การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม
- การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานอาจใช้ระบบควบคุมการประชุม
ของตนเองหรือของผู้ให้บริการก็ได้

การแสดงตน
ของผู้ร่วมประชุม

ข้อ ๖ การแสดงตนของผู้ร่วมประชุมตามข้อ ๕ (๑) ซึ่งแสดงตนผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานอาจใช้เทคโนโลยีช่วยในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้ร่วมประชุม
เช่น การยืนยันตัวตนด้วยชื่อผู้ใช้งาน (Username) และรหัสผ่าน (Password) หรือการใช้
รหัสผ่านแบบใช้ครั้งเดียว (One-time password) เป็นต้น หรือวิธีการอื่นที่สามารถยืนยัน
ตัวตนของผู้ร่วมประชุมก็ได้

การแสดงตนตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานพิจารณาเลือกใช้วิธีการที่มีความมั่นคง
และรัดกุมตามความเหมาะสมกับการประชุม โดยคำนึงถึงพฤติการณ์อื่นใดที่เกี่ยวข้อง เช่น
ความสะดวกในการเข้าถึงของผู้ร่วมประชุม จำนวนของผู้ร่วมประชุม ประเภทของระเบียบวาระ
 เป็นต้น

ข้อ ๗ การสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงและภาพตามข้อ ๕ (๒) ให้ดำเนินการด้วยช่องสัญญาณที่เพียงพอรองรับการถ่ายทอดเสียงและภาพได้อย่างชัดเจน และต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่มีการประชุม เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงผู้ร่วมประชุมที่มีได้อยู่ในสถานที่เดียวกันให้สามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในเวลาเดียวกัน

การจัดการสื่อสาร
ด้วยเสียงและภาพ

ให้สำนักงานจัดเตรียมและกำหนดวิธีการประชุมสำรองซึ่งสามารถใช้สื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้เช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง เพื่อใช้ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม

ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมทำให้ไม่อาจสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันด้วยเสียงและภาพได้ในบางช่วงเวลา ถ้าในระหว่างช่วงเวลานั้นยังสามารถสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กันได้ด้วยเสียงก็ให้ถือว่าการประชุมในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นกระบวนการตามข้อ ๕ (๒) ด้วย

ข้อ ๘ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการจัดการสิทธิของผู้ร่วมประชุมโดยมีวิธีการที่ประธานในที่ประชุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานในที่ประชุมให้เป็นผู้ควบคุมระบบควบคุมการประชุม สามารถงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพเป็นการชั่วคราว หรือหยุดการส่งหรือรับข้อมูลจากผู้ร่วมประชุมบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ทันทีหากมีเหตุจำเป็นหรือมีกรณีฉุกเฉิน เช่น เมื่อมีการพิจารณาเรื่องให้ผู้ร่วมประชุมมีส่วนได้เสียในการประชุม เป็นต้น

การจัดการสิทธิ
ของผู้ร่วมประชุม

ผู้ร่วมประชุมจะนำเสนอเอกสาร วัตถุ หรือข้อมูลใด ๆ เพื่อประกอบการอภิปรายหรือชี้แจงแสดงความคิดเห็นของตนในการประชุมคราวใด จะต้องได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมก่อนการประชุมคราวนั้น จึงจะมีสิทธิเสนอได้

ข้อ ๙ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้ร่วมประชุมรับรองตนเองต่อที่ประชุมว่าตลอดระยะเวลาการประชุมจะไม่มีบุคคลอื่นที่ไม่สิทธิร่วมประชุมสามารถรู้หรือล่วงรู้ถึงข้อมูลการประชุมได้

การรับรองตนเอง
ต่อที่ประชุม

การรับรองต่อที่ประชุมตามวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่กรณีในที่ประชุมมีมติให้ถ่ายทอดการประชุมให้บุคคลภายนอกสามารถรับชมหรือรับฟังได้

ผู้ร่วมประชุมผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่ง ให้ประธานของที่ประชุมงดการถ่ายทอดทั้งเสียงและภาพ หรือหยุดการส่งหรือรับข้อมูลจากผู้ร่วมประชุมผู้นั้นได้ทันที

การลงมติหรือ
ออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๑๐ การลงมติหรือการออกเสียงลงคะแนนของผู้ร่วมประชุมตามข้อ ๕ (๔) ถ้าไม่ใช่กรณีตามข้อ ๘๘ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้สำนักงานจัดให้มีระบบหรือวิธีการที่ผู้ร่วมประชุมสามารถออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยได้ รวมทั้งสามารถบันทึกและนำไปเปิดเผยได้ด้วยว่าผู้ใดได้ออกเสียงลงคะแนนเช่นใด สำหรับการออกเสียงลงคะแนนลับให้ใช้ระบบหรือวิธีการที่สามารถทราบจำนวนของผู้ที่ออกเสียงลงคะแนนและผลรวมของการออกเสียงลงคะแนน แต่ต้องไม่สามารถระบุได้ว่าผู้ใดลงคะแนนอย่างไร ไม่ว่าจะขณะลงคะแนนหรือในภายหลัง

การจัดเก็บข้อมูล
หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
กับการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๑ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๕ (๕) และข้อมูลจรรยาอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๕ (๖) ให้สำนักงานจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

(๑) วิธีการแสดงตนของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมสรุปจำนวนผู้ร่วมประชุมหรือรายชื่อผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแสดงตนตามข้อ ๖ โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในบันทึกการประชุม

(๒) การลงมติและการออกเสียงลงคะแนน พร้อมผลการลงมติหรือผลการออกเสียงลงคะแนนของกรรมาธิการ หรืออนุกรรมาธิการ โดยให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในบันทึกการประชุม

(๓) ข้อมูลบันทึกเสียงและภาพ หรือเสียง ของผู้ร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจบันทึกด้วยระบบควบคุมการประชุมนั่นเองหรือด้วยวิธีการอื่นใด เว้นแต่เป็นการประชุมลับ

(๔) เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมในการดำเนินการตามข้อ ๗ ซึ่งผู้มีหน้าที่จัดการประชุมทราบเองหรือได้รับแจ้งจากผู้ร่วมประชุม

(๕) ข้อมูลจรรยาอิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลหรือชื่อผู้ใช้งาน (Username) วันและเวลาของการเข้าร่วมประชุมและเลิกประชุมที่อิงกับเวลามาตรฐาน

เหตุขัดข้องที่เกิดขึ้นตาม (๔) หากไม่กระทบต่อสาระสำคัญในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มิให้มีผลทำให้การประชุมต้องเสียไป

<p>ข้อ ๑๒ การจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานตามข้อ ๑๑ ให้บันทึกในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเก็บรักษาด้วยวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยและด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ดังนี้</p>	<p>วิธีการจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p>
<p>(๑) ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อมูล ตั้งแต่การสร้างจนเสร็จสมบูรณ์ และมีมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเกิดขึ้นกับข้อมูลนั้น เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษาหรือการแสดง ซึ่งไม่มีผลต่อความหมายของข้อมูลนั้น</p>	
<p>(๒) สามารถนำข้อมูลกลับมาใช้หรือแสดงข้อมูลนั้นในภายหลังได้</p> <p>(๓) มีมาตรการควบคุมสิทธิการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว พร้อมมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูล และไม่ให้มีการแก้ไขข้อมูลที่เก็บรักษาไว้</p>	
<p>ข้อ ๑๓ การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุมตามข้อ ๕ (๗) ให้สำนักงานจัดเตรียมช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้อง เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้องแก่ผู้ร่วมประชุมในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p>	<p>การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม</p>
<p>ข้อ ๑๔ เมื่อการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง สำนักงานต้องจัดเก็บข้อมูลหรือหลักฐานที่กำหนดในข้อ ๑๑ รวมถึงข้อมูลอื่นที่เกิดจากการประชุมหรือให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลดังกล่าวภายในระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันสิ้นสุดการประชุมในแต่ละครั้ง</p>	<p>การดำเนินการภายหลังการประชุม</p>
<p>ข้อ ๑๕ เมื่อมีเหตุให้มีการลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม ให้สำนักงานหรือผู้ให้บริการลบหรือทำลายซึ่งข้อมูลการประชุมออกจากสื่อบันทึกข้อมูลด้วยเทคโนโลยีและวิธีการที่มีความมั่นคงปลอดภัยในการลบหรือทำลาย</p>	<p>การลบหรือทำลายข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม</p>
<p>ข้อ ๑๖ ให้มีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยในเรื่อง ดังต่อไปนี้</p>	<p>มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ</p>
<p>(๑) การรักษาความลับ (Confidentiality) โดยมีมาตรการรักษาหรือสงวนไว้เพื่อป้องกันการเข้าถึง ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในการเข้าถึง</p>	

(๒) การรักษาความครบถ้วน (Integrity) โดยมีมาตรการป้องกันข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มิให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ทำให้สูญหาย ทำให้เสียหาย หรือถูกทำลายโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือโดยมิชอบ เพื่อให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในสภาพสมบูรณ์ขณะที่มีการใช้งาน ประมวลผล โอน หรือเก็บรักษา

(๓) การรักษาสภาพพร้อมใช้งาน (Availability) โดยมีมาตรการที่ดูแลให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำงาน เข้าถึง หรือใช้งานได้ในเวลาที่ต้องการ

(๔) การรักษาความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

นอกจากนี้ ให้มีคุณสมบัติอื่น ได้แก่ ความถูกต้องแท้จริง (Authenticity) ความรับผิดชอบ (Accountability) การห้ามปฏิเสธความรับผิดชอบ (Non-repudiation) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องหรือเกิดจากการประชุม ทั้งนี้ ให้ถือว่าระบบควบคุมการประชุมที่เป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของระบบควบคุมการประชุมตามที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดหรือรับรอง เป็นระบบควบคุมการประชุมที่สอดคล้องกับมาตรฐานตามวรรคหนึ่ง

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๗ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยการรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ
และการเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงานของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการรับรองความถูกต้อง
ของบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ และการเปิดเผยบันทึกการประชุมและ
รายงานของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๐๗ แห่งข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการรับรอง
ความถูกต้องของบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ และการเปิดเผยบันทึกการประชุม
และรายงานของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับตั้งแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“บันทึกการประชุม” หมายความว่า การบันทึกข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น
ของกรรมการ ผู้เข้าร่วมประชุม และมติของคณะกรรมการที่เกิดขึ้นในการประชุม
คณะกรรมการ ซึ่งฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำขึ้นไว้เป็นหลักฐาน

“รายงาน” หมายความว่า รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบข้อเท็จจริง
หรือรายงานการศึกษาของคณะกรรมการตามหน้าที่และอำนาจหรือตามที่
สภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญ คณะกรรมการ
วิสามัญที่สภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้น และคณะกรรมการร่วมกันตามมาตรา ๑๓๗
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

“ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ” หมายความว่า บุคลากรของสำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่ปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการ

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนพิเศษ ๒๑๕ ง หน้า ๔ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔.

การรับรอง
บันทึกการประชุม

ข้อ ๔ การรับรองบันทึกการประชุม ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสิทธิการเสนอบันทึกการประชุมให้ที่ประชุมพิจารณาในระเบียบวาระรับรองบันทึกการประชุม เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาความถูกต้องของบันทึกการประชุมแล้ว ให้ประธานในที่ประชุมถามมติของที่ประชุมว่าจะรับรองบันทึกการประชุมหรือไม่ หรือจะรับรองโดยมีการแก้ไขถ้อยคำหรือข้อความ ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบันทึกมติของที่ประชุมไว้ในระเบียบวาระรับรองบันทึกการประชุมของบันทึกการประชุมครั้งที่พิจารณานั้น และให้ประธานคณะกรรมการหรือกรรมการที่ประธานคณะกรรมการมอบหมายเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมนั้น โดยระบุชื่อตัว ชื่อสกุล และตำแหน่ง ตลอดจนวัน เดือน ปี ให้ชัดเจนไว้ท้ายบันทึกการประชุม

ในกรณีที่ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติรับรองบันทึกการประชุมโดยมีการแก้ไขให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการแก้ไขข้อความในบันทึกการประชุมครั้งที่มีการแก้ไขนั้น ให้ถูกต้องตามมติที่ประชุมคณะกรรมการ

ในการพิจารณารับรองบันทึกการประชุม หากที่ประชุมคณะกรรมการมีมติว่าไม่ควรเปิดเผยบันทึกการประชุมไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการระบุมติพร้อมด้วยเหตุผลที่เห็นว่าไม่ควรเปิดเผยไว้ในระเบียบวาระรับรองบันทึกการประชุมของบันทึกการประชุมครั้งที่พิจารณานั้น

การเปิดเผยบันทึกการประชุมของคณะกรรมการให้เปิดเผยให้ประชาชนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุม

การรับรอง
บันทึกการประชุม
โดยเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๕ บันทึกการประชุมที่คณะกรรมการมีมติรับรองแล้ว แต่ประธานคณะกรรมการหรือกรรมการที่ประธานคณะกรรมการมอบหมายยังไม่ได้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้อง หรือบันทึกการประชุมที่คณะกรรมการยังไม่ได้มีมติรับรอง เพราะเหตุที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการสิ้นสุดลง หรือมีเหตุยุบสภาผู้แทนราษฎร หรือมีเหตุจำเป็นอื่น ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบันทึกเหตุอันไว้ในส่วนท้ายของบันทึกการประชุม และให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ซึ่งเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมอบหมายเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมนั้น

การลงลายมือชื่อ
รับรองบันทึกการประชุม

ข้อ ๖ การรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมในข้อ ๔ และข้อ ๕ ให้รวมถึงการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

- ข้อ ๗** รายงานของคณะกรรมการการที่พิจารณาเสร็จแล้วให้เปิดเผย
ให้ประชาชนทราบ การเปิดเผยรายงาน
- ในกรณีที่ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติว่าไม่ควรเปิดเผยรายงานไม่ว่าทั้งหมด
หรือบางส่วน ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการระบุมติพร้อมด้วยเหตุผลที่เห็นว่าไม่ควร
เปิดเผยไว้ในบันทึกการประชุมครั้งนั้นด้วย การดำเนินการ
กรณีไม่เปิดเผยรายงาน
- ข้อ ๘** บันทึกการประชุมหรือรายงานที่คณะกรรมการมีมติว่าไม่ควรเปิดเผย
ตามข้อ ๔ หรือข้อ ๗ ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา
และลงมติ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมติเป็นประการใดแล้ว ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ
บันทึกมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยระบุครั้งที่ประชุม และวัน เดือน ปี
ที่สภาผู้แทนราษฎรมติรวมไว้ในส่วนท้ายของบันทึกการประชุมหรือรายงานนั้น แล้วแต่กรณี
การดำเนินการ
กรณีสภาผู้แทนราษฎร
มีมติให้เปิดเผย
บันทึกการประชุม
หรือรายงาน
- ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมติให้เปิดเผยบันทึกการประชุมหรือรายงาน
ตามวรรคหนึ่ง การจัดเก็บบันทึกการประชุมหรือรายงานดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
วิธีการและเงื่อนไขที่เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนด
- ข้อ ๙** การเปิดเผยบันทึกการประชุมและรายงานของคณะกรรมการ การเปิดเผย
ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ
สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือช่องทางอื่น
ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดทำขึ้นเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก
- การเปิดเผย
บันทึกการประชุม
และรายงาน
- ข้อ ๑๐** ระเบียบนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จไปแล้วก่อนใช้
ระเบียบนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้ ผลของการดำเนินการ
ก่อนระเบียบ
มีผลใช้บังคับ
- ข้อ ๑๑** ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจ
ตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของประธานสภา
ผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด ผู้รักษาการ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร
และประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า
ร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

พ.ศ. ๒๕๖๕

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ
ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะ
เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๑๑๕ วรรคสอง ประกอบข้อ ๑๒๘
แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎร
จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์และ
วิธีการประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการการสามัญ
ทุกคณะเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับ
การเงิน พ.ศ. ๒๕๖๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร

“ที่ประชุม” หมายความว่า ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร
และประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติ
ฉบับใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

“สื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า สื่อบันทึกข้อมูลหรือสารสนเทศใด ๆ ที่ใช้
วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์โดยการประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า
หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง
วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีการต่าง ๆ เช่นว่านั้น

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนพิเศษ ๔๗ ง หน้า ๑ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕.

การจัดการประชุม
เพื่อวินิจฉัย
ร่าง พ.ร.บ. ที่ สส.
หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
เป็นผู้เสนอ
เป็นร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

ข้อ ๔ ในกรณีที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎร และประธานสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติทราบ หากผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติมีหนังสือคัดค้านความเห็นดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันส่งคำแจ้งความเห็น ให้ประธานสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะ เพื่อให้ที่ประชุมวินิจฉัยกรณีดังกล่าวภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับหนังสือคัดค้าน

การประชุมเพื่อ
วินิจฉัยร่าง พ.ร.บ.
ที่สภาผู้แทนราษฎร
แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว
มีลักษณะเป็น
ร่าง พ.ร.บ.
เกี่ยวกับการเงิน

กรณีร่างพระราชบัญญัติที่มีผู้เสนอตามวรรคหนึ่งเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรโดยในขั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่การพิจารณาในวาระที่สอง ถ้าสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใด และประธานสภาเห็นเอง หรือมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กท้วงต่อประธานสภา โดยมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ทำให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะ เพื่อให้ที่ประชุมวินิจฉัยกรณีดังกล่าวภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประธานสภาสั่งระงับการลงมติ

การนัดประชุม
และจัดส่งเอกสาร

การนัดประชุมตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้ทำเป็นหนังสือ และให้จัดส่งหนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุม พร้อมทั้งเอกสารประกอบการพิจารณาล่วงหน้าก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าสามวัน โดยอาจดำเนินการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้

องค์ประชุม
และการดำเนินการ
ประชุม

ข้อ ๕ การประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการการสามัญทุกคณะเพื่อดำเนินการตามข้อ ๔ ต้องมีประธานคณะกรรมการการสามัญมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนประธานคณะกรรมการการสามัญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการการสามัญ หรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานคณะกรรมการการสามัญหลายคน ให้รองประธานคณะกรรมการการสามัญคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการการสามัญ ถ้ารองประธานคณะกรรมการการสามัญคนหนึ่งไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมการการสามัญลำดับต่อไปเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการการสามัญ

ในกรณีมีเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่สามารถจัดการประชุมตามวรรคหนึ่งในสถานที่เดียวกันได้ ประธานสภาจะกำหนดให้จัดการประชุมตามวรรคหนึ่งผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๖ ข้อ ๘ และข้อ ๑๐ มาใช้บังคับกับการประชุมดังกล่าวโดยอนุโลม

ในการประชุมตามวรรคหนึ่งและวรรคสามให้นำข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มติของที่ประชุม ให้ใช้เสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานสภาออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๖ ในกรณีที่ที่ประชุมมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ให้ประธานสภาเชิญผู้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือผู้เกี่ยวข้องเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมได้

การเชิญผู้ที่เกี่ยวข้อง
เข้าแถลงหรือชี้แจง
ต่อที่ประชุม

การเชิญผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติหรือผู้เกี่ยวข้องเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุม ให้ใช้วิธีการตามข้อ ๔ วรรคสาม โดยอนุโลม

ข้อ ๗ ให้ประธานสภาแจ้งคำวินิจฉัยของที่ประชุมให้ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๔ วรรคหนึ่ง หรือสภาผู้แทนราษฎรตามข้อ ๔ วรรคสอง ทราบโดยไม่ชักช้า

การแจ้งคำวินิจฉัย

ข้อ ๘ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของประธานสภาผู้แทนราษฎรให้ถือเป็นเด็ดขาด

ผู้รักษาการ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร
ว่าด้วยการประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. ๒๕๖๗

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุม
เพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๒ และข้อ ๑๖๙/๑ วรรคสี่ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๖๕ ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยการประชุม
เพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร

“ประธาน” หมายความว่า ประธานของที่ประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถาม
แยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“ผู้ตั้งกระทู้ถาม” หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ตั้งกระทู้ถาม
แยกเฉพาะ

“ผู้ตอบกระทู้ถาม” หมายความว่า นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ตอบกระทู้ถาม
แยกเฉพาะ

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมที่ได้กระทำ
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดไม่จำเป็นต้องอยู่ในที่ประชุม
แห่งเดียวกัน และสามารถสื่อสารระหว่างกันผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ในเวลาเดียวกัน

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๒๓๖ ง หน้า ๑ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๗.

“ข้อความ” หมายความว่า เรื่องราว หรือข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะปรากฏในรูปแบบของตัวอักษร ตัวเลข เสียง ภาพ หรือรูปแบบอื่นใดที่สื่อความหมายได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ

“ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา หรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

“ระบบควบคุมการประชุม” หมายความว่า ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และ/หรืออุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ ทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย และมีการสื่อสารข้อมูลกันโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ/หรือการโทรคมนาคม เพื่อให้ผู้ร่วมประชุมสามารถเข้าถึงและใช้งานสำหรับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ไม่จำเป็นการประชุมด้วยเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ

“บริเวณรัฐสภา” หมายความว่า อาณาบริเวณอันเป็นขอบเขตของรัฐสภา อาคารที่ทำการของรัฐสภา และให้หมายความรวมถึงสถานที่สำหรับใช้เป็นที่ประชุมของรัฐสภาเป็นการชั่วคราว และอาคารที่ทำการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การประชุมเพื่อพิจารณา
กระทู้ถามแยกเฉพาะ
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๔ ในกรณีมีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ไม่สามารถประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถามได้ ประธานสภาจะกำหนดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

การอนุญาตให้ประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๕ ในกรณีที่ผู้ตั้งกระทู้ถามหรือผู้ตอบกระทู้ถามเห็นว่าตนมีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุสุดวิสัยทำให้ไม่อาจเข้าร่วมการประชุมเพื่อพิจารณากระทู้ถามแยกเฉพาะในห้องกระทู้ถามได้ ให้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุสุดวิสัยนั้นให้ประธานสภาพิจารณาอนุญาตให้ผู้นั้นเข้าร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

คำวินิจฉัยของประธานสภาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด

ห้ามมิให้ผู้ตั้งกระทู้ถามหรือผู้ตอบกระทู้ถามตามวรรคหนึ่ง ใช้บริเวณรัฐสภาเป็นสถานที่ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นและประธานอนุญาต
การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์นอกราชอาณาจักรจะกระทำมิได้

- ข้อ ๖** ในการจัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้สำนักงานเป็นผู้ดำเนินการ จัดหาระบบควบคุมการประชุม โดยต้องมีมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีกระบวนการ ดังต่อไปนี้
- (๑) การแสดงตนของประธาน ผู้ตั้งกระทู้ถาม และผู้ตอบกระทู้ถาม
  - (๒) การถามและตอบกระทู้ถามแยกเฉพาะ
  - (๓) การนำเสนอและการเข้าถึงข้อความหรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
  - (๔) การจัดเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประชุมผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมถึงการบันทึกเสียงและภาพ หรือเสียง แล้วแต่กรณี ตลอดระยะเวลา ที่มีการประชุม
  - (๕) การจัดเก็บข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของการประชุม
  - (๖) การแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่างการประชุม
- ข้อ ๗** ก่อนเข้าร่วมการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ประธาน ผู้ตั้งกระทู้ถาม หรือผู้ตอบกระทู้ถาม แล้วแต่กรณี แสดงตนเข้าร่วมประชุม ตามข้อ ๖ (๑)
- ข้อ ๘** ให้ประธาน ผู้ตั้งกระทู้ถาม หรือผู้ตอบกระทู้ถาม จัดให้มีการแสดงภาพ และเสียงของประธาน ผู้ตั้งกระทู้ถาม หรือผู้ตอบกระทู้ถาม ตลอดจนภาพสถานที่ที่ใช้ ในการประชุมตลอดระยะเวลาการประชุม โดยต้องมีความสงบเรียบร้อย เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนในที่ประชุม
- ข้อ ๙** ภายใต้บังคับข้อ ๑๗๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ กรณีที่ไม่สามารถถ่ายทอดสดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ ให้จัดให้มีการเผยแพร่บันทึกภาพและเสียง หรือเสียง การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- ข้อ ๑๐** ให้สำนักงานจัดเตรียมช่องทางการแจ้งเหตุขัดข้องในระหว่าง การประชุมตามข้อ ๖ (๖) เพื่อรองรับการแก้ไขเหตุขัดข้องแก่ประธาน ผู้ตั้งกระทู้ถาม และผู้ตอบกระทู้ถาม ในระหว่างการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การจัดการประชุม
ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์การแสดงตน
เข้าร่วมประชุมการแสดงภาพ
เสียง และสถานที่
ตลอดการประชุมการเผยแพร่
บันทึกภาพและเสียง
การประชุมช่องทางแจ้งเหตุขัดข้อง
ในระหว่างการประชุม

การให้สัญญา
ของประธาน

ข้อ ๑๑ ถ้าประธานให้สัญญาด้วยการเคาะค้อนหรือยื่นขึ้นให้ผู้ตั้งกระทู้ถาม หรือผู้ตอบกระทู้ถามที่กำลังพูดหยุดพูดทันที หากไม่ปฏิบัติตามให้ประธานดำเนินการ ตามที่เห็นสมควร

อำนาจของประธาน
ในการรักษาระเบียบ
และความเรียบร้อย
ในที่ประชุม

ข้อ ๑๒ ผู้ใดฝ่าฝืนระเบียบนี้ ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังถามและตอบ ให้กล่าวขอภัย หากไม่ปฏิบัติตามให้ประธาน ดำเนินการตามที่เห็นสมควร

ผู้รักษาการ

ข้อ ๑๓ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจ ติความและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๗

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบสภาผู้แทนราษฎร
ว่าด้วยขั้นตอนการเสนอและลงทะเบียนรับกระทู้ถามแยกเฉพาะ
พ.ศ. ๒๕๖๗

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยขั้นตอนการเสนอ
และลงทะเบียนรับกระทู้ถามแยกเฉพาะ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎร จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยขั้นตอนการเสนอ
และลงทะเบียนรับกระทู้ถามแยกเฉพาะ พ.ศ. ๒๕๖๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ การเสนอกระทู้ถามแยกเฉพาะและการลงทะเบียนรับกระทู้ถามแยกเฉพาะ
ตามระเบียบนี้ให้ดำเนินการในวันแรกที่ปิดสมัยประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือวันแรก
หลังจากวันที่คณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๑๕๕ (๓) แห่งข้อบังคับการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือวันอื่นตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรกำหนด

ข้อ ๔ การเสนอกระทู้ถามแยกเฉพาะ มีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้
(๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้แทนคนหนึ่งเสนอกระทู้ถามแยกเฉพาะ
เป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ณ กลุ่มงานบริหารทั่วไปและสารบรรณ
สำนักบริหารงานกลาง สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อาคารรัฐสภา ตั้งแต่เวลา
๐๘.๓๐ นาฬิกา ถึง ๑๖.๓๐ นาฬิกา ในวันทำการ

(๒) การเสนอกระทู้ถามแยกเฉพาะตาม (๑) ให้เสนอเรียงลำดับก่อนหลัง
ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดไว้ จำนวนหนึ่งคนต่อหนึ่งฉบับ หากสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรหรือผู้แทนคนหนึ่งจะเสนอกระทู้ถามแยกเฉพาะมากกว่าหนึ่งฉบับ
ในคราวเดียวกันให้ดำเนินการเสนอกระทู้ถามแยกเฉพาะฉบับแรกก่อน เมื่อได้เสนอกระทู้ถาม
แยกเฉพาะฉบับแรกแล้ว ฉบับอื่น ๆ ให้ดำเนินการเสนออีกครั้งในรอบถัดไป

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๑ ตอนพิเศษ ๒๕๒ ง หน้า ๑ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๗.

การลงทะเบียน
รับกระทู้อาณ
แยกเฉพาะ

ข้อ ๕ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการลงทะเบียนรับกระทู้อาณ
แยกเฉพาะจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามลำดับก่อนหลังที่สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎรจัดไว้ตามข้อ ๔

ผู้รักษาการ

ข้อ ๖ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจ
ตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ระเบียบรัฐสภา

ระเบียบรัฐสภา
ว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อวางหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในการประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในราชการฝ่ายรัฐสภาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ก.ร. จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา รัชชบัณฑิต เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งโดย บัญญัติของกฎหมายหรือโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา หรือโดยมติของ ก.ร. และให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้ง และกำหนดองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจไว้โดยระเบียบรัฐสภาหรือประกาศรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภาหรือคณะกรรมการอื่นซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในราชการฝ่ายรัฐสภา

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้ง โดยบัญญัติของกฎหมาย หรือโดยประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือที่คณะกรรมการแต่งตั้ง และให้หมายความรวมถึงคณะทำงาน ที่คณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภาแต่งตั้งหรือคณะอนุกรรมการอื่นซึ่งได้รับแต่งตั้ง ให้ปฏิบัติหน้าที่ในราชการฝ่ายรัฐสภา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๘๔ ง หน้า ๑ วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓.

“การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการที่ผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกัน ตลอดจนร่วมกันลงมติได้ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“ผู้ร่วมประชุม” หมายความว่า กรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ และให้หมายความรวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการหรือผู้ซึ่งต้องชี้แจงแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะอนุกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการด้วย

กรณีที่มีห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๔ ระเบียบนี้ไม่ใช้บังคับแก่การประชุมเพื่อดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการสังกัดรัฐสภา หรือการประชุมอื่นตามที่ ก.ร. กำหนด

การกำหนดให้มี การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๕ การประชุมคณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา คณะอนุกรรมการ ข้าราชการรัฐสภา คณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการ นอกจากการประชุมที่ผู้เข้าร่วมประชุมต้องมาอยู่ต่อหน้ากันและในสถานที่เดียวกันตามปกติแล้ว ประธานกรรมการ หรือประธานอนุกรรมการจะกำหนดให้จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามปกติ

เรื่องใดที่ห้ามมิให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

มาตรฐานการรักษา ความมั่นคงปลอดภัย ของการประชุม

ข้อ ๖ การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมประกาศกำหนด

การส่งหนังสือเชิญประชุม และเอกสารประกอบการประชุม

ข้อ ๗ การส่งหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุม จะส่งโดยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในกรณีนี้ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้องจัดเก็บสำเนาหนังสือเชิญประชุมและเอกสารประกอบการประชุมไว้เป็นหลักฐาน โดยจะจัดเก็บในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

- ข้อ ๘ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้มีหน้าที่จัดการประชุมต้อง
(๑) จัดให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงตนเพื่อร่วมประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ก่อนร่วมการประชุม
(๒) จัดให้ผู้ร่วมประชุมสามารถลงคะแนนได้ ทั้งการลงคะแนนโดยเปิดเผย
และการลงคะแนนลับ
(๓) จัดทำบันทึกการประชุมเป็นหนังสือ
(๔) จัดให้มีการบันทึกเสียงหรือทั้งเสียงและภาพ แล้วแต่กรณี ของผู้ร่วมประชุม
ทุกคนตลอดระยะเวลาที่มีการประชุมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่เป็นการประชุมลับ
(๕) จัดเก็บข้อมูลจรรยาบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของผู้ร่วมประชุมทุกคนไว้เป็นหลักฐาน
ข้อมูลตาม (๔) และ (๕) ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกการประชุม
- ข้อ ๙ ในการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามระเบียบนี้ ให้ผู้ร่วมประชุม
ได้รับเบี้ยประชุมตามระเบียบรัฐสภาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๗
- ข้อ ๑๐ ให้ถือว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามระเบียบนี้เป็นการประชุม
โดยชอบด้วยกฎหมาย และห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามระเบียบนี้
เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด
เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
- ข้อ ๑๑ ให้ ก.ร. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ
ตามระเบียบนี้
- ข้อ ๑๒ ให้ประธานรัฐสภารักษาราชการตามระเบียบนี้
- หน้าที่ของ
ผู้จัดการประชุม
- การรับเบี้ยประชุม
- การรับฟังข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์เป็น
พยานหลักฐาน
- อำนาจในการตีความ
และวินิจฉัยปัญหา
- ผู้รักษาราชการ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานรัฐสภา

ระเบียบรัฐสภา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจัดส่งหนังสือเรียกของคณะกรรมการธิการ

พ.ศ. ๒๕๖๘

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบรัฐสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจัดส่งหนังสือเรียกของคณะกรรมการธิการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘ ประธานรัฐสภา จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจัดส่งหนังสือเรียกของคณะกรรมการธิการ พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับเป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“คณะกรรมการธิการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา และคณะกรรมการร่วมกันซึ่งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมและสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา

“ประธานคณะกรรมการธิการ” หมายความว่า ประธานคณะกรรมการสามัญ และประธานคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา และประธานคณะกรรมการร่วมกัน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมและสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการรัฐสภาสามัญและพนักงานราชการรัฐสภาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการ

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๓๐๒ ง หน้า ๑ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๘.

“พระราชบัญญัติ” หมายความว่า พระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการ
ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘

“หนังสือเรียก” หมายความว่า หนังสือเรียกให้ส่งเอกสารหรือเรียกบุคคลมาแถลง
ข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ
อำนาจเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘

“ผู้รับหนังสือเรียก” หมายความว่า บุคคลซึ่งคณะกรรมการมีหนังสือเรียก

แบบของหนังสือเรียก

ข้อ ๔ หนังสือเรียกให้เป็นไปตามแบบท้ายระเบียบนี้

วิธีการส่งหนังสือเรียก

ข้อ ๕ การส่งหนังสือเรียกให้ดำเนินการด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธีการก็ได้
ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

(๒) มอบให้บุคคลอื่นนำส่ง

(๓) ส่งทางโทรสาร

(๔) ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

(๕) วิธีการอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นสมควรเฉพาะกรณี

วันที่ถือว่าได้รับ
หนังสือเรียก
กรณีนำส่งหลายวิธี

ในกรณีคณะกรรมการได้กำหนดวิธีการส่งไว้หลายวิธี อันอาจมีผลให้
หนังสือเรียกไปถึงผู้รับหนังสือเรียกไม่พร้อมกัน ให้ถือว่าวันที่หนังสือเรียกด้วยวิธีการส่งใด
ที่มีไปถึงก่อนเป็นวันที่ผู้นั้นได้รับหนังสือเรียกนั้น

เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ส่งหนังสือเรียกตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด
ตามวรรคหนึ่งแล้ว หากมีเหตุขัดข้องเกิดขึ้นทำให้ไม่สามารถจัดส่งหนังสือเรียกได้ ให้จัดแจ้ง
เหตุขัดข้องดังกล่าวและรายงานผลต่อประธานคณะกรรมการทราบโดยเร็ว

การส่งและวันที่ถือว่า
ได้รับหนังสือเรียก
ทางไปรษณีย์
ลงทะเบียนตอบรับ

ข้อ ๖ การส่งหนังสือเรียกโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามข้อ ๕ (๑)
ให้จัดส่ง ณ ถิ่นที่อยู่ หรือภูมิลำเนา หรือสำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียก โดยให้ถือ
วัน เดือน ปี ตามที่ระบุไว้ในใบตอบรับของไปรษณีย์เป็นวัน เดือน ปี ที่ได้รับหนังสือเรียก

การส่งหนังสือเรียก
โดยมอบให้บุคคลอื่น
นำส่ง

ข้อ ๗ การส่งหนังสือเรียกโดยมอบให้บุคคลอื่นนำส่งตามข้อ ๕ (๒) ให้บุคคลนั้น
นำส่ง ณ ถิ่นที่อยู่ หรือภูมิลำเนา หรือสำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียก

เมื่อผู้นำส่งได้ส่งหนังสือเรียกให้ผู้รับหนังสือเรียกหรือผู้รับแทนแล้ว ให้ผู้นำส่งจัดให้ผู้รับหนังสือเรียกหรือผู้รับแทนลงลายมือชื่อที่สามารถอ่านออกได้ในใบรับหนังสือเรียกพร้อมวัน เดือน ปี และเวลาที่รับหนังสือเรียกนั้น

ให้ผู้นำส่งจัดส่งใบรับหนังสือเรียกและรายงานการส่งหนังสือเรียก พร้อมระบุพฤติการณ์การส่งหนังสือเรียกโดยสังเขปภายในสองวันทำการนับแต่วันที่ได้นำส่งหนังสือเรียกนั้น

ข้อ ๘ ในกรณีตามข้อ ๗ ให้ถือว่าผู้รับหนังสือเรียกได้รับหนังสือเรียกในวัน เดือน ปี ที่ผู้นำส่งได้จัดแจ้งในรายงานการส่งหนังสือเรียก

หากการส่งหนังสือเรียกได้กระทำนอกเวลาหรือนอกวันทำการปกติของสำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียก ให้ถือว่าผู้รับหนังสือเรียกได้รับหนังสือเรียกในวันทำการแรกที่สำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียกเปิดทำการปกติถัดไป

วันที่ถือว่าได้รับหนังสือเรียกโดยมอบให้บุคคลอื่นนำส่ง

ข้อ ๙ การส่งหนังสือเรียกโดยทางโทรสารตามข้อ ๕ (๓) ให้เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือเรียก พร้อมทั้งใบนำส่งทางโทรสารตามแบบท้ายระเบียบนี้ ไปยังหมายเลขโทรสารของผู้รับหนังสือเรียก

ในกรณีที่ผู้รับหนังสือเรียกเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีได้แจ้งหมายเลขโทรสารไว้ ให้เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือเรียกไปยังหมายเลขโทรสารที่ปรากฏในเอกสารราชการว่าเป็นหมายเลขโทรสารของสำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียก

การส่งหนังสือเรียกทางโทรสาร

ข้อ ๑๐ ในกรณีตามข้อ ๙ ให้ถือว่าผู้รับหนังสือเรียกได้รับโดยครบถ้วนตามใบแสดงผลการส่งโทรสาร เว้นแต่ผู้รับหนังสือเรียกจะได้แจ้งในขณะนั้นว่าหนังสือเรียกที่ส่งทางโทรสารไม่ชัดเจนหรือมีจำนวนหน้าไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในใบนำส่งทางโทรสาร ให้เจ้าหน้าที่ส่งโทรสารอีกครั้ง

หากการส่งหนังสือเรียกได้กระทำนอกเวลาหรือนอกวันทำการปกติของสำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียก ให้ถือว่าผู้รับหนังสือเรียกได้รับหนังสือเรียกในวันทำการแรกที่สำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียกเปิดทำการปกติถัดไป

วันที่ถือว่าได้รับหนังสือเรียกทางโทรสาร

ข้อ ๑๑ การส่งหนังสือเรียกโดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๕ (๔) ให้เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือเรียก พร้อมทั้งใบนำส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ตามแบบท้ายระเบียบนี้ ไปยังที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้รับหนังสือเรียก

การส่งและวันที่ถือว่าได้รับหนังสือเรียกทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีที่ผู้รับหนังสือเรียกเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือเรียกไปยังที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์กลางสำหรับการรับและการส่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียกนั้น

ในกรณีตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าผู้รับหนังสือเรียกได้รับโดยครบถ้วนตามใบนำส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ตามวัน เดือน ปี ที่ปรากฏในระบบเมื่อได้รับการตอบกลับทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งนั้นว่าได้รับหนังสือเรียกแล้ว เว้นแต่ การส่งหนังสือเรียกได้กระทำนอกเวลาหรือนอกวันทำการปกติของสำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียก ให้ถือว่าผู้รับหนังสือเรียกได้รับหนังสือเรียกในวันทำการแรกที่สำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียกเปิดทำการปกติถัดไป

การแจ้งกลับ
กรณีหนังสือเรียก
ที่ส่งทางไปรษณีย์
อิเล็กทรอนิกส์
ไม่ชัดเจน
หรือไม่ครบถ้วน

ข้อ ๑๒ ในกรณีตามข้อ ๑๑ หากผู้รับหนังสือเรียกหรือบุคคลที่มีหน้าที่รับส่งหนังสือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของสำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียกจะได้แจ้งกลับทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งภายในวันทำการที่ได้รับไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น หรือในกรณีที่ได้รับนอกเวลาหรือนอกวันทำการปกติของสำนักทำางานของผู้รับหนังสือเรียก ให้แจ้งกลับอย่างช้าไม่เกินเวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ของวันเปิดทำการปกติถัดไปว่า หนังสือเรียกที่ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ชัดเจนหรือมีจำนวนหน้าไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในใบนำส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ให้เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือเรียกทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์อีกครั้ง และให้ถือว่าผู้รับหนังสือเรียกได้รับโดยครบถ้วนตามใบนำส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ตามวัน เดือน ปี ที่ปรากฏในระบบเมื่อได้รับการตอบกลับทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งนั้นว่าได้รับหนังสือเรียกแล้วครั้งหลังเป็นวัน เดือน ปี ที่ได้รับหนังสือเรียก

การส่งหนังสือเรียก
โดยวิธีการอื่น

ข้อ ๑๓ การส่งหนังสือเรียกโดยวิธีการอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นสมควร เฉพาะกรณีตามข้อ ๕ (๕) ให้คณะกรรมการกำหนดรูปแบบและวิธีการส่งหนังสือเรียกให้ชัดเจนและกำหนดให้มีหลักฐานที่สามารถใช้ในการพิสูจน์ได้ว่าผู้รับหนังสือเรียกได้รับหนังสือเรียกดังกล่าวนั้นแล้ว

ให้เจ้าหน้าที่บันทึกรูปแบบและวิธีการส่ง และหลักฐานตามที่กำหนดในวรรคหนึ่งไว้ในบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ

การนำระเบียบว่าด้วย
งานสารบรรณ
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๔ให้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณมาใช้บังคับกับการส่งหนังสือเรียกตามระเบียบนี้โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ประธานรัฐสภา
เป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของประธานรัฐสภาให้เป็นเด็ดขาด

อำนาจวินิจฉัย
ของประธานรัฐสภา

ข้อ ๑๖ ให้ประธานรัฐสภารักษาการตามระเบียบนี้

ผู้รักษาการ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘
วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘
วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘
ประธานรัฐสภา

กมธ. (อส.๑)

ที่ .... /....

คณะกรรมการ.....
สภาผู้แทนราษฎร/วุฒิสภา/รัฐสภา
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

เรื่อง เรียกให้ส่งเอกสาร

กราบเรียน/เรียน ..... (ชื่อ นามสกุล ตำแหน่งของผู้รับหนังสือ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย (ถ้ามี) .....

ด้วยคณะกรรมการ.....

..... (ระบุเหตุแห่งการเรียกเอกสาร)

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการของ
สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘ คณะกรรมการจึงมีมติเรียกให้ท่านจัดส่งเอกสาร จำนวน ..... ชุด
ภายในวันที่ .. เดือน..... พ.ศ. .... ณ ..... เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา

(ระบุเหตุประเด็นการขอเอกสารที่เกี่ยวข้องตามสมควร ถ้ามีประเด็นเพิ่มเติมให้ใช้แบบต่อ กมธ. (อส.๑) ๑ และ ๒)
(ทั้งนี้ คณะกรรมการได้มีหนังสือแจ้งนายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวง.....
เพื่อพิจารณาสั่งการด้วยแล้ว)

จึงกราบเรียน/เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง/

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ประธานคณะกรรมการ.....

สำนักกรรมการ ..

กลุ่มงาน.....

โทร. ....

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

ระบุชื่อผู้รับหนังสือและที่อยู่ หรือภูมิลำเนา หรือสำนักทำงานของผู้รับหนังสือ

(พลิก)

บทคุ้มครองและมาตรการบังคับตามพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการ
ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘

- ผู้ที่ให้ถ้อยคำ หรือส่งมอบวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อ
คณะกรรมการไม่ต้องรับผิดทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากกรที่ตนเปิดเผยข้อมูล
หรือให้วัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐาน (มาตรา ๑๑)

- เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่ส่งเอกสาร หรือไม่มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น
ตามที่คณะกรรมการเรียก โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือจงใจส่งเอกสาร หรือให้ข้อเท็จจริง
หรือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการ ให้ถือว่าไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ
และเป็นความผิดทางวินัย (มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง)

กมธ. (อส.๒)

ที่ .... /....

คณะกรรมการ.....
สภาผู้แทนราษฎร/วุฒิสภา/รัฐสภา
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

เรื่อง เรียกให้ส่งเอกสาร

กราบเรียน/เรียน ..... (ชื่อ นามสกุล ตำแหน่งของผู้รับหนังสือ)

อ้างถึง .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย (ถ้ามี) .....

ตามหนังสือที่อ้างถึงคณะกรรมการ..... (ระบุเหตุแห่ง
การเรียกเอกสาร) ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการของ
สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘ คณะกรรมการจึงมีมติเรียกให้ท่านจัดส่งเอกสาร จำนวน ..... ชุด
ภายในวันที่ .. เดือน..... พ.ศ. .... ณ ..... เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา

(ระบุเหตุประเด็นการขอเอกสารที่เกี่ยวข้องตามสมควร ถ้ามีประเด็นเพิ่มเติมให้ใช้แบบต่อ กมธ. (อส.๒) ๑ และ ๒)
(ทั้งนี้ คณะกรรมการได้มีหนังสือแจ้งนายกรัชมุนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวง.....
เพื่อพิจารณาสั่งการด้วยแล้ว)

จึงกราบเรียน/เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง/

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ประธานคณะกรรมการ.....

สำนักกรรมการ ..

กลุ่มงาน.....

โทร. ....

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

ระบุชื่อผู้รับหนังสือและที่อยู่ หรือภูมิลำเนา หรือสำนักทำงานของผู้รับหนังสือ

(พลิก)

บทคุ้มครองและมาตรการบังคับตามพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการ
ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘

- ผู้ที่ให้ถ้อยคำ หรือส่งมอบวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อ
คณะกรรมการไม่ต้องรับผิดทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการที่ตนเปิดเผยข้อมูล
หรือให้วัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐาน (มาตรา ๑๑)

- เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่ส่งเอกสาร หรือไม่มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น
ตามที่คณะกรรมการเรียก โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือจงใจส่งเอกสาร หรือให้ข้อเท็จจริง
หรือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการ ให้ถือว่าไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ
และเป็นความผิดทางวินัย (มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง)

กมธ. (บค.๑)

ที่ .... /....

คณะกรรมการ.....
สภาผู้แทนราษฎร/วุฒิสภา/รัฐสภา
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

เรื่อง เรียกให้มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ.....

กราบเรียน/เรียน ..... (ชื่อ นามสกุล ตำแหน่งของผู้รับหนังสือ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย (ถ้ามี) .....

ด้วยคณะกรรมการ.....

..... (ระบุเหตุแห่งการเรียกบุคคล)

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของ
คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘ คณะกรรมการจึงมีมติเรียกให้ท่าน
มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการด้วยตนเอง พร้อมเอกสารประกอบการพิจารณา
จำนวน ..... ชุด (ถ้ามี) ในวันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. .... เวลา ..... นาฬิกา ณ .....
ในประเด็น .....

(ระบุเหตุประเด็นซักถามที่เกี่ยวข้องตามสมควร ถ้ามีประเด็นเพิ่มเติมให้ใช้แบบต่อ กมธ. (บค.๑) ๑ และ ๒)

(ทั้งนี้ คณะกรรมการได้มีหนังสือแจ้งนายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวง.....

เพื่อพิจารณาสั่งการด้วยแล้ว)

จึงกราบเรียน/เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง/

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ประธานคณะกรรมการ.....

สำนักกรรมการ ..

กลุ่มงาน.....

โทร. ....

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

ระบุชื่อผู้รับหนังสือและที่อยู่ หรือภูมิลำเนา หรือสำนักทำงานของผู้รับหนังสือ

(พลิก)

บทคุ้มครองและมาตรการบังคับตามพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการ
ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘

- ผู้ที่ให้ถ้อยคำ หรือส่งมอบวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อ
คณะกรรมการไม่ต้องรับผิดทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการที่ตนเปิดเผยข้อมูล
หรือให้วัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐาน (มาตรา ๑๑)

- เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่ส่งเอกสาร หรือไม่มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น
ตามที่คณะกรรมการเรียก โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือจงใจส่งเอกสาร หรือให้ข้อเท็จจริง
หรือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการ ให้ถือว่าไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ
และเป็นความผิดทางวินัย (มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง)

๒๕๕

กมธ. (บค.๒)

ที่ .... /....

คณะกรรมการการ .....
สภาผู้แทนราษฎร/วุฒิสภา/รัฐสภา
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

วันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. ....

เรื่อง เรียกร้องให้มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ.....

กราบเรียน/เรียน ..... (ชื่อ นามสกุล ตำแหน่งของผู้รับหนังสือ)

อ้างถึง .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย (ถ้ามี) .....

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการ.....

..... (ระบุเหตุแห่งการเรียกบุคคล) ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า .....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของ
คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘ คณะกรรมการจึงมีมติเรียกให้ท่าน
มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการด้วยตนเอง พร้อมเอกสารประกอบการพิจารณา
จำนวน ..... ชุด (ถ้ามี) ในวันที่ .. เดือน ..... พ.ศ. .... เวลา ..... นาฬิกา ณ .....
ในประเด็น.....

(ระบุเหตุประเด็นซักถามที่เกี่ยวข้องตามสมควร ถ้ามีประเด็นเพิ่มเติมให้ใช้แบบต่อ กมธ. (บค.๒) ๑ และ ๒)
(ทั้งนี้ คณะกรรมการได้มีหนังสือแจ้งนายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวง.....
เพื่อพิจารณาสั่งการด้วยแล้ว)

จึงกราบเรียน/เรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง/

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ประธานคณะกรรมการ.....

สำนักกรรมการ ..

กลุ่มงาน.....

โทร. ....

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....

ระบุชื่อผู้รับหนังสือและที่อยู่ หรือภูมิลำเนา หรือสำนักทำางานของผู้รับหนังสือ

(พลิก)

บทคุ้มครองและมาตรการบังคับตามพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการ
ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘

- ผู้ที่ให้ถ้อยคำ หรือส่งมอบวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อ
คณะกรรมการไม่ต้องรับผิดทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการที่ตนเปิดเผยข้อมูล
หรือให้วัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐาน (มาตรา ๑๑)

- เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดไม่ส่งเอกสาร หรือไม่มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น
ตามที่คณะกรรมการเรียก โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือจงใจส่งเอกสาร หรือให้ข้อเท็จจริง
หรือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อคณะกรรมการ ให้ถือว่าไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ
และเป็นความผิดทางวินัย (มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง)

๒๕๙'

กมธ. (ทส.)

สภาผู้แทนราษฎร/วุฒิสภา/รัฐสภา
ใบนำส่งเอกสารทางโทรสาร

คณะกรรมการ .....

ชื่อผู้ส่ง..... ชื่อผู้รับ.....
หน่วยงาน..... หน่วยงาน.....
หมายเลขโทรศัพท์..... หมายเลขโทรศัพท์.....
โทรสาร..... โทรสาร.....
เอกสารที่นำส่งจำนวน ..... แผ่น (รวมใบนำส่ง)
ส่งเมื่อวันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. ....

รายการเอกสารที่นำส่ง

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้นำส่ง
(.....)
ตำแหน่ง.....

หมายเหตุ

หากได้รับเอกสารไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน กรุณาแจ้งทางโทรศัพท์หรือโทรสารตามหมายเลขข้างต้นทันที มิฉะนั้นจะถือว่าผู้รับหนังสือเรียกได้รับโดยครบถ้วนตามใบแสดงผลการส่งโทรสาร ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบรัฐสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจัดส่งหนังสือเรียกของคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๘

สภาผู้แทนราษฎร/วุฒิสภา/รัฐสภา
 ใบนำส่งเอกสารทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการ .....

ชื่อผู้ส่ง..... ชื่อผู้รับ.....
 หน่วยงาน..... หน่วยงาน.....
 หมายเลขโทรศัพท์..... หมายเลขโทรศัพท์.....
 ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์..... ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....
 เอกสารที่นำส่งจำนวน ..... หน้า (รวมใบนำส่ง)
 ส่งเมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ. ....

รายการเอกสารที่นำส่ง

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

ลงชื่อ.....ผู้ นำส่ง
 (.....)
 ตำแหน่ง.....

หมายเหตุ

หากได้รับเอกสารไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน กรุณาแจ้งกลับทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่ง
 ภายในวันทำการที่ได้รับไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น หรือในกรณีที่ได้รับนอกเวลาหรือนอกวันทำการปกติ
 ให้แจ้งกลับอย่างช้าไม่เกินเวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ของวันเปิดทำการปกติถัดไป มิฉะนั้นจะถือว่าผู้รับหนังสือเรียก
 ได้รับโดยครบถ้วนตามใบนำส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์นี้ ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อ ๑๓ แห่งระเบียบรัฐสภา
 ว่าด้วยหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจัดส่งหนังสือเรียกของคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๘

ระเบียบรัฐสภา

ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น
ต่อคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๘

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบรัฐสภาว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้มาแถลง
ข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๕
แห่งพระราชบัญญัติอำนาจเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๘ ประธานรัฐสภา จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
ของผู้มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

นิยามศัพท์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการ
วิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา และคณะกรรมการร่วมกันซึ่งสภาผู้แทน
ราษฎรและวุฒิสภาตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม
และสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภา

“หนังสือเรียก” หมายความว่า หนังสือเรียกบุคคลมาแถลงข้อเท็จจริงหรือ
แสดงความเห็นต่อคณะกรรมการตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติอำนาจเรียก
ของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๘

“ผู้มาแถลงข้อเท็จจริง” หมายความว่า บุคคลซึ่งคณะกรรมการมีหนังสือเรียก
มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ และหมายความรวมถึง
บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ
และคณะกรรมการมีมติให้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นแทนด้วย

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๓๐๒ ง หน้า ๕ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๘.

การเบิกค่าใช้จ่าย
ในการเดินทาง

ข้อ ๔ ผู้มาแถลงข้อเท็จจริงมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายในการเดินทางในลักษณะ
เหมาจ่ายเป็นรายครั้งตามบัญชีท้ายระเบียบนี้

การเบิกค่าใช้จ่าย
ในการเดินทาง
จากต้นสังกัด

ข้อ ๕ ผู้มาแถลงข้อเท็จจริงซึ่งเป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคล
ผู้ที่ปฏิบัติงานในกระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่มีฐานะเทียบเท่า
กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้น
โดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น
หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ
และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบหมาย
ให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย
ให้ใช้สิทธิเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางจากต้นสังกัด

กรณีที่ยังมีสิทธิ
ได้รับค่าใช้จ่าย
ในการเดินทาง

ข้อ ๖ ในกรณีที่ผู้มาแถลงข้อเท็จจริงเดินทางมาถึงสถานที่ที่ต้องแถลงข้อเท็จจริง
หรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือเรียก แต่ไม่อาจ
เข้าแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นได้เนื่องจากเหตุอันเกิดจากคณะกรรมการ
ซึ่งมิใช่กรณีที่คณะกรรมการมีมติไม่ให้บุคคลที่ได้รับมอบหมายแถลงข้อเท็จจริงหรือ
แสดงความเห็นแทนทำการแถลงข้อเท็จจริง ให้ผู้มาแถลงข้อเท็จจริงดังกล่าวยังคงมีสิทธิ
ได้รับค่าใช้จ่ายในการเดินทางตามระเบียบนี้

หลักฐานในการเบิก
ค่าใช้จ่าย
ในการเดินทาง

ข้อ ๗ การเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้ใช้เอกสารหลักฐาน ดังต่อไปนี้

- (๑) สำเนาหนังสือเรียกจากคณะกรรมการ และเอกสารการมอบหมายให้มา
แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกรณีที่มีการมอบหมายให้บุคคลอื่นแถลงข้อเท็จจริง
หรือแสดงความเห็นแทน
- (๒) ใบสำคัญรับเงิน
- (๓) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ
หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้และมีหมายเลขประจำตัวประชาชน
ของผู้มาแถลงข้อเท็จจริงผู้นั้น
- (๔) เอกสารรับรองถิ่นที่อยู่ของผู้มาแถลงข้อเท็จจริงตามแบบท้ายระเบียบนี้
- (๕) สำเนาเอกสารบัญชีลงชื่อผู้มาแถลงข้อเท็จจริงตามแบบท้ายระเบียบนี้
ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้รับรองแล้ว

ข้อ ๘ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ประธานรัฐสภา
เป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย และคำวินิจฉัยของประธานรัฐสภาให้เป็นเด็ดขาด

อำนาจวินิจฉัย
ของประธานรัฐสภา

ข้อ ๙ ให้ประธานรัฐสภารักษาการตามระเบียบนี้

ผู้รักษาการ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘
วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘
ประธานรัฐสภา

บัญชีหมายเลข ๑
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อัตราครั้งละ ๘๐๐ บาท

๑. กรุงเทพมหานคร
๒. จังหวัดนนทบุรี
๓. จังหวัดปทุมธานี
๔. จังหวัดสมุทรปราการ
๕. จังหวัดสมุทรสาคร

บัญชีหมายเลข ๒
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อัตราครั้งละ ๑,๕๐๐ บาท

๑. จังหวัดกาญจนบุรี	๒. จังหวัดจันทบุรี
๓. จังหวัดฉะเชิงเทรา	๔. จังหวัดชลบุรี
๕. จังหวัดชัยนาท	๖. จังหวัดตราด
๗. จังหวัดนครนายก	๘. จังหวัดนครปฐม
๙. จังหวัดนครราชสีมา	๑๐. จังหวัดนครสวรรค์
๑๑. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๑๒. จังหวัดปราจีนบุรี
๑๓. จังหวัดพิจิตร	๑๔. จังหวัดเพชรบุรี
๑๕. จังหวัดระยอง	๑๖. จังหวัดราชบุรี
๑๗. จังหวัดลพบุรี	๑๘. จังหวัดสมุทรสงคราม
๑๙. จังหวัดสระแก้ว	๒๐. จังหวัดสระบุรี
๒๑. จังหวัดสิงห์บุรี	๒๒. จังหวัดสุพรรณบุรี
๒๓. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๒๔. จังหวัดอ่างทอง
๒๕. จังหวัดอุทัยธานี	

บัญชีหมายเลข ๓
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อัตราครั้งละ ๒,๕๐๐ บาท

๑. จังหวัดกาฬสินธุ์	๒. จังหวัดกำแพงเพชร
๓. จังหวัดขอนแก่น	๔. จังหวัดชัยภูมิ
๕. จังหวัดชุมพร	๖. จังหวัดตาก
๗. จังหวัดบุรีรัมย์	๘. จังหวัดพิษณุโลก
๙. จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๐. จังหวัดแพร่
๑๑. จังหวัดมหาสารคาม	๑๒. จังหวัดยโสธร
๑๓. จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๔. จังหวัดระนอง
๑๕. จังหวัดลำปาง	๑๖. จังหวัดเลย
๑๗. จังหวัดศรีสะเกษ	๑๘. จังหวัดสุโขทัย
๑๙. จังหวัดสุรินทร์	๒๐. จังหวัดหนองบัวลำภู
๒๑. จังหวัดอำนาจเจริญ	๒๒. จังหวัดอุดรธานี
๒๓. จังหวัดอุตรดิตถ์	๒๔. จังหวัดอุบลราชธานี

บัญชีหมายเลข ๔
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อัตราครั้งละ ๔,๐๐๐ บาท

๑. จังหวัดกระบี่	๒. จังหวัดเชียงราย
๓. จังหวัดเชียงใหม่	๔. จังหวัดตรัง
๕. จังหวัดนครพนม	๖. จังหวัดนครศรีธรรมราช
๗. จังหวัดนราธิวาส	๘. จังหวัดน่าน
๙. จังหวัดบึงกาฬ	๑๐. จังหวัดปัตตานี
๑๑. จังหวัดพะเยา	๑๒. จังหวัดพังงา
๑๓. จังหวัดพัทลุง	๑๔. จังหวัดภูเก็ต
๑๕. จังหวัดมุกดาหาร	๑๖. จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๑๗. จังหวัดยะลา	๑๘. จังหวัดลำพูน
๑๙. จังหวัดสกลนคร	๒๐. จังหวัดสงขลา
๒๑. จังหวัดสตูล	๒๒. จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๒๓. จังหวัดหนองคาย	

แบบรับรองถิ่นที่อยู่ของผู้มาแถลงข้อเท็จจริง
สำหรับผู้มาแถลงข้อเท็จจริง
ตามความในข้อ ๔ และข้อ ๗ (๔) ของระเบียบรัฐสภาว่าด้วยค่าใช้จ่าย
ในการเดินทางของผู้มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ
พ.ศ. ๒๕๖๘

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

ข้าพเจ้า.....ขอรับรองว่า
ข้าพเจ้ามีถิ่นที่อยู่ที่พักอาศัยจริง ณ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
เพื่อใช้ประกอบการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น
ต่อคณะกรรมการ.....
ในการประชุมคณะกรรมการ ในวัน.....ที่.....เดือน..... พ.ศ. ....
ณ ห้องประชุม..... ชั้น..... อาคารรัฐสภา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้มาแถลงข้อเท็จจริง

บัญชีลงชื่อผู้มาแถลงข้อเท็จจริง

คณะกรรมการธิการ.....

สภาผู้แทนราษฎร/วุฒิสภา/รัฐสภา

วัน.....ที่.....เดือน..... พ.ศ. .... เวลา.....นาฬิกา

ณ ห้องประชุม..... ชั้น..... อาคารรัฐสภา

ลำดับ ที่	ชื่อ - สกุล (ตัวบรรจง)	ลายมือชื่อ	ตำแหน่ง/ หน่วยงาน	เบอร์โทรศัพท์
๑.				
๒.				
๓.				
๔.				
๕.				
๖.				
๗.				
๘.				
๙.				
๑๐.				

ขอรับรองว่าถูกต้อง

ลงชื่อ.....

(.....)

ตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการธิการ.....

.....

ระเบียบคณะกรรมการจริยธรรม

ระเบียบ

ว่าด้วยการยื่นเรื่องร้องเรียน การรับเรื่องร้องเรียน
การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๕ และข้อ ๔๐ ของข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประธานวุฒิสภาโดยความเห็นชอบจากวุฒิสภา จึงออกระเบียบว่าด้วยการยื่นเรื่องร้องเรียน การรับเรื่องร้องเรียน การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบว่าด้วยการยื่นเรื่องร้องเรียน การรับเรื่องร้องเรียน การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณา และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับเป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้ คำว่า นิยามศัพท์

“ข้อบังคับ” หมายถึง ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๓

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา

“ประธานคณะกรรมการ” หมายถึง ประธานคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา

“กรรมการ” หมายถึง กรรมการจริยธรรมวุฒิสภา

“สมาชิก” หมายถึง สมาชิกวุฒิสภา

“กรรมาธิการ” หมายถึง กรรมาธิการสามัญและกรรมาธิการวิสามัญซึ่งวุฒิสภาตั้งขึ้นและให้หมายความรวมถึงอนุกรรมาธิการที่คณะกรรมการตั้งขึ้นด้วย

“สำนักงาน” หมายถึง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๑๕๖ ง หน้า ๑ วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓.

“เลขาธิการ” หมายถึง เลขาธิการวุฒิสภา หรือข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ได้รับมอบหมาย

“เรื่องร้องเรียน” หมายถึง เรื่องที่มีการกล่าวหาว่าสมาชิกหรือกรรมการกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

“ผู้ร้อง” หมายถึง ผู้ยื่นเรื่องร้องเรียนตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

“ผู้ถูกร้อง” หมายถึง สมาชิกหรือกรรมการที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ผู้รักษาการ

ข้อ ๔ ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

การยื่นเรื่องร้องเรียน การถอนเรื่องร้องเรียน และการจำหน่ายเรื่องร้องเรียน

หนังสือร้องเรียน

ข้อ ๕ เรื่องร้องเรียนต้องทำเป็นหนังสือโดยใช้ถ้อยคำสุภาพและมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องรวมถึงวิธีการติดต่อสื่อสารที่สะดวกพร้อมทั้งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรที่ทางราชการออกให้

(๒) ข้อกล่าวหาที่ระบุว่าสมาชิกหรือกรรมการคนใดกระทำการใดหรือมีพฤติการณ์อันเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับในเรื่องใด โดยระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิยื่นเรื่องร้องเรียน พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามสมควรเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว โดยข้อกล่าวหาดังกล่าวจะต้องเป็นการกล่าวหาถึงการกระทำในขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกหรือกรรมการ

(๓) ลงลายมือชื่อผู้ร้อง

การร้องเรียนโดยวาจา

ข้อ ๖ ในกรณีมีเหตุจำเป็น เมื่อผู้ร้องไม่สามารถทำเรื่องร้องเรียนเป็นหนังสือได้ หรือผู้ร้องประสงค์จะร้องเรียนด้วยวาจา ให้เลขาธิการบันทึกเหตุแห่งความจำเป็นและบันทึกเรื่องร้องเรียนโดยให้มีรายละเอียดตามข้อ ๕

ข้อ ๗ การยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการให้กระทำได้ ดังต่อไปนี้

วิธียื่นเรื่องร้องเรียน

(๑) ให้ยื่นด้วยตนเอง ณ สำนักงาน หรือมอบอำนาจเป็นหนังสือให้บุคคลอื่นยื่นเรื่องร้องเรียนแทน

(๒) ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังสำนักงาน

(๓) ยื่นต่อสมาชิก

(๔) ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

(๕) ส่งทางโทรสาร

(๖) วิธีการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีตาม (๔) (๕) และ (๖) ผู้ร้องต้องส่งต้นฉบับเรื่องร้องเรียนภายในระยะเวลาที่เลขาธิการได้กำหนดแจ้งให้จัดส่ง

ให้เลขาธิการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเบื้องต้นว่า

(๑) ผู้ร้องมีตัวตนอยู่จริงหรือไม่ และเป็นเจ้าของเรื่องร้องเรียนจริงหรือไม่

(๒) เรื่องร้องเรียนเป็นไปตามระเบียบนี้หรือไม่

เมื่อเลขาธิการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเบื้องต้นแล้ว ให้เสนอเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการโดยเร็วและมีหนังสือแจ้งการเสนอเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการให้ผู้ร้องทราบ

ข้อ ๘ เมื่อปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของสมาชิกหรือกรรมการ อันน่าจะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ กรรมการอาจหยิบยกเรื่องเสนอคณะกรรมการ เพื่อให้ดำเนินการตามข้อ ๑๘ ต่อไป

การหยิบยกเรื่องร้องเรียน
โดยกรรมการ

ข้อ ๙ เรื่องร้องเรียนตามข้อ ๕ และข้อ ๖ ผู้ร้องจะถอนในเวลาใดก็ได้ โดยให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อเลขาธิการหรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี

การถอนเรื่องร้องเรียน

ในกรณีขอถอนเรื่องร้องเรียนตามวรรคหนึ่ง หรือกรณีผู้ร้องตาย หากคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจะพิจารณาเรื่องร้องเรียนต่อไปหรือสั่งจำหน่ายเรื่องร้องเรียนนั้นก็ได้

ข้อ ๑๐ กรณีที่ผู้ร้องไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการหรือไม่ดำเนินการ ภายในเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้ถือว่าผู้ร้องทิ้งเรื่องร้องเรียนและคณะกรรมการอาจสั่งให้จำหน่ายเรื่องร้องเรียนก็ได้

การทิ้งเรื่องร้องเรียน

การแจ้งเหตุจำหน่าย
เรื่องร้องเรียน

ข้อ ๑๑ กรณีที่มีเหตุให้จำหน่ายเรื่องร้องเรียนตามข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๘
วรรคสอง ให้เลขาธิการแจ้งให้ผู้ร้องและผู้ถูกร้องทราบ

หมวด ๒

การประชุมและการคัดค้านกรรมการ

องค์ประชุม

ข้อ ๑๒ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการร่วมประชุมไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม และการลงมติวินิจฉัย
ข้อปรึกษาใด ๆ ตามระเบียบนี้ ให้ถือเอาเสียงข้างมากของกรรมการที่เข้าร่วมประชุม เว้นแต่
ระเบียบนี้จะกำหนดเป็นอย่างอื่น

บันทึกการประชุม

ข้อ ๑๓ ให้มีการจัดทำบันทึกการประชุมของคณะกรรมการทุกครั้ง

เหตุคัดค้านกรรมการ

ข้อ ๑๔ กรรมการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่พิจารณา
- (๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา
หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง
- (๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้พิทักษ์หรือผู้อนุบาลหรือผู้แทน
หรือตัวแทนของผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง
- (๔) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง
- (๕) เคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหาในฐานะอื่นที่มีใช้ในสถานะ
กรรมการมาก่อน

การดำเนินการเมื่อมี
การคัดค้านกรรมการ

ข้อ ๑๕ เมื่อมีเหตุที่กรรมการอาจถูกคัดค้านได้ตามข้อ ๑๔ ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง
อาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นหนังสือคัดค้านยื่นต่อคณะกรรมการได้ ไม่ว่าในเวลาใด ๆ
ก่อนที่คณะกรรมการจะพิจารณาเรื่องนั้นแล้วเสร็จ

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่งและกรรมการซึ่งถูกคัดค้านไม่ขอถอนตัวออกจากการ
พิจารณาเรื่องนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณาคำคัดค้านนั้น โดยอาจฟังคำแถลงของผู้ร้อง
หรือผู้ถูกร้อง และกรรมการซึ่งถูกคัดค้าน รวมทั้งพยานหลักฐานอื่นตามที่เห็นสมควร

ในการพิจารณาตามวรรคสอง กรรมการซึ่งถูกคัดค้าน เมื่อได้ชี้แจงหรือแถลงข้อเท็จจริงและตอบข้อซักถามแล้วต้องออกจากที่ประชุม และจะร่วมพิจารณาหรือลงมติในเรื่องนั้นมิได้ และให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทุกคนที่ไม่ถูกคัดค้าน

ถ้าที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้กรรมการผู้ถูกคัดค้านปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการที่ไม่ถูกคัดค้าน ให้กรรมการผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ มติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับและให้เป็นที่สุด

การกระทำใด ๆ ของกรรมการซึ่งถูกคัดค้านที่ได้ดำเนินไปก่อนถอนตัวหรือก่อนหยุดปฏิบัติหน้าที่ย่อมไม่เสียไป เว้นแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควรดำเนินการส่วนหนึ่งส่วนใดเสียใหม่ก็ได้

ข้อ ๑๖ กรรมการผู้ใดมีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามข้อ ๑๔ กรรมการผู้นั้นต้องแถลงต่อคณะกรรมการ โดยแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้าน และเมื่อมีกรณีดังกล่าวให้คณะกรรมการพิจารณาโดยให้นำความในข้อ ๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การแถลงและการพิจารณาเหตุคัดค้านกรรมการ

ข้อ ๑๗ กรรมการจะขอลงถอนตัวจากการพิจารณาหรือลงมติในเรื่องใดมิได้ เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามข้อ ๑๔ เหตุสุดวิสัย เหตุจำเป็นอันอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

กรณีที่กรรมการสามารถขอลงถอนตัวจากการพิจารณา

หมวด ๓

การนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาและวิธีพิจารณา

ข้อ ๑๘ เมื่อคณะกรรมการได้รับเรื่องร้องเรียนจากเลขาธิการหรือจากกรรมการตามข้อ ๘ ก่อนมีมติให้รับเรื่องไว้พิจารณา คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นในเรื่องที่กล่าวหาานั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพียงพอว่ามีมูลที่จะรับไว้พิจารณาหรือไม่ โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องร้องเรียนจากเลขาธิการหรือจากกรรมการ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การประชุมคณะอนุกรรมการและการคัดค้านอนุกรรมการ ให้นำความในหมวด ๒ การประชุมและการคัดค้านกรรมการ และข้อ ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การตั้งคณะอนุกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงในเบื้องต้นก่อน คณะกรรมการมีมติรับเรื่องไว้พิจารณา

ในกรณีที่คณะกรรมการโดยมติเสียงข้างมากเห็นว่าเรื่องร้องเรียนไม่มีมูลเพียงพอที่จะรับไว้พิจารณา ให้เสนอความเห็นต่อประธานวุฒิสภาจำหน่ายเรื่องร้องเรียนแล้วแจ้งให้ผู้ร้องและผู้ถูกร้องทราบ

กำหนดเวลา
ในการพิจารณา
เรื่องร้องเรียน

เรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการโดยมติเสียงข้างมากเห็นว่ามีมูลเพียงพอที่จะรับไว้พิจารณา ให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการได้รับเรื่องร้องเรียนตามวรรคหนึ่ง หากมีความจำเป็นไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ให้คณะกรรมการขอขยายเวลาต่อประธานวุฒิสภาได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

การส่งสำเนา
เรื่องร้องเรียน
และกำหนดเวลา
ยื่นคำชี้แจง

ข้อ ๑๙ ให้ประธานคณะกรรมการจัดส่งสำเนาเรื่องร้องเรียนแก่ผู้ถูกร้องและให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาเรื่องร้องเรียน

การส่งสำเนาเรื่องร้องเรียนหรือหนังสืออื่นใดแก่ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง ให้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ณ ภูมิลำเนา หรือสถานที่ติดต่อแห่งใดแห่งหนึ่งตามที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องได้แจ้งไว้

ในกรณีที่ไม่สามารถส่งสำเนาเรื่องร้องเรียนและหนังสือกำหนดเวลาให้ยื่นคำชี้แจงแก่ผู้ถูกร้องได้ หรือผู้ถูกร้องไม่ยอมรับสำเนาเรื่องร้องเรียนและหนังสือกำหนดเวลาให้ยื่นคำชี้แจง ให้ประธานคณะกรรมการสั่งให้ปิดประกาศ ณ สำนักงานเพื่อให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาเรื่องร้องเรียน และหนังสือกำหนดเวลาให้ยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันปิดประกาศ และส่งสำเนาประกาศทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้แก่ผู้ถูกร้อง ณ สถานที่ตามวรรคสองในวันปิดประกาศนั้นด้วย

กำหนดวันพิจารณา
ครั้งแรกและการขอ
แก้ไขเพิ่มเติม
เรื่องร้องเรียน

ข้อ ๒๐ เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาเรื่องร้องเรียนแล้วและได้ยื่นคำชี้แจง หรือไม่ยื่นคำชี้แจงภายในเวลาที่กำหนด หรือไม่มารับสำเนาเรื่องร้องเรียนและหนังสือกำหนดเวลาให้ยื่นคำชี้แจงตามประกาศข้อ ๑๙ วรรคสาม ให้คณะกรรมการกำหนดวันพิจารณาครั้งแรก

ผู้ร้องจะขอแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องร้องเรียนที่ยื่นไว้แล้วก็ได้ แต่ต้องเป็นสาระสำคัญอันควรแก่การแก้ไขเพิ่มเติมและเกี่ยวกับเรื่องเดิม โดยให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการก่อนวันพิจารณาครั้งแรก

คำขอแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องร้องเรียนตามวรรคสอง คณะกรรมการจะอนุญาตหรือไม่ก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควร ในกรณีที่อนุญาต คณะกรรมการต้องให้โอกาสผู้ถูกร้องได้รับทราบและทำคำชี้แจงภายในเวลาที่กำหนดด้วย

ให้เลขาธิการแจ้งกำหนดการพิจารณาของคณะกรรมการเป็นหนังสือไปยังกรรมการผู้ร้องและผู้ถูกร้องทุกคนไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันพิจารณา

ข้อ ๒๑ ให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาและสอบสวนเพื่อให้ทราบความจริงว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับหรือไม่ อย่างไร โดยมีหน้าที่และอำนาจแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียน

การพิจารณา
และสอบสวนข้อเท็จจริง

ในการพิจารณาและสอบสวนตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสมในเรื่องนั้น ๆ โดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐานของผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง และในกรณีที่เห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง อาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาหลักฐานทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง

(๒) รับฟังพยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องหรือของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่จำเป็น ฟุ่มเฟือยหรือเพื่อประวิงเวลา

(๓) ขอข้อเท็จจริงหรือความเห็นจากผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง พยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ

(๔) ขอให้ผู้ครอบครองข้อมูลหรือเอกสาร ส่งข้อมูล เอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

(๕) ออกไปตรวจสอบสถานที่

ข้อ ๒๒ การพิจารณาเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการ ให้เป็นการประชุมลับ ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพิจารณาเข้าฟังการพิจารณาได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

การพิจารณา
ของคณะกรรมการ

ข้อ ๒๓ คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ผู้ร้องและผู้ถูกร้องสามารถอ้างตนเองและพยานหลักฐานอื่นเป็นพยานหรือขอตรวจดูเอกสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับตนได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

การอ้างพยานและ
ขอตรวจดูเอกสาร

ข้อ ๒๔ การยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการ ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องจะยื่นด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้บุคคลใดยื่นต่อคณะกรรมการหรือเลขาธิการก็ได้

การยื่นเอกสารหรือ
พยานหลักฐานต่อ
คณะกรรมการ

การมอบอำนาจให้ผู้ยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐาน ให้ทำเป็นหนังสือ
ลงลายมือชื่อผู้มอบ ผู้รับมอบและพยาน

การอ้างพยานเอกสาร   **ข้อ ๒๕** ต้นฉบับเอกสารเท่านั้นที่อ้างเป็นพยานได้ ถ้าหาต้นฉบับไม่ได้อาจรับ
สำเนาที่รับรองความถูกต้อง หรือพยานบุคคลที่รู้ข้อความเป็นพยานได้

การอ้างหนังสือราชการเป็นพยาน แม้ต้นฉบับยังมีอยู่จะส่งสำเนาที่รับรอง
ว่าถูกต้องก็ได้ เว้นแต่คณะกรรมการจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

การให้การของพยาน   **ข้อ ๒๖** พยานจะให้การด้วยวาจาหรือให้การเป็นหนังสือก็ได้ ในกรณีให้การ
เป็นหนังสือ คณะกรรมการจะเรียกพยานมาให้ถ้อยคำประกอบก็ได้หรือพยานที่ให้ถ้อยคำแล้ว
อาจถูกเรียกมาให้ถ้อยคำอีกก็ได้

การให้ข้อเท็จจริง   **ข้อ ๒๗** ในการพิจารณา คณะกรรมการจะให้ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องให้ข้อเท็จจริง
หรือความเห็นเป็นหนังสือก็ได้

การสอบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น

การซักถามพยาน   **ข้อ ๒๘** คณะกรรมการมีอำนาจซักถามพยาน หรือเรียกพยานหลักฐานใด ๆ
หรือเรียกพยานหลักฐาน
เพื่อประกอบการพิจารณา
มาประกอบการพิจารณาตามที่เห็นสมควรก็ได้ หรือสั่งให้งดการรวบรวมพยานหลักฐานใด ๆ
ที่เห็นว่าไม่เกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณาหรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาหรือจะทำให้
การพิจารณาล่าช้าโดยไม่สมควรก็ได้

การทำคำแถลงการณ์   **ข้อ ๒๙** ผู้ร้องและผู้ถูกร้องอาจทำคำแถลงการณ์เป็นหนังสือสรุปความเห็นของตน
เสนอต่อคณะกรรมการก่อนการวินิจฉัยก็ได้ ส่วนการแถลงการณ์ด้วยวาจาท่อคณะกรรมการ
ให้กระทำได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

คำแถลงการณ์ของผู้ร้องและผู้ถูกร้องต้องกระทำหลังจากวันพิจารณานัดสุดท้าย
ภายในเวลาที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ในการแถลงการณ์ด้วยวาจาให้ผู้ร้องเป็นผู้แถลงก่อน และให้ผู้ถูกร้องแถลง
ในลำดับถัดไป

ในการแถลงการณ์ด้วยวาจาของแต่ละฝ่าย คณะกรรมการจะซักถามข้อเท็จจริง
เพิ่มเติมจากผู้แถลงในระหว่างการแถลงหรือภายหลังการแถลงก็ได้

<p>ข้อ ๓๐ การพิจารณาของคณะกรรมการให้กระทำด้วยความรวดเร็วและพิจารณาต่อเนื่องจนกว่าจะแล้วเสร็จ เว้นแต่มีเหตุจำเป็น คณะกรรมการจะสั่งเลื่อนการพิจารณาออกไปก็ได้</p>	<p>ระยะเวลา ในการพิจารณา</p>
<p>ข้อ ๓๑ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณา คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้บุคคลใดออกไปนอกสถานที่พิจารณาได้</p>	<p>การรักษา ความสงบเรียบร้อย</p>
<p>ข้อ ๓๒ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนเสร็จแล้ว ให้รายงานผลการพิจารณาต่อประธานวุฒิสภาโดยเร็ว</p>	<p>การรายงานผล การพิจารณา</p>
<p>ข้อ ๓๓ รายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการให้ประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้</p>	<p>สาระสำคัญของ รายงานผลการพิจารณา</p>
<p>(๑) ชื่อผู้ร้อง ชื่อและตำแหน่งผู้ถูกร้อง (๒) เรื่องร้องเรียน (๓) สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากเรื่องร้องเรียน (๔) สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากคำชี้แจง (๕) เหตุผลในการพิจารณาวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย (๖) บทบัญญัติของข้อบังคับที่ยกขึ้นอ้างอิง (๗) สรุปความเห็นว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับหรือไม่อย่างไร ข้อใด และควรดำเนินการต่อไปอย่างไร</p>	
<p>ข้อ ๓๔ เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการให้ประธานวุฒิสภาแจ้งต่อที่ประชุมวุฒิสภาโดยเร็ว เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณา โดยให้เป็นการประชุมลับ</p>	<p>การพิจารณาของ ที่ประชุมวุฒิสภา</p>
<p>เมื่อวุฒิสภาพิจารณาและมีมติเป็นประการใด ให้แจ้งให้ผู้ร้องและผู้ถูกร้องทราบ</p>	
<p>ข้อ ๓๕ การดำเนินการกับผู้ถูกร้องตามระเบียบนี้ให้เป็นอันยุติ เมื่อเกิดเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่ง ดังนี้</p>	<p>เหตุยุติเรื่องร้องเรียน</p>
<p>(๑) สมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง (๒) กรรมการผู้ถูกร้องที่มีได้เป็นสมาชิกพ้นจากตำแหน่งกรรมการทุกคณะ</p>	

(๓) อนุกรรมการผู้ถูกร้องที่มีได้เป็นสมาชิกพ้นจากตำแหน่งอนุกรรมการ
ทุกคณะ

บทเฉพาะกาล

การจัดการเรื่องร้องเรียน **ข้อ ๓๖** เรื่องร้องเรียนที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือที่มีการยื่นเรื่องไว้ก่อน
ก่อนระเบียบมีผลใช้บังคับ วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓
ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย
ประธานวุฒิสภา

ระเบียบ

คณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๖๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระเบียบในการพิจารณา และสอบหาข้อเท็จจริงของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้สอดคล้องกับ ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๓

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๕ และข้อ ๒๕ (๕) แห่งข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร จึงได้ออกระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันใช้บังคับ เป็นต้นไป*

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้ คำว่า

นิยามศัพท์

“ประมวลจริยธรรม” หมายความว่า ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๓

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

“ประธานคณะกรรมการ” หมายความว่า ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗ ตอนพิเศษ ๒๒๕ ง หน้า ๑ วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๓.

“กรรมาธิการ” หมายความว่า กรรมาธิการซึ่งสภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้น และให้หมายความรวมถึงบุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นด้วย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

“เรื่องร้องเรียน” หมายความว่า เรื่องที่มีการกล่าวหาว่าสมาชิกหรือกรรมการกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมโดยมีผู้ร้อง และให้หมายความรวมถึงเรื่องที่คณะกรรมการเห็นสมควรหยิบยกขึ้นเพื่อพิจารณาคด้วย

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการโดยกล่าวหาว่าสมาชิกหรือกรรมการคนใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า สมาชิกหรือกรรมการที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องและผู้ถูกร้อง

“พยานหลักฐาน” หมายความว่า พยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์

“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนที่กระทำโดยผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง คณะกรรมการ อนุกรรมการ หรือตามคำสั่งของคณะกรรมการ หรืออนุกรรมการ และรวมถึงการส่งเรื่องร้องเรียน การวินิจฉัย การรับฟังพยานหลักฐาน การลงมติ ตลอดถึงการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามประมวลจริยธรรมและระเบียบนี้ กำหนด

ผู้รักษาการ ข้อ ๔ ให้ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

การตีความ ข้อ ๕ กรณีมีปัญหาการตีความเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการพิจารณา

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งถือเป็นที่สุด

การดำเนิน กระบวนพิจารณา ข้อ ๖ การดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการพิจารณาโดยเปิดเผย การให้โอกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐานและความเห็นของตนก่อนการวินิจฉัย การให้สิทธิคู่กรณีขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านกรรมการ

หมวด ๒

การยื่น การถอน การจำหน่าย และการยุติเรื่องร้องเรียน

ข้อ ๗ เรื่องร้องเรียนต้องทำเป็นหนังสือโดยใช้ถ้อยคำสุภาพและมีรายละเอียด หนังสือร้องเรียน
ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องรวมถึงวิธีการติดต่อสื่อสารที่สะดวก พร้อมทั้งสำเนา
บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรที่ทางราชการออกให้

(๒) ข้อกล่าวหาที่ระบุว่าสมาชิกหรือกรรมการคนใดกระทำการใดอันเป็น
การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมเรื่องใด โดยระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิ
ยื่นเรื่องร้องเรียน พร้อมระบุข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว

(๓) ลงลายมือชื่อผู้ร้อง

การทำหนังสือร้องเรียนเพื่อยื่นตามข้อ ๘ (๔) ให้ทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๘ การยื่นเรื่องร้องเรียนให้กระทำได้ ดังต่อไปนี้

วิธียื่นเรื่องร้องเรียน

(๑) ยื่นด้วยตนเอง ณ สำนักงาน

(๒) ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังสำนักงาน

(๓) ส่งทางโทรสาร

(๔) ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ที่สำนักงานกำหนด

(๕) ยื่นต่อคณะกรรมการ

(๖) วิธีการอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับเรื่องร้องเรียนตามวรรคหนึ่งระบุวัน เดือน ปี และเวลา
ที่รับเรื่องร้องเรียนและลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องร้องเรียน

ข้อ ๙ ในกรณีมีเหตุจำเป็นที่ผู้ร้องไม่อาจยื่นเรื่องร้องเรียนเป็นหนังสือได้ การร้องเรียนโดยวาจา
หรือผู้ร้องประสงค์จะร้องเรียนด้วยวาจา ให้เจ้าหน้าที่บันทึกเหตุแห่งความจำเป็นและบันทึก
เรื่องร้องเรียนโดยให้มีรายละเอียดตามข้อ ๗

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่มีความปรากฏต่อสาธารณะหรือโดยมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การขยับเรื่องร้องเรียน
สมาชิกหรือกรรมการคนใดมีการกระทำหรือพฤติกรรมอันอาจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม โดยกรรมการ
ประมวลจริยธรรม กรรมการอาจขยับเรื่องขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ดำเนินการ
ตามระเบียบนี้ก็ได้

การตรวจสอบ
เรื่องร้องเรียน
ในเบื้องต้น

ข้อ ๑๑ เมื่อสำนักงานได้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน
ในเบื้องต้น ดังนี้

- (๑) ผู้ร้องมีตัวตนอยู่จริง และเป็นผู้ยื่นเรื่องร้องเรียนจริงหรือไม่
- (๒) เรื่องร้องเรียนเป็นไปตามระเบียบนี้หรือไม่

การร้องเรียนตามข้อ ๘ (๓) และข้อ ๘ (๔) หากมีอาจยืนยันตัวตนของผู้ร้อง
ว่าเป็นผู้ยื่นเรื่องร้องเรียนจริงหรือไม่ ให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ร้องจัดส่งต้นฉบับเรื่องร้องเรียน
มายังสำนักงานภายในระยะเวลาที่กำหนด

เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนแล้วเห็นว่าเป็นไปตามระเบียบนี้กำหนด
ให้เสนอเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาโดยเร็ว พร้อมทั้งจัดทำรายงานเสนอ
ความเห็นเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณา

กรณีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบแล้วเห็นว่าเรื่องร้องเรียนไม่เป็นไปตามระเบียบนี้กำหนด
หรือเรื่องร้องเรียนไม่ชัดเจน หรือบกพร่องในสาระสำคัญ หรือผู้ร้องไม่จัดส่งพยานหลักฐาน
ตามที่ได้กล่าวอ้างในเรื่องร้องเรียน ให้เจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ร้องดำเนินการแก้ไขภายในระยะเวลา
ที่กำหนด และให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป

กรณีผู้ร้องไม่แก้ไขเรื่องร้องเรียนตามความในวรรคสี่ คณะกรรมการอาจพิจารณา
และมีคำสั่งจำหน่ายเรื่องร้องเรียนนั้นก็ได้

การวินิจฉัยคำร้อง
ขอปกปิดข้อมูล

ข้อ ๑๒ ในกรณีผู้ร้องได้ร้องขอให้ปกปิดชื่อและข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อมิให้
ผู้ถูกร้องทราบ ให้สำนักงานเสนอต่อประธานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัย
คำวินิจฉัยของประธานคณะกรรมการถือเป็นที่สุด

การถอนเรื่องร้องเรียน

ข้อ ๑๓ ผู้ร้องจะขอถอนเรื่องร้องเรียนตามข้อ ๗ หรือข้อ ๘ ในเวลาใด ก่อนวันที่
คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยก็ได้ โดยให้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อผู้ร้อง

กรณีการถอนเรื่องร้องเรียนตามวรรคหนึ่ง หากคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร
จะพิจารณาเรื่องร้องเรียนต่อไปหรือสั่งจำหน่ายเรื่องร้องเรียนนั้นก็ได้ มติของคณะกรรมการ
ให้ถือเอาคะแนนเสียงข้างมากของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ผู้ร้องซึ่งขอถอนเรื่องร้องเรียนแล้วมีอาจนำเรื่องที่ได้ถอนแล้วมาเป็นเหตุร้องเรียน
ใหม่ได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ร้องอื่นในการยื่นเรื่องร้องเรียนสมาชิกหรือกรรมการในการกระทำ
หรือพฤติกรรมเดียวกับเรื่องร้องเรียนที่ได้ถอนไปแล้ว

ข้อ ๑๔ เรื่องร้องเรียนยุติเมื่อ

เหตุยุติเรื่องร้องเรียน

(๑) ผู้ถูกร้องตาย

(๒) ผู้ถูกร้องสิ้นสุดสมาชิกภาพความเป็นสมาชิกหรือกรรมการ

(๓) คณะกรรมการมีคำสั่งจำหน่ายเรื่องร้องเรียนตามระเบียบนี้กำหนด

(๔) คณะกรรมการมีมติไม่รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณา

(๕) เหตุอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ให้สำนักงานแจ้งการยุติเรื่องร้องเรียนให้ผู้ร้อง หรือคู่กรณี แล้วแต่กรณี ทราบด้วย

หมวด ๓**การคัดค้านกรรมการ****ข้อ ๑๕** ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องอาจคัดค้านกรรมการคนใดว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย หรือเกี่ยวข้องในเรื่องที่ขอให้พิจารณาก็ได้

การทำหนังสือคัดค้าน กรรมการ

การคัดค้านตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นหนังสือและระบุเหตุแห่งการคัดค้านยื่นต่อ ประธานคณะกรรมการ ในเวลาใดก่อนที่คณะกรรมการจะพิจารณาเรื่องนั้นแล้วเสร็จ

ข้อ ๑๖ เมื่อมีกรณีคัดค้านตามข้อ ๑๕ ให้กรรมการผู้ถูกคัดค้านหยุดการปฏิบัติหน้าที่ และให้คณะกรรมการหยุดการพิจารณาเรื่องร้องเรียนเรื่องนั้นไว้ก่อน โดยให้มีการเรียกประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเหตุคัดค้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับหนังสือคัดค้าน

การพิจารณาเหตุ คัดค้านกรรมการ

ในการประชุมเพื่อพิจารณาเหตุแห่งการคัดค้าน เมื่อกรรมการผู้ถูกคัดค้านได้แถลงข้อเท็จจริงและได้ตอบข้อซักถามแล้วต้องออกจากที่ประชุม และจะร่วมพิจารณาหรือลงมติในเรื่องนั้นมิได้ และให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทุกคนที่ไม่ถูกคัดค้าน

ในกรณีที่ประชุมมีมติเห็นด้วยกับคำคัดค้านด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า สองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้กรรมการผู้นั้นหยุดการปฏิบัติหน้าที่ ในการพิจารณาเรื่องนั้น มติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับและให้เป็นที่สุด

ข้อ ๑๗ กรรมการผู้ใดมีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง กรรมการผู้นั้นจะแถลงต่อคณะกรรมการแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านและขอถอนตัวออกจาก การพิจารณาเรื่องนั้นก็ได้

การแถลงเหตุคัดค้าน และขอถอนตัว

การห้ามกรรมการ
ดำเนินกระบวน
พิจารณา

ข้อ ๑๘ กรรมการผู้ใดมีกรณีร้องเรียนว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
ประมวลจริยธรรม ห้ามมิให้กรรมการผู้นั้นดำเนินกระบวนพิจารณาในเรื่องที่ถูกร้องเรียนนั้น

ผลของกระบวน
พิจารณาก่อนมี
การคัดค้านกรรมการ

ข้อ ๑๙ การคัดค้านกรรมการตามหมวดนี้ ไม่กระทบถึงกระบวนพิจารณาที่ได้
ดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว
กรณีที่กรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ด้วยเหตุคัดค้านตามหมวดนี้ ให้กรรมการ
ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

การใช้บังคับ
กับอนุกรรมการ
โดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ กรณีมีการตั้งอนุกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาหรือตรวจสอบเรื่องร้องเรียนใด
และอนุกรรมการถูกคัดค้าน ให้นำการคัดค้านกรรมการตามหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม
โดยให้คณะกรรมการเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาเหตุแห่งการคัดค้าน

หมวด ๔

การพิจารณา

กำหนดเวลา
ในการพิจารณา

ข้อ ๒๑ เมื่อคณะกรรมการได้รับเรื่องร้องเรียนจากสำนักงาน หรือเมื่อความปรากฏ
ตามข้อ ๑๐ แล้วแต่กรณี คณะกรรมการต้องดำเนินกระบวนพิจารณาให้แล้วเสร็จ
ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับเรื่องร้องเรียน โดยก่อนที่คณะกรรมการจะพิจารณาเพื่อมีมติ
รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณาหรือไม่ คณะกรรมการอาจตั้งอนุกรรมการขึ้น เพื่อตรวจสอบ
กลิ่นกรอง แสวงหาข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นในเรื่องที่กล่าวหานั้นก็
หากมีความจำเป็นไม่สามารถดำเนินกระบวนพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน
กำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการขอขยายเวลาต่อสภาผู้แทนราษฎรได้ครั้งละ
ไม่เกินสามสิบวัน หากอยู่นอกสมัยประชุมให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจอนุญาต
ให้ขยายเวลาได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้สภาผู้แทนราษฎรทราบภายหลัง

การพิจารณาของ
อนุกรรมการ

ข้อ ๒๒ กรณีการตั้งอนุกรรมการตามข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง ให้อนุกรรมการดำเนิน
กระบวนพิจารณาให้แล้วเสร็จ และเสนอรายงานต่อคณะกรรมการภายในระยะเวลา
ที่คณะกรรมการกำหนด

การลงมติของอนุกรรมการให้ถือเอาคะแนนเสียงข้างมากของที่ประชุม

ข้อ ๒๓ การร้องเรียนที่มีผู้ถูกร้องคนเดียวกันและมีมูลเหตุแห่งการกระทำ หรือมีพฤติกรรมการเดียวกันหรือเกี่ยวพันกัน คณะกรรมการอาจมีมติให้นำเรื่องร้องเรียนรวมไว้ พิจารณาด้วยกันก็ได้ โดยถือเอาคะแนนเสียงข้างมากของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

การรวมเรื่องร้องเรียน

ข้อ ๒๔ ในกรณีคณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เห็นว่าเรื่องร้องเรียนมีมูลเพียงพอที่จะรับไว้พิจารณา ให้คณะกรรมการรับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณา และให้ดำเนินการต่อไปตามข้อ ๒๕

มตรับเรื่องร้องเรียน
ไว้พิจารณา

หากคณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่ถึงสองในสามของจำนวนกรรมการ ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้คณะกรรมการจำหน่ายเรื่องร้องเรียนดังกล่าว และแจ้งให้ผู้ร้องทราบ

ข้อ ๒๕ เมื่อคณะกรรมการมีมติรับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการ จัดส่งสำเนาเรื่องร้องเรียนให้ผู้ถูกร้อง เพื่อให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจง พร้อมพยานหลักฐาน (ถ้ามี) ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาเรื่องร้องเรียน

การส่งสำเนา
เรื่องร้องเรียน
และกำหนดเวลา
ยื่นคำชี้แจง

การส่งสำเนาเรื่องร้องเรียนหรือหนังสืออื่นใดให้แก่ผู้ถูกร้องให้จัดส่งทางไปรษณีย์ ลงทะเบียนตอบรับ ณ ภูมิลำเนาหรือสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งตามที่อยู่ผู้ถูกร้องแจ้งไว้ และอาจ จัดส่งตามวิธีอื่นใดด้วยก็ได้

ในกรณีที่ไม่สามารถส่งสำเนาเรื่องร้องเรียนและหนังสือแจ้งกำหนดเวลาให้ยื่น คำชี้แจงแก่ผู้ถูกร้องได้ หรือผู้ถูกร้องไม่ยอมรับสำเนาเรื่องร้องเรียนและหนังสือแจ้ง กำหนดเวลาให้ยื่นคำชี้แจง ให้คณะกรรมการปิดประกาศ ณ บริเวณสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาเรื่องดังกล่าวภายในสิบห้าวันนับแต่วันปิดประกาศ

ข้อ ๒๖ เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาเรื่องร้องเรียนแล้วและได้ยื่นคำชี้แจง หรือ ผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงภายในเวลาที่กำหนด หรือไม่มารับสำเนาเรื่องร้องเรียนและหนังสือ แจ้งกำหนดเวลาให้ยื่นคำชี้แจงตามประกาศข้อ ๒๕ วรรคสาม ให้คณะกรรมการกำหนด วันพิจารณาครั้งแรก

กำหนดวันพิจารณา
ครั้งแรก

ให้แจ้งกำหนดวันพิจารณาครั้งแรกของคณะกรรมการให้ผู้ถูกร้องทราบ ก่อนวันพิจารณา ไม่น้อยกว่าห้าวัน

- การขอขยายเวลายื่นคำชี้แจง**   **ข้อ ๒๗** กรณีผู้ถูกร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำชี้แจงโดยระบุเหตุผลและความจำเป็น คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลายื่นคำชี้แจงตามที่เห็นสมควรก็ได้ หากผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงหรือพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้คณะกรรมการดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป โดยให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ประสงค์จะชี้แจงเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการ
- การขอแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องร้องเรียน**   **ข้อ ๒๘** ผู้ร้องจะขอแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องร้องเรียนที่ยื่นไว้แล้วก็ได้ แต่ต้องเป็นสาระสำคัญอันควรแก่การแก้ไขเพิ่มเติมและเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนเดิม โดยให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการก่อนวันพิจารณาครั้งแรกไม่น้อยกว่าสามวัน ทั้งนี้ คณะกรรมการจะเห็นควรอนุญาตหรือไม่ก็ได้
- การทิ้งเรื่องร้องเรียน**   **ข้อ ๒๙** กรณีที่ผู้ร้องไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการหรือไม่ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันควร ให้ถือว่าผู้ร้องทิ้งเรื่องร้องเรียน และคณะกรรมการอาจสั่งจำหน่ายเรื่องร้องเรียนก็ได้
- การพิจารณาและสอบหาข้อเท็จจริง**   **ข้อ ๓๐** ในการพิจารณาและสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการอาจสอบหาข้อเท็จจริงตามวิธีการที่คณะกรรมการเห็นสมควรเพื่อพิจารณาถึงการกระทำใด ๆ ของผู้ถูกร้องว่ากระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมหรือไม่ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการอาจมอบหมายให้อนุกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ โดยให้นำความในหมวด ๔ มาใช้บังคับกับการดำเนินการของอนุกรรมการโดยอนุโลม
- การพิจารณาโดยเปิดเผย**   **ข้อ ๓๑** การพิจารณาของคณะกรรมการให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่คณะกรรมการจะมีมติเป็นอย่างอื่น
- การยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐาน**   **ข้อ ๓๒** การยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการ ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องจะยื่นด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นเป็นผู้ยื่นแทนก็ได้ การมอบอำนาจให้ผู้อื่นยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐานให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้มอบ ผู้รับมอบ และพยาน

- ข้อ ๓๓** ต้นฉบับเอกสารเท่านั้นที่อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ ถ้าหาต้นฉบับเอกสารไม่ได้ สำเนาที่รับรองว่าถูกต้อง หรือพยานบุคคลที่รู้ข้อความก็อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ การอ้างเอกสารราชการเป็นพยานหลักฐาน แม้ต้นฉบับยังมีอยู่ ผู้ครอบครองเอกสารจะส่งสำเนาที่รับรองว่าถูกต้องก็ได้ เว้นแต่คณะกรรมการจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น
- ข้อ ๓๔** พยานจะให้การด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้
- ในขณะที่พยานคนหนึ่งให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการ ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องจะอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ห้ามมิให้พยานคนอื่นอยู่ในสถานที่นั้น เว้นแต่คณะกรรมการจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น
- พยานที่ให้ถ้อยคำแล้วอาจถูกเรียกมาให้ถ้อยคำอีกในวันเดียวกันหรือวันอื่น และอาจถูกเรียกมาให้ถ้อยคำพร้อมพยานคนอื่นในเรื่องเดียวกันได้
- ข้อ ๓๕** การสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น
- ข้อ ๓๖** คณะกรรมการอาจสั่งให้งดสืบพยานหลักฐานใด ๆ ที่เห็นว่าไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะพิจารณาวินิจฉัย หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณาวินิจฉัยหรือจะทำให้การพิจารณาวินิจฉัยล่าช้าโดยไม่สมควรก็ได้
- ข้อ ๓๗** ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องอาจทำคำแถลงการณ์เป็นหนังสือสรุปความเห็นของตนเสนอต่อคณะกรรมการก่อนการวินิจฉัยก็ได้ ส่วนการแถลงการณ์ด้วยวาจาท่อคณะกรรมการให้กระทำได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรกำหนด
- คำแถลงการณ์เป็นหนังสือของผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง จะต้องกระทำหลังจากวันพิจารณานัดสุดท้ายภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการเห็นสมควร
- ในการแถลงการณ์ด้วยวาจา ให้ผู้ร้องเป็นผู้แถลงก่อนและให้ผู้ถูกร้องแถลงในลำดับถัดไป
- ในการแถลงการณ์ด้วยวาจาของแต่ละฝ่าย คณะกรรมการจะซักถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้แถลงในระหว่างการแถลงหรือภายหลังการแถลงก็ได้
- ข้อ ๓๘** คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้บุคคลใดออกไปนอกสถานที่พิจารณาและกระทำการใด ๆ เพื่อให้การพิจารณาดำเนินไปด้วยความสงบเรียบร้อย

การอ้างเอกสาร
เป็นพยานหลักฐาน

การให้การของพยาน

การสืบพยาน

การงดสืบพยาน

การทำคำแถลงการณ์

การรักษาความสงบ
เรียบร้อย

บันทึกการประชุม **ข้อ ๓๙** การประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเรื่องใด ๆ ต้องมีการจัดทำบันทึกการประชุมของคณะกรรมการทุกครั้งและต้องมีการรับรองบันทึกการประชุมด้วย

องค์ประชุม **ข้อ ๔๐** ในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

การประชุมวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน **ข้อ ๔๑** เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาและสอบหาข้อเท็จจริงในเรื่องร้องเรียนแล้วเสร็จ ให้จัดประชุมเพื่อวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนโดยเร็ว

หมวด ๕ การวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

บทลงโทษในกรณีมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม **ข้อ ๔๒** ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความผิดฐานที่มีน้ำหนักรับฟังได้ และที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจที่จะลงโทษโดยการตักเตือน ตำหนิ ให้ขอโทษ ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามที่คณะกรรมการกำหนด หรือประณามให้เป็นที่ประจักษ์

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าไม่มีพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม หรือไม่มีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการยกเรื่องร้องเรียนโดยเร็ว

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองถือเป็นที่สุดและให้รายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทราบ

การดำเนินการกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง **ข้อ ๔๓** ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความผิดฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอันเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา

ข้อ ๔๔ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการในหมวดนี้ให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ โดยคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา ตลอดจนบทบัญญัติของกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ให้กรรมการทำคำวินิจฉัยส่วนตัวเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ด้วย

คำวินิจฉัย
ของคณะกรรมการ

ข้อ ๔๕ การจัดทำความเห็นของคณะกรรมการเพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาตามข้อ ๔๓ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

การจัดทำความเห็น
ของคณะกรรมการ

- (๑) ชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกร้อง
- (๒) สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการร้องเรียน
- (๓) สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา
- (๔) เหตุผลประกอบการวินิจฉัย
- (๕) บทบัญญัติของกฎหมายหรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการพิจารณา

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๖ เรื่องร้องเรียนที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือเรื่องร้องเรียนที่มีการยื่นเรื่องไว้ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้ หากไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ตามระเบียบนี้ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

การจัดการเรื่องร้องเรียน
ก่อนระเบียบมีผลใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ชวน หลีกภัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร

"สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือก
และการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา
เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสามัญแต่ละชุด
การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม
การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ
การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ
การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย
และการอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการ
และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ"

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๖๖,
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๖